Coperta de AMILCAR CONSTANTINESCU

În paginile acestei cărţi, scrisă cu multă spontaneitate, prospeţime şi umor, sub impresia directă a întâmplărilor trăite, autorul, de profesie inginer, îndrăgostit de munte şi pasionat alpinist, se adresează mai ales tineretului, chemându-l la cunoaşterea frumuseţilor şi bogăţiilor patriei socialiste.

Cartea – prima lucrare a autorului – este o invitaţie la drumeţie care te cucereşte prin poezia descriptivă a naturii, evocând pitorescul munţilor noştri, şi totodată o seducătoare chemare spre alpinism.

Fotografiile aparţin autorului şi tovarăşului său de alpinism Roland Welkens.

Povestea începe primăvara.

Carnetul cu impresii şi note de drum face adesea parte dintre obiectele nelipsite unui turist şi este firesc să-i răsfoim cu drag paginile, reamintindu-ne locuri, necazuri şi bucurii, întâmplări mărunte care însă ne-au făcut să trăim din plin acele zile.

Dar de la consemnarea stângace şi grăbită a momentului şi până la paginile unei cărţi rămâne o cale plină de ezitări şi frământare, greu de străbătut dacă orizontul evenimentelor se restrânge în jurul celui care le-a trăit.

Îmi amintesc o vacanţă de schi petrecută în martie 1943 la Vârful Omul din Bucegi. Singur, timp de două săptămâni, fusesem martor celor dintâi zile de primăvară, când zăpada se transformă de la un ceas la altul, păsările cântă dragostea, iar soarele te îmbie să scoţi schiurile din picioare şi să cauţi cel mai apropiat petic de iafbă. Dacă eşti tânăr şi singur, această atmosferă sărbătorească produce efecte neaşteptate. Uneori zburzi ca mieluşeii, alteori eşti predispus la melancolie, câteodată te crezi în stare să aşterni pe hârtie amintiri, visuri şi dorinţe trezite odată cu firea. Aşa se face că, înapoiat la oraş din vacanţă, am început să lucrez cu înfrigurare la manuscrisul pompos intitulat:

„Clipe de luptă… clipe senine!”

A rămas desigur neterminat, dându-mi curând seama că o

primăvară de neuitat şi câţiva ani de alpinism reprezentau prea puţin din marea carte a munţilor.

Consideram atunci că retrăirea intensă a amintirilor înseamnă primul semn de bătrâneţe, deşi bătrâneţea începe abia acolo unde îşi face loc scepticismul, comoditatea şi teama de necunoscut. Tinereţea trăieşte atât cât ai încredere în forţele tale şi păstrezi un ideal pentru care te consumi şi lupţi, bucurându-te de fiecare clipă.

Cel mai nobil rost al omului este acela de a fi devotat semenilor săi şi a munci alături de ei. Întotdeauna rămâne însă un surplus de energie şi timp liber, care nu trebuie irosit. De aceea pentru unii dintre noi munţii au devenit un ideal „teren de joc", oricât s-ar împuţina locurile necălcate de om.

De ţii să-ţi încerci puterile, găseşti oricând un drum greu. Vrei să-ţi verifici curajul – s-ar putea să cunoşti şi teama. Norii ţi-au părut vreodată prea sus – te vei afla uneori deasupra lor. Te cheamă depărtarea – după câteva ore de urcuş o vei găsi mai întinsă şi mai ademenitoare decât ţi-ai închipuit-o. Sus poţi cutreiera după placul inimii şi dacă ai alături un prieten, acolo, în focul luptei pentru câţiva metri şi uneori pentru viaţă, vei recunoaşte uşor dacă este om adevărat.

Am început prin a hoinări pe munţi, gândind că alpinismul trebuie să ocupe fiece clipă liberă.

Curând am aflat însă frumuseţea lumii subpământene, cu poezia stanelor ei de piatră şi a draperiilor delicate, misterul apelor din adâncuri, explorarea galeriilor necunoscute şi fiorul coborârii pe scara de frânghie în bezna puţurilor denumite „avene". Cercetarea lumii subpământene a devenit astfel încă o poveste, la fel de atrăgătoare ca aceea a înălţimilor.

Mai apoi am învăţat să pătrund sub oglinda apelor limpezi, înarmat cu labe de raţă şi masca de sticlă şi cauciuc, în paradisul verde ale desişurilor de plante subacvatice ale lacurilor de şes, în misterul canalelor cristaline şi ghiolurilor din Deltă sau de-a lungul litoralului mării, printre stânci, alge şi peşti sperioşi.

Din toate colţurile ţării noastre răzbat însă îndemnuri, chemând tineretul să îmbine armonios dragostea pentru sport şi natură cu pasiunea cunoaşterii fiecărei file din marele album al frumuseţilor patriei, pe care milioanele de oameni muncitori se străduiesc să o facă mai frumoasă ca oricând.

Să încălecăm pe motocicletă şi să plecăm la drum, pentru a ne cunoaşte ţara şi oamenii. Ne aşteaptă cărări grele de munte, unduirea dealurilor şi întinderea şesurilor, poezia torentului tulbure al Dunării, mărturiile trecutului istoric şi mai cu seamă mărturiile luminoase ale prezentului, cu mândre aşezări şi uzine răsărite peste tot, oraşe pe care nu le mai recunoşti de la un an la altul, lacuri apărute despre care nu vorbeau hărţile pe care odinioară ai învăţat geografia.

Toate acestea m-au determinat să reiau, după şaptesprezece ani, firul întrerupt al povestirii, vinovată fiind tot primăvara.

Mai acum doi ani, într-o după-amiază de aprilie, ca niciodată am plecat singur să schiez în Bucegi. Lăsând motocicleta la Gura Dihamului, am urcat mai departe, în spate cu schiurile scurte, pe la Poiana Izvoarelor, spre Bucşoiul. iată-mă, odată cu seara, la stâna din Pichetul Roşu. Nu simţeam ţipenie de om şi nici glas de pasăre. Pădurea amuţise, deşi dădea colţul ierbii, iar pâlcurile de ghiocei înfloreau printre brazi. Am urcat în fugă poteca până în Valea Bucşoiului.

Întunericul şi răcoarea nopţii se aşterneau pe nesimţite, iar zăpada veche se întărise. Picături rare de ploaie cădeau din cerul posac. Domnea liniştea adâncă, fără şoaptele cetinii adormite în aroma răşinii şi pământului umed.

Ascunzând schiurile în marginea pădurii, m-am înapoiat cu lumina lanternei la stâna părăsită. Am cărat braţe de cetină în camera din fund, am astupat fereastra, am proptit uşa cu o buturugă, apoi am încins un foc zdravăn, care şi-a ridicat pălălaia până la tavan.

Somnul a fost scurt, dar odihnitor, încă nu se luminase bine de ziuă când urcam grăbit, înapoi către Valea Bucşoiului. Cu schiurile în spate, călcam apăsat în zăpadă, alături de şirul mărunt al copitelor de capră neagră, urmărindu-le până ce se pierdeau peste feţele cu iarbă şi jnepeni. Firul îngust al văii se lărgea, devenind o căldare plină cu bulgării îngheţaţi ai avalanşelor prăvălite din creastă-Ninsese în timpul nopţii câteva degete de zăpadă proaspătă, înfrumuseţând cu alb imaculat suprafaţa cenuşie a zăpezii vechi.

Pătrunzând în abrupt, paşii mei alcătuiau o scară către locuri unde nu s-a mai schiat vreodată. Valea se îngusta, iar pereţii săi de stânci şi brine deveneau mai puţin prietenoşi, împodobiţi cu ţurţuri şi cascade de gheaţă. Am urcat peste săritorile îngropate, până mai sus de stânca înfiptă în mijlocul firului. Pe Vârful Bucşoiului, ascuns în

ceaţă, părea iarnă în toată legea, dar jos la gura văii Scânteia soarele, răsărit nu de mult printre norii pufoşi.

Am legat schiurile la picioare, pornind coborârea periculoasă, cu ocoliri scurte şi sărite. Zăpada curgea ca orezul, în vreme ce mai jos, unde bătea soarele, era moale şi mă urma la fiecare ocolire, cu bulgări grei şi lespezi, care alunecau foşnind pe făgaşe dezgolite până la stratul îngheţat. Acolo unde valea se lărgeşte am trecut bulgării unei lavine proaspete, prinzând o faţă lungă şi netedă.

Schi de primăvară.

Soarele s-a ridicat şi moleşeşte blând. Deasupra coastelor dezgolite tremură văzduhul încins de aburul pământului. Culmile albe sclipesc viu peste albastrul mohorât al codrilor de brad. Apa susură şi picură pretutindeni. Zăpada se preschimbă în lacrimi şi din fiecare bobiţă cristalină surâde un mic soare.

Schiurile alunecă fără grijă peste pârtia uniformă. Ea nu mai este scânteietoare ca pulberea uşoară a zilelor geroase, a devenit pătată şi aspră, dar aşterne drum în care poţi avea încredere. La fiecare ocolire ţâşneşte un val mărunt de zăpadă udă, iar urma şerpuieşte lin către graniţa de jos a iernii.

Între timp, ceara se curăţă de pe tălpi, viteza scade, schiurile obosesc. Iată ultimele petice de zăpadă! În jurul lor iarba păstrează pe alocuri o spumă uşoară ca ţesătura de păianjen, tot ce a mai rămas din cojocul alb al iernii, îţi alegi un loc potrivit, aşezi schiurile la soare să se usuce, apoi te întinzi pe iarbă, cu ochii închişi, lăsând gândurile să colinde aiurea, îngânate de muzica şoptită a primăverii.

În acele tulburătoare clipe, gândurile au pornit să răscolească amintiri adunate cu drag, îndemnându-mă să reiau firul povestirii întrerupte cu mulţi ani în urmă.

De la joacă la alpinism

Firul amintirilor a pornit să se depene într-o zi de primăvară când dragostea de viaţă clocoteşte ca pâraiele, iar imaginaţia capătă aripi de ciocârlie, răspunzând chemării cerului albastru, dar revenind mereu la realitatea plină de bucurie a pământului. De aceea povestea va fi adevărată şi, mărturisind dragostea faţă de meleagurile patriei, va trebui să arate mai întâi cum s-a înfiripat şi cum a pornit anevoie pe calea pe care merge astăzi, largă şi luminoasă, în ritmul tinereţii

timpurilor prezente.

Am fost desigur un copil ca toţi copiii, când cuminte, când neastâmpărat. Dacă o făceam prea „de oaie”, notele bune nu mă fereau de urecheala meritată. Odată însă cu marile bucurii şi micile decepţii ale copilăriei, am simţit tacita încurajare a spiritului de independenţă, absolut necesar celui care mai târziu va trebui să păşească în viaţă pe propriile-i picioare.

Lumea copilăriei este un univers aparte, în care fantezia zideşte inconştient ceea ce va fi mai târziu miezul preocupărilor serioase.

Ca pentru mulţi copii de seama mea, unul dintre primele jocuri favorite a fost „de-a ulii şi porumbeii”.

Mai târziu însă, citind cu nesaţ poveşti de aventuri, ajunsesem să cunosc pe de rost numele triburilor de indieni, isprăvile eroului Winetu, îl imitam pe Tarzan, închipuiam vânători în junglă, trăgeam cu arcul şi mă necăjeam să arunc lasoul. Ziua ciopleam corăbii de lemn, iar seara, după stingerea luminii, mă refugiam cu lanterna sub plapumă şi desenam hărţi de insule misterioase, ori întocmeam cu chibzuială liste ciudate: topoare şi cuţite, găini şi vaci, lumânări şi cuie, adică tot ceea ce ar fi fost necesar unui Robinson mai bine organizat în vederea naufragiului.

Noţiunea mea despre munţi se rezuma la o vagă imagine păstrată din primii ani ai copilăriei pe malul Dunării, de unde silueta estompată a dealurilor dobrogene se profila peste Balta Măcinului. În colţul de Bucureşti, cuprins între groapa Cocioc, cimitirul Bellu şi mahalaua Pieptănari, bălăriile maidanelor reprezentau cele mai accesibile oaze de verdeaţă pentru droaia puştilor. Am descoperit apoi parcul Filaret, i-am cutreierat desişurile, am învăţat să pescuim pe ascuns peştişori roşii cu undiţa din ac cu gămălie şi ne-am căţărat pe stâncile artificiale care înconjurau grota de sub Muzeul militar.

La vârsta de paisprezece ani, o influenţă hotărâtoare a exercitat asupra mea cartea „Sistemul meu” scrisă de Müller, părintele gimnasticii suedeze, într-o noapte am citit-o din scoarţă în scoarţă, descoperind că eram slab şi sfrijit. Hotărât să devin atlet, am învăţat curând să vâslesc, să patinez, apoi m-am înscris la sala de gimnastică TIR, sub îndrumarea lui Nea Fănică, un tipograf modest, dar cu mare dragoste pentru ridicarea tineretului, astăzi secretar federal, iubit şi respectat.

Paralel cu antrenamentele, pentru a grăbi creşterea muşchilor,

mâncam ouă crude cu coajă cu tot şi executam numai mişcări „în forţă", chiar când... legam şireturile la pantofi. Noua îndeletnicire nu putea rămâne neobservată printre colegii de liceu, drept care m-am ales în scurt timp cu porecla „atletul Spetează".

Pentru a da un plus de bărbăţie înfăţişării mele neluate în serios, mi-am lăsat mustaţă! Tragerea cu arcul şi zmeul fuseseră date uitării, în favoarea preocupărilor „ştiinţifice": o colecţie de mărci poştale, un telegraf Morse de construcţie proprie sau un laborator improvizat pentru experienţe de chimie. Talentul artistic se manifesta discret prin serenade la porţile vecine, când chinuiam muzicuţa de gură cu Zaraza sau Carmencita. Pe linie turistică făceam de asemenea progrese remarcabile, învăţând să colind Capitala înarmat cu planul oraşului, până ce am descoperit farmecul pădurilor de la Băneasa, Ciurel şi Cernica. Abia la cincisprezece ani m-am apropiat însă de munte!

Schiţând în câteva linii copilăria, gândesc că evenimente asemănătoare se vor găsi într-un fel sau altul în bagajul cu amintiri scrise şi nescrise al fiecăruia dintre noi, fără ca anii maturităţii să reuşească a îndepărta savoarea şi naivitatea zilelor când, lipsiţi de adevărata îndrumare, căutam sfioşi un drum frumos şi statornic. Generaţia de astăzi, crescută sub stema protectoare a tinerei noastre Republici, a primit în dar acest drum. Ea cultivă dragostea de muncă, se întrece la învăţătură, sădeşte pomi, îngrijeşte colţul naturalistului, are parcuri de cultură şi palate pionereşti, are instructori cu dragoste şi experienţă. Spartachiadele şi concursurile descoperă astăzi numeroase elemente talentate, iar excursiile şi taberele oferă minunate prilejuri de preţuire a meleagurilor patriei întinerite.

Primul contact direct cu peisajul ondulat al dealurilor s-a produs cu ocazia unei excursii la Curtea de Argeş. În marginea târgului, sub pădure, am găsit o râpă nisipoasă, pe care m-am căţărat imprudent, săpând gropiţe cu ajutorul cuţitului vânătoresc, nelipsit de la brâu.

Încântat de teribila ispravă, abia aşteptam ocazia să mă laud şi această ocazie s-a ivit la prima lecţie de geografie, când Moş Mitru, profesor bun şi sfătos, a ţinut să afle ce am făcut fiecare în vacanţă.

— Hei, băieţi! A fost careva pe munte? „Atletul Spetează", care de mic ce era sta în banca întâi, a ridicat două degete şi a fost remarcat.

— Spune tu, de colo!

— La Curtea de Argeş, dom'vă rog.

Moş Mitru s-a încruntat, dând să apuce catalogul, dar s-a răzgândit şi a prins să mă cerceteze peste ochelari, răsucindu-şi mustaţa lungă:

— Da mă rog matale, cam ce munţi ai găsit pe Argeş?

— Prelungirile munţilor Frunţi şi Ghiţu, dom' profesor! am replicat contrariat şi convins că ştiam mai multă geografie.

Abia la şaisprezece ani am urcat primul vârf adevărat, Postăvarul, într-o zi de vară cu ploaie şi ceaţă care m-a împiedicat să văd altceva decât pădurea şi baliza de lemn. Deşi nu-mi lăsase o impresie deosebită, această mică ascensiune reprezenta cotitura hotărâtoare. Pentru anul următor am început îndată să agonisesc echipamentul, considerat ca atribut al veritabililor turişti: fluier şi busolă, bidon şi porthart, toporaş şi ceaun de mămăligă.

Când a sosit iarăşi vacanţa cea mare, aveam bani puţini în buzunare, dar în minte se învălmăşeau închipuiri despre pericolele viitoarelor ascensiuni, împreună cu doi colegi de aceeaşi vârstă, am pornit cu trenul către Valea Prahovei.

Un strigăt ascuţit de pasăre auzit în gara Sinaia l-am interpretat drept vaietul căprioarei atacate de lupi, prăvălirea unor arbori tăiaţi pe o coastă lângă Azuga, l-am considerat avalanşă, fiind cât p-aci să primesc o nouă poreclă. La Predeal am făcut cunoştinţă cu Valea Poliştoacei şi Clăbucetul Taurului, apoi ne-am aventurat în excursii cu ţel „înalt".

Zorii zilei de 12 august ne-au surprins pe „drumul galben", plecaţi de la ora trei dimineaţa către Piatra Mare. În raniţa celor trei membri ai expediţiei se găseau o bucată de brânză, şase cepe, şase mere, o pâine şi două pacheţele cu magiun. Când din poiana stânei Pietricica am zărit stâncile, am gândit ca nu există privelişte mai măreaţă. Dar sus de tot ne aştepta ceva uluitor; atâţi munţi nu mai văzusem niciodată: Postăvarul – la o aruncătură de piatră, Bucegii înfricoşători, Ciucaşul crenelat, Gârbova ierboasă, un colţ depărtat din Piatra Craiului. Cât despre coborârea prin Cheile Taminei, nu mă sfiam să notez în carneţel: … „Cu greu reuşeşti să treci această piatră de încercare!"

Peste alte câteva zile, cei trei flăcăi mărşăluiau dis-de-dimineaţă pe şoseaua către Timiş, purtând în raniţa multă voie bună. O pâine, o

bucată de brânză, o felie de slănina şi mere. Sub un cer senin, arzător, am trăit cea mai puternică impresie văzând din creştetul Postăvarului un avion care zbura sub nivelul nostru, de-a lungul văii. Seara coboram în Braşov, flămânzi şi obosiţi, cumpănind cum să cheltuim mai chibzuit cei 56 lei adunaţi din toate buzunarele. Ca secretar al echipei notam grijuliu în carneţel: 8 lei zahăr, 7 brânza, 2 mălai, 1 sare, 2 chibrituri, 2 lumânări, 18 pâine, 6 roşii, 7 prune şi de 2 lei cartofi, păstrând astfel un leu. pentru… orice eventualitate! La Dârste am fiert mămăliga, am mâncat cartofii copţi în jar, apoi am mărşăluit în continuare pe şoseaua pustie, aţipind din mers. Odată cu zorile intram în Predeal, încheind un drum de 24 ore, cu mici pauze.

După două zile ne îndreptam către Bucegi, peste Fetiţoi şi Bucşoi. Prin ceaţă şi ploaie am sosit la Vârful Omul, cerând adăpost într-o cabană rece şi neprimitoare, unde dormitul costa 70 lei de persoană, adică mai mult decât întreaga noastră avere comună. În aceeaşi seară am coborât la schitul Peştera, îndrumaţi să căutăm găzduire la „sfinţia sa Gherasim". Ne-a primit preasfântul cu cântece bisericeşti, dându-ne a înţelege că „fericit cel care la drum mănâncă bine şi bea vârtos", ne-a cotrobăit în saci, căutând „apă de gât", apoi ne-a trimis în pod, înghesuindu-ne cu alţi turişti, pentru 10 lei de persoană.

Dimineaţa am vizitat pentru prima oară peştera, minunaţi de limpezimea lacurilor, apoi am plecat pe ploaie peste Piatra Arsă la Buşteni şi, tot pe jos. la Predeal.

La 19 august, înarmaţi doar cu pâine şi zahăr, deoarece bugetul se subţiase odată cu vacanţa, am urcat pe Valea Albă, mărturisind în carnet: … „Aspectul ei măreţ te îndeamnă să te întorci înapoi".

Am găsit zăpadă veche sub Săritoarea Cârnului, minunându-ne ca de obicei, apoi ne-am căţărat pe firul unei Albişoare, ieşind la Crucea Eroilor, pe frig şi vânt pătrunzător. Dârdâind în hăinuţele subţiri, în aceeaşi zi am vizitat Babele, Peştera, Piatra Arsă, apoi am coborât în Buşteni, să luăm trenul de Predeal, dar… banii de tren i-am cheltuit pentru o pâine şi 300 grame de parizer. Se vfde că aveam picioare bune, dar stomac slab!

A trecut un an de aşteptări înfrigurate. Pe prima pagină a carnetului din anul 1938 găsesc notat cu entuziasm copilăresc:

„Făgăraşii! Dorul de orizonturi largi mă determină să întreprind o adevărată expediţie”.

Îmi petreceam vacanţa pe Valea Vâlsanului, la Brădet, de unde expediţia a pornit într-o dimineaţă cu un singur participant, adică eu, peste dealuri la Corbeni, şi mai departe prin Cheile Argeşului la Cumpăna. Pe drum m-am ataşat, de un cioban care urca la stâna din Năneasa, unde am fost găzduit peste noapte şi ospătat împărăteşte cu lintiţă şi bulz.

A doua zi, păcălit de cunoscuta eroare a hărţilor turistice, am continuat creasta, crezând că voi ajunge astfel la Lacul Capra. Dincolo de Vârful Negru am aflat însă o căldare adâncă: Fundul Caprei, unde numeroase animale graţioase se zbenguiau pe zăpadă. Coborând cu mari emoţii versantul abrupt, am regăsit în sfârşit marcajul, care m-a condus până seara la Bâlea. În ziuă următoare am apucat cale întoarsă pe lungul drum până la Brădet, sosind seara, frânt de oboseală.

Însemnările acestui an se termină astfel:

„Trece timpul, dar cu cât trece, cu atât simt crescând în suflet vraja senină a înălţimilor singuratice!”

În pragul celui de al nouăsprezecelea an mă pregăteam pentru bacalaureat, începusem pesemne să par serios, deoarece am primit în dar o „borsalină”, prima şi ultima pălărie pe care am posedat-o.

Îndată după examene am vândut-o la „taica Lazăr” şi cu banii căpătaţi am cumpărat în secret o frânghie de rufe, ascunzând-o în valiza care mă însoţea în vacanţă.

Rucăr a fost şi a rămas o liniştită localitate de munte, aşezată pe Dâmboviţa, la ieşirea acesteia din chei. De jur-împrejur sunt dealuri împădurite şi pleşuve, adăpostind câteva peşteri. Cea mai vestită este avenul Gaura Bârnoaiei, unde aceeaşi tipică legendă afirmă că „cineva” a aruncat o găină, care a ieşit nevătămată, tocmai jos la Podul Dâmboviţei. Din parcul comunei se avânta îndată prin pădure cărarea către Păpuşa, tolănită la orizont, rotundă şi verde. La ieşirea din chei se grămădesc lemnele aduse de hait, iar Dâmboviţa rămâne câteva clipe adâncă şi liniştită. Aici ne zbenguiam în apa rece şi ne căţăram, imprudenţi şi desculţi. Deasupra cheilor priveşte către sat un vârf calcaros cu pereţi abrupţi, unde descoperisem primul horn pentru ramonaj.

Marea „aventură” s-a produs în luna august, când am pornit cu fratele meu către Piatra Craiului. Pe la stâna din Funduri şi casa Radu

Negru, prin Curmătură şi Valea Crăpăturii, prin Padina închisă şi pe la Lanţuri, vreme de o săptămână am hoinărit fără încetare, culegând cele mai puternice impresii.

În jurul casei Diana văzusem pereţi neatinşi de om, întâlnisem nenumărate capre negre, ne căţărasem prin hornurile Grindului şi nu uitam fenomenul rar al „spectrului din Brocken", când umbrele noastre apăreau pe fondul negurii, înconjurate cu cercuri mari de curcubeu.

Am hotărât atunci să rămânem alpinişti, ceea ce după mintea noastră însemna să dispreţuim cărările bătute şi să ne căţărăm numai pe stânci. În următoarea săptămâna am stat pe capul fierarului din Rucăr, până ce a confecţionat mai multe pitoane şi două cârlige drept carabiniere.

Cu frânghia agăţată pe raniţă în văzul lumii, într-o zi am coborât din autobuz la Bran, apucând poteca peste Clincea la Omul. Seara călcam din nou pragul cabanei, după un drum obositor prin ceaţă, vânt şi frig de toamnă, consemnând cu emfază în carnet:

…„Voinţa m-a dus fără încetare!"

În următoarea dimineaţă, înfruntând ploaia măruntă, rătăcind peste platou până la Hornul lui Gelepeanu, am coborât la refugiul din Valea Coştilei, temător că nu voi fi primit la „şcoala de alpinism".

Timid faţă de cei iniţiaţi în arta pe care eu o cunoşteam numai din fotografii, aveam ca singur confident jurnalul de drum, plin cu observaţii, unele chiar deosebit de meticuloase, dezordonat împletite cu exclamaţii romantice, ca aceasta:

…„În ultimele zile am dus o viaţă austeră. Hrană: o pâine, puţină costiţă, 350 grame zahăr şi două bucăţele de brânză. Noaptea de ieri a fost de o rară frumuseţe – luna mi-a ţinut tovărăşie lângă foc!"

Carnetul cu însemnări aruncă astăzi o punte luminoasă peste douăzeci şi cinci de ani… un sfert de veac… cât o viaţă de om… cu amintiri în care scormonim ca într-un pod plin cu lucruri vechi prăfuite, pe care numai tu le cunoşti şi numai pentru tine au preţ.

Asemenea amintiri reflectă însă aspecte caracteristice unor vremuri, din fericire apuse pentru totdeauna: ele ne ajută să înţelegem motivele pentru care numărul iubitorilor de drumeţie era atât de redus. Se cerea un prea mare consum de entuziasm şi perseverenţă, pentru a depăşi greutăţile numeroase: lipsă de îndrumare sănătoasă, lipsă de echipament potrivit, adăposturi puţine şi adesea neprimitoare, punga rareori corespunzătoare planurilor modeste şi sfidarea

filfizonilor care stăteau luni de zile la Sinaia şi pe Platou, cheltuind bani nemunciţi.

Aceste condiţii vitrege s-au asprit în anii nefastului război, purtat împotriva voinţei poporului, condamnat fără ezitare de toţi oamenii cinstiţi. Peste seninătatea tinereţii s-au adunat îngrijorarea şi nesiguranţa zilei de mâine, iar paşii ne-au purtat tot mai rar către munte, înfruntând lipsuri, restricţii, autorizaţii, dispreţul oamenilor încolţiţi de necazuri.

A sosit primăvara anului 1944. Peste pustietatea munţilor sclipea acelaşi soare, zăpada se transformase în firnul îndrăgostit de schiori, în poieni se aşternea covorul florilor, dar pentru noi apăruse o nouă şi barbară noţiune – covorul de bombe. Iată-mă la început de vacanţă, în 4 aprilie, printre dărâmăturile Gării de Nord, în căutarea schiurilor depuse la casa de bagaje. Iată-mă cu familia în refugiu la Rucăr, la început de mai, urmărind peste căpăţâna rotundă şi paşnică a Vârfului Păpuşa sclipirea valurilor de păsări cu duduit greu de motoare. Asemenea amintiri şi multe altele ne obligă să luptăm, ca o astfel de primăvară să nu se mai repete. Din fericire avea să fie ultima primăvară de război pe teritoriul ţării noastre.

Eliberarea patriei s-a revărsat în acelaşi an, ca o adevărată primăvară înnoitoare, iar steagul roşu s-a înălţat biruitor, chemând masele la luptă împotriva fascismului, la muncă pentru construirea vieţii demne şi îmbelşugate. Sub conducerea înţeleaptă a partidului, oamenii muncii din uzine şi de pe ogoare au pornit ofensive împotriva a tot ceea ce rămăsese rău, putred: moşieri, patroni, monarhie, ignoranţă, şovinism, lene.

În anii ce urmară multe aveau să se schimbe pe faţa patriei. Viaţa nouă şi-a croit loc pe toate făgaşele, iar cei mulţi şi harnici au învăţat să împletească adevăratul rost al muncii cu adevărata recreaţie şi bucurie.

O chibzuită îndrumare a făcut să crească însutit mănunchiul celor care urcă astăzi munţii, nu pentru izolare şi singurătate, ci în căutarea odihnei şi frumuseţii.

Şi condiţiile sunt altele: echipament accesibil oricui, cabane noi şi primitoare, drumuri noi, staţiuni de iarnă şi pârtii de schi, gaz metan în Bucegi, teleferic. În cele mai frumoase colţuri ale ţării au apărut tabere de pionieri şi studenţi, din sate şi uzine s-au ridicat proaspeţi campioni. Cuvinte noi ca: trimiteri la odihnă, scoateri din producţie,

cantonamente de alpinism, spartachiade şi alpiniade au îmbogăţit vocabularul tinerilor cărora li s-au acordat toate înlesnirile pentru practicarea sportului preferat.

Cine sunt astăzi tovarăşii noştri de drumeţie?

Iată-l bunăoară pe „nea Nic", mecanicul de tractoare, om zdravăn şi cumpătat, tovarăş nepreţuit la muncă şi la drum. Ne leagă împreună zile petrecute în Valea Gălbinele, în peretele Turnului din Valea Mălăeşti, la avenul din Vlăduşca.

L-am revăzut de l Mai conducând un nou tip de tractor.

Viorel, copilul cu ochi albaştri, stătea alături, mândru de „Ordinul Muncii" care strălucea pe pieptul tatălui. Ne-am zărit peste capetele mulţimii şi ne-am strigat:

— Ce facem azi?

— Mergem în Piatra Craiului… după demonstraţie! şi, zâmbind din toată inima, s-a depărtat în duduitul coloanei care sărbătorea cel de-al 100000-lea tractor românesc.

Iată tovarăşii noştri de drumeţie: un mecanic decorat pentru vrednicie, un maistru ţesător ajuns deputat, un fotograf mereu preocupat de albumul noilor tractoare, un electrician de înaltă calificare, un maistru vopsitor care mâine va fi inginer chimist.

Fiecare în sine reprezintă un caracter sănătos, modelat prin sport pentru a deveni folositor societăţii, un exemplu grăitor despre posibilităţile care le sunt astăzi deschise. Ei au învăţat să preţuiască munca şi să răspundă, de asemenea, stăruitoarei chemări a munţilor, unde fiecare, potrivit firii sale, găseşte farmecul colţişoarelor puţin umblate, măreţia peisajului, lupta sau odihna.

De acum mai departe vom revedea împreună drumuri şi întâmplări aşa cum se adună gândurile, mai puţin orânduite în timp şi mai mult legate de locurile îndrăgite.

Carneţelul cu note de drum ne va fi un bun însoţitor, dar nu va destăinui întotdeauna ceea ce am fi dorit acum din toată inima, pentru că, lipsiţi de talentul reporterului şi preocupaţi în prea mare măsură de pasiunea noastră, am omis adesea semnificative fapte şi aspecte sociale.

Ele sunt însă întregite de realitatea vie, căreia îi suntem martori şi, în acelaşi timp, constructori.

Firul roşu călăuzitor rămâne dragostea de patrie şi de drumeţie, ca o stăruitoare chemare.

Despre noi şi lumea noastră

Anumite povestiri cu caracter sportiv devin lipsite de interes pentru cititorul care nu cunoaşte amănunte despre scopul sportului respectiv, terenul pe care se desfăşoară, termenii tehnici şi regulile sale specifice. De aceea, vom încerca să ne prezentăm, să declarăm motivele care ne îndeamnă să urcăm pe munte, ce facem acolo, care ne sunt vorba şi metodele.

S-ar zice că nu cunoaştem limitele chibzuinţei, consacrându-ne fiecare clipă liberă, pentru a reveni la pasiunea şi locurile îndrăgite. În cursul săptămânii, gândurile noastre se împart între lucrul de toate zilele şi viitorul drum, iar dacă ne întâlnim între noi, comentăm aproape numai acest subiect.

Vara ne alegem câte una sau mai multe bucăţi de stâncă, pentru a ne lupta ca vestitul hidalgo cu morile de vânt. Ne căţărăm cât se poate mai sus, ciocănim cu perseverenţă, ne retragem dacă nu avem încotro, dar nu ne dăm bătuţi şi revenim de atâtea ori, până ce reuşim să ne vedem deasupra, pentru… a coborî satisfăcuţi.

Iarna pornim razna peste creste, cu schiuri şi cort, cu raniţe cât samarul, înotând în zăpadă, înfruntând adesea ger şi viscole aspre.

Oricine ar putea să ne ia la rost în felul următor:

— Ce urmăriţi în definitiv? De ce vă necăjiţi ore întregi agăţaţi în frânghii şi pitoane, de ce vă căţăraţi ca melcul prin „fisura albastră", roşie, suspendată sau… cum le botezaţi, în loc să ajungeţi în acelaşi loc, dar pe potecă şi foarte repede? Aţi găsit leacul reumatismului dormind pe zăpadă? Aţi aflat cheia înţelepciunii târându-vă prin cele mai strâmte galerii de peşteră?

Zadarnic am lupta însă împotriva acestor întrebări pline de logică şi ironie. Mai degrabă recunoaştem din capul locului că avem asemenea idei năstruşnice.

Acum jumătate de secol, un veteran al alpiniştilor de peste hotare încerca sub formă de dialog să răspundă:

— De ce urcaţi mereu pe munţi?

— Vraja munţilor, chemarea necunoscutului şi depărtării, acestea sunt în noi. O chemare ciudată şi dulce, pentru că nostalgia noastră caută neîncetat insula părăsită a fericirii, întinde braţele spre paradisul pierdut…

— Ce sens găsiţi în pasiunea voastră?

— Desigur, acolo jos, în oraşele mohorâte sunt mulţi care nu văd un sens în ceea ce facem. Fără sens!

Nu contribuim cu nimic la sporirea bunurilor omeneşti. Dar la fericirea omului? Desigur! De aceea este un mare şi nobil sens în ceea ce iubim!

Iată răspuns cu care nu putem fi de acord în întregime. Vraja munţilor? într-adevăr este puternică! Dar căutăm oare vreo… insulă părăsită, vreun paradis pierdut? Simţim chemări ciudate? Dimpotrivă, iubim munca şi oamenii, natura şi viaţa. Dacă ne punem uneori viaţa în joc, o facem pentru că avem încredere în noi şi trăim din plin adevărata tinereţe, fără vârstă.

Am îndrăgit clipele, când, ajunşi sus, ne strângem mâna frăţeşte şi îmbrăţişăm orizontul; am îndrăgit asprimea elementelor naturii, ecoul iodlerelor, roşcată apusurilor, modestia florilor alpine, marea de nori culcată la picioarele noastre, foşnetul cetinii şi susurul apelor… simţim atâtea îndemnuri şi, totuşi, se mai întâmplă să declarăm uneori:

— Facem ascensiuni, deoarece ne trebuie puncte pentru clasament.

Terenul nostru de sport este lumea înălţimilor, o lume aspră şi frumoasă, născută din zbuciumul planetei, mângâiată de nori şi rudimentar cioplită de mina sculptorilor cu putere nemăsurată: soarele, apa şi vântul. Cele peste 1 600 milioane de ani acordă pământului o vârstă respectabilă; de aceea faţa sa, odinioară netedă şi roşie ca focul, a căpătat treptat zbârciturile bătrâneţii, pe care le numim munţi.

Munţii s-au născut din negura vremilor nescrise, dar valurile lor împietrite nu s-au astâmpărat, deoarece vulcani se nasc şi în zilele noastre, iar Himalaya continuă să se ridice anual cu mai mulţi centimetri.

Păcat că nu se mai înalţă un pic şi munţii noştri, dar ni-s dragi şi-aşa, cu vârfuri care, pe ici, pe colo, se necăjesc să treacă de două mii cinci sute de metri.

Până acum zece mii de ani, polii pământului pare-se că umblau ca argintul viu, aducând peste regiunile noastre temperate fie călduri tropicale, fie suflul îngheţat al zăpezilor veşnice. Ultima farsă ne-a lăsat gheţarii din Alpi şi Caucaz, iar în Carpaţii noştri, doar amintirea gheţarilor de odinioară, sub forma căldărilor, aşezate în terase în jurul

vârfurilor înalte.

Înghețul și dezghețul, ploaia și vântul au modificat fără odihna crestele, văile și pereții, rozând nemiloși acolo unde terenul a fost îngăduitor. Vântul a modelat pe alocuri „babe", apa a tăiat jgheaburi și cămine denumite hornuri, văile s-au adâncit între ziduri de chei și canioane, crestele au devenit mai semețe, cu țancuri, umeri, strungi adânc crestate și pinteni izolați ibotezați uneori jandarmi. În vâlcelele abrupte s-au format săritori, din praguri rupte sau îngrămădiri de bolovani. Blocuri mari și mici, nisip și pietriiș, produse toate de „eroziune", au fost cărate la mari depărtări pe spinarea torenților sau au rămas adunate la poalele stâncilor, ca limbi și râuri de grohotiș.

Ceea ce a rămas clădit ne atrage ca un magnet, ne atâță curiozitatea și ne oferă teren pentru a ne cheltui energia, satisfăcând acea „nostalgie" a depărtării, care nu întotdeauna este o vorbă fără rost.

Anotimpurile dau viață lumii de piatră!

Primăvara începe cu murmurul firelor de apă.

Soarele prinde viață, pe cer apar primii nori cumulus cu turnuri gigantice și cupole albe. Sus în căldări zăpadă sclipește cu boabe mari, se asprește și devine fim, chemând schiorii până târziu în luna mai.

În duduitul avalanșelor de zăpadă grea, amestecată cu pietre și trunchiuri frânte, abruptul munților înalți se scutură de iarnă. Ciripitul păsărilor răscolește văzduhul, în pădure se clădesc cuiburi, în poieni scot capul ghioceii și brânduțele. Primăvara este o scurtă și luminoasă bucurie a naturii.

În luna mai, peste codrul de brad plutesc norișori gălbui pe polen. În luna iunie vine rândul pădurii de fag să primească haina de un verde crud, iar smirdarul prinde să roșească pajiștile alpine. Zăpada lasă petice doar în locurile ascunse, iar înghețul părăsește culmile.

Schiorii devin alpiniști de stâncă, încalță espadrilele, se leagă în frânghie și pornesc la asaltul drumurilor îndrăzneț. Cam la sfârșitul lunii august, ninsoarea obișnuiește o vizită de recunoaștere pe culmile de peste două mii de metri. Vremea bună devine mai statornică, dar ziua se scurtează văzând cu ochii și nopțile devin mai lungi.

În septembrie toamna își vestește sosirea, îngânata de melodia gravă a tălăngilor și tropotul mărunt al turmelor care coboară în văi, părăsind așezările vremelnice. În octombrie, luna celor mai frumoase culori, verdele gălbui al Zadelor se amestecă pictural cu auriul

frunzişului de pakin, cu verdele închis al cetinii şi ruginiul pădurii de fagi. Iarba păleşte, împestriţată cu păhăruţele violete ale brânduşelor de toamnă. Uneori ceaţa dimineţii întârzie, în văi se lasă bruma şi îngheţul fugar.

Într-o zi afli că iarna soseşte cu adevărat!

Mai întâi ca o pulbere albă peste creştetul munţilor, apoi ca o căciulă miţoasă trasă tare peste urechi. Viscolele prind acum să coasă cu fire albe brânele care încing abruptul, să spulbere ninsoarea către văi, să adune tencuială albă pe coaste şi să clădească, în margini de pereţi şi creste, felurke streşini şi balcoane fragile denumite cornişe. Dar iarna a încetat să sperie oamenii. În locul espadrilelor apar bocancii grei, în locul ciocanului apare pioletul, colţarii şi, cel mai mare dar al iernii, schiurile. Au sosit zilele cu soare şi pulbere scânteietoare, cu ceaţă şi nămeţi, cu flori de gheaţă în ferestrele cabanei, cu priveliştea culmilor însângerate sub apusuri de foc şi nopţi când luna sclipeşte peste albul întinderilor înmărmurite.

Iată lumea noastră, nemăsurat de frumoasă, lumea copilăriei celor mari!

Despre munte avem un anumit fel de a vorbi.

Stâncă verticală este considerată cam de la şaptezeci de grade înclinaţie şi tot ceea ce depăşeşte verticala, sub formă de bolţi, tavane, lespezi, intră în noţiunea generală de surplombe. Crăpăturile se numesc fisuri, iar colţurile de piatră, treptele sau alveolele, cu alte cuvinte tot ce serveşte pentru apucat sau ca reazem de picior, se numesc prize. Unitatea noastră de lungime pentru măsurarea pereţilor este coarda.

Povestind ascensiunile noastre, folosim adesea vorbe mari: abisuri, dificultăţi maxime, am atacat, am luptat… expresii care de obicei nu sunt pe măsura pericolelor reale din munţii noştri. Cu toate acestea, trăim uneori clipe în abruptul înzăpezit, pe stâncă, în adâncimea găurilor verticale numite avene, când ne bizuim doar pe îndemânarea noastră, pe firul subţire al frânghiei şi pe ajutorul nepreţuit al tovarăşilor. Atunci într-adevăr luptăm cu frica din noi şi cu cea de a treia dimensiune a spaţiului, care capătă deodată un înţeles fizic, adesea neiertător faţă de micile greşeli.

Un nevinovat grăunte de vanitate face să ne împăunăm, povestind greutăţile reale şi imaginare, întâmpinate în cursul

ascensiunilor premiere, drumuri de nimeni călcate înaintea noastră. A deschide un drum nou a deveni una dintre cele mai arzătoare dorinţe, motiv pentru care ne ferim unii de alţii până în ziua când l-am terminat cu bine. După premieră vine omologarea, fiind foarte important să aflăm de la arbitri obiectivi gradul de dificultate a traseului.

Pe suprafaţa globului, chiar în masivii muntoşi consideraţi greu accesibili, numărul vârfurilor încă neatinse a scăzut simţitor. După bătălia vârfurilor urmează bătălia pentru pereţi şi creste; cu toate acestea posibilitatea premierelor scade vertiginos. Pentru deschizătorii de noi drumuri a rămas ca ultimă soluţie să nu lase necucerit niciun petic de stâncă şi să înlocuiască ţelul final prin satisfacţia drumului în sine, chiar dacă acesta nu sfârşeşte într-un punct culminan-l sau se desfăşoară la câţiva metri apropiere de un alt traseu existent.

Să urcăm, bunăoară, în Crăpătura Pietrei Craiului. În pădure fiind, îndată ce valea se îngustează, se iveşte pe partea stângă un perete vertical, cu un ciot de lemn înţepenit la bază, marcând începutul ascensiunii pe Fisura Jderilor. Un pic mai sus, pe dreapta, treci pe sub Creasta Ploilor, numărând pitoanele înfipte în şir. Apoi ne cheamă Scul Crăpăturii, cu pitoanele vizibile de la distanţă prin mari pete de vopsea roşie şi, în sfârşit, aproape de capătul urcuşului ocoleşti pe cărare Mănuşa Crăpăturii, o stâncă de patruzeci de metri, cu patru trasee. În Padina închisă numărul premierelor a ajuns la 9, depăşit de vecina sa, Padina Popii, ai cărei pereţi sunt „pitonaţi" pe un mai puţin de 14 drumuri. Cazuri asemănătoare există din belşug, demonstrând cât de pasionantă poate fi căţărarea în sine.

Am amintit în treacăt despre materialele tehnice şi a sosit momentul să le arătăm. Cuţitul de vânătoare, pălăria, cu insigne, luleaua, acestea aduc doar o completare figurii adevăratului cuceritor. Cortul, sacul de dormit, salteaua pneumatică, primusul, felinarul rămân bunuri gospodăreşti indispensabile drumurilor lungi. Cu adevărat tehnice sunt numai sculele specifice căţărării şi anume: frânghia, ciocanul, pitoanele şi carabinierele, scăriţele, pioletul, colţarii.

De când se caţără pe munţi, oamenii au avut nevoie de scule. Colţarii au vechime de mii de ani. Vânătorii şi tăietorii de lemne, locuitorii localităţilor de munte, îi folosesc adesea, vara pe feţele ierboase sau iarna, numindu-i „pisici". Până la începutul secolului trecut se foloseau şi colţari pentru genunchi sau gheare de fier pentru

mâini. Ele sunt astăzi obiecte de muzeu, împreună cu scările de lemn, cârjele şi securile lungi din epoca eroico-patriarhală a alpinismului.

Anumite legende afirmă că vânătorii din Alpi se căţărau desculţi, ba chiar îşi crestau la sânge tălpile pentru ca să adere mai bine. Bocancii potcoviţi cu măsele sau tricuni nu mai sunt nici ei la modă. Mai ales pe stâncă de calcar sau conglomerat preferăm ghetuţa uşoară, cu talpă de pâslă sau cauciuc „denumită espadrilă. Locul ei îl vor lua, probabil, bocancii uşori, cu talpă de cauciuc profilat „vibram".

Frânghia răsucită, din cânepa, perlon sau alte fibre a rămas cel mai preţios tovarăş. Ea devine sprijin în locurile grele, ridică moralul, opreşte câteodată căderea, serveşte la trasul bagajelor, ca decor pentru fotografii, câteodată pentru uscarea rufelor. Frânghia care creează legătura fizică dintre componenţii unei echipe este numită de obicei şi coardă.

Acolo unde lipsesc prizele sau avem nevoie de puncte solide pentru asigurare, cu ajutorul ciocanului batem în stânca acele pitoane, cuie de oţel moale forjat în diferite forme şi mărimi, prevăzute cu inele sau urechi. Pitonul poate, de asemenea, folosi la masă în loc de furculiţă sau ca unealtă pentru deschis cutii de conserve.

Fiind legaţi cu frânghia, nu avem altă posibilitate să o agăţăm în pitoane decât prin intermediul carabinierei, mei oval de oţel, prevăzut cu o clapă mobilă, uşor de deschis prin apăsare, şi care se închide singură, datorită arcului montat în interiorul său.

Pentru a înţelege povestirea ascensiunilor noastre, rămâne de clarificat întrebarea pe care mulţi o pun cu privire la modul de a folosi frânghia. O leagă cineva deasupra noastră sau noi o aruncăm pe după câte un colţ de stâncă şi ne căţărăm pe ea pompiereşte?

Cu frânghia mai întâi ne legăm fiecare peste piept, lăsând între noi distanţe egale şi suficient de mari. În afară de nodurile pe care începătorii le înghit în aşteptarea celor ce urmează, pentru frânghie se utilizează noduri simple şi uşor de desfăcut.

Cap de coardă este ales cel mai capabil şi bine antrenat, omul care îşi va asuma cea mai mare parte de risc, urcând în fruntea echipei. În vreme ce restul rămâne pe loc asigurându-i, „capul" înaintează atent şi prevăzător, combinând drumul cu ajutorul celor mai potrivite prize. El bate din loc în loc pitoane, agaţă carabinierele respective şi trece prin inelul lor frânghia, care îl urmează pas cu pas. Asaltul stâncii se petrece în etape sau lungimi de coardă, între fiecare făcându-se

regruparea tovarăşilor, care urcă asiguraţi de sus.

Uneori un singur fir de frânghie nu mai prezintă siguranţă sau nu este suficient pentru manevrele necesare. Atunci, capul de coardă se leagă cu două frânghii, iar tehnica devine de „dublă coardă". La nevoie, rezemat cu picioarele în scărişe, alpinistul poate lupta ore întregi cu obstacolele.

Unde-i unul, nu-i putere! Puterea noastră stă în spiritul de echipă, ceea ce înseamnă ajutor reciproc, disciplină, sacrificiu. Unii secunzi merg atât de departe, încât renunţă la propria lor personalitate şi stau complet la dispoziţia capului echipei, lăsându-se traşi ca un balot. Cheia succesului stă în exploatarea posibilităţilor oferite de fisurile care brăzdează pereţii de stâncă.

Unele sunt atât de fine, încât abia lasă să pătrundă vârful pitonului, altele abia permit să încapă o mână şi un picior, altele sunt prea largi şi necesită o tehnică deosebită, cu mâinile şi picioarele mult desfăcute. Maximum de plăcere intervine când hornul este numai atât de lat cât să permită căţărarea cu spatele rezemat de o faţă şi tălpile pe faţa opusă. Acesta este ramonajul, cea mai iubită formă de escaladă interioară.

Deseori hornurile sunt închise de bolovani înţepeniţi sau de surplombe. Alteori prezintă câte un loc îngust de trecere denumit „fereastră".

Fiecare plăcere sfârşeşte odată şi după fiecare urcuş urmează coborârea.

Dacă locul este prăpăstios, eşti uneori nevoit să recurgi la coborârea pe frânghie şi atunci se spune că faci rapel.

Mai întâi trebuie să găsim un colţ potrivit de stâncă, un brad, o rădăcină de jneapăn sau să batem un piton. Prin inelul său introducem frânghia până la jumătate, îi potrivim capetele să fie egal de lungi, apoi o lăsăm să cadă peste perete, controlând dacă ajunge până la platforma de dedesubt.

Cu o mână prindem coarda în faţa pieptului, apoi o trecem pe după un picior, în sus peste piept şi o lăsăm să cadă peste umăr, prinzând-o la spate cu cealaltă mina. Cu spatele către gol şi picioarele rezemate de stâncă, alteori atârnând departe de perete, ca un păianjen pe firul său, alpinistul coboară lin şi fără oboseală.

Cei mai viteji se împing cu picioarele de zid şi sar, coborând în câteva salturi. După ce a sosit jos întreaga echipă, tragem de unul

dintre firele frânghiei, rare vine la noi. dacă… nu se agaţă undeva.

Altă dată foarte popular şi des întâlnit vara, în gări sau pe poteci, pioletul îşi găseşte rost numai iarna.

El serveşte pentru asigurarea echipei, pentru săparea treptelor în gheaţă, a platformelor de bivuac sau adăposturilor, pentru ancorarea cortului, pentru tăiat lemne sau ca decor fotografic.

Această scurtă explicaţie este necesară pentru a înţelege povestirea ascensiunilor noastre, deoarece de acum mai departe vom vorbi despre surplombe şi ramonaje, despre rapeluri şi coardă dublă, dar şi despre ceea ce simţim atunci când luptăm să ajungem sus, cu sau fără ajutorul materialelor tehnice, despre zilele când uităm de toate, ne luăm sacul şi pornim voioşi la drum.

Mai sus de Refugiul Coştilei

Pe măsură ce alpinismul românesc a câştigat popularitate, alte noi regiuni de stânca au fost descoperite şi îndrăgite de tinerii căţărători, ele formând astăzi insule împrăştiate pe întreg cuprinsul munţilor noştri.

Inima acestui mic paradis alpin s-a statornicit însă de un sfert de veac acolo unde a bătut pentru prima oară şi anume în abruptul prahovean al Bucegilor, între Caraiman şi Morarul, iar principalul adăpost pentru alpinişti a rămas căsuţa de la gura Văii Coştila, botezată „Refugiul”. Aproape fiecare dintre noi ne-am făcut ucenicia în jurul său şi fiecare îi păstrăm un loc de cinste în amintirea zilelor petrecute pe munte.

Odată cu dezvoltarea mişcării noastre alpine, în locul vechiului adăpost, puţin încăpător şi nepotrivit aşezat în calea avalanşelor, a fost ridicată o construcţie mai mare şi solidă, bine adăpostită sub peretele Ţancului Ascuţit, învelişul său de tablă ondulată o face uşor vizibilă de jos din Buşteni, mai ales primăvara.

Urcuşul din oraş şi până la Refugiu durează cam o oră şi jumătate sau mai puţin, după antrenament şi povară. De aici mai sus, în tot atâta timp, alpinistul ajunge la baza majorităţii drumurilor de stâncă.

Pereţii semeţi care scapă din creasta Văii Albe, creasta şi peretele Coştilei, Peretele Gălbinele, Colţul şi Umărul, de multă vreme nu mai păstrează secrete, iar drumurile lor, uşoare sau foarte grele, de

nenumărate ori au fost repetate de echipele tinerilor şi vârstnicilor, ai căror paşi au adâncit potecile.

Rare sunt duminicile când Refugiul nu-şi deschide uşa pentru oaspeţi. Din martie şi până în luna mai, schiorii vin atraşi de toboganul înclinat al zăpezii adunate sub săritorile Coştilei, presărată cu pietre şi arată cu şanţuri lungi de lavine. Până târziu în noiembrie, împrejurimile adăpostului răsună de lovituri de ciocan şi de clinchetul pitoanelor.

Aici am cunoscut pentru prima dată stânca Bucegilor şi de nenumărate ori am revenit în aceste locuri, petrecând zile de neuitat. Iată ce scriam în carnetul de munte, nedespărţit tovarăş de drum, pe timpul când încă mai exista vechiul adăpost: „Ori de câte ori îl zăream, mi se părea că văd pe cineva drag şi mă grăbeam să urc poteca prin pădure.

La ultimul urcuş pieptiş din Munticel, acolo unde avalanşele au dezrădăcinat copaci, tăindu-şi pârtie, apare din nou căsuţa de tablă pitită sub piramida Ţancului. Uşa şi obloanele închise arată singurătate deplină. Chiar dacă la început de toamnă mai întârziam un pic pe la tufele de zmeură său mă opream să iau apă la izvorul din cărare, de aici şi până sus la gura văii nu făceam mai mult de un sfert de oră.

Treceam firul bolovănos, urcam treptele până la platforma săpată în piatră şi examinam căsuţa. Faţă de toamna trecută, acoperişul s-a mai lăsat sub greutatea zăpezilor, banca din spatele casei a mai albit de ploi. Dar ridici privirea sus spre abrupt şi regăseşti neschimbată aceeaşi creastă a Coştilei, ca un turn sur de cetate. Din pragul casei coboară pe sub ţanc aceeaşi potecă spre locul obişnuit de unde admiri profilul Crestei Picătura. În faţa uşii a rămas bolovanul cel mare, cu aerul prietenos de bătrân care te cunoaşte de mic copil şi îţi spune bun venit când te înapoiezi acasă.

Dai jos lacătul drugului de fier pus peste uşă, desfaci obloanele şi lumina pătrunde înăuntru. Iată priciurile cu saltele de paie, soba de cărămidă, dulapul, lampa de petrol, băncile. Te simţi la tine acasă!

Am petrecut aici zile întregi de vacanţă şi nimeni nu venea să mă tulbure. Mă trezeam dimineaţa, când peste Gârbova se deschidea geana răsăritului şi soarele se furişa tiptil peste întunericul Văii Prahovei. Pădurea tresărea sub lumină şi ciripit, razele sorbeau mărgăritarele aninate pe ace de jneapăn, păsărelele îşi încrucişau zborul către albia de piatră din Valea Coştilei, unde mereu se găsea apă

de ploaie. Atunci creştea un brăduţ sub peretele ţancului şi între ramurile sale îşi avea cuib o veveriţă, un cuib ca o minge, din cetină, adunată laolaltă cu vârfurile şi legată meşteşugăreşte, înăuntru era căptuşit cu iarbă uscată şi smocuri de păr, ba chiar cu şervețele de hârtie creponată adunate din jurul casei. Niciodată nu se potrivea să fie stăpâna acasă, de aceea legam aparatul fotografic de o cracă, trăgeam de la declanşator o sfoară lungă şi aşteptam ore întregi, zadarnic, să apară veveriţa la studio.

Alteori, plecam să hoinăresc înspre Circurile Văii Albe sau în Valea Gălbinele, fără să-mă grăbesc, pentru că nimeni nu mă aştepta acasă.

Seara priveam din faţa Refugiului cum se aprinde salba luminilor din Valea Prahovei, apoi încingeam focul sub plită, luam felinarul şi coboram cu găleata la găvanul de piatră din Valea Coştilei. Apa de ploaie adunată în căuşul lespezii avea uşor gust de frunză putredă, însă era apă de munte, rece şi bună.

COLŢUL GĂLBINELE

Cărarea din spatele Refugiului părăseşte aproape imediat Valea Coştilei şi se caţără la creasta împădurită, care o desparte de regiunea vecină, a Gălbinelelor.

După un sfert de oră, printre tufe şi rădăcini, poteca ajunge suficient de sus pentru a putea coborî de cealaltă parte, la confluenţa firelor „secundar" şi „principal".

Ascuns privirilor şi îngust, firul mezin al văii este acum ceva mai puţin umblat ca altă dată, dar nu şi-a pierdut cu nimic farmecul săritorilor sale. În locul său este preferată o cale mai comodă, împletită pe creasta alăturată.

Urcuşul pe firul principal ocoleşte pe dedesubt marea săritoare presărată cu bolovani, apoi se furişează pe la vechiul balcon cu jnepeni, deasupra căruia continuă pe sub poate de perete. Aproape de capătul văii, cărarea trece pe sub o grotă micuţă dar pompos botezată „Hotelul", deoarece aici obişnuiesc alpiniştii să lase peste zi bocancii sau echipamentul de prisos, mai înainte de a se avânta în peretele cel mare. care se ridică ameninţător spre creastă.

Aşezat pe prispa de piatră a „hotelului", poţi studia în voie imensul cazan de s-tâncă în mijlocul căruia te afli. De aici, valea se despleteşte în patru fire: cel mai modest urcă prin spatele grotei, la

Colţul Gălbinele, următorul conduce la strunga de trecere către Valea Scoruşi, al treilea devine vertical şi despică uriaşa scară de piatră a Umărului, iar ultimul, şi cel mai stâncos, denumit Hornul Coamei sau Verticala Gălbinele, se strecoară drept şi mai ameninţător decât este în realitate, pe lângă marele perete, până sus în Brâna Mare a Coştilei.

De nicăieri însă priveliştea nu este mai impresionantă ca de pe creştetul Colţului.

Nu este un vârf adevărat, ci mai degrabă o lamă subţire, cu tăişul ştirbit, apărat de asaltul vizitatorilor nepregătiţi să înfrunte peretele vertical, dar puţin înalt al strungii sale. Deasupra acestui zid, coama continuă către Valea Prahovei, mărginită de o parte şi de alta prin goluri tot mai adânci. Pe câţiva metri tăişul devine atât de îngust, încât sileşte pe începători să îl încalece.

La capătul crestei se găseşte acelaşi pâlc de jnepeni, unde alegem cea mai groasă rădăcină, legăm frânghia şi coborâm în rapel, pe o terasă ierboasă. Astfel putem urca nestânjeniţi pe următorul colţ, locul obişnuit pentru contemplarea priveliştii.

De aici privirea se roteşte peste Culmea Morarului cu colţii crescuţi din brine, peste Vârful Omul, cu bolovanul său şi cabana, peste Colţul Mălinului cu dintele de mijloc asemănător unui morcov în echilibru, urcă treptele Umărului, cercetează zbârciturile peretelui sur şi, paşnic, coboară profilul Crestei Coştilei, sare Valea Prahovei până la lanţul ierbos al Gârbovei şi închide cercul peste Piatra Mare şi abruptul împădurit al Postăvarului.

Centrul grandiosului tablou îl deţine Peretele Gălbinele, cenuşiu, tăcut, imens în raport cu restul peisajului, crăpat şi încreţit ca o faţă de moşneag. Cam la o treime din înălţimea sa oferă înspre Hornul Coamei o prispă largă de stânca, loc de plecare în câteva dintre principalele drumuri grele. Deasupra acestui prag se zăreşte limpede un tavan dreptunghiular ieşit din perete, numit Marea Surplombă. Ceva mai către stânga se adânceşte crăpătura de formă caracteristică a Furcilor, apoi privirea se opreşte alături pe şirul celor Trei Surplombe, către care urcă un drum lung şi complicat.

Trebuie să te afli aici, într-o duminică frumoasă de vară, să asişti la asaltul echipelor de căţărători pe firele traseelor invizibil marca-te cu pitoane, să rămâi ore întregi cu inima strânsă, încercând să trăieşti de la distanţă emoţiile împreună cu acei tineri neastâmpăraţi. Mai târziu vei vorbi cu drag de ei, dacă nu cumva tu însuţi te vei fi molipsit

de microbul alpinismului.

Îmi reamintesc iarăşi ziua aceea de septembrie 1939, cu lapoviţă şi urât, când trecusem peste platou şi coborîsem Valea Coştilei la Refugiu, cu capul gol, rebegit în hăinuţa de oraş, înarmat cu o frânghiuţa de rufe şi papuci cu talpă de sfoară.

Cineva tocmai cobora în oraş, lăsându-mi cheile şi singurătatea căsuţei, pe care o vedeam pentru prima oară. Am aprins focul, am uscat hainele pe plită, am răsfoit caietul de impresii al cabanei, apoi m-am întins pe patul tare, ascultând răpăitul ploii pe acoperişul de tablă ondulată. A doua zi am urcat singur pe Valea Gălbinele, înecată în ceaţă, încercând după descrieri să aflu Colţul. Abia începusem ucenicia în ale muntelui, învăţasem rapelul după fotografii, exersându-l acasă în Bucureşti, prin fereastra de la etaj, pe zid în jos, până în curte. Ca asigurare împotriva căderii aveam un sistem original inventat la Rucăr, alcătuit din două cârlige de fier şi două bucăţi de frânghie legate de piept, care puteau fi scurtate în felul sforilor de cort. Încă nu vorbisem cu un alpinist adevărat. Eram lipsit de tovarăş, de optimismul pe care ţi-l insuflă vremea bună, aveam ca singură garanţie dorinţa de a învăţa alpinismul şi… lipsa de prevedere.

Ajuns în Strunga Colţului, deşi micul perete poate fi urcat cât se poate de simplu, primul meu gând a fost să bat pitoane. Am ochit o crăpătură şi, cu ochii la ea, m-am echipat cu înfrigurare, am înhăţat ciocanul şi am bătut, pe cât posibil mai sus, primul piton. Suspendat cu sistemul meu de autoasigurare, am câştigat astfel încă un metru şi am bătut al doilea oţel, de astă dată şubred. Numai câteva palme mă despărţeau de marginea superioară a micului perete, dar stânca era udă şi alunecoasă şi emoţia mare. O clipă mai târziu am căzut, pitonul cel şubred a sărit afară din crăpătură, iar eu m-am dezmeticit anevoie, atârnat cu capul în jos.

A doua încercare a avut mai mult succes, astfel că am ajuns pe Coama Colţului, am trecut-o călare în partea cea mai ascuţită, am găsit în capătul ei rădăcina de jneapăn de care se leagă de obicei coarda şi am coborât în rapel peretele de cincisprezece metri, până pe terasa ierboasă.

Pe al doilea colţ, înconjurat de zidul nepătruns al negurei, care înăbuşea strigătele şi ecoul, am simţit cât de neplăcută poate fi uneori singurătatea. Burniţa mărunt, stam zgribulit de frig şi umezeală, nu vedeam nimic în jur şi nici măcar nu bănuiaun cât de frumos este aici

pe vreme bună. La înapoiere pe primul colţ vizitatorii găsesc un drum uşor, prin jnepenişul care abundă în stânga peretelui. Lipsa mea de experienţă nu m-a ajutat să-l observ, de aceea am încercat de trei ori să urc în mâini, pompiereşte, cei cincisprezece metri de frânghie subţire şi udă. Cred că numai frica m-a făcut să reuşesc.

Cu toate aceste mici peripeţii, pentru drumul care mi-a deschis primii paşi în lumea aspră şi frumoasă a stâncilor am păstrat ceva asemănător amintirii duioase despre întâia dragoste a adolescenţei, niciodată ştearsă de experienţa şi egoismul maturităţii.

Cel mai greu şi frumos traseu de ascensiune pe Colţ l-am făcut în premieră, împreună cu un prieten tânăr ca şi mine, în septembrie 1942. Era o zi liniştită şi însorită, care ne-a îndemnat să pornim la drum în plimbare, doar în pantaloni scurţi, luând coarda şi câteva pitoane pentru orice eventualitate.

Urcând pe firul secundar al Văii Gălbinele, din dreptul săritorii cu fereastră, am urmat un şir de brâneaguri, ieşind în scurt timp sub creasta de răsărit a Colţului, acolo unde se zăreşte din depărtare un umăr orizontal de jnepeniş. Deasupra noastră muchia descrie o curbă elegantă, uşoară pe primele două lungimi de coardă. Cheia ascensiunii o formează cea de a treia lungime, aproape verticală, cu prize mici şi cu foarte puţine posibilităţi de utilizare a pitoanelor. Odată angajat pe ea, singurul gând este aceia de a urca repede, mai înainte ca degetele să se moaie şi picioarele să înceapă tremuratul „maşinii de cusut". Restul crestei conduce fără dificultăţi pe creştetul izolat al Colţului Gălbinele.

Târziu după-amiază, când bulgărele de aur al soarelui s-a ascuns după Umăr, l-am căutat din nou, urcând în fugă până pe vârfuleţul Colţului Strungii. Seara, în faţa Refugiului, am aprins focul sub bolovanul cel mare şi am rămas până târziu, cântând amândoi din flaut şi mandolină. Apoi am lăsat tăcerea să se aştearnă, ca un murmur abia simţit, ca torsul unei pisici sau ca şopotul unui izvor strecurat de undeva, dintr-un ungher al pădurii adormite.

În altă zi minunată am urcat la Colţ prin faţa nordică, scurtă dar friabrilă. Un drum întortocheat ne-a condus în şaua dintre cele două vârfuri gemene. Şi de astă dată era «oare, dar sub nivelul nostru pluteau bulgări de ceaţă pufoasă, mânaţi de adierea brizei. Urcau şi coborau în jurul ţancurilor din Valea Mălinului, spânzurau în văluri diafane de lespezile peretelui cel mare din Gălbinele. În Valea Colţilor ceaţa aşternea la picioarele noastre un covor alb nedefinit, peste care

soarele proiecta umbra stâncii şi umbrele noastre, înconjurate de câte un cerc mare, palid colorat, acel rar fenomen al „spectrului din Brocken, care a dăinuit cât negura de sub noi.

Colţul Gălbinele este un pitic printre uriaşii Bucegilor, dar ori de câte ori îl zăresc din depărtare, îl revăd ru bucuria primelor clipe şi îmi pare că mă întreabă:

— Spune-mi, ce iubeşti mai mult?

— Iubesc omul, cerul, stânca, soarele şi locurile acestea?

UMĂRUL GĂLBINELE

Drumul turistic obişnuit care traversează din Valea Gălbinele în Scoruşi trece prin Strunga Gălbinele, poartă adânc săpată între Colţul Strungii şi Umărul care scapă din Brâna Mare a Coştilei. Până în august 1940 nu exista un drum direct peste treptele acestui Umăr, şi ideea de a-l face în premieră ne-a surâs pe neaşteptate abia într-o zi când am poposit în strungă, fără un scop anume.

Pentru un drum nou trebuie să ai experienţă, care ne lipsea, atât mie cât şi prietenului meu mai vârstnic. Cu toate acestea am încercat şi… am reuşit.

Primul obstacol începe chiar din strungă, sub forma unui perete surplombat, care astăzi se ocoleşte prin dreapta şi pe care atunci l-am atacat în plin, cu trei pitoane. Următorul este un perete vertical, boltit la temelie şi tăiat de câteva crăpături. Am ales fisura din dreapta, înaltă cam de cincisprezece metri, dar cu stânca sănătoasă şi curată. Cu mâna şi piciorul stâng în fisură, cu mâna şi piciorul drept căutând asperităţi pe faţa peretelui, cu corpul arcuit în afară, am urcat repede această lungime de coardă, până pe muchia de deasupra lui, unde ne-a prins o ploaie iute şi caldă de vară. Am aşteptat să înceteze. ascunşi sub o boltă micuţă, până ce curcubeul a apărut dincolo de Colţul Gălbinele şi stânca a prins să fumege în bătaia razelor.

A treia treaptă a acestei uriaşe scări este şi mai înaltă decât primele două, însă despicată de un horn, la bază foarte îngust, apoi din ce în ce mai larg. Cu ajutorul a două pitoane am depăşit faţa care ne aţinea calea şi am început un minunat ramonaj, ieşind pe o platformă cu iarbă moale. De aici mai departe, firul ipotetic al ascensiunii devine tot mai clar. Următoarea lungime de coardă, de-a lungul muchiei unei lespezi, ne conduce la o platformă de piatră. Jos, spre stânga, deasupra golului ameţitor al Gălbinelelor, se zăreşte un brâu foarte subţire.

Coborâm la el printr-un scurt tunel vertical, înşfăcaţi în strânsoarea pereţilor, alunecăm pipăind, până ce simţim iarăşi teren solid sub picioare. Ieşind la lumină pe trepte ierboase, prindem brâna foarte subţire şi pătrundem curând în Strunga Umărului. În această despicătură, adăpostită între pereţi apropiaţi, alpinistul trăieşte din plin izolarea şi asprimea Bucegilor. Ne aflăm la răscruce de drumuri. Aici sfârşeşte ascensiunea fisurii din Gălbinele, tot aici urcă hornul vertical din Scoruşi, iar drumul nostru către Brâna Mare continuă peste un perete cu prize solide.

Astfel arăta întâia noastră premieră, ulterior repetată de multe ori. Nicio altă zi nu s-a întipărit însă atât de puternic în inimă, ca 18 martie 1951, când am reuşit ascensiunea de iarnă a Umărului. Formam atunci o echipă de şase prieteni buni, cu care am pus la punct acest proiect; ne-am antrenat prin gimnastică toată iarna şi am schiat cu mâinile goale, obişnuindu-ne cu gerul, într-o sâmbă tă seara am urcat împreună la refugiu, pe o ninsoare cu fulgi mari şi liniştiţi.

La lumina felinarului, înotând până la brâu în zăpada proaspătă, am deschis pârtie peste Valea Coştilei, iar a doua zi am continuat-o până în Valea Gălbinele. Mai mult nu am reuşit. După o săptămână poteca era neschimbată.

Ningea uşor, dar seninul a revenit mai înainte să sosim la hotel. La orele zece băteam primele pitoane în peretele Umărului. Porţiuni uşoare vara ne dădeau acum de furcă, silindu-ne să îndepărtăm zăpada în căutarea prizelor. În schimb fisura din al doilea perete se dovedea liberă şi uscată. Pe al doilea umăr am tăiat trepte cu pioletul, apoi am intrat în hornul final, înfundat cu zăpadă. Noi eram însă obişnuiţi să lucrăm cu mâinile goale.

Culmile munţilor străluceau în soare.

Pe Faţa Mare de sub Vârful Omul se zăreau schiori, puncte negre în alunecarea şerpuită. Valea Scoruşi sclipea ca o carapace de faianţă. Primăvara triumfa în văzduh, dar Peretele Gălbinele, mereu în umbră, păstra iarna, pudrat pe fiecare fisură şi prag cu pulberea ninsorii de acum o săptămână.

Odată cu seara porneam din strungă primul rapel către Scoruşi. La douăzeci şi cinci de metri dedesubt am bătut pitonul pentru următorul rapel, atingând astfel o panta înclinată, ascunsă sub zăpadă multă şi nestabilă. Atunci s-a desprins o mică avalanşă, curăţind terenul pentru restul tovarăşilor, care coborau unul câte unul. În clipa

înnoptării, ultimul (fin echipă se lupta cu frânghia de rapel, îngheţată şi rigidă ca un cablu. L-am urmărit îngrijoraţi până ce a reuşit să o recupereze, apoi am continuat traversarea spre Scoruşi.

Câteva pitoane de asigurare, precum şi trepte de picior şi mâna au ajutat echipa să ajungă la capătul greutăţilor. În clipa când luna răsărea peste marginea platoului, vârfurile colţarilor pătrundeau scrâşnind în coaja zăpezii îngheţate, care căptuşea valea.

Coboram unul după altul către Strunga Gălbinele, cu paşi mărunţi şi apăsaţi. După mine se târa firul corzii, apoi veneau înşiruite umbrele tovarăşilor de echipă, siluete contrastând puternic pe albul zăpezii luminate de cerescul reflector. Imaginea părea un tablou demodat, tăiat cu forfecuţa din hârtie neagră, ireal şi totuşi plin de realitatea bucuriei noastre. Valea Gălbinele păstra zăpada moale şi adâncă. Am alergat liberi, cu paşi mari, intrând la Refugiul în puterea nopţii. Odihna nu ne era însă îngăduită, deoarece trebuia să fugim mai departe la gară. Pe cărarea Munticelului ne-a ţinut tovărăşie luna, poftindu-ne să stingem felinarul.

PREMIERĂ FĂRĂ DE VOIE

Într-o dimineaţă de septembrie 1942 plănuiam împreună cu Mircea să intrăm în Peretele Gălbinele şi să urcăm Traseul Furcilor.

Zorile ne-au oferit de la fereastra Refugiului spectacolul strălucitor al răsăritului, conturând delicat valurile mării de ceaţă adormite peste Valea Prahovei. Părea că se vesteşte o zi fără cusur, îndemnându-ne să poposim liniştiţi în grota „hotelului", de unde puteam compara detaliile peretelui cu fotografia publicată într-o revistă alpină.

Între timp, soarele pusese în imperceptibilă mişcare pătura norilor aflaţi la picioare, astfel că, zăbovind cu pregătirile, am fost învăluiţi de ceaţă pe lespezile care urcă, din Hornul Coamei, la brâna de piatră a peretelui. Rămăsesem ca legaţi la ochi, nefiind în stare să mai descoperim Furcile, invizibil ascunse după o muchie. În schimb se desluşeau, mult în stânga tavanului Surplombei Mari, diferite fisuri, pe care le-am confundat cu drumul dorit.

Aşa am început, din greşeală, premiera viitorului Traseu Central.

Primul piton s-a înfipt într-o lespede mare, îndată deasupra brânei de piatră. Alte două pitoane au asigurat începutul lungimii de

treizeci şi cinci metri de coardă, până la platforma de regrupare. Acum, peretele se ridica semeţ, iar noi simţeam că ne căţărăm în teren virgin, dar nu aveam încotro. A doua lungime, apropiată de verticală, necesita patru pitoane, apoi calea se închidea. Singura portiţă de trecere părea pragul subţire aflat doi metri mai sus şi o scurtă traversare către stânga. Noul nostru drum făcea să crească încordarea.

Alte pitoane, un pas mare pentru ocolirea blocului aproape desprins, o platformă, un horn, alt semn de întrebare! Aşa cum se întâmpla în ascensiunile premiere, nu este de ajuns ca ochiul să cerceteze de la distanţă şi să alcătuiască firul traseului. Locuri aparent uşoare devin uneori de netrecut, după cum anumite obstacole peste care nu gândeşti că s-ar putea trece dovedesc din imediata apropiere posibilităţi surprinzătoare.

Ne-am deschis drum, ramonând printre pereţii umezi şi friabili ai hornului. Oboseala punea stăpânire pe noi, iar frânghia înţepenită undeva devenise adevărată povară. Drept răsplată, ne-am regrupat pe o treaptă atât de lată, cât să încapă tălpile.

Lespedea verticală apărută deasupra a fost trecută în piramidă pe umerii tovarăşului de echipă. La stânga ei, pe creasta învecinată, apare în imediată apropiere finalul caracteristic al Furcilor. Nu ne mai interesa, pentru că aveam de acum drumul nostru, continuat peste muchia unui bloc înalt şi regiunea superioară de lespezi a peretelui.

După şapte ore de la plecare, ne dezlegam pe Creasta Coştilei şi ne strângeam mâinile frăţeşte. Soarele dispăruse după marginea platoului, iar marea de ceaţă se topise în neant, lăsând peste văi pâcla viorie a înserării. Am alergat grăbiţi la „hotel", să măsurăm încă odată cu privirea zidul sur de stâncă. Recunoaştem traseul furişat printre Furci şi Marea Surplombă. Abia atunci ne-a fost teamă de înălţimea unde ochiul spunea omului că nu are ce căuta.

MAREA SURPLOMBA

Alpiniştii cunosc bine acest vestit obstacol, uşor de remarcat în perete, la marginea dinspre Hornul Coamei, după forma sa de tavan aproape pătrat, reliefat peste verticalitatea stâncii. Cu atât mai impresionant apare, după ce urci două lungimi de coardă deasupra brânei de piatră şi te strecori după o muchie. Faţă în faţă cu blocul bine conturat al surplombei, recunoşti de la prima vedere că va trebui să arăţi tot ce ştii, traversând chiar pe sub încheietura tavanului, mai

înainte de a continua ascensiunea.

O fisură adesea umedă urcă în colţul drept, la primul din şirul puţinelor pitoane bătute pe sub streaşină. Ajutorul lor preţios lipseşte însă pe o anumită porţiune, din care ne va scoate un singur pas, dar… pas, nu glumă! Mă aflam acum optsprezece ani cu Mircea, în vacanţă la Refugiu. Drept espadrile purtam pantofi de plajă, cu talpă de sfoară. După ce le-am făcut ferfeniţă, antrenându-ne în Hornul Central, într-o dimineaţă de septembrie am intrat în perete, urmăriţi de privirile prietenilor rămaşi la „hotelul" din vale.

Ne-am oprit sub surplombă. Prin ceaţa densă nu mai vedeam nimic altceva, decât stâncă verticală. Mircea mă asigura, el însuşi legat de inelul primului piton, iar eu, cocoţat sub streaşină, mă poticnisem la pasul decisiv, ezitând să mă întind după urechea ruginită, ascunsă prea departe.

Având nevoie de sprijin, am bătut un piton, care s-a îndoit imediat. Am trecut totuşi o sfoară prin ochiul său şi ţinându-mă de ea, m-am lăsat mult în stânga, reuşind astfel să pipăi cu vârful piciorului singura priza existentă pe faţa verticală. Proptit cu ceafa în tavan, am dus încet mâna la brâu după carabinieră, simţind cum se irosesc clipe preţioase. Un pic mai târziu, după o fulgerătoare ameţeală, m-am trezit atârnând în frânghie ca un balot. Espadrila, ruptă definitiv, se răsucise cu talpa în sus.

Din vale, pătrundeau la dese intervale strigăte înăbuşite şi nerăbdătoare:

— Ioanee! Aţi trecut?

Ne era ruşine să răspundem. Legând cu şireturi talpa espadrilei de laba piciorului am repetat mişcarea. Vârful pantofului a găsit iarăşi priza udă, mâna stângă s-a întins binişor cu carabiniera către pitonul depărtat şi… am căzut din nou.

M-am descălţat, încă o încercare, încă una, având de fiecare dată aceeaşi soartă. Cădeam cu încăpăţânare, fără să-mi imaginez cum arată această joacă la peste o sută de metri deasupra văii. În sfârşit, s-a ridicat ceaţa care ne ascundea de privirile spectatorilor dezamăgiţi. Un concert de croncăneli jignitoare au însoţit rapelurile retragerii.

În zadar dădeam vina pe echipament.

De atunci, ori de câte ori am făcut pasul cel mare, am încercat emoţia şi respectul cuvenit.

FURCILE

O lună mai târziu intram în Furci, bătând în capătul brânei pitonul de rapel, căruia m-am încredinţat de multe ori, în anii următori. Traversarea pe după muchie ne aduce la baza primului obstacol două feţe verticale împreunate în unghi deschis, sub umflătura unei surplombe foarte puţin evidente.

Încurajat la gândul că nu eşti cel dintâi om care trece pe aici, te caţări grăbit să agăţi carabiniere în pitoanele bătute cu zgârcenie. După cincisprezece metri, aflat sub surplombă, trebuie să alegi între continuarea directă sau refugiul platformei vizibile spre stânga, la capătul unui prag foarte îngust.

În afară de ultimul piton pe care se reazemă piciorul, se găseşte un bolovan alungit, aproape dezlipit de stâncă, răsărit cam la nivelul pieptului. Cu inima în dinţi te prinzi de el, te ridici şi rămâi întins pe burtă. Până la platforma încăpătoare va trebui să te târăşti, centimetru cu centimetru, atent să nu cazi peste marginea rotunjită a pragului. În vreme ce mina şi piciorul stâng pipăie prizele, piciorul drept te urmează, ţeapăn şi inutil, de unde şi numele „picior de lemn" pentru acest procedeu.

Următoarea lungime de coardă revine pe firul hornului, până la baza despicăturii verticale, vizibile din vale, Ramonajul primilor metri este de-a dreptul plăcut, dar sfârşeşte curând. Adaptat lărgimii mărite a hornului, te caţări în continuare cu faţa la perete şi picioarele foarte larg desfăcute. Pitoanele intervin încă o dată, trecerea este dificilă, apoi lungimea de coardă sfârşeşte pe creştetul unui bloc învecinat.

De aici mai departe se desface „furca" traseului. Firul din stânga se înfundă pe o faţă verticală, firul din dreapta pătrunde într-un ungher întunecos. Îmi amintesc emoţia cu care ne-am căţărat prin crăpătura aceasta, până ce am descoperit neaşteptata dezlegare a enigmei: o fereastră mare, apoi un „picior de lemn" fără dificultate, în sfârşit destinderea pe o platformă surprinzător de ospitalieră.

Ceaţa obişnuită se ridicase, dezvăluind tavanul norilor pregătiţi pentru ploaie. Nu era vreme de odihnă. Folosindu-mi spatele drept piramidă, tovarăşul meu a prins ochiul pitonului bătut prea sus, deasupra platformei. Traversarea uşoară conduce înapoi, sub firul subţire al Furcilor. Câteva pitoane, o singură priză şi un singur metru de stânca hotărăsc intrarea căţărătorului obosit, pentru ramonaj în hornul final.

Ne-am dezlegat la Creasta Coştilei, odată cu primele picături de ploaie şi, ca în multe asemenea ocazii, apropierea nopţii ne-a silit să renunţăm la meritatul repaus. Am urcat a doua zi la Colţul Gălbinele, cu singura dorinţă să ne aducem aminte de „ieri". Sub cerul toamnei întârziate, valuri de ceaţă diafană mângâiau zbârciturile peretelui sur.

TREI SURPLOMBE

Vara anului 1946 a fost fără îndoială printre cele mai secetoase. Către sfârşitul ei, aspectul munţilor devenise neobişnuit, cu izvoare secate, văi şi poteci prăfuite, iarba pălită înainte de vreme, copacii trosnind de uscăciune. În august au început să ia foc pădurile: în Piatra Mare şi Postăvar, pe Tâmpa Braşovului, în Mălăeşti, la Rudăriţa, La Creasta Pietrei Craiului, la Lacul Sfânta Ana, pe Suhard.

Turiştii fuseseră declaraţi indezirabili, cunoscându-se patima lor pentru foc, fie ca să-şi frigă slănină, fie numai pentru… un pic de poezie!

Cele mai multe cabane erau închise, dar noi dormeam sub cerul liber, numai să nu stăm acasă. A venit apoi toamna, cu dimineţi ceţoase, cu pădurea prea timpuriu ruginită. În ultima duminică de septembrie hotărâm încheierea sezonului de alpinism, prin cel mai greu traseu din Bucegi, abia de curând terminat cu perseverenţă de o cunoscută echipă bucureşteană.

Cele Trei Surplombe, trei umflături roşietice suprapuse, apar lămurit din Valea Gălbinele, în stânga ieşirii Furcilor. Şaptesprezece lungimi de coardă alcătuiesc până la creastă firul îndrăzneţ al căţărării. Ascensiunea începe din capătul brâului strecurat pe sub marele perete. După ce atingi vârful unui mic pinten, cobori câţiva metri în rapel, apoi începi traversarea lespezilor, către dreapta, ţintind baza fisurilor verticale. Peretele se ridică uşor surplombat, iar urechile de fier, presărate cât poţi zări mai sus, mărturisesc greutăţile depăşite de premergători.

Înălţat pe spatele tovarăşului de echipă, agăţi carabiniera în primul piton. Fiorul noului drum dispare îndată ce te avânţi pe prize, întreaga energie se concentrează în mişcări, lumea înconjurătoare se reduce la câţiva metri, gândurile nu cunosc altă poruncă decât aceea de a câştiga înălţimea, palmă cu palmă, până la capătul etapei, unde surâde perspectiva trecătoarei destinderi.

Memoria reţine greu toate dificultăţile fiecărei lungimi de

coardă. A şasea se apără cu o traversare de doi metri, scurtă dar delicată. Următorul horn conduce în ramonaj peste trepte ierboase, apoi un prag traversează la stânga, pierzându-se în peretele vertical. A noua lungime de coardă urcă din piton în piton, urmând fisura diagonală. După antrenamentul neîntrerupt al verii, degetele prind fără efort fiecare priză, mişcările mlădioase se succed armonios, însoţite de clinchetul carabinierelor.

Orele se scurg pe nesimţite în acest perete mohorât, mângâiat de ceaţa purtată în voia curenţilor. Un brâu îngust, o fisură verticală, o platformă minusculă, şapte pitoane, un brâu de piatră, altă fisură… detaliile ce urmează în duelul alpinistului cu zidul Gălbinelelor. În cele din urmă începe adevăratul asalt al celor Trei Surplombe.

Fiecare este o buză înaltă de stâncă, lipită de perete şi conturată prin câte o fisură. În şirul pitoanelor se zăresc multe ţevi lungi, cu inel. Capul echipei urcă pe ele, suspendat de piept cu două frânghii, folosind scăriţe pentru picioare, comandând manevre secundului rămas să asigure de pe platformă.

Peste prima surplombă am intrat în piatra putredă. Ultimii metri păreau fără sfârşit. Pitonul salvator se apropia încet. L-am apucat grăbit, rămânând cu el în mina. După acest moment de încordare, am pătruns în grota celei de a doua surplombe.

Este cel mai greu şi periculos punct al întregii ascensiuni. Te laşi mult în afară pe sub colţul tavanului, prinzi cu vârful picioarelor prize prea depărtate, apoi te întinzi peste doi metri de stâncă netedă, încercând să apuci pitonul care îţi arată o mână prietenoasă, dar greu de ajuns. Minutele efortului susţinut şi vederea golului măsurând dedesubt aproape trei sute de metri se vor răzbuna mai târziu, prin fiorul de gheaţă al amintirii.

Cincizeci de metri mai sus, ascensiunea sfârşeşte la creastă.

Noaptea se apropia cu paşi repezi, astfel că am sacrificat din nou odihna, grăbindu-ne pe acel tainic drum de traversare pe deasupra peretelui, până la fereastra din Hornul Coamei. Ajutaţi de lumina slabă a felinarului, am alergat pe Valea Gălbinele la Refugiu şi, tot aşa, prin pădurea Munticelului, ajungând în Buşteni tocmai la timp să prindem trenul.

După cincisprezece ore de efort, fără să ne fi îngăduit măcar vreme pentru o îmbucătură de hrană, înghesuiţi în vagonul aglomerat, simţeam bucuria pe care nu o încercasem ziua întreagă. Frânţi de

oboseală ne felicitam reciproc, revăzând fără modestie fiecare ispravă şi mişcare, pe cele şaptesprezece lungimi de coardă. Fusese într-adevăr un drum… la înălţime, eram maeştri la căţărare… pentru ce să vorbim de frică, dacă până la anul aveam tot timpul să ne lăudăm?

Momente grele

Între Seaca şi Valea Albă, Caraimanul a pus hotar Crestei Picăturii. În partea superioară domoală şi înierbată ea cade. apoi în trepte peste Hornuri şi Faţa înaltă, până deasupra vâlcelelor care crestează puternic trupul muntelui, dând naştere unui turnuleţ şi la două mari ţancuri izolate, Picătura şi Vârful Strungii, despărţite prin adânca despicătură a „marelui V".

Din Buşteni ochiul nu poate distinge toate aceste detalii, suprapuse prin efectul perspectivei, astfel că puternicul contrafort al Caraimanului nu-şi destăinuie adevărata frumuseţe alpină. Impresionantă este priveliştea din Valea Albă, faţă în faţă cu abruptul sfâşiat de vâlcele şi hornuri umede, cu săritori întunecoase în care rămân înţepenite trunchiuri putrede, prăvălite din pâlcurile de brăduţi, zade şi jnepeniş, căţărate până aproape de crenelurile crestei.

Cu adevărat frumoasă este însă perspectiva depărtată, aşa cum ne apare de lângă refugiul Coştilei, cu degetul subţire al Picăturii desprins de profilul elegant al acestui chemător drum către cerul Bucegilor.

Nu aş putea afirma că, văzând-o pentru prima dată, sub un cer plumburiu de septembrie în 1939, am avut strania intuiţie că se va identifica unei părţi din viaţa mea, adăugându-i multe îngrijorări şi durere. Dimpotrivă, ea a exercitat asupră-mi o fascinantă atracţie, devenind obiectul celor mai vii dorinţe de vacanţă. În acel an, Vârful şi Creasta Picăturii au însemnat pentru mine primul drum cu adevărat alpin, primul vârf cucerit şi prima coborâre în necunoscut.

De ce oare în ultimii cincisprezece ani nu am mai călcat poteca spre Picătura? Poate că răspunsul acestei întrebări se va lămuri de la sine, povestind unele întâmplări.

Răsfoiesc din nou carnetul de munte. Pagini scrise mărunt, fie seara cu mâna obosită, fie ziua la drum, pătate pe alocuri cu picături de ploaie. Câte un desen sau o floare presată trezesc amintiri. Carnetul se deschide aproape singur acolo unde a mai fost deschis de multe ori şi

citesc:

„În prima dimineaţa senină, după câteva zile nestatornice, am apucat cărarea prin pădure, peste firul Văii Seaca din Caraiman, până la intrarea în Vâlcelul Picăturii, începând cu prima săritoare, deasupra căreia ajungi căţărându-te pe un trunchi luciu de brad, înţepenit cine ştie cu câţi ani în urmă, firul vâlcelului este încâlcit cu urzici, brusturi, brăduţi şi tufe. Acest urcuş nesuferit durează poate două-trei sute de metri, apoi priveliştea se deschide brusc, într-o căldare mică înconjurată de pereţi. De aici porneşte un brâneag subţire, care se caţără printre jnepeni şi brazi piperniciţi, până la o mică grotă. Mai departe, cu „eforturi maxime şi treceri extrem de dificile", după cum sta scris în Călăuza Bucegilor, începe taina şi emoţiile drumului, care pentru începători capătă caracter de aventură.

Acolo ani încălţat pantofii cu talpă de sfoară şi m-am legat cu sistemul meu original de autoasigurare. Primul obstacol, imediat lângă grotă, este un perete vertical, dar scurt, cu trei pitoane, urmat de o traversare scurtă, pe deasupra golului vâlcelului. În continuare, trebuie să te furişezi pe o faţă înclinată semănată cu zade şi să cauţi printre jnepeni trecerea la dreapta, unde se află fisura finală.

Câteva trepte urcă la baza acestei crăpături, la început atât de strâmtă, încât oferă loc numai pentru mâna şi piciorul stâng, în vreme ce mina şi piciorul drept caută sprijin pe faţa rotunjită a stâncii. Primi metri sunt câştigaţi cu oarecare greutate, apoi fisura se lărgeşte, devenind horn de ramonaj. Surpriza locului este o „fereastră" de piatră, care permite să te strecori de cealaltă parte a crestuliţe! la câţiva metri sub vârful dorit.

Primul meu vârf adevărat! Lumea întreagă a rămas la picioare. În adâncul văii se zăresc înşirate pâlcuri de căsuţe, ca nişte mărgele pe împletitura celor întrei fire: apa Prahovei, calea ferată şi şoseaua asfaltată. Picătura pare înconjurată de abisuri fără fund. Deasupra prăpăstiilor Văii Seci străjuieşte Crucea Eroilor. Dincolo de Valea Albă se ridică un perete imens roşiatic, cel mai măreţ din ţară.

Îmi părea atât de greu să fiu singur, fără un prieten bun căruia să-i împărtăşesc impresiile, dar nu mă simţeam de loc străin în mijlocul acestei privelişti. Ceea ce mă îndemnase să urc, îmi spunea că acesta este doar începutul".

Vârful Picăturii este despărţit de restul crestei printr-o strungă adâncă, al cărei fund rămâne ascuns la mai bine de patruzeci de metri,

sub lespedea unde un piton gros şi ruginit marchează obişnuitul drum de coborâre în rapel. Am trecut frânghia prin inelul pitonului, i-am potrivit capetele egal de lungi şi le-am aruncat până la platforma de dedesubt, semănată cu floare-de-colţ. Am trecut firele frânghiei peste corp, aşa cum ştiam din fotografii, apoi, cu faţa la stâncă şi picioarele uşor rezemate, am început să cobor Picătura, surprinzător de uşor. La capătul celor cincisprezece metri de rapel, emoţia dispăruse, făcând loc unei plăceri nemărginite. În colţul platformei am descoperit următorul piton şi am continuat cu mai mult curaj coborârea. Al treilea rapel a permis în sfârşit să se vadă fundul strungii şi sfârşitul adâncimii, în cumpăna a doua hornuri: unul către Valea Albă, altul către Valea Seacă, ambele neurcate până în acel an.

Fără zăbavă m-am căţărat mai departe, cu un pas mare, intrând în peretele Vârfului Strungii, al cărui creştet depăşeşte cu puţin Picătura, prilejuind un nou popas încântător.

Apropiatul sfârşit al zilei scurte de toamnă m-a silit să aleg coborârea spre Valea Albă, mai întâi cu două rapeluri, apoi în ocol pe feţele ierboase până deasupra celor dintâi săritori ale vâlcelului ales. Vesel, încrezător şi neatent, grăbeam pe iarba umedă. La un moment dat am alunecat şi m-am oprit, numai din simplă întâmplare, pe bolovanul care acoperă prima din seria celor şaisprezece săritori. Acesta a fost cel dintâi avertisment pe care Picătura mi-l dă faţă de lipsa de respect cu care o priveam. Următoarea greşeală am făcut-o deasupra altui prag, bătând pentru rapel pitonul la care ţineam cel mai puţin, cu inel mic şi ruginit. După coborâre, frânghia umedă s-a înţepenit în ochiul strâmt al pitonului, refuzând să vină jos. Teama de a nu dormi peste noapte în acel ungher friguros mi-a dat forţele necesare să urc în mâini pe frânghie, să desţepenesc coarda şi să risc Coborârea fără asigurare, alunecând între pereţii umezi şi alunecoşi din cauza lichenilor. Ultima săritoare am trecut-o în rapel, agăţând coarda de rădăcinile unui brad putred, apoi am greşit din nou. Înfăşurând frânghia după gât. Încurcat şi strangulat de ochiurile cânepei rigide ca un cablu, am coborât din pom în pom bâjbâind şi am scăpat cu greu în luminişul poienii „La Verdeaţă”. Târziu, noaptea, am bătut la uşa Căminului din Buşteni, mai obosit ca altă dată, împreună cu mândria de a fi urcat singur Picătura, simţeam că acest drum fusese prea dur pentru început.

După alte două zile erau uitate episoadele neplăcute, rămânând

numai amintirea momentelor plăcute şi dorinţa ţie a continua Creasta Picăturii până pe Caraiman. Am revenit în Valea Albă, la gura vâlcelului cu săritori, am găsit alături un horn vertical, dar ceva mai ospitalier, şi prin el am reuşit să ajung mult deasupra, pe creastă, printre pâlcuri de jnepeni, astfel că în două ceasuri m-am văzut iarăşi la Colţul Strungii. De aici până pe platou rămâne încă drum lung, peste Faţa înaltă. Hornuri şi gemine. Un tunel străpunge stânca Hornurilor şi te scoate către Valea Seacă, într-un găvan cu jnepeni, din care ieşi la creastă căţărându-te pe muchia unei lespezi verticale.

Singur şi încăpăţânat, lipsit de prietenia şi sfaturile unuia mai vârstnic, pe drumurile Picăturii am trăit prima ascensiune adevărată şi ameninţarea pericolelor împotriva cărora doream să lupt. Abia după ani de zile am recunoscut adevărul: nu muntele este un duşman necruţător, pericolele nu sunt inevitabile. Necruţătoare sunt doar greşelile pe care le facem şi împotriva cărora ar trebui să se concentreze îndârjirea noastră.

AM PICAT PE PICĂTURĂ!

În iarna anului 1940 – 41 cumpărasem primul piolet, în vederea unei ascensiuni ca în Alpi, bineînţeles cu multă… gheaţă. Traseul era Creasta Picăturii, iar ca tovarăş găsisem pe Ieremia, băiat de optsprezece ani, rezistent ca un urs, entuziast, dar la fel de lipsit de experienţă ca şi mine.

În aprilie aveam strânşi banii necesari, împrumutasem colţarii lipsă şi stabilisem plecarea pentru seara zilei de 16. În iarna aceea nu se călătorea prea comod în trenurile aglomerate cu oameni necăjiţi, care nu vedeau cu ochi buni pe plimbăreţi.

Am sosit la Buşteni pe un întuneric de peşteră. Era călduţ, stelele licăreau puternic, zăpada Scânteia în Blidul Uriaşilor. A doua zi dimineaţa ploua mărunt.

Amărâţi pentru speranţele noastre înşelate şi punga strâmtă, care nu ne dădea voie să pierdem zilele, după câteva ore de aşteptare am hotărât totuşi să pornim cu orice risc. Nici măcar nu am mai băut ceaiul. Ronţăind bucăţi de zahăr, am apucat grăbiţi poteca spre Caraiman, sosind după-amiază sub Picătura. Vâlcelul, plin cu zăpadă veche şi întărită, arăta ca o singură pantă netedă, presărată cu vârfuri de tufe. Ploaia încetase.

Strângând fericiţi pioleţii în mâini, am început cu schimbul să

tăiem trepte. Săreau stropii de zăpadă, colţarii se înfigeau zdravăn în alveolele cioplite din două trei lovituri, alcătuind un şirag mărunt şi drept, pe faţa alb-murdară a vâlcelului. Noi ne simţeam ca într-o adevărată expediţie. Când ni s-a făcut foame, pe o mare treaptă săpată am pregătit cacao la maşina cu spirt.

Seara ne căţăram pe brâna îngustă, printre brăduţi şi jnepeni, la grota Picăturii. Prea puţin înaltă, de loc încăpătoare, nu părea locul ideal pentru bivuac. Pleoapa ei de piatră lăcrima cu ţurţuri lungi de gheaţă. Am îmbrăcat tot ce aveam ca rezervă în raniţe, apoi am pus la fiert o supă de comprimate. În lumina lanternei vedeam picăturile de grăsime jucând în clocot şi ne bucuram ca de cea mai aleasă mâncare, încheind cina cu zahăr, ne-am aşezat pe frânghie, cu picioarele în rucsacuri, hotărâţi să aţipim. Pe atunci încă nu ştiam cum arată un sac de bivuac.

Adânc întipărită a rămas impresia nopţii petrecute în ungherul Picăturii! Pintenul şi hornurile cu greu se desluşeau în beznă. Valea Prahovei era pustie, oraşul Buşteni abia se ghicea după câteva lumini stângaci camuflate. Atunci ne-au purtat gândurile spre casă, la părinţii noştri îngrijoraţi.

Plecasem în secret, fără să le mărturisim planul şi acum ne părea rău. Cu ochii închişi, gândind în fel şi chip, am rămas tăcuţi multe ceasuri, până ce îngheţul a pus capăt sunetului tot mai rar al picăturilor prelinse peste buza grotei.

După miezul nopţii, frigul insuportabil ne-a îndemnat să punem la topit ţurţuri de gheaţă pentru ceai şi să cântăm, încredinţaţi că astfel ne vom încălzi.

Noaptea părea nesfârşit de lungă, iar pe cerul opac, alunecau tăcute fantome negre. Ceaţa urca din vale, primii fulgi rătăceau până în grota noastră. Până dimineaţa, ninsoarea devenise lapoviţă. După noaptea obositoare, curajul se clătina!

Am mai întârziat cu pregătirea ceaiului şi strângerea rucsacurilor, pândind fiecare semn de ameliorare, dar cerul rămânea plumburiu, iar jnepenii dispăreau sub zăpada apătoasă. La orele opt începeam aşadar retragerea spre brânea-gul pe care ieri ne căţăram plini de optimism. Ne-am legat colţarii în marginea vâlcelului şi Ieremia a plecat primul, asigurat în frânghie, peste lespezile observate cu o zi înainte. A căzut, fiind imediat oprit, apoi a continuat coborârea până la capătul corzii, a înfipt pioletul şi s-a pregătit să mă asigure la

rândul său.

Deasupra stratului vechi şi îngheţat se aşternuse pătura moale a ninsorii proaspete, care se lipea de tălpile bocancilor. La fiecare doi-trei paşi eram nevoit să îndepărtez cu lovituri bulgării grei şi incomozi care împiedicau colţarii să prindă, într-un loc mi-am pierdut echilibrul, căzând pe spate. Nu m-am putut redresa. Ieremia s-a trântit cu pieptul peste piolet, gata să reziste şocului. Alunecam din ce în ce mai repede, cu vârfurile colţarilor ochind capul tovarăşului meu. În ultima fracţiune de secundă, ştiind că îl voi răni grav, am strâns picioarele sub mine şi, destinzându-mă, am sărit peste el, cu capul în jos. Făceam eforturi disperate să frânez, speram să fiu totuşi oprit în coardă, dar când am simţit că aceasta se întinde dureros, smulgând după mine ceva mai greu, am înţeles inevitabilul.

Pioletul nu mai slujea la nimic. Păream fără legături cu pământul. Niciun strigăt!

Într-o deplină linişte, cădeam amândoi, la întrecere Nu voi uita niciodată figura încordată a prietenului meu, când a trecut şi mi-a luat-o înainte, până ce s-a întins frânghia, cum a venit după aceea rândul meu să îl ajung. Ameţit, vedeam apropiindu-se un brăduţ, era ultima şansă, am întins ambele mâini să-l cuprind… apoi s-a apropiat cotitura stâncoasă a vâlcelului… am simţit o lovitură blândă… o apă neagră şi cercuri mari care porneau din mine, ţiuind adormitor!

Apoi, nimic!

M-am trezit din somnul adânc, strigat de Ieremia. Ce căuta mai sus de mine şi de ce era atât de alb la faţă? Am dat să urc spre el, dar picioarele nu mă ascultau, bocancul sting, răsucit cu tocul înainte, se legăna stupid.

Abia am înţeles gravitatea situaţiei: unul avea braţul rupt. celălalt avea rupt piciorul.

Doi invalizi, care nu se puteau ajuta unul pe celălalt! Vedeam o singură soluţie, aceea ca Ieremia să coboare cum va putea în Buşteni, de unde să-mi trimită o echipă de salvare. I-am legat mina de corp şi tovarăşul meu exasperant de încet, a pornit să coboare vâlcelul, până a dispărut în pădure.

Sperând că de jos va veni ajutor, am rămas întins pe zăpada vâlcelului, în ploaie, fără hrană şi mai ales fără îmbrăcămintea de rezervă, pierdută în cădere odată cu raniţa. Până după-amiază tovarăşul meu ajunsese în Buşteni însă, extenuat, nu a mai putut dă

nicio lămurire utilă. Fără să bănuiesc, desigur, acest fapt, am înţeles că va trebui să lupt singur sau… să abandonez pentru totdeauna.

Acum mă ajutau anii de sport.

Adunând crenguţe din apropiere şi folosind chinga colţarilor, am legat mai întâi fractura. După primele momente de insensibilitate, acum simţeam durerea vie a osului rupt, în spirală, cu vârfuri ascuţite. Apoi a început coborârea, adevărată luptă, fără martori şi fără paradă de eroism. Distanţa treptelor cioplite o zi mai înainte depăşea posibilităţile mele de mers într-un picior.

Cu spatele pe zăpadă trebuia să bat cu pumnii câte o gropiţă de ambele părţi ale corpului. Mă lăsam după aceea în puterea braţelor, alunecam o palmă sau două mai jos şi loveam în zăpadă cu tocul bocancului drept, adâncind următoarea treaptă de sprijin.

Am repetat această operaţie de sute de ori, cu pumnii amorţiţi, dar odată cu noaptea am reuşit să ajung în pădure şi să mă târăsc peste rădăcini. Pătruns de frig şi ploaie, scuturat de febră, am aţipit undeva lângă o tulpină.

Câteodată mi se părea ca prin vis că aud strigăte, văd lumini… mă caută… ei sunt… chiuiam cu speranţa în sufletul care mai rămăsese… apoi mă dumiream că luminiţele provin de la cioturi de putregai fosforescent.

A doua zi am continuat să mă târăsc prin pădure, când pe spate, când pe burtă. Abia către amiază am fost găsit lângă firul Văii Seci. În cadenţa purtătorilor, am fost dus pe targa la cămin şi mai departe, la spitalul din Azuga. Verdictul medicilor era: fractură deschisă, degerătură combinată cu cangrenă, pericol de amputare. În această situaţie gipsul devenise inutil, iar eu am rămas să aştept acasă evoluţia fracturii. M-a îngrijit atunci un prieten vârstnic, medic şi vechi alpinist, împreună cu un tânăr asistent, astăzi ortoped cunoscut şi iubit de toţi alpiniştii şi schiorii. După o lună de emoţii, pericolul trecuse, fractura era legată cu sârmă, iar piciorul intrat în feşile de gips.

Vara s-a scurs încet, jinduind după libertate.

Refuzam cu încăpăţânare cârjile şi săream prin casă într-un picior, ducând în braţe butucul de gips.

În septembrie eram liber şi… peste alte două săptămâni călătoream în tren către Buşteni. Nu mai eram sprinten. În patru labe acolo unde poteca suie pieptiş, am avut nevoie de o după-amiază pentru a sosi în pragul Refugiului. Dar respiram iarăşi atmosfera

aromată de răşină, revedeam munţii şi mai ales profilul Crestei Picătura, cu care eram hotărât să mă „răfuiesc" la prima ocazie. Aflasem că osul nu se rupe în acelaşi loc unde s-a vindecat o fractură, de aceea iarna mi-am cumpărat primele schiuri şi, în mână cu manualul tehnic al lui Winkler, am exersat cele dintâi „pluguri" în faţa Căminului din Buşteni şi mai apoi în Poiana Coştilei. În acel an nu prea vedeai turişti pe schiuri. Cea mai grozavă coborâre mi s-a părut de la Diham la Gura Dihamului.

A sosit apoi vara, cu irezistibila atracţie a stâncilor. Piciorul stâng încă era „stângaci", sub cicatricea prelungă a fracturii se simţea sirma răsucită, glezna nu-şi recăpătase flexibilitatea, dar mi-am zis că a sosit momentul să vedem… care pe care!

În consecinţă, în prima duminică a lunii iunie am apucat cărarea Picăturii, însoţit de fratele meu mai mic. Vântul de sud aducea nori grei şi primele picături de ploaie ne-au surprins la grotă. Am încălţat espadrilele, am desfăcut coarda şi am trecut la „asaltul" vârfului, fără să ne sinchisim de vreme. După cinci ore de la plecarea din Buşteni soseam pe creştetul Picăturii, înconjuraţi de atmosfera sumbră a furtunii.

Adâncul văilor nu se mai vedea, ascuns de valurile negurei crescute din păduri. Marginea platoului abia se desluşea, apăsată de tavanul norilor grei. Noi ne aflam tocmai în spaţiul liber cuprins între ceaţă şi nori, faţă în faţă cu priveliştea uriaşului perete al Văii Albe şi cu imaginea sumbră a Văii Seci, cu săritori umede şi mari blocuri de zăpadă veche, aparent gata să se prăbuşească. Peste creste şi pereţi hodorogea ecoul tunetelor.

Am coborât cele trei rapeluri până în strungă, am urcat la următorul ţanc şi, uzi până la piele, de ploaia care nu a contenit ziua întreagă, ne-am căţărat mai departe, pe drumul cel lung, până pe Caraiman, învineţiţi de frig şi „leşinaţi" de foame, cântam fără încetare tot ceea ce ne trecea prin minte, convinşi că astfel ne vom feri plămânii de congestie. După zece ore de mers fără oprire, în loc de învingători devenisem două jalnice arătări, murdare de noroi şi de vopseaua puloverelor, cu frânghia înfăşurată în neorânduială peste hainele lărgite de greutatea apei.

Am fost totuşi primiţi la cabana din Valea Jepilor cu toată căldura de care ştiu să dea dovadă adevăraţii drumeţi, organizându-se pe loc o colectă de haine uscate. Seara stăm la masă şi glumeam cu

ceilalţi, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Consideram limpezită problema Picăturii.

CREASTA RĂZBUNĂTOARE

Pe tovarăşul meu Dorel nu mi-l pot închipui decât pe munte, zvelt, brunet şi bronzat, cu păr des, ondulat, mereu vesel, cu pantalonii de căţărare peticiţi şi espadrilele improvizate din târlici. În albumul de fotografii, o anumită poză îmi aduce aminte de un amurg de primăvară a anului 1945, petrecut în bivuacul din Valea Cerbului.

Iată cortul mic, galben, a cărui culoare caldă este sâmburele de lumină în cadrul sălbatic al codrului, sub acoperiş de cetină, printre trunchiuri şi bolovani înconjuraţi de muşchi umed. În spatele cortului stă în picioare un brad rupt de furtună cam la jumătate, cu crăcile uscate răşchirate ca degetele de vrăjitoare.

Dincolo de Povârnişul Mălinului ne păzeşte o stâncă de formă ciudată, un gargoyle de catedrală medievală, asemenea unui căţel făcând sluj, cu ochii vii şi o ureche pleoştită. Tovarăşul meu stă pe o buturugă răsucindu-şi ţigara, iar fumul focşorului se strecoară şi rămâne nemişcat deasupra poienii, ca o pânză albă, subţire.

Astfel era seara aceea de primăvară, când amurgul se lăsa pe nesimţite şi în orice clipă ne aşteptam să apară zânele din Valea Cerbului, în acest fantastic decor. A doua zi, odată cu zorile, am intrat pe Valea Morarului, trecând de la primăvară la iarnă. În fir se învălmăşeau bulgări grei de zăpadă, cu trunchiuri rupte şi bolovani. Râpa Zăpezii arăta ca o pantă uniformă de gheaţă, brăzdată de sus şi până jos cu şanţuri largi, adâncite de prăvălirea avalanşelor din ultimele zile.

Am urcat la început repede, numai pe vârfurile colţarilor, cu singura grijă să ne ţinem cât mai la adăpost de pietrele care sfârâiau de sub Ace, odată cu primele raze de soare. Acolo unde Râpa se lărgeşte şi se ramifică, am înotat în zăpada muiată de soare şi iarăşi am trecut în umbră, pe firul îngheţat, tot mai îngust şi întrerupt de o crăpătură peste care ne-am căţărat anevoie.

Ceasurile se scurgeau încet, iar noi urcam cu băgare de seamă, asigurându-ne reciproc la piolet, obsedaţi de gândul de a sosi cât mai curând la soare. Am trecut în ramonaj ultimul horn căptuşit cu gheaţă, apoi firul îngust al Râpei s-a domolit. În ceasul amiezii, după cinci ore petrecute în „frigoriferul" Morarului, soseam îngheţaţi şi obosiţi în

Strunga Acului Mare.

Stânca era călduţă, iarba mustea de apă şi din Valea Cerbului răzbăteau iodlerele schiorilor. Pe înserat am urcat Creasta Acului şi am coborât dincolo de ea, pe Valea Bujorilor, sărind cu paşi mari în zăpada moale şi adâncă. Eram grăbiţi să ne regăsim cortul din pădure, să încingem un foc zdravăn, să pregătim masa, apoi să răsucim câte o ţigară şi să lăsăm să vină noaptea, în aşteptarea clipelor dragi de linişte adâncă şi tainică.

De la această ascensiune a trecut o vară şi a sosit luna octombrie, cu zăpadă multă şi timpurie. Văile şi crestele albiseră, iar Picătura ne rechema ca de obicei. La orele două, în noaptea de 14, am pornit de la cămin cinci prieteni, printre care şi Dorel. Sub lumina slabă, tremurătoare a felinarelor, ne străduiam să urmăm firele cărării care se face şi desface printre brazi, până ce traversează Valea Seacă. Aproape de Vâlcelul Picăturii am aprins un foc mare şi am rămas în jurul lui, aşteptând zorile. La orele cinci dimineaţa păşeam înşiruiţi pe zăpada întărită a vâlcelului.

Ca de obicei Picătura ne primea cu vreme rea, transformată treptat în viscol. Ascensiunea decurgea însă în condiţii normale, iar buna dispoziţie creştea, în melodia marşului nostru preferat: „Prin vânt şi ploaie urc mereu, mereu. În drumul meu nimic nu pare greu…”

Mai sus de grota Picăturii drumul devenise de nerecunoscut. Peste micul perete cu trei pitoane încremenise gheaţa, iar traversarea la stânga, spre hornul cu zade, era complet acoperită cu zăpadă. Din fisura finală am ieşit desfundând „fereastra” prin care treci de cealaltă parte a stâncii. La ora amiezii ne aflam pe Vârful Picăturii, în ceaţă şi ninsoare. Pentru câteva clipe, rafalele vântului au deşirat norii, răsplătindu-ne cu vederea dantelelor de omăt, o lume de contururi şi liniuţe albe, zade încărcate cu nea, streşini încovoiate. Mina rece a viscolului a şters apoi acest tablou, izgonindu-ne pe lespedea cu pitonul de rapel.

Din platformă în platformă am făcut cele trei rapeluri până în fundul strungii. Mai departe, aveam de gând să coborâm seria de hornuri şi brine care scapă către Valea Seacă, drum încă necunoscut şi ales1 pentru viitoarea noastră premieră. Prima săritoare am depăşit-o cu uşurinţă, descoperind o fereastră ascunsă sub zăpadă. Apoi am bătut un piton cu inel şi am pregătit al patrulea rapel.

Grija noastră cea mare era frânghia, întărită de umezeală şi frig;

de aceea eu rămâneam mereu ultimul, controlând dacă firele circulă uşor prin inel şi îngrijind să nu se răsucească, pentru a veni jos după fiecare rapel.

Am ajuns toţi cinci pe o platformă ierboasă, având la ambele capete câte un horn. Pentru a găsi cea mai avantajoasă cale de coborâre, am decis să examinăm deocamdată hornul cel mai apropiat de noi, care nu se vedea în întregime, deoarece se frângea după câţiva metri şi dispărea sub o surplombă. Ca de obicei a pornit Pierre, s-a oprit deasupra surplombei şi a fost de părere că frânghia este prea scurtă faţă de adâncimea până la următoarea platformă. După el a coborât Dorel, pentru a se convinge. S-a oprit de asemenea în marginea golului, a privit câtva timp în jos, apoi a continuat încet, dispărând privirilor noastre.

Am urmărit nerăbdători oscilaţiile corzii, în aşteptarea răspunsului care întârzia, apoi am coborât repede la Pierre şi ne-am aplecat amândoi. Ceea ce am văzut ne-a tăiat respiraţia. Tovarăşul nostru pendulase peste o altă surplombă şi ajunsese aproape de capătul frânghiei, îi mai lipseau încă zece metri până la platforma de dedesubt, o bârnă îngustă şi înclinată peste peretele de lespezi. Din marginea brânei urca un brad subţire. În acel moment, făcea eforturi să apuce vârful bradului şi să coboare pe trunchiul său. Am strigat să rămână în frânghie până îl vom trage sus, dar el nu auzea nimic, dăruit într-o supremă încordare luptei din care trebuia să învingă sau…

Am văzut cum a prins vârful copacului, cum s-a eliberat din frânghie şi a început să coboare, dar a intervenit ceva, poate oboseala. La câteva clipe după strigătele noastre de triumf, o siluetă s-a desprins, a săgetat aerul şi a atins brâna, alunecând spre prăpastie. Îngroziţi de neprevăzut, speram într-o minune, dar cel pe care îl strigam cădea tot mai repede, în salturi mari, peste lespezile ude.

Greutatea s-a oprit jos de tot, pe fundul vâlcelului. S-a stins uruitul depărtat al grohotişului mărunt, apoi s-a aşternut o linişte cumplită. Nu mai vedeam nicio mişcare, nu auzeam răspuns.

Firele corzii atârnau moale deasupra golului.

Ne priveam unul pe altul, ne număram din ochi şi nu ne venea să credem că suntem cu unul mai puţin. Ne simţeam deodată atât de obosiţi şi singuri!

O oră mai târziu am îngenuncheat lângă el, fără lacrimi, fără vaiet, cu pumnii strânşi. Pentru prima dată uram munţii şi pustietatea

lor îngheţată!

De atunci au trecut mai bine de cincisprezece ani, fără ca timpul să şteargă amintirea. Puţini prieteni ştiu cum am revenit a doua zi cu doi saci, cum l-am legat pe tovarăşul nostru în frânghie, altfel ca de obicei, cum l-am coborât încet peste săritori şi l-am dus la Cămin de unde, două zile mai înainte, plecasem cântând. Poate că nu trebuia să trec pe hârtie toate acestea, poate că se cădea să rămână în acel ungher pustiu al Picăturii o placă sau alt semn, aşa cum este obiceiul.

Nu ştiu de ce am făcut altfel! Totul a fost atât de neobişnuit! Adevăratul semn a rămas piramida Vârfului Picătura, care întinsese asupra lui şi a noastră o nouă rădăcină puternică.

El a fost fratele meu mai mic!

O ANIVERSARE

A trecut un an. A trecut luna octombrie cu vremea rea şi a venit noiembrie cu iarnă pe creste. Picătura mă mustra pentru că întârziasem de la aniversare.

Împreună cu patru prieteni, hotărâţi să mă însoţească pe orice vreme, în seara de 9 noiembrie am sosit la cămin. Înainte de culcare ne aflam adunaţi în dormitorul comun, lângă soba călduţă, iar Mircan, ghiduşul nostru tovarăş, se străduia să înseneze atmosfera apăsătoare.

Mircan, sau Michi, era unul dintre tovarăşii care ştiu să fie alături în orice împrejurare, muncitor cu palmele bătătorite şi cu suflet deschis şi bun, călit în luptă cu nevoile vieţii de altă dată, şi oţelit de-a lungul miilor de kilometri alergaţi în cincisprezece ani de maraton. Nu i-ai fi bănuit dârzenia, după faţa zbârcită şi comică, cu fruntea aproape pătrată din cauza a doua cucuie căpătate la un concurs de schi pe Sulinar, când fusese proiectat cu capul într-un brad. Nu avea espadrile îşi pentru a doua zi adusese o pereche ruptă de târlici, pe care încerca să îi cârpească. În lipsă de „năpârstoc”, îşi freca degetele de podea să nu alunece pe ac şi trăgea cu dinţii de sfoară, povestind neîncetat… cu baba şi cu moşu, cu vânătorii în piele de vacă… da’ p-asta o ştiţi? Noi râdeam numai de râsul lui, iar el cosea ca babele şi pornea altă snoavă.

Înainte de stingere, am privit Bucegii prin fereastra aburită. După burniţa din cursul zilei, munţii se ascundeau în ceaţă. Peste noapte am pornit la drum. În uşa căminunului am rămas câteva momente minunaţi: ceaţa se subţiase ca o pânză uşoară, prin care

lumina lunii marea imensitatea neagră a Caraimanului şi depărtarea peretelui. Munţii, ceaţa diafană şi noaptea se contopeau într-un fantastic decor de lumini palide şi umbre adânci. Străbătând uliţele pustii, am urcat grăbiţi cărarea de sub Caraiaman. Dimineaţa ne-a prins în vâlcel, iar la ora zece soseam cu toţii în grota Picăturii.

Între timp cerul se transforma cu repeziciune, mai întâi uşor voalat, apoi năpădit cu pânze cenuşii, prin care soarele palid s-a stins în cele din urmă. Simţeam că vântul se intensifică, vedeam neguri crescând din văi şi nori negri adunându-se peste Gârbovă. Ştiam că nu este vreme de pierdut!

Am primit totuşi cu mândrie propunerea mezinului echipei, o fată veselă şi curajoasă, pe nume Daria, să urce în cap de coardă peretele situat deasupra grotei. S-a legat peste piept, a cerut mai multe carabiniere şi a pornit hotărâta la primul ei „asalt". Am ajuns destul de repede să ne căţărăm prin fisura finală, din care Ieşi la câţiva metri depărtare de vârf. La „fereastră" ne-a întâmpinat cu brutalitate furtuna. Nu era uşor să-i rezişti în picioare! Ne-am ghemuit pe rând unde s-a putut şi, îndată ce s-a adunat întreaga echipă, ne-am grăbit să coborâm la lespedea cu piton, pentru pregătirile de rapel. Frânghia dublată era cu mult mai lungă decât peretele şi o parte se încolăcea pe platforma de dedesubt.

Daria a coborât prima, în condiţii perfecte, apoi a urmat Michi, calm şi sigur, dar stânjenit de povara sacului mai mare ca al tuturor. Aşteptam liniştiţi să ne vină rândul, când au răzbit de jos strigăte alarmante:

— Ajutaţi-l! Nu poate să coboare! Ajutaţi-l!

Aplecat peste marginea lespezii, am recunoscut dintr-odată gravitatea situaţiei.

Furtuna umflase firele corzii şi le aruncase peste marginea peretelui, agăţându-le undeva. Tovarăşul nostru, neobservând la vreme, coborâse până la jumătatea înălţimii, apoi rămăsese fără putinţă de continuare a rapelului. Coarda întinsă până la locul de agăţare nu-i dădea voie nici să facă o buclă în jurul pieptului, metodă prin care se poate rezista multă vreme în această poziţie. Ce era de făcut? Din fericire, Daria apucase în ultimul moment capetele corzii prea lungi şi le scutura cu disperare, încercând să le desţepenească.

Am desfăcut frânghia de rezervă, i-am înnodat o buclă şi am aruncat-o lui Michi:

— Intră în ea cu umerii şi braţele!

El abia a reuşit să introducă în ochiul salvator o mână şi capul, stânjenit de raniţă. Aveam la brâu o carabinieră cu un piton gros şi ciocanul. Am scos aceste două obiecte, păstrându-le în mină, iar carabiniera am lăsat-o să alunece pe fir până la el, strigându-i cum să o folosească la nevoie:

— Agaţ-o de curca, fă buclă în jurul pieptului! Au urmat secunde de neliniște, apoi răspunsul pe care nu-l doream:

— Nu mai pot! Nu mai am putere!

La auzul acestui răspuns mi s-au muiat picioarele. Presimţirile păreau să devină realitate. Tovarăşul nostru tremura de oboseală şi se ţinea literalmente cu dinţii de frânghie. Atunci am auzit pe cineva şoptind:

— Cade! Cade!

Dedesubt se deschidea adâncul Văii Seci. Într-o fulgerătoare desfăşurare de gânduri, m-am văzut a doua zi lăsând peste săritori un sac mare şi greu. Trebuia să nu ne dăm bătuţi îşi mi-a venit ideea să cobor la el pe coarda suplimentară. Când am întins mâna, am scăpat două obiecte de care uitasem: ciocanul, care a căzut zbârnâind. şi pitonul, care l-a lovit pe Michi drept în creştet. Era lovitura de graţie… dar chiar în acea clipă Daria a reuşit prin scuturare să desţepenească frânghia de rapel. Galben şi moale, tovarăşul nostru a continuat alunecarea până aproape de platformă şi aşa cum arăta de prăpădit a cerut:

— Acum să-mi faceţi o poză!

În vârful capului a rămas pentru câteva săptămâni cu un al treilea cucui cât toate zilele, ca dovadă că ştiam să punem „punctul pe i „cu scule potrivite.

Am făcut prudenţi restul de rapeluri către Valea Seacă, grăbiţi de ziua scurtă. Noaptea ne-a prins la al optulea, ultimul şi cel mai lung irapel, unde lipsea pitonul bătut acum un an. Am căutat cu înfrigurare, pomenind amarnic pe lacomul care îl scosese, apoi am bătut un altul. Frânghia se termina pe fundul vâlcelului cu pietriş mărunt. Tăcuţi, soseam la aniversare, alunecând ca umbrele pe firul corzii. Tocmai cobora ultimul echipier şi fiecare se aşezase jos, scoţându-şi bocancii din sac. În acea clipă, o ploaie de pietre s-a slobozit de deasupra. Una m-a lovit în frunte, alta mai zdravănă a izbit-o pe Daria în umăr şi a ricoşat în piciorul meu stâng.

Cu această ultimă salutare din partea Picăturii, am continuat coborârea spre Valea Seacă, bâjbâind printre stânci şi jnepeni, deoarece vântul nu ne lăsa să aprindem felinarul. Necăjindu-ne să ne reamintim drumul prin întuneric, am ieşit cu bine în Poiana Frumoasă. Aici a apărut pe neaşteptate luna. ca o minge mare, galbenă, rostogolindu-se pe coama unui nor de cărbune, aceeaşi lună plină ca un fruct p/înguit, la care să iintinzi mina şi să îl culegi. Se dădea de-a dura pe crestele zdrenţuite ale norilor, tocmai când avem mai multă nevoie de ea. Totuşi am găsit drumul printre brazi, intrând în canion chiar în punctul unde pereţii săi sunt puţin înalţi. Am trecut săritorile următoare şi am găsit poteca prin pădure. Eram obosiţi, flămânzi şi însetaţi. Sub întunericul cetinii am aprins felinarul. Vedeam cum cad fulgi amestecaţi cu picături de ploaie şi am întins ipasul. Nu doream decât să sosim mai degrabă la cămin şi să scotocim în sacii cu merinde. Eram toţi cinci, tovarăşi de drum, fără lipsuri la apel.

Creasta Picăturii nu este unul dintre cele mai grele drumuri alpine, iar întâmplările petrecute nu sunt anume alese pentru a exagera pericolele.

Sub aparenţa distracţiei sau sportului, sute şi mii de oameni îşi îndreaptă gândul şi paşii către înălţimile îndrăgite. Câteodată trăiesc momente de luptă adevărată, când greşelile mărunte nu sunt întotdeauna iertate. De aceea, în decursul anilor, pe Valea Gălbinele, în Piatra Craiului, sub Piatra Bardosului (Piatra Altarului), în Valea Horoabei sau sub Picătura a rămas câte unul dintre tovarăşii noştri. Unii cad, pentru ca cei mai mulţi să înveţe, să se bucure de viaţă şi să privească încrezători înainte.

Ceea ce îi îndeamnă să urce mereu este o chemare irezistibilă, ademenitoare ca zilele însorite, pură ca seninul cerului, pătrunzătoare ca viforul pe creste. La fel ca văzduhul şi oceanele, muntele îşi cheamă prietenii. Fiecare îşi împlineşte chemarea curajos.

Pereţii Văii Albe

La finele celui de la şaselea deceniu, alpinismul se poate mândri că a devenit sport popular, atât prin numărul mare şi nivelul ridicat al adepţilor săi, cât şi prin dificultatea şi numărul noilor drumuri, apărute mai întâi în masivele muntoase „clasice": Bucegii, Piatra Craiului şi Făgăraşii, apoi extinse în celelalte regiuni unde există posibilităţi:

Piatra Mare, Hăşmaş, Cheile Bicazului, Rarău, Ceahlău, Gutin, Cheile Turzii, Retezat etc.

Alpinismul românesc se apropie aşadar de maturitate şi totuşi încă nu are o cronică scrisă, fie pentru că nu s-a aflat încă un cronicar vrednic, fie pentru ca vârsta sa nu-i acordă acest privilegiu. Care să fie data naşterii sale?

Bucura Dumbravă a urcat Valea Mălinului la început de secol, iar Nestor Ureche a descris Valea Seacă încă din anul 1907 în cartea sa „În Bucegi", înaintea lor însă. localnicii şi mai ales vânătorii cunoşteau văi şi brine, lăsându-ne denumiri ca: Valea lui Zangor. Hornul lui Gelepeanu, Cuptorul Răducului etc. Dar cățărare pe stânci, folosind tehnica modernă, se practică abia de trei decenii. În anii 1933 – 34 au fost făcute primele ascensiuni pe Colţul Gălbinele, Vârful Picăturii, Colţul Mălinului. În anul 1935 au apărut noi „premiere": Creasta Picăturii, Peretele Acului Mare din Morarul şi mai cu seamă „Furcile" din Peretele Gălbinele.

Astăzi, tinerii noştri îndrăzneţi urcă în fugă trasee grele şi abia mai vorbesc cu respect despre surplombe, pereţi şi fisuri, botezate ou diferite culori şi fantezie: fisură albastră, verde, roşie, suspendată, de cristal. În alpinism, ca şi în oricare alt domeniu de activitate umană, rămâne la fel de valabilă, doar ceva mai sugestivă ca imagine, vorba înţeleaptă:

„Ne cățărăm pe umerii înaintaşilor noştri!". Mai înainte de a escalada un perete pe câteva variante, cineva trebuia să „spargă gheaţa" şi să dovedească printr-o ascensiune cât de uşoară că peretele este accesibil. Mai înainte de a învinge pereţi şi creste, cineva trebuia să afle căi de apropiere, poteci, văi şi brine.

Aşa s-a întâmplat cu Peretele Văii Albe, în care astăzi pitoanele curajoşilor noştri tineri au jalonat opt drumuri, care mai de care mai grele. În anul 1938, când întreaga lume sportivă comenta rezolvarea ultimei probleme din Alpi. Peretele Eigerului, la noi abia se cunoştea de un an de zile posibilitatea căilor de acces până sub peretele Văii Albe. Iată cum apăruse fin presă descrierea respectivă:

„Există deasupra marii ipoieni a Văii Albe, denumită „La Verdeaţă", o regiune de un aspect cu totul neîntâlnit în Bucegi. Ferit de privirile călătorului prin peretele inferior al văii, acest vast ţinut, denumit al „Gălbinărilor", prezintă trei circuri uriaşe, care corespund, respectiv, celor trei fisuri care brăzdează peretele superior al Văii Albe

şi anume: Fisura Mare, vizibilă şi din Buşteni, spintecătură adâncă, întreruptă din distanţă lin distanţă de mari surplombe, Fisura Centrală, care cade vertical în cel mai vast amfiteatru al Gălbinărilor şi Fisura de sub Pintenul Văii Albe, care ia sfârşit la cca. 100 m deasupra celui de al treilea circ al ţinutului.

Cercetările întreprinse în vara anului acesta au condus la stabilirea a doua itinerarii care ne permit să pătrundem în regiunea uriaşelor găvane de sub peretele superior al Văii Albe". Deşi peretele descris mai sus deţine în Bucegi centrul priveliştii abruptului şi atrage oricui atenţia prin măreţia sa, el a fost învins de alpinişti cu cinci ani mai târziu decât semenul său cenuşiu din Gălbinele.

Până în vara anului 1939 drumul era pe jumătate făcut, dar încercările se opriseră alături de începutul Fisurii Centrale, pe o faţă verticală. Atunci a apărut un articol de revistă, bine documentat, cu câteva fotografii, indicând limpede posibilitatea continuării drumului până la creastă.

În anul 1940 intram nepoftit şi sfios în rândurile celei de a doua generaţii de alpinişti, cu respect pentru realizările lor, temător de ironiile care nu lipseau, dar doritor să-mi croiesc drumurile mele. Simplitatea soluţiei şi claritatea traseului indicat în revistă m-au făcut să cred, în naivitatea mea de începător, că mă pot aventura singur în marele perete.

Abia începuse vacanţa şi eu eram prezent la Buşteni, înarmat cu „materialele tehnice" şi articolul din respectiva revistă. La prima recunoaştere am urcat singur în circuri şi, de acolo, până sus lângă Hornul Vulturilor, alături de care am aflat un fir de brâna subţire şi expus. conducând peste perete la creastă.

Pentru prima oară făceam cunoştinţă cu aspectul covârşitor al zidurilor uriaşe, prăbuşindu-se din creasta Văii Albe, în Gălbinările unde pasul alpiniştilor abia călcase de câţiva ani.

Nici vorbă de ascensiuni solitare!

PRIMA ASCENSIUNE

În luna septembrie am revenit „La Verdeaţă", însoţit de un prieten mai vârstnic. De acum să vorbească filele carnetului de drum: „Peste bolovanii din firul văii, zăpada rămasă din iarna trecută aşterne un pod vechi şi răcoros.

În bolţile întunecoase picură apa, dând naştere pârâiaşului

despletit în mici cascade, adunat în ochiuri limpezi. Fâşii de neguri se destramă pe aripile brizei, care a pornit să lupte cu umezeala adăpostită sub Creasta Picăturii.

Ne căţărăm pe cel mai apropiat vâlcel, ţintind marginea circurilor ierboase. Câţiva zeci de metri mai sus două capre negre pasc fără să se sfiască de apropierea noastră. Curând ne aflăm în circurile însorite, recunoscând după fotografii detaliile acestei tulburătoare lumi de stâncă. Iată Fisura Mare (ulterior denumită Fisura Albastră) cum porneşte dintr-un ameţitor turn surplombat şi se prăbuşeşte peste enorme spărturi. Iată şi piramida triunghiulară a Pintenului, crescută dintr-un brâneag orizontal, subţire. Iată creasta masivă care pătrunde în inima peretelui, aproape de balconul înverzit aflat sub fisurile centrale.

Un prag lat de piatră, acoperit cu grohotiş mărunt, ne-a condus pe această creastă. Aproape de amiază schimbam în sfârşit bocancii cu espadrilele şi ne legam în frânghie.

Deşi creasta prezintă diferite lespezi spălate, oferă în general foarte multe posibilităţi şi chiar diferite praguri, uşurând astfel apropierea de balconul ierbos amintit mai sus. Pentru a câştiga însă adăpostul acestui cuib, miraculos răsărit în centrul asprului perete, rămâne de făcut încă o traversare aeriană. Am bătut un piton solid cu inel, am urcat o fisură subţire, apoi m-am furişat încet, încet, aproape douăzeci de metri, reuşind să mă caţăr pe o lespede vizibil desprinsă din faţa verticală. Chiar sub lespede, cincisprezece metri mai jos, se zăreşte capătul balconului pe care, cu un rapel, suntem siguri că îl vom atinge… la viitoarea ocazie. Pentru astăzi destul! Soarele aproape a dispărut, trebuie să grăbim ieşirea din perete mai înainte de căderea nopţii. După manevre complicate şi îndelungate, coarda dublă se transformă într-o balustradă aeriană, întinsă între vârful lespezii şi pitonul platformei, de unde mă asigură prietenul meu. Cu carabiniera de la piept mă agăţ de firele frânghiei şi alunec binişor de-a lungul peretelui, sperând în sinea mea că pitonul din lespede nu va sări din cauza şocurilor. Uneori şi norocul joacă rolul său în alpinism!

Odată cu înserarea terminăm ultimul rapel pe creastă, încălţăm bocancii şi gonim la vale, întrecându-ne cu noaptea. Traversarea aceasta nu mai există din anul următor, lespedea cu pitonul desprinzându-se definitiv din perete în noaptea celebrului cutremur, odată cu enormul volum de stânci din „Geana lui Traian”.

După două săptămâni mă aflam iarăşi în Buşteni cu acelaşi tovarăş, de astă dată încrezători în reuşită. Am dormit la cămin şi am pornit la drum de cu noapte, la lumina lanternei. Era frig şi umezeală şi peste vale pluteau grămezi de ceaţă, lăsând să clipească pâlcuri izolate de stele. Paşii noştri răscoleau frunzele uscate aşternute peste cărările din pădurea de fag. Se simţea suflul toamnei. Miezul zilei ne-a surprins pe amândoi, înghesuiţi pe vârful lespezii, la cincisprezece metri deasupra balconului ierbos din perete. Sunt primul care cobor în rapel, răsucindu-mă uşor în aer, deoarece stânca se depărtează căni cu doi metri. La nivelul capătului brânei, imprim corpului un balans accentuat, şi uşor ameţit de răsucirea frânghiei prind un colţişor de stâncă, reuşesc să bat un piton… prima luptă este câştigată.

Prietenul meu îmi trimite sacii pe funicular, apoi coboară în rapel şi face aceeaşi pendulare. Iată-ne acum pe balconul rămas ca prin minune în mijlocul asprimii uriaşului zid. Peste puţin timp se va decide reuşita ascensiunii. Ne apropiem de celălalt capăt al brâneagului, până sub fisura centrală. Pe faţa din dreapta acesteia, câteva pitoane ruginite mărturisesc încercările făcute de predecesorii noştri. Noi ne hotărâm să atacăm chiar fisura, verticală şi îngustă. Legat la capătul a două corzi de câte patruzeci de metri fiecare, intru pe sub o lespede şi încep să câştig înălţime prin crăpătura din ce în ce mai neprietenoasă. După vreo zece metri ea devine prea îngustă pentru corp, dar prea largă pentru un piton normal.

Am avut din fericire la brâu un aşa-numit „morcov" foarte gros, de secţiune pătrată şi cu inel. Am simţit cu bucurie cum rămâne înţepenit sub loviturile ciocanului, am agăţat în carabiniera sa o scăriţă de cordelină şi am câştigat încă un metru înălţime. Căţărat pe muchia verticală a lespezii care închide fisura, am început să urc înfrigurat, ca pe un trunchi de copac. La capătul corzii am ajuns gâfâind pe o platformă ascunsă privirilor din vale şi nesemnalată în fotografii şi descriere.

Îndată m-a urmat sacul cu bagaje, legat pe un fir de frânghie. Sacul se înţepenea în crăpătură şi la fiecare două-trei palme trebuia să fie împins de secundul care urca legat de a doua coardă, iar eu trăgeam, nu glumă, când de un fir, când de altul. Amândoi aveam porţia respectivă de oboseală şi ciudă. Această lungime a cerut din partea noastră un intens consum de energie fizică, până ce ne-am văzut pe platforma, amândoi împreună cu sacul pe jumătate sfâşiat.

În continuare, fisura devine horn, la început larg şi surplombat. Urcat în piramidă pe spatele tovarăşului, am reuşit să intru în ramonaj. După mai mulţi metri am părăsit hornul şi am trecut alături, în crăpătura paralelă, ceva mai puţin dificilă. Mai înainte ca frânghia să se termine, am atins următoarea platformă de regrupare. Lipsa oricăror semne ne asigură că omul încă nu a trecut pe aici. Ascensiunea se desfăşoară paralel cu uriaşul perete vertical, dincolo de care se lasă tot mai jos profilul subţire al Pintenului, întunericul a cuprins valea şi ne îndeamnă să grăbim.

Încă un horn se ridică deasupra noastră. După zece metri ies din îngustimea lui, trec o cordiţă prin urechea pitonului bătut în semiîntuneric şi, cu sprijinul său, mă refugiez la dreapta, într-o grotă minusculă. Urmat la mică distanţă de prietenul meu, dibuiesc în noaipte ultimul horn care ne scoate în ramonaj pe un brâu de mari proporţii.

S-a făcut prea târziu pentru a mai continua traseul. Ciocănim două pitoane de care ne legăm amândoi şi ne pregătim de bivuac. În sacul mutilat şi străpuns de pitoane am găsit o cutie de marinată sărată foc, trei mere şi o bucată de pâine cu unt. Apă… de loc! De azi dimineaţă nu am pus măcar o picătură pe buze. Ne mulţumim cu ce ne-am pregătit şi căutăm poziţia cea mai comodă.

Prietenul meu se ghemuieşte într-o crăpătură încercând să aţipească. Îl simt alături şi asta îmi dă curaj pentru ziua de mâine. El un pic taciturn, eu gălăgios, ne-am obişnuit unul cu altul şi ne-am legat printr-o prietenie la fel de solidă ca frânghia care ne ţine asiguraţi de acelaşi piton. Mormăie şi oftează, nemulţumit de pietrişul colţuros pe care stăm. Noaptea rece de octombrie pune fără milă stăpânire pe noi şi pătrunde la piele, pe sub cămaşa căptuşită cu foi de hârtie din revista ilustrată găsită în fundul rucsacului. Vorbim câtva timp despre întâia noastră premieră, Umărul din Gălbinele. Dar noaptea este lungă, abia s-a făcut ora nouă!

Îl las să aţipească şi încerc să fac… puţină poezie, pe care a doua zi o voi nota în carnetul de munte. Tăcere adâncă!

În păr şi pe obraji simţi degetele vântului care adie uşor! Peste adâncul de sub noi s-a adunat ceaţa văilor, făcând să dispară ultimele luminiţe sub pardoseala de faianţă albă. Crucea Caraimanului se iveşte în depărtarea platoului ca o fantomă neagră peste Creasta Picăturii. Cerul este un ciorchine de stele mărunte, iar lumina lor palidă sărută

imperceptibil iarba umedă şi peretele alb pe care ne-am găsit cuib de o noapte.

Priveşti cu lăcomie şi sfială în jur, sorbi vraja nopţii şi simţi cât de mult iubeşti toate acestea. Sunt clipe rare şi preţioase, răsplătind riscul şi oboseala de peste zi. Se pare totuşi că poezia nu ţine de cald şi visurile nu potolesc setea. Poate că nu mai avem mult până în zori îl împung cu cotul pe prietenul meu:

— Cât să fie ceasul?

Se întoarce foşnind ca un coş cu hârtii, aprinde un chibrit şi mormăie:

— Abia zece! apoi îmi oferă umărul drept pernă.

După miezul nopţii frigul a alungat somnul. Am dat din braţe, ne-am bătut reciproc pe spate şi am aprins multe chibrituri, luminând arătătoarele ceasului, încetişor s-au stins stelele deasupra Gârbovei, iar cerul a prins să devină palid. Noaptea lungă de toamnă se apropia de sfârşit. Tocmai când frigul devenise mai pătrunzător, răsăritul şi-a deschis geana şi au ţâşnit primele raze.

Ceaţa văii se destrăma în baloane de spumă, lăsând goluri prin care apăreau căsuţele din Buşteni şi străbătea murmurul stins al oraşului. Am încercat să ne dezmorţim la soare, apoi ne-am grăbit pe brâna care trebuia, conform descrierii, să se termine la baza hornului de sub creastă. După acest horn a apărut însă alt brâu subţire, în uşoară coborâre, apoi hornul care ne-a scos în Creasta Văii Albe.

Ne stăpânea un singur gând: să găsim apă!

Apă trebuia să existe desigur sub zăpezile Văii Albe, de aceea am apucat Brâna Mare. Pe cât este ea de lungă, pe atât de mare a fost însă dezamăgirea noastră, când ne-am repezit la primul petic de zăpadă, deoarece era îngheţat tun. Făcând foc din hârtii, cu greu am obţinut câteva picături cu gust de fum. Am alergat la vale către Buşteni unde am sosit la două ceasuri după-amiază. În faţa ferestrei larg deschise, sărbătorind cu mult sifon succesul ascensiunii noastre, admiram peretele cufundat în lumina albăstruie, potolită, a zilei de toamnă.

Se vedea limpede balconul izolat în centrul zidului vertical şi, mai sus de el, ghiceam drumul pe care retrăiam, de la distanţă, metru cu metru, frumuseţea momentelor şi emoţiile necunoscutului.

PINTENUL

Cine priveşte Peretele Văii Albe nu poate să nu observe, lipită de

marginea sa stânga, o piramidă triunghiulară, cu vârful uşor aplecat deasupra golului: Pintenul. Cu înălţimea sa de o sută cincizeci de metri, se ridică deasupra pantelor înveşmântate cu jnepeni, tivit la bază de un brâu subţire, ierbos.

Vârful Pintenului lasă în spatele său o strungă, la care conduc două drumuri. Un drum este relativ uşor, prin spatele piramidei, de-a lungul unui vâlcel vizibil dinspre Blidul Uriaşilor. Al doilea drum este foarte greu şi se caţără de-a lungul fisurii vizibile din Buşteni, întrerupte de câteva surplombe. Cea mai mare surplombă se întinde ca un arc de stâncă, aproximativ la două treimi din înălţimea fisurii, lăsând de la distanţă impresia că barează irevocabil trecerea. Probabil din acest motiv drumul nu fusese încercat până în anul 1943.

Însoţit de un bun prieten, în prima duminică de iunie am plecat spre Circuri, pentru recunoaşterea viitorului traseu. Necăjindu-se cu ploaia măruntă şi luptând cu desişul jnepenilor uzi, la amiază am atins baza Pintenului. Ceaţa se prelingea din Brâna Mare peste perete, lăsând să se întrevadă nelămurit seria surplombelor care dominau deasupra capetelor noastre. Sub ele, La o înălţime de două lungimi de coardă, am observat câteva trepte ierboase. Atingerea acestui loc de regrupare a constituit ţinta zilei, încercarea a eşuat după câteva ore de efort, la al unsprezecelea piton, când ne-am dat seama că nu vom reuşi, înainte de căderea nopţii, să escaladăm peretele vertical şi ud care ne despărţea de treptele ierboase.

Am revenit în septembrie, plecâpd de la Refugiu, pe drumul atunci abia vizibil. Cu oarecare abatere faţă de actuala potecă el se strecura pe după ţancul şi creasta care desparte Valea Coştilei de Hornul Uriaşului, apoi intra în păduricea de jnepeni şi tufe, traversând până în vâlcelul îngust, care urcă spre creasta Văii Albe. De aici mai departe drumul parcurgea o regiune de brâneaguri şi pante ierboase înclinate, presărate cu zade, unde aproape întotdeauna zăreai cel puţin o capră neagră. Ocolind prin fundul următorului vâlcel, cărăruia urcă în cele din urmă într-o şa minusculă, admirabil loc de odihnă şi de încântătoare privelişte către regiunea peretelui şi circurilor sale. În imediata apropiere se află o grotă, unde plănuiam montarea primului nostru bivuac construit.

De aici şi până sub Pinten drumul dura încă trei sferturi de oră, impresionant prin defilarea sa pe sub imensitatea zidurilor de stâncă, alături de golul Văii Albe şi de imaginea sfâşiată a Crestei Picătura. În

ziua aceea am ales o altă cale de acces până sub surplombe, actualul traseu de cățărare. Prima lungime străbate un perete înclinat, cu perne de iarbă, apoi intră pe fundul unui horn larg deschis, cu lespezi spălate. Pentru a scăpa de a treia lespede, am preferat să ieşim din horn la stânga, pe faţa verticală, şi am bătut un piton. Pe măsură ce pitonul se afunda în stâncă, sunetul său devenea mai dogit şi piatra trosnea, lăsând să apară un bloc, aparent gata să se desprindă din alveola sa.

Nu am îndrăznit să lovim mai departe pitonul. Am căutat câtva timp altă posibilitate, apoi ne-am dat bătuţi, coborând în rapel. Trei zile nu am avut linişte La Refugiu şi nimic nu ne-a tihnit, până ce nu am revenit în acelaşi loc, la acelaşi piton, şubred. L-am examinat îndelungat, apoi am agăţat o carabinieră şi m-am lăsat în el cu toată greutatea.

Părea că rezistă! Atunci am rămas suspendat în el şi am încercat pasul furişat către stânga. Pe faţa verticală se aflau câteva prize mici, dar solide, graţie cărora m-am cățărat cu emoţie câţiva metri, câştigând încercarea.

Peretele devenea accesibil, transformându-se în treptele văzute de la baza Pintenului.

Greul începe abia acum! În loc de horn, ne aflăm sub două feţe verticale şi perpendiculare între ele, la intersecţia cărora se strecoară fisura, de lărgime foarte diferită şi cu profil surplombat în unele puncte.

Soluţia este cățărarea la „dublă coardă", deoarece fiecare metru va fi câştigat cu luptă. Începutul îl fac trei pitoane, ajutându-mă să depăşesc cei 6 – 7 metri, până la prima surplombă. Cu un pas mare, rămân crispat alături de umflătura ei de piatră, fără să întrevăd posibilitatea continuării. Gurăţind câteva perniţe de iarbă apare totuşi o fisură subţire, în care intră unul după altul cinci pitoane.

Mi-a mai rămas un singur piton subţire şi acesta îmi scapă din mina la prima lovitură de ciocan. Fratele meu pleacă în rapel după el şi revine după jumătate de oră victorios, trimiţându-l la mine cu „funicularul". În acest timp am stat în scărițe, studiind posibilitatea de a depăşi lespedea care închide vederea, mai sus cu trei metri. Bat ultimul piton potrivit, apoi sunt nevoit să cobor în rapel.

În octombrie am făcut a patra încercare, împreună cu prietenul meu mai vârstnic, doctorul O.S. Era o zi călduţă, cu cerul albastru pictat cu evantaie lungi şi mătăsoase de norişori cirus. La pasul dificil afară

din horn, tovarăşul meu a fost împiedicat de sacul greu pe care îl purta în spate şi obligat să continue hornul peste lespezile spălate. Eu îl asiguram de deasupra, fără să îl văd, şi simţeam fiecare mişcare transmisă de firul întins al corzii. În sfârşit a apărut peste marginea peretelui o mână, a apucat un smoc de iarbă, în lipsa prizelor, şi a dispărut îndată, cu perniţa de iarbă cu tot. Din fericire, mă aşteptam la această posibilitate, de aceea căderea a fost imediat oprită în frânghie. Peste câteva minute ne găseam amândoi alături, gata să atacăm a treia lungime a traseului. Prin tracţiuni alternative şi folosind scăriţele de picior, în scurt timp am ajuns cocoţat la cel mai de sus piton bătut la încercarea precedentă.

Fisura continuă vertical şi pare că se înfundă sub o lespede. După câţiva metri pătrund cu corpul în strâmtoarea crăpăturii fără ieşire. Buza inferioară a lespezii formează o surplombă care închide grota şi înaintarea. Deocamdată se pare că imposibilitatea urcuşului, aşa cum apare din vale, devine certitudine, înainte de a renunţa bat două pitoane şi cercetez atât adâncimea grotei, cât şi pereţii laterali, fără să găsesc o soluţie.

În cele din urmă, după timp pierdut şi forţe irosite, ies atârnat în coardă, pe sub lespedea surplombată, mă las pe spate şi reuşesc să privesc deasupra obstacolului. Curajul revine!

O treaptă în stâncă, un piton, apoi altul mă ajută să ies la lumină şi să continui mai mulţi metri verticali, imediat deasupra se bolteşte surplomba cea mare, peste care nu există portiţă de trecere. Sub arcul său se deschide intrarea întunecoasă a unei urmăritoare grote. Ce greutăţi ne mai pregăteşte?

Sunt obosit şi îmi dau seama că ziua scurtă ne va împiedica să terminăm ascensiunea înainte de căderea nopţii. Până acum Pintenul s-a apărat bine. Restul rămâne pentru la anul. După patru încercări şi dificultatea celor aproape două treimi din înălţime suntem convinşi că nimeni nu ne va contesta dreptul de a termina această premiera.

Împrejurările mi-au permis să calc pragul Refugiului abia cu două veri mai târziu, în anul 1945. Micul adăpost era plin de tineri veseli, printre care ne-am înghesuit şi noi doi, dormind liniştiţi, fără să dăm crezare zvonului că o altă echipă se află în bivuac sub Pinten, cu gând să încerce continuarea traseului început de noi.

Când am urcat alene, în dimineaţa următoare, la şaua de unde apare priveliştea Circurilor, am zărit două siluete căţărate pe prima

lungime de coardă, ca dovadă că „nu este pentru cine se pregăteşte, ci pentru cine se nimereşte!” Am simţit atunci gustul amar al dezamăgirii.

Ca după o mare nenorocire, i-am urmat abătuţi drumul pe sub perete şi am căutat din capătul brineagului care tiveşte Pintenul la bază traversarea ascunsă, spre hornul din spatele ţancului nostru.

Am urcat grăbiţi în strunga lui, ascultând cu mâhnire lovituri de ciocan de cealaltă parte şi am continuat ultima lungime de coardă, până pe creştetul piramidei singuratice.

Ne consolam la gândul că suntem totuşi primii oameni care păşesc pe lespedea vârfului bătut de vânturi. Ne-am culcat pe stânca dogorită de soare şi am scos capul peste marginea ei, privind în adâncul celor o sută cincizeci de metri. În circul de sub jnepeniş, o capră neagră a rămas, nesupărată de nimeni, ziuă întreagă. Am adormit şi doar târziu după-amiază ne-am hotărât să coborâm în repel.

În următoarea duminică am intrat în Pinten, făcând a doua lui ascensiune completă. Tunelul care străpunge surplomba cea mare iese deasupra, pe un prag încăpător. În continuare se ridică un perete scurt, cu mai multe pitoane şi hornul final, care din două salturi elegante ia sfârşit în strungă. Ne-a plăcut foarte mult şi de atunci am repetat drumul de mai multe ori. Cu deosebire îmi amintesc o zi târzie de toamnă când am întârziat pe vârful însorit, cu soţia mea şi doi prieteni.

Rapelul către strungă, şi hornul ierbos care se lasă către Blid alcătuiesc începutul drumului de coborâre, înainte de Săritoarea hornului, un prag lat de stânca ocoleşte mult spre dreapta şi ne conduce spre următorul Vâlcel venit din Brâna Mare a Coştilei. Noaptea ne-a surprins deasupra săritorii finale, o. ruptură care împiedică pentru ultima oară intrarea. În firul Văii Albe. Pe întuneric am bătut pitonul de rapel şi am coborât în beznă, unul după altul, aterizând pe o limbă îngheţată de zăpadă veche.

În afară de palida lumină a stelelor, nimic nu ne ajuta să găsim drumul. După mai mulţi metri am zărit dedesubt lumini de licurici şi ne-am oprit surprinşi, tocmai la timp, să nu cădem într-o în lac în care se oglindeau stelele.

Până în poiana „La Verdeaţă” am nimerit cumva cărarea, în schimb pădurea era cufundată într-un întuneric de nepătruns. Am găsit un ciot de lemn putred, care licărea cu o slabă lumină fosforescentă, am rupt din el bucăţi purtându-le ca semnale luminoase

pentru a păstra distanţă între noi şi am pornit mai departe în patru labe, pipăind cărarea, după instinct şi după deosebirea dintre terenul bătut şi cel înconjurător.

ANDREI

Unul dintre cele mai frumoase drumuri peste zidurile Văii Albe poartă numele soldatului erou Eftimie Croitoru. El începe din punctul superior al crestei masive care pătrunde în inima peretelui, deasupra ultimului prag de traversare către Fisurile Centrale, acolo unde se află o lespede cu un piton greu de ajuns, primul din şirul pitoanelor care punctează linia unei căţărări delicate şi riscante. Traseul te conduce aproape de verticală, peste faţa de piatră ameţitoare, într-o încordare crescândă, mai ales după ce traversează o fisură alăturată, peste muchia surplombată care taie definitiv calea unei eventuale retrageri. Cam la două. treimi din înălţime, stâncă netedă sileşte drumul să se strecoare spre dreapta, în căutarea unui horn expus, care răspunde în regiunea finală a peretelui, sub ultimul salt vertical încununat de Brâna Mare a Coştilei, într-un cadru alpin impresionant, străbătând un jgheab îngust de piatră, căţărarea sfârşeşte după mai multe ore de efort neîntrerupt.

Oricât de covârşitoare pot fi impresiile culese în decursul a trei ascensiuni pe acest drum îndrăzneţ, ele sunt depăşite de amintirea primului tovarăş de echipă, Andrei. Era un flăcău înalt şi zdravăn, brunet, sprâncenat şi cu ochi pătrunzători, înfăţişarea lui bărbătească ascundea un suflet deschis şi prietenos, propriu acelor oameni cu care abia te cunoşti şi, după câteva minute, discuţi ca şi cum ai fi copilărit împreună.

Muntele nu reuşea să îl rupă de preocupările serioase. Se străduia să îşi croiască prin muncă un drum în viaţă, fotograf pasionat şi mai ales meşter în lucrări de electricitate şi radio. În schimb de sâmbătă după-amiază şi până la înapoierea din excursie, subiectul exclusiv al preocupărilor şi discuţiilor sale era muntele, în privinţa căruia avea planuri mari.

Distanţa dintre oraşele unde locuiam fiecare făcea să ne vedem relativ rar. Într-o dimineaţă senină din vara lui 54 ne-am întâlnit întâmplător la Buşteni. şi am urcat amândoi traseul din Peretele Văii Albe. În cele mai grele porţiuni a mers în cap de coardă, neobosit şi vesel, cu mişcări calme şi sigure, îl urmăream cu încredere şi îl

admiram.

Ultima oară ne-am întâlnit la cabana Babele, în martie 1955. Era o dimineaţă cu ger şi ceaţă opacă, după o noapte de viscol. Atunci a apărut Andrei, înotând în zăpadă, cu sprâncenele încărcate de chiciură, sosit dintr-o încercare de ascensiune pe Creasta Uriaşului. Apoi a venit vara şi într-o duminică dimineaţa am primit de La Andrei scrisoare să fiu în aceeaşi zi la Buşteni, să facem un traseu greu.

Era prea târziu şi nu am putut fi prezent la întâlnire. Seara am primit din Buşteni o veste năprasnică: Andrei căzuse!

Am urcat dimineaţa în zori, cu mai mulţi prieteni, pe Valea Gălbinele şi l-am adus pe tovarăşul nostru. De pieptul său, odată larg, rămăsese legată coarda retezată scurt. Fulgerase văzduhul tocmai de la pasul de ieşire din grota celor Trei Surplombe. De ce?

Cine poate spune ce a simţit Andrei în clipa căderii? Credea că îl va opri coarda? S-a gândit la adâncul pe care îl va străbate ca o pasăre cu aripile frânte?

Se spune că în asemenea clipe hotărâtoare, ochii minţii revăd întreaga viaţă. Orice s-ar fi putut întâmpla, dar de un lucru sunt sigur: nu i-a fost frică. A înţeles curajos că s-a sfârşit chemarea!

Gândurile se întorc mereu la acel drum făcut împreună, de-a lungul traseului din Valea Albă. Fusese o zi senină şi caldă. Am urcat dezlegaţi creasta din perete, fiecare pe drum propriu, glumind şi fotografiindu-ne reciproc. S-a lăsat fotografiat şi un fluture de piatră care s-a învârtit în jurul nostru mai tot timpul cât ne-am căţărat pe zidul vertical.

Alpiniştii cunosc aceasta păsăruică tăcută. Un ghemuşor de pene, cu ochii de mărgele negre, cu cioc subţire şi lung, cu aripi mohorâte, dar din care izbucnesc nuanţe vii roşietice, atunci când se deschid. Fâlfâia în zboruri scurte, apoi se aşeza iarăşi alături, atât de aproape, încât puteai să o prinzi. Se plimba nestingherită pe stâncă verticală, agăţându-se cu gheruţele de cele mai fine asperităţi, lipsită de teamă faţă de cei doi prieteni.

Lumina acestor imagini înlătură umbra oricăror altor amintiri!

RAPEL NOCTURN CU CAPUL ÎN JOS

Creasta Uriaşilor formează latura dreaptă a marelui perete triunghiular care scapă din creasta Văii Albe. către poteca spre Refugiu.

Primii paşi îi faci alături de baza hornului cu acelaşi nume, printr-o fereastră în stâncă. Muchia începe timid şi prima lungime de coardă conduce la un pâlc de jnepeni. Urmează un rapel scurt pe faţa din stânga, un prag de traversare şi un horn tocmai bun pentru ramonaj. Cățărarea plăcută atinge astfel iun umăr aproape orizontal, dominat de turnul masiv şi vertical, a cărui înălţime, cât două lungimi de coardă, reprezintă marele obstacol. Cu ocazia recunoaşterii făcute înainte de premiera acestui drum nou, am ajuns până sub turn şi am cântărit din ochi punctul său vulnerabil, o surplombă aflată câţiva metri mai sus de umăr, pe faţa dinspre hornul alăturat.

Umflătura sa este conturată de o fisură, prea largă pentru pitoanele obişnuite. Am revenit a doua oară, înarmat cu o ţeavă groasă de alamă.

Pe vremea aceea se ridica sub bolta surplombei un ac subţire de piatră, gata să cadă de pe postamentul său. M-am cățărat cu neîncredere şi emoţie pe vârful lui, reuşind să bat primul dintre pitoanele care iau rămas înşiruite. Cheia trecerii a fost într-adevăr ţeava mea, bătută îndelung şi cu nădejde, împreună cu celelalte inele şi urechi de fier formează puncte de susţinere pentru scărițele de picior şi manevrele necesare de frânghie. Deasupra surplombei fisura se lărgeşte, oferind posibilităţi mai multe pentru atingerea treptei de regrupare a echipei. A doua lungime urmează fisura încăpătoare, cu pitoane solide îşi devine din ce în ce mai uşoară, până pe creştetul înierbat al turnului.

Drumul oferă privelişti aeriene către stânga deoarece creasta continuă să urce pe marginea peretelui triunghiular care domină valea, spintecat în vârful său de un horn sălbatic, surplombat şi ameninţător.

De partea dreaptă a crestei se lasă în schimb un versant ospitalier, străbătut de un vâlcel şi care este cel mai scurt drum de înapoiere la Refugiu.

Strângem corzile şi pornim fără grijă la vale, pentru a ne opri curând în marginea unei crăpături imense, unde soarele nu pătrunde niciodată. Peste lespedea care îi acoperă ieşirea a rămas bătut un piton cu inel. Legăm una de alta două frânghii a câte patruzeci de metri, executăm pregătirile de rapel, apoi ne aprapiem până deasupra prăpastiei. Emoţionant este momentul când eşti nevoit să priveşti în golul de sub picioare, încercând să zăreşti jos de tot, în semiobscuritate, capetele frânghiilor oscilând libere. Emoţionante sunt

clipele când reuşeşti să pătrunzi sub acoperişul stâncii şi începi coborârea lungă şi aeriană, fără să atingi stânca, răsucindu-te ca un păianjen pe firul său. Acesta este Hornul Uriaşilor.

Niciun om încă nu străbătuse adâncimea sa, până în ziuă când l-am ales ca drum de înapoiere din creastă. Impresiile acelei prime coborâri pălesc însă faţă de amintirea unei nopţi din vara anului 1954.

Într-o dimineaţă ploioasă mă aflam la Refugiu împreună cu un prieten tare mucalit şi mărunt de statură, botezat „moş Metru cu pălărie". Soarele întârzia să iasă la iveală printre ceţurile crescute din Valea Prahovei, ceea ce ne-a determinat să pierdem vremea până la amiază, făcând fotografii în jurul casei. Apoi am început să regretăm ziua pierdută şi am socotit că avem totuşi timp suficient să escaladăm Fisura Suspendată, o crăpătură subţire dar vizibilă din depărtare, în marginea dreaptă a marelui perete triunghiular, alături de Creasta Uriaşilor.

Dacă te grăbeşti, ceea ce noi nu am făcut atunci, traseul poate fi dus la bun sfârşit într-o după-amiază. Noaptea ne-a prins din urmă la înapoiere, în vâlcelul care se termină deasupra Hornului Uriaşilor. Cunoscând bine locul, am găsit pe întuneric pitonul cuinei, am pregătit cele două corzi de rapel şi le-am aruncat în adâncime. Apoi, de teamă să nu se fi încurcat, am pornit cel dintâi, tovarăşul meu urmând să coboare al doilea, încărcat cu pitoane, carabiniere, ciocan şi bidonul de apă, toate agăţate în spate, la brâu.

Sinistru este un astfel de rapel nocturn! Cobori ca într-un puţ, din care anevoie se desluşesc marginile pereţilor negri şi fâşia de cer înstelat învârtindu-se încet deasupra capului. Am ajuns cu bine la capătul frânghiei, i-am strigat prietenului să mă urmeze, apoi am rămas în aşteptare.

Zgomotele slabe vesteau de sus că al doilea începuse coborârea. Totul părea să decurgă normal, până când am auzit vocea slabă şi depărtată:

— Grozav mă trage!

— Cine trage?

— Fierăria asta!

— Să ştii că se rupe funia!

— Ba să nu râzi, că le arunc jos!

Cum se spune, o sfeclisem. Dacă „moş Metru" avea de gând să arunce de la brâu legătura cu pitoane şi carabiniere, capul meu era cea

mai potrivită ţintă. Am tăcut chitic, până ce am auzit din nou:

— Mă trage pe spate! Nu mai pot!

— Ţine-te bine!

— Nu mă mai ţin mâinile… cad… aoleu… cad…

Încremenit în întuneric, fără să văd ce se întâmpla, număram secundele şi aşteptam deznodământul, într-o tensiune nervoasă atât de mare, încât îmi venea să strig: „Cazi odată!”

— …aoleu… nu mai cad… sunt cu capul în jos…

— Ce faci cu capul în jos?

— Nu văd… mă doare… dau drumul…

Nu aveam absolut nicio posibilitate să intervin, afară de cuvinte de încurajare. Cu inima cât un purice auzeam de sus gemete şi o frecătură din ce în ce mai apropiată. Apoi, slab, la trei-patru metri mai sus:

— Am ajuns… cu capul… cu ceafa…

— Odihneşte-te!

Răspunsul a fost un oftat însoţit de cuvinte nepoliticoase. Abia după aceea am înţeles întâmplarea. Obosit ca şi mine, şi tras pe spate de greutatea kilogramelor de „materiale tehnice, tovarăşul meu a simţit cum se înmoaie braţul cu care ţinea frânghia în faţa pieptului. Probabil, cam la jumătatea rapelului, s-a lăsat pe spate, apoi cu capul în jos, dar în momentul căderii a avut inspiraţia să-şi încleşteze picioarele pe frânghie, într-o supremă încordare. el a coborât cu capul în jos restul celor douăzeci de metri suportând durerea provocată de frânghia care în acest timp i-a ros o rană adâncă în pulpa piciorului.

Primul contact pe care l-a luat cu stânca a fost în moalele capului, poziţie în care îi recomandasem să se odihnească, apoi cu spatele şi abia la urmă cu partea anume destinată să se aşeze.

Am tras din greu de frânghie, până ce am adus-o jos, am coborât pipăind restul hornului şi vâlcelului şi ne-am oprit deasupra ultimei săritori, unde nu mai găseam pe întuneric pitonul de rapel. Andrei ne-a scos din încurcătură, urcând cu felinarul în întâmpinare.

Rana de la piciorul lui „moş Metru” s-a vindecat după trei săptămâni, dar fiorii ciudatului rapel au fost uitaţi încă a doua zi, când am făcut haz de păţania noastră. Vorba aceea: „Putea să fie şi mai rău!”

Turnul din Valea Mălăeşti

În jurul Văii Mălăeşti, linia culmilor învecinate, Bucşoiul, Omul şi Scara, cu cei două mii cinci sute, de metri înălţime, formează o barieră naturală care hotărăşte adesea vremea. Ea ţine piept, primelor ninsori şi vântului de miazănoapte, stăvilindu-i furia şi ceţurile, între versanţii şi crestele desprinse din trupul celui mai înalt vârf din Bucegi. Ea ţine, de asemenea, adăpost văilor nordice, îndulcind consecinţele timpului nefavorabil adus de vânturile sudice. Pentru drumeţul obiişjiuit să cutreiere Valea Mălăeşti în orice anotimp, cele mai frumoase zile sunt acelea cu „foehn" său cu „mare de nori" împinsă domol dinspre miazăzi. Pătura sa de spumă neclintită cuprinde orizontul peste Câmpia Munteană, dar înconjură insula înaltă a Bucegilor şi se termină brusc peste Diham şi Pichetul Roşu, ca şi peste dealurile Branului, ca un zid cenuşiu dezlânat, din care abia se preling şi se topesc fire de ceaţă, neîndrăznind să tulbure liniştea şi seninul văilor deschise înspre Ţara Bârsei. Dacă cineva m-ar întreba când mi s-a părut Valea Mălăeşti mai frumoasă, nu aş alege decât două asemenea zile şi anume: aceea când am văzut-o pentru prima oară, în martie 1945, şi ultima zi de septembrie 1960, la fel de minunate, deşi diametral opuse prin haina deosebită a anotimpului.

Cabana drumeţilor este pitoresc aşezată, imediat deasupra pădurii de brad, în marginea unei lungi terase alpine, fostă căldare glaciară, dominată de abruptul labirintic al Bucşoiului, cu vâlcele întortocheate, pereţi şi ţancuri o-colite la mare înălţime de prispa Brânei Caprelor. Din pragul casei zăreşti către fundul văii vârful unui perete vertical, încins cu surplombe, tăiat de un horn şi însemnat cu ochiul unei ferestre micuţe. Aceasta este numai o parte din masiva piramidă cenuşie botezată „Turnul".

Turnul apare în toată maiestatea sa, după ce urci serpentinele potecii, peste ruptura ce închide fundul căldării. Ajuns deasupra, te găseşte înconjurat de frământarea şi măreţia unei privelişti cu adevărat alpine, concentrată în jurul unui perete vertical, cu înălţimea de aproape două sute cincizeci de metri. Treimea sa de mijloc este încununată de un brâu cu surplombe, pe alocuri ieşite câţiva metri în afară. La baza acestui zid în aparenţă inaccesibil se învălmăşesc bolovani şi stânci prăvălite. Un canion adânc tăiat ocoleşte Turnul prin stânga şi se bifurcă în spatele său. Un alt vâlcel, astupat la gură de un bolovan imens, ocoleşte Turnul prin dreapta, izolând astfel piramida, legată de coastele ierboase ale Omului doar printr-o creastă sălbatică.

Între Bucşoiul, Omul şi Turn există un abrupt complicat, cu hornuri şi vâlcele neumblate, cu brine, pereţi şi creste lăsate în stăpânirea numeroaselor capre negre.

Un periculos drum de schi, folosit rareori primăvara de alpinişti, se strecoară de la două mii cinci suite de metri şi până jos în Mălăeşti, la gura vâlcelului unde în tot cursul anului se păstrează zăpadă veche, trecând pe lângă o cruce mică de lemn care povesteşte sfârşitul tragic al unei astfel de coborâri.

Muchia Padinei Crucii, cele două hornuri adânci care închid Valea Mălăeşti şi coastele stâncoase ale Bucşoiului întregesc conturul unui tablou fermecător. Îmi amintesc zilele unei primăveri de acum cincisprezece ani. Vacanţa de schi începuse cu viscol. Trei nopţi am rămas ca urşii în bârlog, pe jumătate îngropaţi în cortul aşezat sus pe Culmea Doamnele. După ultima noapte, uraganul stârnit a dărâmat cortul şi gerul a culminat cu – 18°. Apoi a sosit dimineaţa, cu senin peste munţi şi mare de nori îngrămădită peste pădurile din văile sudice şi Câmpia Munteană. Atunci am coborât din Valea Gaura şi am întins cortul pe iarba dezgolită de viscol.

Zile de neuitat, când soarele Scânteia orbitor şi urmele noastre împânzeau feţele albe de sub Omul. Seara, stingeam primusul, sorbeam ceaiul, apoi ieşeam afară să privim. Crusta zăpezii sticlea în puzderie de scântei, văzduhul era curat şi rece, vibrând de iodlere ca un clopot de cristal, iar malurile întunecate ale văii se împreunau într-un arc, acolo unde ghiceam bolovanul Vârfului Omul.

Într-o după-amiază am coborât cu schiurile prin Hornul Mălăeşti, în cristiene scurte şi prudente, lăsând urme până în prima căldare. Pulberea neatinsă ne-a furat tot mai departe, astfel, că ne-am oprit în marginea ultimei căldări, de unde am zărit firul subţire de fum al cabanei. F. a către sfârşitul zilei şi ultimele raze aurii tiveau Muchia Padinei Crucii şi vârful unui perete uriaş. Ninsoarea desenase fire de dantelă pe fiecare fisură şi brâneag, iar şirul tavanelor, neatinse de om, făcea să ne simţim mici de tot la gândul că s-ar putea vreodată să ne aflăm acolo sus.

Iată-ne cincisprezece ani mai târziu, într-o dimineaţă de septembrie. Am ieşit în pragul cabanei încărcaţi cu pitoane şi frânghii, simulând indiferenţă sub privirile cercetătoare ale turiştilor. Iarba era acoperită cu brumă, cerul fără pată şi Ţara Bârsei cufundată într-o pâclă viorie. Numai ceaţa care încă se mai zărea în frânturi orizontale,

după Muchia Bucşoiului, spunea că vom fi la adăpost de vremea posomorâtă. Am urcat bolovănişul pantei care închide terasa cabanei, am ocolit la stânga pe sub Turn şi am apucat serpentinele cărării spre Brâna Caprelor. În primul vâlcel am auzit şuierat, căderi de pietre, apoi au răsărit în salturi elegante opt animale, printre ele o capră roşcată, urmată de doi ieduţi negri şi la fel de sprinteni ca mama lor. Urmând poteca până sub perete, am continuat traversarea la stânga şi la primul vâlcel… am auzit iarăşi şuierat şi am descoperit deasupra noastră patru perechi de ochi şi de corniţe nemişcate.

În ziua aceea am ochit în abruptul Bucşoiului un ţanc de optzeci de metri, brăzdat de o fisura subţire, şi am fost de acord ca acesta să fie viitoarea premieră. Cel dintâi a pornit tovarăşul meu, traversând o placă verticală, după ce a reuşi cu mare greutate să bată trei pitoane. Apoi a venit rândul meu să continui.

Peretele se ridică surplombat, iar fisura, deşi clar desenată, este pe alocuri superficială. Cu ajutorul a patru pitoane m-am căţărat până la o grotă micuţă. Soarele trecuse peste Creasta Bucşoiului, pătrunzând dulce şi adormitor la baza peretelui nostru. Am hotărât să cobor!

L-am invitat pe tovarăşul meu să urce şi să continue lungimea de coardă, însă el a urcat până la prima pată de soare, a cerut să fie fotografiat, apoi… a coborât. Ceea ce făceam noi era, în definitiv, o joacă. Soarele devenise prea cald, seninul cerului prea adânc şi iarba se aşternea ca un covor moale.

M-am căţărat iarăşi în fisură şi am început să ciocănesc fără convingere, suspendat pe spate în strânsoarea frânghiei, cu picioarele în scăriţe incomode. Prietenul meu se tolănise pe spate la soare, fără cămaşă, asigurându-mă de formă. Câteodată binevoia să deschidă numai un ochi şi să mă privească indiferent. Atunci am bătut ultimul piton, am coborât în rapel, strângând toate carabinierele, şi mi-am căutat loc de odihnă pe acelaşi tăpşan cu iarbă moale şi caldă. Nu se auzea niciun zgomot, afară de bâzâitul unui roi de viespi în fisura de deasupra. Peretele măreţ şi posomorât al Turnului stătea în umbră, dar soarele inunda valea cu lumină, străpungând cu raze aurii lacul de pâclă albăstruie. Ca o jucărie de lemn cabana rămăsese mică şi depărtată, deasupra brazilor din vale. Am adormit pe iarbă şi abia târziu după-amiază am hotărât să coborâm. În ultimul vâlcel au apărut iarăşi caprele, mai puţin sperioase, aşteptând să ne potolim setea în apa rece adunată într-o găoace de piatră.

Privind în urmă toate cele petrecute într-o astfel de zi, găseşti doar nimicuri. Şi totuşi câtă linişte şi bucurie se adună în clipele acelea, pe care de obicei le rezumi într-un laconic: „A fost frumos!”

PRIMA ASCENSIUNE

Din ziua aceea de martie, când am văzut turnul pentru întâia oară, am ştiut că voi reveni să-l cercetez mai amănunţit. Realizarea acestei dorinţe s-a petrecut însă abia în anul următor, în august 1946, când prima încercare a eşuat după trei lungimi de coardă, sub ploaia măruntă şi rece. Cu toate acestea simţeam că Turnul este dispus să-şi dezvăluie secretele, iar ochiul aflase posibilitatea unui drum, în marginea dreaptă a peretelui.

Două săptămâni mai târziu am revenit într-o seară de sâmbăta prin Predicai, Pichetul Roşu şi Prepeleac, îmbătaţi de luna plină, care lumina cărarea prin desişul brazilor. În dimineaţa următoare am urcat sub stâncă, la gura vâlcelului ou bolovanul cel mare şi am ales începutul traseului, spre stânga sus, folosind un şir de feţe scurte şi trepte ierboase. A treia lungime de coardă atinge o mică platformă, alături de un horn care suie de la baza peretelui şi devine atât de îngust, cât să permită ramonajul.

Asigurat în carabiniera primului piton, m-am angajat între feţele sale tot mai apropiate, căţărându-mă prin ea până ce a dispărut pe zidul surplombat şi fărâmicios. Timp îndelungat am rămas în acest punct, suspendat în frânghie, pentru a curăţa zeci de kilograme de pietre nestabile. Peste zona lespezilor putrede se desface un trident de fisuri, fiecare căutându-şi loc de trecere prin barajul surplombelor care închid peretele de la o margine la cealaltă. Pe măsură ce te apropii de ele, ajungi la concluzia că portiţa de trecere va fi crăpătura care taie peretele în diagonală spre dreapta.

Atingerea capătului inferior al fisurii a durat maj bine de două ore. În vreme ce băteam seria de cinci pitoane, atârnat peste o placă lustruită de apă, apoi sub o surplombă cu sfărâmături nestabile, secundul echipei lupta cu cele două corzi şi cu bombardamentul proiectilelor de piatră.

În frigurile ascensiunii nu observasem că începuse ploaia, fiind adăpostiţi sub stâncă boltită. Ne-am târât prin fisură, iar la mijlocul lungimii sale am făcut încă o manevră de corzi pe două pitoane, apoi ne-am apropiat de capătul superior al crăpăturii, fiind conştienţi, cu

fiecare metru câştigat, că o eventuală înfrângere va aduce cu sine o periculoasă, dacă nu imposibilă coborâre în rapel.

Această lungime de coardă (aproximativ treizeci de metri) sfârşeşte deasupra golului impresionant, punând nervii la încercare. Armândoi suntem la fel de încordaţi şi am dori ca enigma traseului să fie cât mai curând dezlegată.

Recurgem la alte patru pitoane, scărițe şi coardă dublă. Fiecare fier bătut de-a lungul buzei surplombate reprezintă un nou punct de sprijin, mai aproape de bolovanul care opreşte vederea. Ultimul piton abia pătrunde în crăpătură. Braţul mi-a obosit, dar îl ciocănesc conştiincios, pregătindu-i să reziste pentru asigurarea înaintării sau pentru un eventual rapel. Apoi reuşesc să mă întind peste bolovan şi privesc emoţionat. Câţiva metri mai departe se zăreşte începutul unei regiuni vizibil mai uşoare. Am bătut un piton gros cu inel, l-am adus la mine pe Pierre. apoi am continuat ascensiunea pe stânca înspăimântător de friabilă. La capătul următoarelor două lungimi am atins brâul de iarbă care dă ocol Turnului pe sub treimea finală.

Ne aflam pe primul loc, pe care, de azi dimineaţă, se putea şedea. Muşchii erau storşi de energie, nervii aveau nevoie de descindere. Ne-am aşezat pe iarbă, am rupt pe din două singura ţigară şi am început să o sorbim cu nesaţ. Ziua întreagă nu avusesem vreme să privim în jur!

Norii se risipiseră. Peste văi stăpânea pacea înserării. Căsuţa noastră cu obloane roşii se zărea în marginea pădurii, trimiţând un semn prietenesc, prin firul de fum şi lătratul depărtat al câinilor. Soarele tocmai dispărea la orizont, noi eram obosiţi şi însetaţi, mai aveam doar patru pitoane şi nu ne mai gândeam la „cucerirea" vârfului. Am urmat brâna ocolind pe după colţul Turnului, am intrat în firul vâlcelului ascuns în spatele său şi am căutat drumul cel mai uşor până sus, la poteca ce face legătura între Vârful Omul şi baza hornurilor din Mălăeşti. Poticnindu-ne prin beznă, am ajuns târziu la cabană, unde câţiva prieteni tocmai se pregăteau să ne caute cu felinarele.

A doua zi am revenit pe brâul Turnului şi am continuat traseul până pe creştetul său, o muchie subţire, căptuşită cu muşchi moale pe care ne-am aşezat la soare, pradă toropelii, cu un fir de iarbă între dinţi, să ne amintim de „ieri". Dincolo de Padina Crucii, pe coastele Văii Ţigăneşti răspundeau sunetele argintii de talangă, de la o turmă de puncte albe. Ceva mai sus de noi, către Omul, patru capre negre

păşteau liniştite. Lumina potolită a primelor zile de toamnă scălda adâncul căldărilor şi depărtarea într-o apă albăstruie. Totul emana o senzaţie de pace şi destindere, pe care o caută uneori omul îndrăgostit de înălţimi.

EXTREMA STÂNGĂ A PERETELUI

În următoarele cinci veri ne-a preocupat Piatra Craiului şi îndeosebi cercetarea Padinei lui Călinet. În Mălăeşti am schiat în schimb deseori, de fiecare dată examinând cu neîncredere faţa Turnului. Cu timpul am descifrat un nou drum, mai greu şi mai îndrăzneţ. Desăvârşirea lui a cerut două încercări în anul 1952 şi alte două în anul următor.

Ca punct de plecare am ales o fisură situată la câteva zeci de metri în stânga vâlcelului care se înfundă chiar sub regiunea centrală a peretelui. Cu un singur piton am atins la patruzeci de metri înălţime o treaptă ierboasă, vizibilă de jos. În extrema stângă a brâneagului există o surplombă, probabil formată prin prăbuşirea unui bloc dreptunghiular. Cu manevre de coardă dublă, scăriţe de picior şi câteva pitoane.am rezolvat depăşirea acestui obstacol. Imediat deasupra lui apare o priză mare şi solidă, iar lungimea de coardă poate continua relativ uşor, până la platforma situată, ca un cuib, la şaizeci de metri înălţime, deasupra bazei peretelui aproape vertical.

Vremea în schimbare ne-a silit să coborâm în două rapeluri şi să amânăm pentru câteva săptămâni realizarea planului echipei noastre. Când am revenit pentru a doua oară la punctul maxim atins, conducerea a preluat-o Walter, iar noi am rămas să îl asigurăm, admirând eleganţa căţărării de-a lungul unei fisuri verticale, cu opriri numai pentru baterea celor cinci-şase pitoane. Consider că, pe oricare alt traseu din munţii noştri, cu greu poţi afla o porţiune asemănătoare acestei lungimi de perete, la fel de verticală şi de expusă, dar minunat construită cu muchii şi prize aşezate favorabil pentru a permite alpinistului să urce prin propriile forţe, recurgând la un minimum de asigurare. Atunci, corpul antrenat nu mai trădează efortul, iar căţărarea se desfăşoară continuu, fără mişcări crispate, asemenea unui dans al muntelui, după cum s-a exprimat (foarte sugestiv un alpinist celebru. Maximum de dificultate şi consum de forţe au intervenit însă în finalul acestei lungimi, acolo unde fisura se termină sub un prag îngust, acoperit cu bolovani şi pietriş. Parcurgerea ultimilor paşi a

durat aproape o oră. Până ce a curăţat stânca de tot ceea ce era putred şi a reuşit să bată ultimul piton, capul de coardă a făcut dovada unei extraordinare rezistente. Acum era mult prea obosit, iar noi ne dădeam seama că peretele nu poate fi luat cu asalt într-o singură zi.

În vara anului următor am revenit cu toţii de-a lungul celor trei lungimi bine cunoscute şi ne-am regăsit pe pragul îngust de stâncă, ameţitor suspendat peste o sută de metri de zid vertical. Mai întâi am imortalizat momentul, prinzând pe filmul aparatului fotografic imaginea celor doi tovarăşi, privind în gol, către baza peretelui unde se zăreau bolovanii prăbuşiţi. Ulterior poza ne-a decepţionat, deoarece efectul perspectivei lăsa impresia că ne-am fi aflat la câţiva metri deasupra unui banal grohotiş.

Urcat în piramidă pe spatele celui de al treilea tovarăş al nostru, un bărbat zdravăn, Walter a pornit iarăşi în cap de coardă, a bătut primul piton şi 5-a căţărat până sub prima din seria celor trei surplombe etajate. Fisura devenea tot mai subţire şi disiparea patruzeci de metri mai sus, alături de ultima surplombă cu piatră fărâmicioasa. Am ciocănit cu schimbul, înlocuindu-ne reciproc în capul echipei, până ce s-au terminat pitoanele potrivite.

Atunci am coborât cu patru rapeluri, bucuroşi să regăsim siguranţa potecii de sub Turn.

După câteva duminici am revenit pentru ultima încercare. Cu o dârzenie de invidiat, caipul echipei noastre s-a luptat cu stânca fărâmicioasa a ultimei surplombe, în care pitoanele intrau, doar câţiva centimetri. Este punctul cel mai greu şi riscant al întregii ascensiuni. Deasupra ei însă drumul continuă spre dreapta, atingând un brâu cu iarbă deasă şi moale, necălcată de om sau animal, primul loc ospitalier după aproape două sute de metri de căţărare.

Era după-amiază şi soarele lumina din plin. Din vale ne strigau prietenii care ne urmăriseră cu privirea; noi eram fericiţi şi nu ne mai îndoiam de atingerea vârfului.

Trei brâneaguri în zigzag ne-au condus la creasta profilată pe cer. De aici, pe firul său subţire, am atins vârful mult dorit şi ne-am strâns mâna frăţeşte: Walter, maistrul vopsitor, Vlădăreanu, mecanicul de tractoare, şi subsemnatul… cronicar al echipei. Odată cu apusul soarelui am coborât prin vâlcelul închis de bolovanul uriaş, la rapelul unde un prieten aştepta cu felinarul să ne conducă la cabană.

DIRECT PESTE SURPLOMBELE CENTRALE

Alţi cinci ani au trecut şi nimeni nu a încercat să deschidă alt drum, chiar prin mijlocul peretelui, prin şirul celor mai mari tavane. Între timp prietenii s-au mai schimbat, astfel că echipa era. acum formată împreună cu entuziastul Kurt şi cu Roland, sufletul iniţiativei acestei premiere. O dimineaţă de iunie 1958 ne-a surprins urcând de la cabana Mălăeşti, încărcaţi cu multe kilograme de fier.

Bucşoiul se ascundea în ceaţă, era frig şi umezeală, iar sub perete încă nu se topise zăpada. Am urcat sub Turn, am schimbat bocancii cu espadrilele şi am cântărit cea mai bună soluţie în vederea atacului.

Principalul obiectiv era suprapunerea unor mari tavane, pe sub care se prelingea apa, alcătuind o boltă situată la aproximativ o sută treizeci de metri deasupra noastră. Am ales începutul traseului, pornind din vâlcelul de sub centrul peretelui, în urcuş spre stânga, peste fete alternând cu porţiuni scurte de iarbă udă. La capătul acestei lungimi de patruzeci de metri am atins brâna subţire şi pitonul cu inel bătut acum câţiva ani pe traseul extremei stingi. Eram rebegiţi de frig. Pentru câteva momente ceaţa s-a desfăcut, lăsând la vedere imaginea Bucşoiului pudrat cu zăpadă proaspătă. Vântul puternic răscolea treimea superioară a Turnului, trimiţându-ne în faţă o ploaie de ţurţuri mărunţi de gheaţă.

Deşi hotărârea noastră se clătina, am urmat spre dreapta firul brânei, până s-a pierdut sub o mică surplombă. Apoi am făcut o piramidă, oferind sprijin capului de coardă, pentru a prinde cele dintâi prize necesare căţărării. În stânga surplombei există o fisură cu patru pitoane. Alte două urechi de fier au rămas bătute pe următorii zece metri. În felul acesta a fost atinsă platforma de unde Roland a făcut rapelul aerian până la noi.

Ne grăbeam să coborâm din perete şi să alergăm jos în Valea Glăjăriei, la motociclete. După-amiază am ieşit la soare în câmpia Râşnovului, cu lanurile. presărate de maci înflăcăraţi. În ziua de 13 iulie echipa a câştigat a treia şi a patra lungime de perete. În 26 iulie am pornit la al treilea asalt, în condiţii foarte grele. Era o dimineaţă mohorâtă, cu cer plumburiu nemişcat, încărcat cu toate semnele ploii probabile. Nu eram sinceri unul faţă de altul şi fiecare dintre noi aştepta ca celălalt să propună renunţarea la ascensiune. Sentimente neplăcute ne stăpâneau pe măsură ce ne apropiam de baza Turnului.

Era foarte frig şi picurarea apei prelinse din zona superioară ne-a udat pe jumătate, mai înainte de atingerea celei de a doua platforme. Întâia piatră de încercare se iveşte pe a treia lungime de coardă, începând cu opt metri verticali, depăşiţi cu şase pitoane şi scăriţe de picior. Gel mai de sus piton este bătut cu eforturi extreme, apoi continuarea devine imposibilă. Riscând un pas delicat, pe stânca udă şi alunecoasă, capul echipei este nevoit să traverseze patru metri la stânga, într-o fisură paralelă. Alte cinci pitoane rămân înfipte, apoi lungimea sfârşeşte pe prize mici, sub următorul zid vertical.

După două ore şi jumătate de la intrarea în Turn, ne căţăram pe scara fiarelor bătute în acest obstacol, pregătiţi sufleteşte să dăm adevăratul asalt. Ne aflăm sub ungherul din stânga al bolţii celor trei tavane suprapuse. O faţă umedă, înaltă de cincisprezece metri, ne mai desparte de prima surplombă, asemănătoare unei lespezi triunghiulare. Ieşirea spre dreapta, pe sub această lespede, se dovedeşte o problemă anevoioasă, din lipsa prizelor. Traversarea continuă, cerând opt pitoane pentru următorii şase metri.

Orele trec în zbor! Urmărim încordaţi mişcările primului căţărător, asigurându-i în vreme ce înaintează pe sub tavan şi dispare după primul colţ de stâncă, urcând într-o adâncitură a peretelui. Pentru a-i cruţa forţele, secundul îl urmează şi rămâne suspendat lângă a doua surplombă, supraveghind ca frânghia să circule cât mai uşor pe traseul sinuos al carabinierelor.

În cele din urmă vedem iarăşi capul echipei, apărut sub a treia surplombă, cu gând să o ocolească. Urmează cel mai emoţionant moment al ascensiunii, deoarece nu reuşeşte să evite prin traversare acest ultim tavan şi este nevoit să atace direct streaşina fărâmicioasa, înfige două pitoane sub acoperişul de piatră, se ridică în scăriţe şi se întinde peste marginea lui. A găsit probabil o crăpătură, deoarece desprinde un piton de la brâu, îl potriveşte undeva cu vârful şi lasă iarăşi mâna după ciocanul atârnat în bucla de frânghie. Mişcările sale devin tot mai obosite, iar călcâiele încep să-i tremure de fiorii „maşinii de cusut". Sub lovituri slabe pitonul intră exasperant de încet. În sfârşit agaţă carabiniera, mai apucă să treacă prin ea firul frânghiei, apoi strigă:

— Atenţie… cad… ţine…

Rezistă însă cu ultima fărâmă de energie şi priveşte peste marginea acoperişului, descoperind următoarea fisură în peretele

superior, făcând astfel să renască speranţa victoriei. Pitoanele potrivite s-au terminat, iar ceasornicul arată că am luptat şase ore pentru această lungime.

Secundul echipei este îngheţat şi ud până la piele de apa care picură din tavane. Deci… hai acasă! O foarte complicată manevră de corzi ne-a asigurat retragerea, căci cu oarecare fantezie şi experienţă am reuşit să întindem o balustradă de frânghie de-a lungul traversării. Cinci rapeluri ne-au lăsat treptat peste adâncimea peretelui, la poteca unde am respirat, eliberaţi în sfârşit de senzaţia apăsătoare a pericolului care ne însoţise ziua întreagă. Deşi petrecusem treisprezece ore în Turn, nu simţeam sete sau foame, dar eram tare uzi şi îngheţaţi. Am apucat la vale fugind, pentru a ne încălzi.

Cu licărirea felinarului împrumutat de cabanier, într-o oră am coborât la motocicletele din Valea Glăjăriei. Snopii de lumină ai farurilor. ne-au ajutat în continuare să gonim pe şoseluţa din pădure, să găsim mai apoi scurtăturile pesite câmp şi să ajungem la asfalt. Pe jumătate adormiţi, intram în oraş fix la miezul nopţii. Arşiţa verii, atracţia vânătorii subacvatice şi planurile de concediu au amânat duminică de duminică ultima încercare de ascensiune. Abia într-o seară de octombrie ne-am hotărât să urcăm din nou în Valea Mălăeşti.

Noaptea era friguroasă, iar bolta cerului întunecoasă, dar plină de licuricii stelelor. Am adormit târziu, fără emoţii şi ne-am trezit odată cu zorile. Cerul rămăsese la fel de senin, văile dormeau în ceaţa orizontală, aerul era nemişcat, toate semnele prevesteau vreme potrivită pentru planuri mari.

Pe drumul de acum familiar, la orele unsprezece ne aflăm sub bolţi, iar capul de coardă urcă în marginea ultimului tavan, unde atârna o carabinieră lăsată de nevoie, cu ocazia retragerii de astă-vară. Eu urc al doilea, în colţul surplombei de mijloc. Stânca este lipsită de prize, iar cele câteva pernişe de iarbă se rup uşor. Rămân în scărişe şi număr şaisprezece pitoane. Roland se străduieşte să apuce ultimul piton. De el ne leagă cele două fire ale frânghiei, plus o a. treia coardă pentru transportul materialelor.

Urmează lungi minute de efort, după care capul echipei dispare deasupra tavanului, pentru a-l revedea patru ore mai târziu. Au rămas scărişele de sfoară, pendulând în bătaia vântului.

Ţinând seama de experienţa încercărilor precedente, suntem gros îmbrăcaţi şi nu ne mai pasă de frig. Manevrele decurg normal,

comenzile se aud limpede. Ne-am obişnuit unul cu altul şi ne înţelegem fără multe stn gate. Din când în când răsună lovituri tot mai depărtate de ciocan. Numărăm: de douăsprezece ori, ceea ce înseamnă tot atâtea pitoane. Cad pietre, iar firul frânghiei se deplasează lent. Stăm ca pe jar în scărițele incomode, aşteptând să auzim strigătul de chemare. După patru ore îmi vine în sfârşit rândul să mă pregătesc.

După colţul celei de a doua surplombe găsesc trei pitoane, apoi urc sub al treilea tavan, fac un pas mare către dreapta atingând o pernă de iarbă considerată „platformă", întâlnesc alt piton, apoi mă furişez sub locul de ieşire peste streaşină. Suspendat în cele două pitoane, apuc ultima carabinieră şi scot capul deasupra acestui mare obstacol cu care cetatea din Mălăeşti s-a apărat de nepoftiţi. Ce va fi deasupra?

Ocolind gândul golului de sub noi, eliberez frânghia din carabinieră şi mă ridic în scăniţe. Pe aici a urcat capul de coardă, nu a fost joacă! Deasupra apare încă un tavan şi o fisură lungă, marcată de şirul celor douăsprezece pitoane. Ea conduce pe un umăr de stâncă, unde pentru prima oară simţim căldura soarelui gata să apună.

Valea a intrat în umbră. Roşcată asfinţitului încinge cu purpură Bucşoiul şi Postăvarul. Ceaţa înserării întinde peste orizont o pătură albăstruie, orizontală. Peste munţi s-a lăsat liniştea şi pacea sfârşitului de zi.

Noi mai avem totuşi de luptat!

Mai întâi cu următorii cincizeci de metri de stânca friabilă, apoi cu hornul în zigzag, care brăzdează vizibil faţa superioară a turnului. Suntem prea obosiţi pentru a ne întrece cu noaptea. Părăsim hornul, angajându-ne pe lespezile de sub fereastra care se observă de la cabană.

Cu ajutorul ultimului piton, intrăm prin gaura de piatră şi trecem de cealaltă parte a umărului, pe un prag îngust şi absolut izolat deasupra vâlcelului ales pentru coborâre. A urmat un rapel de patruzeci de metri, apoi al doilea rapel ceva mai scurt. Se făcuse întuneric beznă. Ne-am regăsit toţi trei în vâlcel şi ne-am opintit să tragem coarda jos. dar ea rămăsese undeva înţepenită şi rezista cu încăpăţânare. Atunci am hotărât să o sacrificăm şi, pe cât posibil mai sus, am tăiat-o cu briceagul.

Apoi am pornit bâjbâind pe lespezile şi brânele de sub creasta care conduce spre Omul, unde a apărut în curând punctul luminos al lanternei unui prieten bun şi îngrijorat. Ne fermecau cerul adânc şi

înstelat şi liniştea munţilor. Nu găseam momentul şi nici inspiraţia să ne felicităm. Fără gânduri, urmăm poteca spre cabană, prea obosiţi şi fericiţi.

La miezul nopţii ne-am regăsit „motoarele" în vale; la orele două intram în oraş, aproape îngheţaţi. După alte patru ore trebuia să mergem fiecare la muncă. Totul era măsurat în timp. Nemăsurată era însă bucuria noastră!

În jurul Cabanei Ascunse

Cele mai multe şi dragi amintiri de alpinism sunt pentru noi legate de prieteniile, uneori întâmplătoare, dar întotdeauna definitiv închegate pe munte. De aceea nu pot vorbi despre Piatra Craiului fără să mă gândesc la mănunchiul tovarăşilor de drumeţie, pentru care Călinetul a însemnat o frumoasă pagină de viaţă: Maţi, Daria, Puiu, Mircan şi încă alţii, tineri ca şi mine acum paisprezece ani.

Acest grup de pasionaţi s-a născut în urma câtorva şezători şi excursiei anume organizate în 1946, pentru a începe popularizarea alpinismului în oraşul Braşov. O noapte cu poveşti şi cântece la focul încins în faţa vechiului refugiu din Coştila, emoţia primei legări în frânghie pe creasta subţire a Colţului Gălbinele, încântarea primului rapel, toate aceste noutăţi au cucerit pe noii prieteni. Au urmat diverse ascensiuni: Umărul din Gălbinele, Colţul Mălinului, Marea Surplombă, cele Trei Surplombe şi câte alte drumuri care, împreună cu zilele de schi, au contribuit la cimentarea grupului nostru şi completarea educaţiei sale alpine, astfel că, un an mai târziu, ne-am propus cea mai frumoasă problemă: „explorarea" unui ţinut incomplet cunoscut în Piatra Craiului.

Începând să vorbesc despre Padina lui Călinet, îmi dau seama că nu numai ei, ci Pietrei în întregime, ar trebui să-i aducă o pătimaşă închinare alpinistul devenit poet fără voie. Pentru semeţia pereţilor cu zidiri de cetate, tăcut înşiraţi deasupra brânelor, pentru nepăsarea nurilor albe de grohotiş, pentru taina avenelor ascunse în abrupt, pentru săgetarea caprelor negre, pentru tot ceea ce înseamnă pentru noi acest colţ de patrie. Aici, în liniştea poienilor, în haosul de ţancuri şi brine printre care sălbăticiunile au bătut poteci, aici într-adevăr simţi fiorul liniştii depline. Drumeţul îndrăgostit de „Piatră" ar avea motive să devină egoist şi să păstreze pentru sine secretele aflate în inima

abruptului. Dar aşa n-ar fi bine!

Natura e bogată în frumuseţi şi darnică cu toţi. Mereu îi descoperim minunăţiile apoi le împărtăşim, pentru ca locurile îndrăgite să devină un bun al tuturor, după cum este firesc, să se întâmple. Să facem însă să nu dispară totuşi liniştea atât de necesară vieţuitoarelor, să nu aşteptăm ca micile adăposturi să cadă în paragină, să cruţăm gingăşia garofiţelor şi florii-de-colţ, să preţuim covorul aprins al smirdarului şi să nu întinăm frumuseţea locurilor, lăsând în urmă iscălituri şi resturi. Aceasta este rugămintea adevăratului drumeţ, care a cunoscut, printre cei puţini, sălbăticia Padinei şi ospitalitatea tăinuitei Cabane Ascunse.

În anul 1947, din primăvară şi până târziu toamna, echipa noastră pornea invariabil spre Călinet. Prietenii mei soseau cu trenul la Zărneşti şi grăbeau în continuare încă doisprezece kilometri, peste fâneţele din Valea Bârsei. Ne întâlneam cu toţii la cabana Plaiul Foii, unde încercam să sosesc în acelaşi timp, mereu entuziasmat de motocicleta mea. Era un tip AJS, vechi de peste douăzeci de ani, fără tobă de eşapament, al cărui zgomot spart asmuţea câinii, dar mă purta neobosit pe drumul bolovănos, prin noroi, pe cărări înguste între lanuri, peste linia trenuţului şi încă de două ori prin şuvoiul repede al râului, mai înainte să descalec victorios la cabană.

Motocicleta rămânea aici peste noapte, iar noi apucam cântând poteca, înapoi către pajiştile Padinei. Înserarea ne prindea de obicei undeva, între Izvorul Olteanului şi Malul Galben. Urcam încet grohotişul mărunt şi obositor, apoi ne căţăram pe feţele din dreapta hornului, printre brăduţi. În locul cel mai greu şi stâncos au rămas şi astăzi, după atâţi ani, aceleaşi rădăcini de jneapăn, ca adevărate toarte pentru apucat. Cărăruia abia vizibilă ne purta apoi deasupra hornului, pe vâlcelul împădurit, unde stârneam fâlfâitul cocoşilor de munte.

Ne adunam pentru odihnă în şaua minusculă, apoi ne căţăram mai sus, printre tufe mărunte de rododendron şi brazi falnici, ghicind în întuneric peretele boltit unde vânătorii au zidit Izvorul Caprelor. Este un bazin micuţ de beton, în care se adună apa prelinsă pe şiragul scândurelelor rezemate de stâncă. În lumina tremurătoare a felinarului sorbeam cu zgârcenie din lichidul care aparţinea vieţuitoarelor pădurii, apoi ne furişam către botul de stâncă, unde sta rezemată o scară şubredă de lemn. De aici nu mai aveam decât zece minute de urcuş până în pragul Cabanei Ascunse, pitite într-un ungher de stâncă,

după trunchiuri pletoase de brad.

Lumina lămpii cu petrol arăta un interior simplu şi intim, cu pereţii de bârne căptuşiţi cu carton alb, sobiţa cu butuci în faţă, masa cu două băncuţe, priciul acoperit cu muşchi usca-l, câteva fotografii de munte şi un caieţel pentru impresii. Totul făcea să ne simţim la noi acasă.

Turiştii mai vechi îşi amintesc desigur misterul ce plutea în jurul acestei modeste vizuini de codru şi greutatea cu care putea să fie descoperită de necunoscători. Căsuţa este adăpostită între stânci şi, inevitabil, lipsită de privelişte. De aceea trebuia să te caţări deasupra ei, la locul de odihnă prozaic botezat „observator". La picioare scapă peretele boltit de la Izvorul Caprelor. Peste golul său zăreşti dedesubt toate detaliile din Padina împădurită şi livezile dinspre Valea Bârsei, cu cele câteva căsuţe şi linia trenuţului.

Privirea rătăceşte, de-a lungul pereţilor albi ai Pietrei, apoi urmăreşte înlănţuirea munţilor: Muchia Tamâşului, culmea rotunjită a Păpuşii, parte din Făgăraş, Ciuma şi dealurile Poienii Mărului, căpăţâna Măgurii de la Codlea şi închide cercul prin Brâul Ciorânga, până deasupra Cabanei Ascunse, dominate de Hornul Richiţii.

Brâul Ciorânga începe în şaua din spatele cabanei. Cărarea lui trece după câteva zeci de metri pe sub un horn anonim, astupat cu un bolovan mare şi o tufă de jnepeni, ascunzând astfel primii paşi pe cel mai scurt şi frumos drum până la creastă, absolut lipsit de dificultate. După ce te caţări deasupra bolovanului, descoperi Vâlcelul cu Fereastră, probabil necunoscut de nimeni înaintea noastră.

El este oarecum întrerupt de trei praguri. În dreapta ultimei săritori găseşti începutul Brâului Richiţii, strecurându-se pe deasupra Cabanei Ascunse până în Hornul Adânc. În anii aceia era umblat numai de caprele negre, de aceea unul dintre noi era într-o zi să fie cât p-aci împins în gol de un ţap sperios. Urmând vâlcelul în continuare, găseşti o fereastră în stâncă şi treci prin ea în Vâlcelul cu Smirdar, o căldare înverzită, mărginită de Canionul Ciorânga şi prăpăstiile Hornului Adânc.

Din capătul său superior poţi alege după plac oricare drum până la creastă, fie direct peste Ţâmbanul Mare, fie printre Coarnele Caprei şi firul cu grohotiş al Călinetului Mic. De numeroase ori am urcat prin Vâlcelul cu Fereastră şi mai ales am coborât ziua şi noaptea, venind din ascensiuni. Cea mai dragă amintire ne-a rămas din ziuă când… dar să

povestesc!

Grupul nostru de patru tovarăşi, într-o dimineaţă de vară, s-a căţărat ca de obicei deasupra bolovanului de la gura vâlcelului şi… a dat ochi cu un ied de capră, păscând liniştit pe vârful unui ţanc, cel mult la patruzeci de metri depărtare.

Până la el se ridica un perete foarte înclinat, cu puţine trepte ierboase. De nicio altă parte nu părea să existe pentru el o posibilitate de scăpare, afară de cel mult un al doilea perete, înalt cam de cincisprezece metri şi aproape vertical, situat aproape în spatele ţancului către un horn umed. Văzându-l aici, gândeam că nu mai ştie coborî, ba chiar fusese părăsit de mama lui şi ameninţat cu înfometarea, după ce va fi terminat iarba. Am hotărât să îl salvăm şi, în primul rând, să îl mângâiem pe blăniţă, apoi să ne fotografiem cu el în braţe.

Doi dintre noi ne-am legat cu frânghia şi am început să ne căţărăm cu băgare de seamă, bătând un piton la jumătatea peretelui. În acest timp iedul părea nepăsător şi preocupat de masa. Dar, când mai aveam până la el cel mult cinci-şase metri, a prins să se foiască pe platforma neîncăpătoare a ţancului, a behăit subţirel, apoi s-a apropiat de marginea celui de al doilea perete. Exclus să poată sări, ne felicitam noi. Ce mai amintire, ce fotografii grozave!

Amintirea a rămas într-adevăr, dar fotografii nu am avut ocazia să facem, deoarece iedul a dispărut. Numai ceilalţi doi tovarăşi de jos au văzut cum iedul şi-a adunat cele patru copite micuţe într-un mănunchi şi s-a lăsat să alunece pe fund, până ce, cam la jumătatea peretelui, a prins un colţ de piatră. Atunci s-a destins elegant, a sărit în vâlcel şi dus a fost! Noi doi abia am coborât fără rapel, greoi şi prudenţi, cu toată frânghia şi „tehnica” noastră.

Dacă vrei să ajungi la Degetul lui Călinet sau în Valea Podurilor, fără să mai treci ocolind pe la Cabana Ascunsă, va trebui să cauţi cărarea puţin vizibilă pe sub Malul Galben, către dreapta. Ea urmează prin pădure un brâu cu multe „încuietori”, de-a lungul baricadei de pereţi şi hornuri, printre care trebuie să ghiceşti portiţa de urcuş spre regiunea mai uşoară a Brâului de Mijloc.

În ziua când am căutat acest drum ne aflam adunaţi într-un grup numeros, dar tăcut, în frunte cu Onică şi alţi doi prieteni tineri, încercând pe ici, pe colo fiecare horn sau brâneag, ne înşiruisem pe o mare distanţă de-a lungul brâului de stânci. La un moment dat, băieţii

din fruntea echipei au găsit trecerea cea bună, urcând un horn pământos, care sfârşea în desişul pădurii pe a crestuliţă. Dincolo de creastă, numai la câţiva metri, îi aştepta… ursul.

Totul se desfăşura în tăcere şi niciunul nu aflase de prezenţa celuilalt, până în clipa când băieţii au ajuns pe muchie. Doar atunci ursul a simţit apropierea oamenilor, s-a zbârlit şi… a luat-o la sănătoasa în galop, dar cu capul întors înapoi şi privirea la duşman. Aşa a nimerit cu capul între doi brăduţi gemeni şi a rămas câteva clipe buimac şi înţepenit…

După mai multe minute întreg grupul s-a adunat în jurul brăduţilor şi a început să culeagă firele de blană, lăsate de Moş Martin, când se zbătea cu disperare să scape şi să părăsească scena din faţa spectatorilor la fel de speriaţi.

La mică distanţă de Cabana Ascunsă, cărarea trece printr-o şa micuţă şi coboară prin jnepeni la Scara de Fier, câteva scoabe cimentate în perete şi un lanţ de sprijin pentru turistul care pătrunde astfel mai uşor în firul Padinei lui Călinet. De aici primeşti în dar impresionanta perspectivă asupra canionului Padinei, cu un tulburător aspect alpin. În sus şi spre dreapta se învălmăşeşte haosul vâlcelelor şi crestuliţelor, culminând prin claia sfâşiată a Ţâmbanului Mic. În partea stângă încep imediat să se înşiruie pereţi şi creste, a căror vedere face să bată puternic inimile căţărătorilor.

Mai înainte de a începe povestirea ascensiunilor noastre, aş vrea să mai spun că există încă un adăpost în padină, dar situat foarte jos în pădure, la câteva minute depărtare de Izvorul Olteanului. Între patru brazi, ca patru fraţi gemeni, vânătorii au clădit o colibă de trunchiuri subţiri, cocoţată la şapte-opt metri înălţime. Chiar astăzi, după ce s-a rărit cetina şi au căzut câţiva brazi care o ascundeau vederii din potecă, această cuşcă încă mai rămâne neobservată de drumeţul neştiutor. Până sus la ea te caţări pe o scară tremurătoare sub greutatea paşilor. Uşiţa se închide cu un cui îndoit, înăuntru se găseşte numai o băncuţă şi mult fin uscat aşternut pe podeaua suficient de încăpătoare pentru patru-cinci oameni.

În peretele adăpostului sunt tăiate două deschideri, pe unde cândva vor fi cătat ţevi de armă, spre locul de pândă din poiana apropiată. Noi însă nu am auzit niciodată foc de vânător şi întotdeauna ne-am considerat acolo singurii stăpâni pentru o noapte. Jos, sub brazi, s-a statornicit o vatră de pietre, în jurul căreia de multe ori ne-am

odihnit la foc, mai înainte de a ne cățăra în culcușul de fân.

Iată câteva fragmente din ceea ce înseamnă pentru noi Cabana Ascunsă și împrejurimile sale, minunat colț din Piatra Craiului, unde am urcat ani de zile în șir, petrecând numeroase clipe de încântare.

O ȘCOALĂ DE ALPINISM

În anul 1947, cutreieram în fiecare duminică puțin umblatul ținut dintre Ciorânga și Valea Podurilor, de fiecare dată descoperind câte ceva nou. Urcam sâmbăta seara pe întuneric și alergam duminica seara grăbiți să prindem trenul, așteptând cu nerăbdare sfârșitul lunii august, stabilit pentru școala noastră de alpinism.

Însă școala a început altfel decât ne așteptam noi, din cauza „stabilizării". Am ținut morțiș să plecăm de acasă în ziua fixată, nemaiavând răbdare să ne rezolvăm ca toată lumea problemele financiare. Cu excepția a doi „capitaliști" cu bani de tren, ceilalți șase prieteni au rămas pe seama bietei mele motociclete. Cu benzină de împrumut, în câteva drumuri am reușit să-i car de acasă la Zărnești, inclusiv rucsacurile doldora de mălai, cartofi și vinete. Din cauza acestor operații de transport și a ploii, abia în ziua a treia de concediu am trecut pragul Cabanei Ascunse.

În aceeași seară am deschis „oficial" școala, adunați pe stânca din spatele casei, sub razele asfințitului biruitor printre norii grei. În ciuda vremii nestatornice, zilele următoare s-au scurs pe nesimțite. Între două burnițe făceam exerciții de cățărare în apropierea casei, cutreieram regiunea pentru a lămuri elementele schiței la care lucram cu pasiune, tăiam bușteni cu joagărul, căram apă tocmai din vale sau căutam bureți verzui de brad, pe care îi frigeam presărând sare pe plita încinsă.

Viața tihnită de tabără se încheia în fiecare seară cu cântece și povești, apoi hotărâm stingerea, adormind în trosnetul mărunt al vreascurilor din sobă și ropotul ploii pe sita acoperișului.

Cel dintâi succes al școlii noastre a fost prima ascensiune pe Degetul lui Călinet, o stană izolată de piatră, înfiptă la temelia unui perete deasupra Vâlcelului Caprelor, într-o după-amiază fără ploaie ne aflam cu toții adunați în Strunga Degetului, examinând zidul aproape vertical, dar cu prize sănătoase.

Ca „instructor" am pornit în cap de coardă și totul s-a desfășurat repede și normal, până ce am ajuns la hornul îngust și spălat, care

conduce pe vârf. Nevoind să bat piton, am încercat de multe ori să depăşesc bolovanul care împiedică intrarea în horn, până am observat o oarecare diminuare a… prestigiului de instructor şi m-am hotărât să agăţ de bolovan prima scăriţă de frânghie şi, stând în reazemul ei, să bat pitonul-cheie. Au urmat încă cinci pitoane şi câţiva metri de ramonaj, apoi am ajuns pe lespedea vârfului. Seara ne grăbea, astfel că toţi ceilalţi au urcat aproape traşi în frânghii, pentru a câştiga timp. Ne-am înghesuit împreună pe platforma micuţă, îngăduindu-ne câteva clipe de odihnă.

În vâlcelul de sub noi păşteau două capre negre.

Dincolo de Scara de Fier, se lăsa ghicit, printre ramuri de brad, un colţ din acoperişul Cabanei Ascunse, singurul adăpost în mijlocul regiunii în care nu se simţea ţipenie de om, numai duhul pătrunzător al muntelui şi şoapta blândă a ceasurilor de înserare.

În zilele următoare am reuşit cu Daria şi Mircan premiera firului secundar din Hornul Adânc şi Creasta Frumoasă în continuare. Apoi, vremea s-a stricat fără speranţe. În dimineaţa plecării, Piatra Craiului se ascundea în ceaţă, sub haina albă a primului omăt, făcând mai uşoară despărţirea de locurile dragi şi de zilele trăite alături de tovarăşi buni.

Revăzând însemnările din acea vară, mi-am amintit de ei. Unii s-au împrăştiat, alţii s-au potolit şi au ajuns la convingerea că trebuie… să stea mai des acasă duminicile. În ultimii cincisprezece ani s-au adâncit cărările, s-au împuţinat caprele negre din Călinet, ca şi floarea-de-colţ, iar mâna oamenilor s-a străduit pe ici pe colo să strice. Scara de lemn nu mai există, Izvorul Caprelor nu mai este îngrijit, iar Cabana Ascunsă a intrat în paragină. Căptuşeala de carton a dispărut de multă vreme, lăsând la iveală pereţii iscăliţi, masa cu băncile nu mai există, în locul sobei de altă dată a rămas o grămadă de cenuşă şi bolovani afumaţi, mare parte din scândurile podului au dispărut pe foc, împreună cu trunchiurile brazilor falnici de lângă adăpost.

— Aşa se întâmplă când împărtăşeşti singurătatea! ar reproşa egoistul iubitor al Pietrei Craiului.

— Este numai vina noastră! ar trebui să spunem noi. Să ne străduim mai departe neobosiţi, ca drumeţia să-şi atingă pe deplin rostul său de educator, în spiritul respectului pentru natură şi truda oamenilor!

HORNUL RICHIŢII

Urcând poienile spre Izvorul Olteanului, avem în faţă perspectiva limpede a Padinei lui Călinet. Pe fondul verde al pădurii apare zidirea semeaţă a Malului Galben, apoi peretele care adăposteşte Izvorul Caprelor şi locul aproximativ unde stă. pitită. Cabana Ascunsă.

Deasupra ei domină imaginea unui mare perete triunghiular, pe care văgăuna Hornului Richiţii îl despică în două jumătăţi aproape simetrice. Vizibil şi prea chemător pentru a ne lăsa indiferenţi, acest drum de stânca a fost urcat de noi în „premieră", trei ani mai târziu.

Mai întâi trebuie să cauţi chiar din faţa casei posibilitatea să ajungi pe Brâna Richiţii, alegând în acest scop un horn şi o creastă cu jnepeni.

Hornul propriu-zis începe cu o surplombă uşor accentuată, în care primul piton a fost bătut stând în piramidă pe umerii tovarăşului de echipă. Această primă lungime de coardă, trecând prin ovalul mai multor carabiniere, ia sfârşit pe o platformă ierboasă.

Deasupra ei, hornul se adânceşte şi se strâmtează, cu pereţi aspri, verticali. Tehnica la care apelăm este mult iubitul „ramonaj", cu spatele pe un zid şi tălpile picioarelor în opoziţie. Ieşirea din cleştele crăpăturii reclamă oarecare efort, în schimb a treia lungime de coardă se desfăşoară din nou pe teren ospitalier, urcând în salturi la vârful izolat

Ne aflăm aici aproape de nivelul crestei şi jnepenişului care încinge abisul Hornului Adânc. Strunga şi peretele următor, cu un singur piton, reprezintă ultimul „pârleaz" al traseului încântător de deasupra Brâului Richiţii.

COARNELE CAPREI

După mai multe recunoaşteri prin Vâlcelul cu Fereastra şi Canionul Ciorânga, într-o dimineaţă de iunie urcam pe firul Padinei lui Călinet, remarcând o creastă alpină, fără nume. Încă nu fusese urcată de om. Am hotărât să facem primii cunoştinţă cu ea şi ne-am echipat de ascensiune. Două lungimi de coardă ne-au condus pe creştetul celui dintâi pinten, faţă în faţă cu primul obstacol serios, un perete vertical de aproximativ cincisprezece metri.

Am coborât în rapel şi am revenit după două săptămâni, încărcaţi cu „materiale tehnice".

Totul se petrecea, ca de obicei, în fiecare sâmbătă seara: acelaşi

urcuş pe întuneric, mulţi licurici pe cărarea de sub Malul Galben, apoi o fermecătoare noapte la Cabana Ascunsă, cu uşa întredeschisă şi aerul parfumat de aroma răşinii. Dimineaţa următoare ne-a primit însă în prag cu cer pâclos, nori în formă de peşti şi vederea Păpuşii scăldate într-o lumină galbenă mohorâtă, vestind apropierea ploii.

Împreună cu Puiu şi Mircan am pornit fără tragere de inimă, am coborât Scara de Fier şi am urcat pe firul padinei, până sub creasta botezată de noi „Creasta Coarnelor Caprei". Primele două lungimi de coardă străbat o muchie îngustă şi o fisură de stânca uscată şi plăcută căţărării, sfârşind pe vârful pintenului atins în precedenta încercare.

Ne aflăm sub un perete vertical de aproximativ cincisprezece metri, uşor umflat şi neted la bază. Primul piton intră doar trei centimetri, apoi se îndoaie, al doilea pătrunde adânc, lăsând în schimb să apară o crăpătură proaspătă, însoţită de uşoare trosnete. În faţa începutului puţin încurajator, ani pierdut multă vreme în căutarea altor posibilităţi. Singura soluţie părea o fisură orizontală, aflată însă mult mai sus decât puteam ajunge cu mâna întinsă.

Atunci, prietenul meu a propus o piramidă. A părăsit vârful ţancului urcând la mine, s-a proptit zdravăn pe picioare, a apucat carabiniera primului piton cu ambele mâini şi s-a transformat în scară vie. Eu m-am căţărat pe spatele său, am călcat pe ultima treaptă, adică pe capul bravului secund şi… de acum la treabă!

În câteva minute aveam la dispoziţie, înfipte în crăpătura orizontală, două pitoane solide şi două carabiniere. Urma să trag firele frânghiei şi să rămân suspendat în nodul de la piept. Însă Puiu, odată cu carabiniera de dedesubt, apucase din greşeală şi firele frânghiei. Eu trăgeam din răsputeri, grăbit să nu pierd minute preţioase, scara gemea şi se văicărea, nereuşind să-mi explice motivul pentru care frânghia avea frecare atât de mare. Abia când am reuşit să obţin cele câteva palme de cânepă, să le agăţ în carabinere şi să părăsesc piramida, am observat că firele corzii aveau pete de sânge şi degetele tovarăşului de echipă primiseră o rană adâncă.

Peretele de cincisprezece metri sfârşeşte cu un horn puţin adânc şi vertical, în care s-au înfipt cu sunet de bondar alte şase pitoane. Apoi am coborât în rapeluri, goniţi de ploaia repede, şi am alergat spre Scara de Fier.

În duminica următoare, cerul devenise prietenos şi limpede. Am revenit pe creasta noastră, depăşind cu uşurinţă peretele vertical,

datorită corzii care atârna de la ultima încercare. Am aflat deasupra o creastă scurtă şi uşoară, apoi ne-am văzut opriţi de următorul obstacol vertical, brăzdat de o fisură în zigzag, prilej de căţărare liberă şi încântătoare.

Drumul nostru continua să urce fără grabă, iai noi pierdusem şirul lungimilor de coardă. Ziua era călduţă şi mulţumirea deplină. Aproape de miezul zilei atacam ultimele trei metereze de stâncă. Primul perete se ocoleşte prin stânga, unde pitonul indică traversarea obligatorie pe după muchia masivă, către adâncitura unui horn larg. Depăşirea celui de al doilea zid se face, de asemenea, prin stânga, escaladând muchia unei lespezi rezemate de creastă. Apoi am sosit sub ultimul umăr, descoperind o trecere prin dreapta, în hornul unde au rămas alte şase pitoane.

Oboseala începea să-şi spună cuvântul.

Crestele înconjurătoare rămăseseră dedesubt, jnepenişul Amvonului se lăsase la nivelul nostru, vârful era aproape. Am pornit să ne căţărăm toţi trei odată, trăgând după noi corzile acum nefolositoare. Peste câteva minute atingeam punctul culminant al ascensiunii, reprezentat printr-unul din cele două „coarne ale caprei", stânci gemene, înconjurate cu rododendron, jnepeni şi râuri de grohotiş mărunt.

Ne-am aşezat obosiţi pe iarba uscată a vârfului, îmbătaţi de sentimentul nedefinit al celor care sosesc primii, veniţi pe un drum nou şi minunat, având răgazul popasului netulburat de apropierea întunericului sau vremii rele.

HORNUL ADÂNC

În spatele peretelui triunghiular de deasupra Cabanei Ascunse se aliniază, văzuţi din vale, ceilalţi uriaşi împietriţi din Padina lui Călinet. Mai întâi Creasta Frumoasă, arcuită în creştetul unui mare perete paralel cu Padina, apoi coloana ţuguiată a Crestei Cornul Caprei şi alături, sora ei mai mică, purtând pe vârf mogâldeaţa de piatră, care i-a dat numele Creasta Piticului.

Între Creasta Frumoasă şi spatele Peretelui Richiţii rămâne însă un gol imens, pe care ochiul nu îl poate scotoci bine decât dinspre Deget. Din depărtare, privirea pătrunde în marele ascunziş, cu văgăuni, ziduri şi creste impresionante prin dimensiunile, îndrăzneala şi singurătatea lor. Deşi numai o mică săritoare albă, spălată de ploi,

împiedică intrarea din padină în Hornul Adânc, prea puţini alpinişti şi-au deschis drum prin acest cotlon al Pietrei Craiului.

Deasupra săritorii începe vâlcelul bolovănos, cu praguri uşor de ocolit. Apoi observi către stânga, sub o boltă, capătul Brâului Richiţii, drum de capre negre, obişnuite să se strecoare până aici, venind din Vâlcelul cu Fereastră pe deasupra Cabanei Ascunse. Ne aflăm la răscruce de drumuri şi loc de popas pentru alpinişti.

Peste boltă se ridică ameţitor un perete înalt de peste două sute de metri. Vecinul său, aflat dincolo de albia hornului, este adânc tăiat de un fir secundar, urcând spre Creasta Frumoasă, între aceste două ziduri, văgăuna continuă îngustă şi întunecoasă, afundându-se în inima muntelui peste pragul spălat, aflat la nivelul nostru, în dreptul bolţii.

Un pionier al Pietrei Craiului a atras în anul 1937 atenţia alpiniştilor asupra acestui traseu, apoi nimeni nu a făcut alte încercări, până în 1950, când Hornul Adânc a devenit ţinta echipei formate cu doi prieteni şi soţia mea.

Într-o zi de vară ne-am căţărat până sub cel mai mare obstacol, săritoarea de patruzeci de metri, întunecoasă, cu ziduri cenuşii, umede. În tăcerea acestui ascunziş nu pătrunde nimic, în afară de picuratul apei şi fâlfâitul de aripi al păsărelelor. În dreapta săritorii am descifrat înlănţuirea fisurilor şi am imaginat mai întâi un traseu posibil, în diagonală" spre stânga, până deasupra peretelui. În curând au început să răsune loviturile de ciocan şi bâzâitul tot mai înalt, caracteristic pitoanelor. Suspendat la treizeci de metri înălţime, m-am necăjit vreme îndelungată, încercând să depăşesc o fisură foarte subţire, cu ajutorul celui mai micuţ piton, delicat forjat, ca un bibelou.

La capătul a două ore de efort, escaladarea peretelui sfârşea cu o traversare şi o săritură emoţionantă, în albia hornului.

În continuare, ţinutul devine ceva mai ospitalier, fără ca totuşi să piardă ceva din aspectul său alpin. Creasta cu jnepeni străjuieşte câteva lungimi de coardă mai sus. Apusul soarelui ne-a prins ramonând o crăpătură îngustă şi verticala, destul de grea pentru exploratorii săi obosiţi.

CREASTA PRIETENIEI

În seara aceea, strângând corzile în jnepenişul culmii, am admirat la picioare o creastă subţire, elegant avântata, crescută printre cele două fire ale Hornului Adânc. Ne aştepta să o urcăm şi să îi dăm

nume, dar chemarea s-a împlinit abia peste zece ani.

Într-o noapte de iulie 1959 am poposit la cuşca din pădure, înarmaţi cu frânghii şi patruzeci de pitoane, de diferite forme şi mărimi. În următoarea dimineaţă am urmat drumul Cabanei Ascunse, am coborât Scara de Fier şi am pătruns până la bolta ascunsă în capătul Brâului Richiţii.

În dreptul acestui adăpost natural, între firul secundar şi cel principal al Hornului Adânc, începe un perete. Cincizeci de metri mai sus el devine o creastă subţire, o sută de metri mai sus se ascute şi dispare după un bolovan profilat pe cer. Astfel se prezintă deocamdată vechea noastră cunoştinţă. Prima lungime de coardă, deşi verticală şi dificilă în partea inferioară, continuă fără dificultăţi şi fără pitoane. Sub ameninţarea ploii, capul echipei abia a avut vreme să transporte legătura grea a fiarelor şi să o agate la patruzeci de metri înălţime, coborând grăbit în rapel. Revărsarea cerului ne-a ţintuit mai bine de un ceas în adăpostul bolţii.

În anul următor am făcut alte două încercări, de asemenea eşuate din cauza ploii. Apoi am prins în sfârşit o sâmbătă cu barometrul ridicat şi nori pufoşi, caracteristici perioadelor cu vânt nordic rece. Am sosit pe întuneric la Cabana Ascunsă, am dormit pe culcuşul finului uscat şi ne-am trezit odată cu zorile.

Ceaţa ascundea abruptul.

Am zăbovit în sacii de bivuac, necăjiţi la gândul unei a patra încercări nereuşite, apoi am ieşit în prag să pândim cerul. Barometrul şi norii caracteristici nu ne înşelau totuşi îndată ce s-a zărit culmea verde a Păpuşii treptat eliberată din ceaţa, am pornit grăbiţi către Scara de Fier.

Nu vom uita curând ziua de 28 august 1960, când urcam Săritoarea Hornului, frământându-ne dacă nu cumva altă echipă a făcut între timp traseul nostru şi bucurându-ne că noi vom fi primii oameni care să dea nume crestei virgine.

Ne-am oprit ca de obicei sub boltă şi ne-am legat în frânghie. Roland a început apoi să se caţăre pe prima lungime de patruzeci de metri, iar eu am rămas să îl asigur. cu nostalgia vechiului cap de coardă care, în pragul celui de al patruzecilea an de viaţă, lasă întâietate tinereţii. Am tresărit la auzul chemării:

— Poţi să vii!

La regrupare am revăzut legătura grea a pitoanelor lăsate acolo

cu un an înainte, înroşită de rugina care păta şi stâncă. Roland îşi alege bucăţile cele mai potrivite, iar eu atârn la brâu restul legăturii încă foarte grele. Deasupra noastră creasta devine verticală şi îngustă de aproximativ un metru, ca o lamă uriaşă. După câţiva metri escaladaţi „la liber", capul echipei bate primul piton şi încearcă rezolvarea obstacolului de-a lungul fisurii care zgârie stânca pe marginea crestei, îi urmăresc eforturile şi caut să răspund prompt la comenzi. În asemenea ocazii ne înţelegem perfect dar ne desparte totuşi ceva: este mai înalt şi ajunge cu ciocanul cel puţin cu o palmă mai sus ca mine. Dacă bate un piton în asemenea situaţii, în general eu nu-l pot ajunge fără manevre obositoare. Aşa s-a şi întâmplat pe aceasta lungime de aproximativ treizeci de metri. Zece pitoane prea depărtate între ele, legătura fiarelor de la brâu, bidonul cu apă şi aparatul fotografic purtat în glugă, toate au conspirat să înmoaie degetele secundului, obligat la fiecare piton să rămână atârnat în gol şi să scoată scăriţele şi carabinierele.

A doua regrupare se face sub un perete surplombat. Roland este nevoit să recurgă la un drum complicat, pentru a ocoli stâncă lucie. Un piton în baza peretelui, o fisură la stânga, un traverseu, altă fisură spre dreapta. La al şaptelea piton dispare după umflătura stâncii, lăsând vederii numai scăriţele şi călcâiele.

Îi aud răsuflarea grăbită şi simt efortul depus pentru a învinge frecarea frânghiilor în carabiniere, de aceea părăsesc locul de asigurare şi mă caţăr la primele pitoane, rămânând pe vârful degetelor. Între timp cerul s-a înseninat cu desăvârşire, soarele luminează pădurea către Poiana Coţofenii. Două găi se rotesc deasupra noastră şi se aşază ciorovăindu-se pe Creasta Frumoasă, de unde ne privesc apoi cu nepăsare, cu capetek roşcate între umerii aripilor. Lângă mine, viaţa nu cedează stâncii aspre. Un melc mic şi negru urcă încet pe un fir de iarbă, un Fluture de Piatră fâlfâie uşor în imediata apropiere, fără frică.

Multă vreme trece până aud chemarea de sus. Retrăiesc aceleaşi momente de căţărare, cu prize mici şi depărtate, cu manevre obositoare de schimbarea scăriţelor şi carabinierelor. Un piton se lasă scos cu mâna, altul se îndoaie sub greutatea mea, o carabinieră îmi scapă din mână şi se opreşte tocmai la o sută de metri adâncime, în fundul Hornului. Privesc numai la prize, concentrat în lupta pentru fiecare palmă de stâncă. La al zecelea piton creasta se încovoaie uşor şi apare profilul caracteristic al bolovanului vizibil din vale.

La al paisprezecelea piton ajung alături de capul echipei.

Ne aflăm în dreptul marii săritori din Hornul Adânc. Bolovanul încunună verticala celor o sută de metri de creastă. Deasupra lui, soarele atinge un ţanc odihnitor. În sufletele noastre îşi face loc bucuria apropiatei reuşite, convinşi că de acum am câştigat cheia traseului.

Creasta se ridică din nou cu următorul perete, necesitând trei pitoane şi scărițe, însă dificultăţile nu ne mai sperie Restul lungimii se desfăşoară pe – teren uşor, cu prize din belşug, până… la alt zid de piatră, unde rămân înfipte două pitoane. Creasta fără nume îşi continuă salturile, cu porţiuni verticale, alternând cu muchii pe tăişul cărora abia îţi păstrezi echilibrul. Este caracteristică treapta cu surplomba înroşită de licheni, lama orizontală dinţată, lungă de patruzeci de metri, apoi suprapunerea celor doi pinteni.

Primul se poate ocoli, al doilea se împotriveşte, silindu-ne să recurgem la trei pitoane.

Suntem obosiţi!

Soarele se apropie de asfinţit. Niciun nor nu pătează albastrul imaculat al bolţii, niciun fir de vânt nu adie.

Am ajuns pe a opta lungime de coardă, urmând creasta dinţată care sfârşeşte sub ultimul perete. Două pitoane solid bătute ne oferă sprijin pe zidul încununat cu jnepeni. Peste câteva minute atingem creasta.

Ne-am sărutat frăţeşte şi ne-am retras la umbra stâncilor, să bem ultima înghiţitură de apă, să ronţăim cele câteva bucăţi de zahăr şi să sorbim împreună singura ţigară.

Apoi am scos carnetul însemnărilor şi am socotit pe lor bilanţul zilei:

durata 8 ore lungimi de coardă 8½
pitoane bătute 36
grad probabil de dificultate V.B.

Mulţumirea acestui drum însă nu se măsura în grade! În jur se lăsase liniște deplină. Nicio adiere, niciun fâlfâit de aripi, nicio vietate. Soarele îmbrăţişa molcom orizontul şi cerul adânc, luându-şi rămas bun de la vară.

Noi, cei doi buni prieteni, strânşi unul lângă altul, tăceam, lăsând gândurile să alunece înapoi către anii trecuţi de drumeţie. Trăisem împreună încă o zi de luptă, uniţi în aceeaşi soartă prin firul subţire al

frânghiei şi prin aceeaşi voinţă.

Pentru un singur om, multe piedici rămân de neînvins Pentru doi tovarăşi, oricare drum devine mai uşor, umăr la umăr, în cântecul voios al prieteniei. Aveam iarăşi un drum al nostru. Ce nume să-i găsim? I l-am dat pe cel care atunci ni s-a părut potrivit: Creasta Prieteniei.

Odată cu înserarea am părăsit locul de odihnă, căutând drumul către vale. Am revăzut hăţaşul Vâlcelului cu Smirdar şi Fereastra. Am recunoscut ţancul unde ne căţărasem după iedul de capră neagră şi poteca furişată a Brâului Ciorânga. Am trecut apoi din nou pragul Cabanei Ascunse. Călcam cu aceeaşi sfială şi drag locurile cutreierate în paisprezece ani de drumeţie şi aceeaşi dorinţă de totdeauna stăpânea inimile noastre:

— Singurătatea să fie împărtăşită mereu altora, tuturor iubitorilor Pietrei Craiului. Năvala paşilor să adâncească potecile, cât mai multe drumuri îndrăzneţe să rămână desenate peste semeţia stâncilor. Dar… floarea-de-colţ să rămână presărată din belşug pe fiecare brâna şi vâlcel, caprele negre să trăiască netulburate, să devenim cu toţii gospodari şi să ne îngrijim adăposturile construite cu trudă. Casa din Padina Popii, Cabana Ascunsă, Refugiul din Creastă, Refugiul din Grind să nu mai fie lemn de foc sau prilej de iscălituri, ci locuri de odihnă şi încântare, întotdeauna să ne amintim cu drag de ele!

La Creasta Pietrei Craiului

Într-o zi călduţă şi liniştită de septembrie a anului 1944 am pornk cu fratele meu din Rucăr peste dealuri, dornici să vedem pentru prima oară abruptul sudic al Pietrei Graiului. Seara ne-a prins mai înainte de a trece podul peste apa Dâmboviţei, în dreptul ultimei case răzleţite, neştiind unde să ne adăpostim pentru noapte. În bătătura casei zburda o ceată de plozi veseli, păziţi cu străşnicie de o codană cu obraji rumeni şi părul blond împletit în cozi. Ne-am oprit şi am dat să vorbim, în vreme ce copiii strânşi de fota ei încremeniseră cu ochii mari.

— Ia fugiţi de vă jucaţi! Vedeţi că suge viţelu… Seara bună! ni se adresă cu glasul melodios al rucărencelor

— Bună seara

— Ieşi la mal tale?

— Am ieşit, dă-i cam târziu.

— Cu funia ce faceţi?

— Prindem purici şi-i legăm.

— Aşa? Atunci dormiţi la noi, că nu ducem lipsă! Avem şi lapte… eu dorm în pod, ştiţi?… vara e cald.

— Da' pe noi unde ne culci?

— Tot în pod, se-nţelege! Şi copiii dorm cu mine. Avem fin şi… purici destui!

Am rămas bucuroşi, ba am primit şi invitaţia să ne aşezăm cu toată familia împrejurul mesei rotunde şi joase, pe scăunele de brad cu trei picioare, adulmecând laptele fierbinte şi aburul mămăligii răsturnate pe fund de lemn. Am glumit până seara târziu, trăgând cu coada ochiului la cozile aurii, apoi, împreună cu plozii care îşi pierduseră sfiiciunea, ne-am căţărat în pod la culcare.

Pentru cel mult jumătate de oră am stat vârâţi până la gât în plecatele de lână. Deodată s-a pornit atacul nevăzutei cavalerii, fără trâmbiţe şi tropot de copite, numai o şarjă de suliţe ascuţite care ne-au gonit afară din plecate, urmărindu-ne până în fundul podului plin cu fân proaspăt. Dedesubt era grajdul şi viţelul visa urât, scuturând din clopot, încă nu se crăpase bine de ziuă, când coboram din pod cu ochii cârpiţi de nesomn şi apucam drumul către Valea Urzicii, uitând ochii sprâncenaţi.

Deasupra stânei am găsit Crucea Grănicerului, am intrat în pădurea de brad şi cu privirea către abruptul de care ne apropiam pentru prima oară, am urcat sub pereţii care scapă din Brâul Roşu, urmând una dintre zecile de cărări bătute de turme. Ne-am oprit sub Ceardacul Stânciului.

Aici afli locuinţa ciclopului odisseic, o boltă imensă, cu braţ arcuit de stânca peste un bolovan cât casa. La fel ca Stanciu haiducul, când era urmărit de „jandari", te cațări pe un trunchi de brad, în cuibul pustiu aflat deasupra bolovanului, înconjurat de pereţi. Un horn vertical, adânc se ridică înspre Brâul Roşu. În colţul bolţii se află o prispă de piatră, vatra unui foc, şi o gură neagră de tunel. Dacă tragi cu urechea, auzi picuratul cristalin al apei mustind din stâncă, asemenea sunetului celor trei salbe de aur ascunse de haiduc. Odinioară galeria răspundea în cealaltă gură de peşteră, aflată alături de Ceardac. O prăbuşire de bolovani sileşte turistul să se înapoieze de la jumătatea

drumului.

De sub Ceardac poteca ţine în continuare marginea zidurilor de stâncă, intră pe râul de piatră măcinată a Horjului Mare, trece pe sub Peretele Piscul Rece, peste Muchia Roşie, apoi pătrunde sub un zid alb, semeţ, clădit aproape uniform cu brâuri şi straturi paralele de lespezi. Plănuiam cea de a doua ascensiune a Peretelui Marelui Grohotiş, însă pe un drum nou, deosebit de traseul primilor căţărători. Ca punct de plecare am ales acelaşi bolovan mare şi izolat, de la care am pornit drept în sus, legaţi în frânghie. Părăsind spre stânga un horn închis de surplombe, după două ore de la plecare ne odihneam pe vârful unui ţanc mare, desprins din perete.

Structura stratificată a peretelui se vedea mai departe uniformă şi relativ lipsită de dificultăţi, de aceea am ascuns în rucsac pitoanele şi ciocanul, ba chiar eram gătit să ne dezlegăm, crezând că ne vom plimba în voie pe restul zidului. În cursul celei de a doua lungimi am intrat însă într-o adevărată capcană, rămânând nemişcat pe o lespede putreda şi aproape verticală, sub un prag surplombat care oprea trecerea în sus. Cu degetele înfipte în pământul roşcat dintre blocuri, am recurs la o disperată traversare la stânga, simţind căderea inevitabilă.

Luptând cu greutatea sacului, am scăpat teafăr în ultimul moment, găsind portiţa de trecere printr-un horn abia adâncit. Urcam aproape paralel cu Muchia Roşie, pe atunci încă „nefăcută”. Am atins-o în strunga situată cam la două treimi din înălţime.

Soarele cădea spre asfinţit, iarba era moale ca o perină, fumul de ţigară se ridica tremurător în aerul liniştit. Ne-am dezlegat şi am urcat liber ultima sută de metri până la Creasta Pietrei Craiului. Întrecându-ne cu noaptea, am alergat până în şaua Funduri, am prins firul potecii şi, odată cu întunericul, călcam pragul stânei baciului Moise, care ne-a ospătat cu bulz şi ne-a culcat pe blană de oaie proaspăt jupuită.

De la Crucea Grănicerului, abruptul sudic apare asemenea unui album cu imagini alpine, deschis la cea mai frumoasă pagină. Cingătoarea verde a Brâului Roşu, începând deja primul grohotiş traversat de poteca Grănicerilor şi până sub Peretele Piscul Rece, se strecoară urcând şi coborând peste ţancuri şi pereţi spălaţi, pentru a sublinia iluzia aspectului culmii, reptilă uriaşă tolănită deasupra pădurilor, cu pielea crăpată în şiruri aproape regulate de solzişori albi.

Ochiul iscoditor al căţărătorului disecă apoi imaginea acestui trup molatic, descoperind înlănţuirea pereţilor şi contraforturilor de cetate. În lumina amintirilor, cea mai frumoasă pare să fie Muchia lui Ivan. Prima ei ascensiune, la 24. Septembrie 1944, a rămas însemnată în carnetul de munte, cu emoţia celor dintâi paşi în singurătatea locurilor prea puţin umblate, atracţia şi teama de verticalitatea stâncii necunoscute, apoi mulţumirea care cuprinde pe oricine la capătul unei încercări nu tocmai simple.

Muchia se ridică din jnepenişul brâului, uşoară şi chemătoare la început, pentru ca să devină treptat verticală şi să dispară, la o sută cincizeci de metri înălţime, în inima zidului spălat şi pe alocuri surplombat.

Coarda dublă şi sprijinul câtorva pitoane subţiri ne-au ajutat să câştigăm refugiul unui minunat loc adăpostit sub nişele peretelui. După răgazul prelungit, bucuria reuşitei apropiate s-a schimbat în sentimentul înfrângerii şi iarăşi în speranţă, când, după căutări şi încercări repetate, am găsit pragul îngust de traversare în hornul ascuns dincolo de muchie. Nesiguranţa premierei noastre s-a topit abia la ieşirea din horn, de-a lungul ultimelor lungimi de coardă, peste spinarea ierboasă şi saltul stâncilor încununate de Culmea Pietrei. Asfinţitul soarelui ne-a gonit ca le obicei spre Şaua Funduri şi mai departe, la vale care stâna.

Acum eram ca şi vechi cunoscuţi. Baciul Moise ne poftit îndată la câte o cană de lapte acru, tare bun pentru oboseala şi însetarea de peste zi. Neuitate rămân asemenea seri printre oamenii aceia simpli, muncitori şi primitori, învăţaţi cu singurătatea, însă deschişi la suflet, gata la o vorbă sfătoasă ori glumă.

Viaţa întregului munte pare concentrată în jurul stânei, scoţând şuviţe de fum bălan prin acoperiş, asemenea unui moşneag care pufăie tacticos din lulea.

Oile se înghesuie la strungă, răsună şuierături şi îndemnuri, hârdaiele se varsă în cazanul afumat, căţelandrii se hârjonesc în aşteptarea clipei când oameni şi paznici credincioşi îşi primesc porţia. Târziu, după ce oamenii cu sarici miţoase se împrăştie la locurile sorocite, rămâi întins pe laviţa tare să priveşti focul mocnind în vatră şi să adormi în tropot mărunt de copite şi în adierea rece a nopţii care pătrunde printre vălătucii pereţilor.

În calendarul de veacuri al bacilor, plecarea turmelor devale stă

însemnată cam în a doua jumătate a lunii septembrie. Atunci, muntele se zgribulește și se pregătește de iernat. Prin poieni răsare vioriul gingaș al brânduşelor de toamnă, bruma nopţii sclipește tot mai des sub razele răsăritului, amurgul se lasă tot mai devreme, culmile înalte capătă pulberea albă a primelor ninsori, frunza de fag pălește, se schimbă la faţă în toate nuanţele de galben și roșu, apoi se răreşte, până ce bolta codrului devine un păienjeniș de ramuri dezgolite.

Ochiul simte lipsa șiragurilor de mărgele vii, altă dată împrăştiate cu turmele în căldări și pe coastele acum gălbejite. Urechea duce lipsa depărtatului cântec de talangă iar drumeţul simte pustietatea. Stânele au rămas vraişte, afumate și umede, cu vatra stinsă și vântul plimbându-se în voie. Așa erau pădurea și stâna din Valea Urzicii la jumătatea lunii octombrie, când iarăși am bătut drumul de la Rucăr.

Eram singur și am umblat atunci câteva zile în șir pe sub abruptul Pietrei, în căutare de locuri noi. Am găsit drumul de brine și jnepeniș care te scoate peste pereţii Brâului Roșu la creastă; dincolo de Peretele Marelui Grohotiș am coborât jgheabul ierbos care face legătura cu Poiana închisa peste o creastă stâncoasă, am numărat zeci de capre negre, m-am odihnit la soare pe Colţul Carugelor și am scotocit în peştera de la Ceardac.

În ultima zi, gonit de o ploaie rece și măruntă de toamnă, am revenit la stâna părăsită și am încins înăuntru un foc zdravăn. În amurg a încetat răpăiala de tobă a picurilor pe sită, iar eu am. ieșit în pragul uşii, cu privirea spre abruptul scăldat în fumul negurilor.

Soarele tocmai se ascundea în spatele Păpuşii, luminând pe dedesubt tavanul norilor care, asemenea unei imense oglinzi, prindea ultimele raze vişinii ale asfinţitului și le reflecta peste stâncile și pereţii albi de calcar. Abruptul licărea în cuiburi de jar aprins, printre fâșiile ceţurilor izvorâte din pădurea umedă.

Pentru prima oară eram martor minunatului spectacol numit „Roșcata Alpilor”, de o intensitate cum numai iarna poţi vedea la noi, pe culmile înalte, întunericul cuprindea valea, iar ziua se retrăgea tot mai sus pe creasta încă luminată de pârjolul cerului.

Fermecat de acest uimitor tablou, am rămas pironit în prag, până ce culorile s-au stins în cenuşa serii.

Vara anului următor m-a prins în Bucureşti, cu gând de ducă. Se apropia concediul și mi-era dor de Piatra Craiului, unde plănuiam două

drumuri noi şi frumoase încă nefăcute: peretele de la Ceardac şi Muchia Roşie. Am umblat din prieten în prieten, împărtăşind planurile, şi am alcătuit un grup, din care, până în ultima zi, o fată zdravănă şi curajoasă a rămas singurul tovarăş de cuvânt.

Am plecat din Zărneşti încărcat din greu cu tot echipamentul şi alimentele necesare vacanţei, pe puţin patruzeci de kilograme. Din Plaiul Foii am urcat încet peste Tămăşel, continuând vechiul drum grăniceresc. Tocmai se însera când traversam limbile de grohotiş ale Horjului, Atunci am auzit iodlere şi am văzut doi oameni cu frânghie grăbindu-se pe sub abrupt, către Tămăşel, îndată am înţeles de unde veneau şi că noi sosisem o zi prea târziu pentru Muchia Roşie.

Dar necazul nu ţine prea mult, mai ales când vezi cortul ridicat pe un tăpşan în dreptul Ceardacului, focul arzând în vatra de pietre, apa izvorului murmurând în apropiere. Un dulău ciobănesc, alb cu pete negre, se ataşase de noi şi nu a mai părăsit cortul până în ziua plecării. Vremea posomorâtă, cu burniţă plictisitoare, s-a prelungit încă o zi, apoi a urmat o noapte senină, feeric dominată de puzderia stelelor şi priveliştea mării de ceaţă adunată peste Valea Dâmboviţei.

În zori urcam la baza Marelui Grohotiş, hotărâţi să dovedim că o echipă „mixtă" are acelaşi drept să aspire la premieră. În extrema stângă a peretelui am descifrat traseul posibil, combinând cu fantezie punctele slabe de trecere peste şiragurile paralele de lespezi. Cel mai important obstacol pare a fi zona surplombată care barează ieşirea din treimea inferioară a zidului, din fericire tăiată de o fisură oblică, în care am lucrat la coardă dublă, cu cinci pitoane şi scăriţe de picior.

Aproape de creastă era să facem cale întoarsă în gol, peste perete, din cauza unui bolovan aproape desprins, apoi ne-a surprins ploaia obişnuită, silindu-ne pe amândoi să ne adăpostim sub aceeaşi pelerină.

Când am ieşit, în sfârşit, pe creastă, soarele strălucea din nou, luminând buclucaş pe secundul echipei, care ieşise din calmul său, chiuind, dansând şi bătând din palme. Echipa mixtă nu se făcuse de râs!

Tainicul coborâş în Poiana închisă se află la doi paşi. Am speriat un ciopor de capre negre, am urcat pe Colţul Carugelor, apoi am coborât veseli către tăpşanul de sub Ceardac, unde Lăbuş, paznicul nostru voluntar, ne saluta binevoitor şi plictisit de aşteptare.

Într-una din zilele următoare intram sub Peretele Piscul Rece,

apucând hăţaşul Brâului Roşu. Dincolo de al doilea umăr peste care brâul urcă şi coboară, ne-am oprit să examinăm structura interesantă a peretelui „de la Ceardac", clădit din straturi curbe de plăci, străbătute de o fisură verticală adâncă.

Am ales drumul nostru prin dreapta acestei fisuri, bătând până la jumătatea peretelui numai cinci pitoane.

Era o zi caldă, însorită, iar norii cumulus, tumultuoşi, încadrau fotogenic peisajul alpin, îndemnându-ne la fotografii. În album a rămas amintire un colţ de stânca surplombată şi silueta curajoasei alpiniste, înainte de creastă iarăşi s-a pornit ploaia de fiecare zi, silindu-ne să ne adăpostim sub aceeaşi pelerină!

De atunci au trecut atâţia ani şi tovarăşul meu de echipă a fost prins în vâltoarea vieţii. A uitat oare acele preţioase momente când păşeam pe ascuţişul ştirb al Pietrei Craiului ru sentimentul învingătorilor?

Am revăzut abruptul sudic al Pietrei abia după alţi cinci ani, tot în zile de septembrie. Formam o echipă modestă, cu soţia mea şi trei studenţi părtaşi la acelaşi rucsac nu prea doldora de merinde. Mesele noastre făceau mai mult haz decât calorii: o cutie de conserve o împărţeam în cinci porţii, un ardei îl tăiam în cinci.

Dar prietenia rămânea de nezdruncinat, ca şi planurile noastre. Din Plaiul Foii am urcat cărarea plină cu mure mari şi negre, apoi ne-am stabilit în marginea superioară a pădurii de brad, la stâna părăsită, având de gând să repetăm ascensiunea Muchiei Roşii. Această creastă înaltă fie aproximativ trei sute de metri formează graniţa putredă, dar spectaculoasă, între pereţii Piscul Rece şi Marele Grohotiş. Cam la jumătatea înălţimii, spre sud, se află vestita Moară a Dracului, măcinând fără odihnă, de la cel mai fin nisip şi până la bolovanii care alimentează râul de grohotiş al Horjului. Întregul munte pare intrat în descompunere. Pe alocuri, stânca are o pronunţată nuanţă roşcată, din cauza pământului denumit de geologi „terra roşa".

Fără să cunoaştem traseul primilor căţărători, am apucat frontal drumul invizibil, întâlnind primele pitoane ceva mai sus, pe o faţă înclinată. Caracteristic traseului este un horn printre două lespezi verticale, bine reliefate din trupul crestei. Ramonând, am atins un brâu, cu puţin înainte de pintenul care se ocoleşte prin stânga.

Acest ocol a reprezentat cel mai penibil moment al ascensiunii, fiecare pas fiind însoţit de prăbuşirea unui volum de pământ şi pietre

nestabile. Printr-un horn am redobândit firul crestei, în aceeaşi strungă în care mai fusesem cu şase ani înainte. Ultima sută de metri până pe acoperişul Pietrei Craiului se rezumă la o căţărare uşoară, combinând cu fantezie cel mai potrivit drum printre blocurile împietrite în neorânduială.

Într-una dintre nopţile primăverii 1953, o avalanşă neobişnuită s-a prăvălit din Colţii Găinei peste casa Radu Negru din Grind. Din fericire cabanierul lipsea, fiind tocmai plecat în sat la familie. Presiunea aerului şi lovitura de berbec a zăpezii spulberase vechea gospodărie a turiştilor, împrăştiind până în marginea pădurii saltele, rame de ferestre, cărămizi.

Două săptămâni mai târziu, pe o zi cu ceaţă şi ger, de-abia muşcau colţarii în zăpada întărită, am coborât din creasta nordică împreună cu soţia mea şi trei prieteni, să vedem ruinele cabanei unde petrecusem multe zile şi mai ales nopţi. Am întins cortul chiar printre dărâmături. Peste noapte ceaţa a coborât nemişcată până deasupra brazilor.

Când am urcat a doua zi iarăşi la Vârful Baciului, ani ieşk pe neaşteptate în plin soare, uimiţi de neobişnuitul spectacol. De partea vestică a Pietrei, căni la nivelul limitei pădurii, se întindea un nemărginit ocean de spumă. Peste versantul răsăritean al Pietrei, curenţii calzi, puşi în mişcare de soarele primăvăratic, minau valuri ele negură. Ajungând puţin peste coamă, adierea abia simţită a vântului de vest întorcea valul alb peste cap, silindu-l să se oprească de-a lungul crestei, ca un zid lung şi opac. Dacă te-ai fi abătut doar câţiva metri de versantul rasă ritean, ai fi intrat în ceaţă.

Călcând urme adânci în zăpada moale, strecurându-ne printre colţi şi margini de cornişe, am urmat coama ascuţită către sud.

Marea de nori zăcea nemişcată peste păduri şi din apa ei răsăreau toţi pereţii şi toate crestele abruptului: Colţul Carugelor, găvanul Poienii închise, Padina Lăncii, Marele Grohotiş, Muchia Roşie, Piscul Rece, Peretele de la Ceardac, Muchia lui Ivan, defilând în ordinea veşnică a Pietrei Craiului, unul după altul, vreme de ceasuri, împreună cu toate acele zile şi nimicuri.

În fapt de seară, lăsând creasta înzăpezită, cu streşini şi ţurţuri lungi, am grăbit de vale cu paşi mari, afundându-ne pe firul vâlcelului, şi am ieşit în pădure pe Drumul Grănicerilor. Am întins cortul pe primul petic de iarbă şi ne-am stors hainele în dogoarea focului încins

cu buşteni uscaţi.

Sus era iarnă, dar câteva sute de metri mai jos ieşise colţul ierbii. Natura nu se oprise locului. Ciclurile ei, repetate cu regularitate şi fără milă, numără anii, înşirându-ne amintirile, tot mai multe şi mai preţioase, ca salbele de aur ascunse de haiduc în Ceardacul Stânciului.

Colţul Dărâmat şi Orga Mare

Fluxul miilor şi miilor de turişti care cutreieră anual Piatra Craiului se scurge în majoritate pe câteva drumuri devenite „clasice": de la Curmătură la Piatra Mică, Turn sau refugiul „7 Noiembrie", de-a lungul crestei principale, pe La Lanţuri, Padina închisă, Padina Popii, pe Brâul Ciorânga sau Călinet.

Adesea la mică distanţă de aceste cărări bătute, în labirintul padinilor, colţilor şi brânelor, Piatra Craiului păstrează încă multe locuri prea puţin umblate, pline de noutate şi pitoresc. Colţii din Padina Calului, trecerea directă peste umărul stâncos din faţa „Dianei", Catedrala ascunsă deasupra brâului care duce la Ulcior, Hornul Mărtoiul şi brâul „La Poliţe", ieşirea din Poiana închisă, reprezintă numai câteva îndemnuri la cunoaştere.

Alpiniştii preferă, de asemenea, stâncăriile învecinate principalelor adăposturi sau drumuri de acces, deşi abruptul le rezervă surprize dintre cele mai agreabile. Cât de minunat este bunăoară să pleci dimineaţa din Plaiul Foii către Poiana Coţofenii, să ghiceşti poteca ascunsă a Brâului de Mijloc, să te abaţi prin Strâmtoarea Termopile şi să ajungi sus pe cingătoarea de iarbă spânzurată deasupra Văii Podurilor. Strunga adâncă a Hornului Speranţei te conduce peste Creasta Colţilor Gemeni, într-un cazan înconjurat de ziduri semeţe, străbătute de trasee puţin cunoscute: o fisură şerpuită, Surplomba Neagră şi Creasta Reptilei, drumuri încântătoare sub aspect sportiv şi estetic.

Să ne abatem aşadar pentru câteva clipe de la potecile bătute şi să alegem pe altundeva „premiera" mult dorită. Câteva sute de metri la nord de Zăplaz, din vălmăşagul. zidurilor Pietrei Craiului se desprinde un vârf izolat. Creştetul său abia depăşeşte jumătatea înălţimii abruptului. O muchie subţire îl leagă de restul stâncăriilor, cu grote şi streşini, fete lucii, hornuri şi râuri de grohotiş. Neavând nume, în anul 1957 l-am botezat Colţul Dărâmat, concretizând astfel impresia

încercată în inima acestei regiuni cu totul neumblate.

Cel mai simplu drum de acces porneşte din marcajul roşu vertical, îndată ce ieşi din pădure în golul de sub Zăplaz. De aici ne îndreptăm în stânga sus, la baza pereţilor, prinzând brâul şi cărăruia strecurate printre brazi şi jnepeni. Dincolo de primul vâlcel ocolim pe dedesubt o creastă stâncoasă, coborând cam treizeci de metri diferenţă de nivel, apoi urcăm pe firul următorului vâlcel, până ce se desface în două ramuri: cea din dreapta se înfundă, cea din stânga, de asemenea, pătrunzând într-o grotă. Deasupra acestei grote se găseşte Colţul Dărâmat, dar până la baza lui va trebui să continuăm urcuşul în ocol prin stânga. Un horn, o crestuliţă, apoi iarăşi traversarea a doua vâlcele înapoi către dreapta, ne conduc în final pe un umăr ierbos, cu privelişte minunată. Aici te odihneşti, schimbi bocancii cu espadrilele şi te pregăteşti pentru prima lungime de coardă.

Totul pare atât de simplu, deşi noi am colindat două duminici pe sub abrupt şi am pierdut multe ore, căţărându-ne pe brânele şi colţii învecinaţi, până ce am ajuns în acest loc.

La sfârşitul lunii octombrie, am pornit încă o dată din Plaiul Foii către Zăplaz, hotărâţi să încheiem anul cu o ultimă ascensiune. Roşcată pădurii de fag se scuturase, acoperind cărările cu frunze foşnitoare, iar pământul îngheţase pe alocuri. Când am trecut pe sub grota din abrupt, ne-au întâmpinat de deasupra o pereche de corniţe şi un şuierat de bun-venit. Apoi, ne-am căţărat pe umărul ales ca loc de plecare în traseu.

Creasta pornită din imediata apropiere, până la Vârful Colţului, reprezintă linia generală de ascensiune. Prima lungime de patruzeci metri coardă se abate în stânga muchiei, peste un umăr ierbos (1); a doua lungime intră printr-un horn scurt, orientându-ne în traversare peste creastă (2); a treia ne apropie de asigurarea pitonului zdravăn bătut la intrarea hornului larg, vizibil din depărtare (3). În felul acesta am intrat în inima peretelui care se ridică pe încă o sută treizeci de metri diferenţă de nivel.

Sperând să găsim o portiţă de trecere peste zidul surplombat care adăposteşte jgheabul stâncos, ne căţărăm tot mai sus pe sub el şi intrăm fără să vrem într-o grotă. Surpriză! Lumina străbate printr-o fereastră ovală, înaltă, deschisă înapoi către horn. Asigurat în coardă, capul echipei iese prin această fereastră, coboară în gol cam doi metri, apoi ajunge cu mâna pe faţa netedă a peretelui, în cel mai dificil punct

al traseului (4).

El rezolvă „cheia" ascensiunii cu ajutorul a trei pitoane şi scărițe de picior, făcând imediat regruparea pentru a preveni frecarea exagerată a frânghiilor.

Stânca lipsită de vegetaţie începe să devină foarte fărâmicioasa. Faţă de pericolul accentuat al căderilor de pietre, căţărătorul abandonează la primul loc îngust hornul pe care pornise în ramonaj, bate două pitoane şi se refugiază în alt horn paralel. Cei patruzeci de metri se desfăşoară astfel încet, pentru a lua sfârşit pe o treaptă izolată în mijlocul zidului alb şi neted. Drumul pare din nou că se închide, însă o scurtă traversare la stânga ne scoate din încurcătură.

Pe vârful degetelor, cu mişcări atente şi furişate, prindem crestuliță foarte înclinată la început, apropiindu-ne treptat de zona superioară, ceva mai uşoară a peretelui. Lăsăm un piton în următorul horn, apoi deviem către dreapta, spre locul vizibil de regrupare. Ultimul asalt măsoară şaizeci de metri.

Am trecut printr-un horn scurt, bătând ultimul piton de asigurare. Simţeam că se apropie sfârşitul eforturilor şi dezlegarea ghicitorii traseului care încheia atât de frumos anul de drumeţie. Pentru cei care vor veni mai târziu pe drumul nostru, ultimul dintre noi îngrijea sa cureţe terenul de bolovanii nestabili. Peste spinarea stâncii cu dărâmături, gata să se prăbuşească la prima atingere, am aflat vârful înalt şi foarte subţire, elegant clădit din două lespezi. De amândouă părţile se adâncesc golurile văilor o creastă lungă, despicată în „jandarmi" mărunţei, se înfundă împreună cu vâlcelele alăturate sub pereţii brăzdaţi de crăpături surplombate. Dunga argintie a crestei principale încununează abruptul necălcat de oameni, ici-colo pătat cu verdele palid al brâneagurilor şi pâlcurilor întunecate de jnepeni.

Se făcuse târziu după-amiază, încetase orice adiere, peste văi plutea pâcla nopţilor friguroase, iar Munţii Făgăraş cu tâmplele încărunţite vesteau de departe apropiatul sfârşit al tvoamnei. Numai pe coclaurile noastre, soarele încă lumina blând, printre bancuri fotogenice de norişori subţiri, aidoma unui pavaj ceresc de lespezi regulate.

Am gustat în tihnă minutele popasului de vârf, am făcut fotografii, apoi am bătut pitonul de rapel. Către stânga, sub creasta sfâşiată, pereţii înconjură o căldare pietroasă, din care porneşte firul vâlcelului cu grohotiş, conducându-ne înapoi pe umărul ierbos de la

baza traseului.

Noaptea ne-a prins înainte de Plaiul Foii, unde am regăsit lămpile cu acetilenă şi am pornit mai departe grăbiţi, mărşăluind de-a lungul celor doisprezece kilometri până la Zărneşti. Peste Valea Bârsei plutea la pământ ceaţa opacă şi îngheţată, accentuând jocul misterios al umbrelor aruncate de flacăra lămpii pe ecranul tufelor şi sălciilor desfrunzite.

După ce se strecoară pe deasupra tuturor vâlcelelor şi râpelor prăvălite în adâncul Padinei închise, poteca Brânei Caprelor se opreş-te o clipă în vârful ultimului ţanc izolat, mai înainte de a intra pe feţele de iarbă şi grohotiş din căldarea superioară. Dincolo de golul padinei domină o creastă încununată cu jnepeni, mijind la finele lunii iunie de trandafiriul smirdarului. Forţele uriaşe care au modelat balaurul Pietrei Craiului, odată cu acest umăr au ridicat în picioare şi pachetul straturilor albe de calcar, prilejuind astfel naşterea tuturor hornurilor şi muchiilor paralele care dau peretelui aspru numele inspirat: Marea Orgă. Priveliştea acestei feţe impresionante, dungată cu caneluri uşor curbate, este binecunoscută turiştilor în trecere pe marea arteră de circulaţie care face legătura între creasta principală şi răscrucea drumurilor de la refugiul Diana.

Prea puţini drumeţi cunosc însă Padina închisă în partea inferioară, ascunsă privirii. Cine urcă de la Colţul Chiliilor îi găseşte intrarea acolo unde marcajul atinge stâncile, mai înainte de a se angaja în serpentine pe ultima pantă a pădurii rărite de vijelii şi bătrâneţe. Pe după trunchiuri s-a înfiripat în ultimii ani o cărăruie strecurându-se mai departe printre brăduţi şi tufe, până ce priveliştea se deschide, apărând în faţa noastră căldarea padinei, cu fundul înclinat acoperit de grohotiş. În dreapta se ridică feţe abrupte şi boltite, bogate în vegetaţie, vâlcele şi creste înălţate vertiginos peste pragul invizibil al Brânei Caprelor.

Peretele care ne însoţeşte pe stânga adăposteşte o grotă parcă anume făcută pentru bivuacuri. Din fundul rotunjit al căldării, padina continuă tot mai îngustă şi stâncoasă, pe sub Marea Orgă. Deasupra strâmtorii săritorilor de la Găvan, firul văii se lărgeşte iarăşi în căldarea superioară, la mică distanţă de drumul marcat. Dacă turiştii preferă Brâna Caprelor pentru priveliştea fermecătoare şi comoditatea urcuşului, zona inferioară a rămas un privilegiu al alpiniştilor şi al

schiorilor localnici, care găsesc aici zăpadă până târziu în aprilie.

Cu ocazia primei recunoaşteri a peretelui, într-o dimineaţă de iunie 1959, îndată ce am pătruns pe limba de grohotiş a căldării inferioare, am numărat zece capre negre păscând liniştite, câteva zeci de metri mai sus. Ele s-au depărta-l fără grabă, iar noi am intrat la stânga pe firul îngust al padinei, am trecut cele trei săritori şi ne-am ales cea mai înaltă, proeminentă şi promiţătoare creastă din Marea Orgă. În dreapta acesteia se adânceşte albia unui vâlcel, întrerupt la bază de două săritori verticale, fiecare de câte douăzeci de metri înălţime. Găvanul ascuns între ele reprezintă ţinta primului atac, peste lespezile umede ale peretelui inferior.

Cea dintâi lungime de coardă face aşadar un mic ocol către dreapta, spre stâncă uscată, folosind şapte pitoane (1) pentru a ieşi în găvan. Cu un pas mare reuşim din imediata apropiere să prindem firul crestei. Următoarea lungime de coardă se desfăşoară în căţărare liberă, apoi ritmul înaintării încetineş-te iarăşi, în faţa unei muchii subţiri şi verticale. Şase pitoane cu scăriţe de picior ajută să câştigăm creştetul dinţat al muchiei şi să ne regrupăm (2). A treia lungime ne conduce sub turnul final, alături de acul de piatră înfipt la baza unui horn foarte îngust şi aproape vertical. Căţărându-mă peste blocul ascuţit, am intrat în strâmtoarea pereţilor săi, convins că am găsit punctul slab al turnului. În ziua aceea nu am înaintat totuşi mai mult de zece metri, fiind apoi siliţi, neavând suficiente pitoane subţiri, să ne dăm bătuţi şi să coborâm în trei rapeluri până la baza peretelui.

În toiul lunii lui Cuptor am revenit la Diana, dormind peste noapte în pod, pe braţe de fân. Dimineaţa am urcat: pe Brâna Caprelor, în căldarea superioară a Padinei închise, şi am găsit de acolo posibilitatea unei traversări, direct la blocul ascuţit (3) de sub turn. De astă dată m-am căţărat cu mai mult curaj printre pereţii hornului strâmt şi, suspendat în scăriţe aproape o oră, am căutat locul potrivit pentru a înfige pitonul care trebuia să ne scoată din încurcătură. Lungimea de coardă măsoară numai douăzeci de metri, dar cedează abia la al treisprezecelea piton, sfârşind pe faţa din stânga turnului, unde apare o mică platformă (4).

Traversarea înapoi peste creastă, deşi foarte aeriană şi expusă, reuşeşte cu două pitoane, oferindu-ne de cealaltă parte, în plin soare, un minunat loc de odihnă, deasupra căruia două fisuri abia desenate se pierd pe faţa stâncii. De creştetul turnului ne desparte o singură

lungime, însă verticală şi obositoare. În sunetul loviturilor de ciocan, opt pitoane se înşiruie pe fisura din dreapta, apoi încordarea ia sfârşit după cinci ore de-căţărare, în jnepenişul vârfului.

Admirând de pe Brâna Caprelor acest perete, efectul înşelător al perspectivei te împiedică să bănuieşti existenţa crestei subţiri şi lungă de aproape cincisprezece metri, pe care ne odihnim moleşiţi de soarele arzător. Dezlegaţi şi fără cămaşă, a trebuit să pornim către Creasta Pietrei, în căutare de umbră. Printre perinile de muşchi răsăriseră florile smirdarului, fala pajiştilor alpine, iar parfumul lor suav plutea peste desişul jnepenilor târâtori, mărturisind sosirea verii pe culmi.

Deşi utile pentru identificarea drumurilor noi, descrierea lungimilor de coardă şi răbojul pitoanelor bătute rămân amănunte neînsemnate, faţă de farmecul şi dărnicia cu care Piatra Craiului răsplăteşte cercetătorul pasionat. Să spulberăm mitul anumitor secrete păstrate de unii turişti zgârciţi la vorbă şi să ne abatem noi înşine pe cărările aparţinând adesea numai caprelor negre. Niciodată nu vom fi dezamăgiţi!

Cârtitele

Dăruind câte ceva din modestia podoabelor sale, Piatra Craiului îşi dă osteneala să fie pe plac oricărui oaspete, indiferent de gusturi şi pretenţii. Unii se mulţumesc să-i dea târcoale pe drumurile învecinate satisfăcuţi cu perspectiva îndepărtată a crestei de balaur, pitorescul cheilor adânci şi privelişte a satelor împrăştiate sub poate de pădure. Alţii îndrăgesc o zi de odihnă la cabana Curmătura său Plaiul Foii. Turiştii vrednici nu ostenesc să cutreiere potecile, îmbătaţi de orizontul larg al crestei, de taina brânelor şi văgăunilor din abrupt, de liniştea poienilor, bogăţia florilor şi graţia caprelor negre.

Alpiniştii se străduiesc să răpească generaţiilor viitoare ultima posibilitate de a urca în „premieră” vreunul dintre pereţii, crestele sau hornurile semănate cu dărnicie de-a lungul coamei dinţate. Pentru semeţia cu care s-a înălţat din încleştarea forţelor telurice, pentru farmecul tulburător al tinereţii sale, aproape toţi au îndrăgit Piatra Craiului, în afară de curioasa categorie de cercetători – speologii. Singuri ei au considerat această tinereţe lipsită de interes, decretând:

— Nu întruneşte condiţii favorabile!

Cu alte cuvinte, carii mileniilor nu au avut vreme să roadă prea

adânc măruntaiele Pietrei, eroziunea şi coroziunea apelor subterane nu s-au manifestat suficient, pentru ca existenţa unor peşteri importante să devină o probabilitate ademenitoare.

Poate peste câteva sute de secole… să mai aşteptăm! Oare suntem cu toţii de aceeaşi părere? Vom vedea că nu! O mina de entuziaşti continuă să cerceteze fiece portiţă din intrare în adâncul pământului, convinşi că odată şi odată vor face marea descoperire. Deşi această speranţă încă nu a fost confirmată, mici succese şi dezamăgiri vin să întreţină mereu flacăra perseverenţei.

Îmi amintesc bunăoară înfrigurarea cu care am pornit acum unsprezece ani în căutarea intrării de la Colţul Surpat, abia aflată de către săteanul Simţinică din Podul Dâmboviţei. Ea a devenit astăzi accesibilă turiştilor, datorită şoselei construită de-a lungul râului, chiar pe sub gura întunecoasă. Până nu demult exista însă numai poteca accidentată, strecurându-se pe malul stâng geografic al văii, către cheile de la Plaiul Mare, Peştera se află pe malul opus, bine camuflată de copaci şi tufe, iar traversarea Dâmboviţei, primăvara şi în alte perioade cu ape mari, se dovedea o problemă grea.

În ziua aceea nivelul râului ajungea până la brâu, iar repeziciunea curentului ne-a silit să întindem un funicular de la un mal la celălalt. Sorţii au căzut pe Onică, să fie ultimul din echipă şi să-dezlege capătul funicularului. Pe la mijlocul traversării a fost furat de curent, iar noi l-am scos râzând la mal, ca pe un peşte în Cârligul undiţei.

Din albia râului trebuia mai întâi să te caţări peste o săritoare de zece metri, apoi aflai deasupra malului stâncos firul sec al pârâului, conducând la intrarea relativ mare a tunelului, pardosit cu nisip fin şi oase de urs al cavernelor. Lumina zilei te urmăreşte până la prima ramificaţie.

Un gang strâmt, colmatat cu nămol, se afundă către stânga, pe o lungime de cel puţin două sute de metri. Ne-am strecurat târâş pe firul său, urcând şi coborând, cu pântecele supt, capul sucit sub ameninţarea tavanului, împingând cu mâna lampa de carbid, obsedaţi la gândul că nu vom putea după aceea să ne mai retragem ca racul. Probabil acest canal face parte din reţeaua apelor subterane dispărute la suprafaţa pământului, dincolo de Piscul Jugei, unde pe şesul Arşiţei se află un lac, altă dată considerat fără fund. Ramura dreaptă a grotei, mai scurtă, însă largă şi împodobită cu draperii şi coloane masive, ne-a

dat prilejul să dezgropăm un craniu fosil, care abia a încăput în rucsac. La plecare am reuşit să evităm baia obligatorie în Dâmboviţa, căţărându-ne peste abruptul stâncos şi împădurit, unde am aflat încă o grotă micuţă.

Peşterile de la Ceardacul Stânciului sau de sub biserica satului cu acelaşi nume (Peştera) sunt suficient de cunoscute, însă reprezentativă pentru marea masă a turiştilor a rămas încă Peştera Dâmbovicioarei, al cărei avantaj, de a fi uşor accesibilă, compensează întrucâtva lipsa frumuseţii care să-i justifice faima.

De cum te simt în apropiere, mai ales duminica, te iau copiii în primire. Vrei nu vrei, te laşi condus de lumină prin galeria cu solul bătătorit de paşi, încercând, la auzul poezioarei împestriţate cu vorbe din mai multe limbi, să identifici locul pustnicului, masa pustnicului etc. Nimic nu îţi spune însă că aici au trăit poate cu cincisprezece mii de ani în urmă adevăraţii pustnici, urşii cavernelor. Pentru vizitatorii obişnuiţi, grota sfârşeşte printr-un perete masiv. Există însă un mănunchi de prieteni, cu deosebire specializaţi în arta de a scormoni fiecare văgăună. Bănuiala lor a căzut asupra unei găuri neînsemnate, aflate la baza peretelui amintit. Acum opt-nouă. ani am săpa-l împreună, scoţând la iveală o galerie foarte strâmta, prin care abia m-am târât până într-o cămăruţă cu stalactite minuscule. Revenind cu aceeaşi greutate, mi-am luat gândul de la explorare.

Trebuie să fii cârtiţa, pentru a continua asemenea drum către fundul pământului.

În următoarele două duminici, prietenii noştri au lărgit însă mai departe această gaură de şarpe. Metoda? Foarte simplă: cârtiţa din avangardă rămâne întinsă pe burtă, având în faţă un şorţ de cauciuc, legat cu o sfoară, care trece înapoi pe sub el, până la restul prietenilor. Mâinile scormonesc, adunând nămol şi pietriş, îndată ce şorţul s-a umplut cu material, cârtiţa dă semnalul convenit, se ridică pe coate, suge pântecele, iar vagonetul improvizat este tras pe sub ea până la locul de depozitare.

Prima vertebră de urs, încrustată în calcar, le-a dat imbold să cerceteze cu atenţie cămăruţa stalactitelor, descoperind o gaură de numai cinci centimetri diametru, prin care adia aer rece. Săpăturile şi cioplirea stâncii au descoperit ceva care întrecea aşteptările: apăruse un tunel lat de trei metri, înalt aproape cât omul şi lung de douăzeci de

metri. Entuziasmul cercetătorilor nu a scăzut nici în faţa mormanului de grohotiş care părea să astupe definitiv peştera. Scormonind, a ieşit la iveală un craniu de urs, apoi un gang cotit şi o săritoare de opt metri. Din tavan curgea apa ca printr-un robinet, ciuruind piatra şi oasele. Explorarea s-a oprit în faţa următorului puţ, dincolo de care continuă galeria îngustă, lăsând să urce câteva găuri verticale. Misterul aerului rece aşteaptă încă să fie dezlegat!

Un kilometru mai sus de Peştera Dâmbovicioarei, locul se deschide, primind Valea Popii şi Brusturetul. Apa ţâşneşte din peretele alăturat şoselei. Ne aflăm la Izvoarele din Plai. La distanţe de zece şi treizeci de metri, de o parte şi de cealaltă a cascadei, printre straturile de calcar se deschide câte o gaură atât de joasă, cât poţi intra abia în patru labe.

Sosind cu motocicleta într-o sâmbătă seara, i-am găsit pe prietenii noştri în mare fierbere, gata să intre sub pământ. Ne-am furişat mai întâi în dreapta cascadei, peste les pezi şi apă stătătoare, până la o strâmtoare. Din întunericul nepătruns răzbătea murmurul puternic amplificat al pârâului subteran.

Atrasă de mirajul unei peşteri neexplorate, echipa cârtitelor s-a apucat să cioplească pentru a lărgi trecerea Eu am ieşit afară, am intrat în celălalt tunel şi am găsit un labirint strâmt, văruit cu lapte alb de piatră. Din galeria uscată se desfac încăperi laterale şi mici puţuri, comunicând cu etajul inferior. Subsolul este foarte scund şi te sileşte să te târăşti printre coloanele şi ţurţurii crescuţi între tavan şi pardoseală. Panta nisipoasă coboară la o gaură, prin care am auzit murmurul apei şi ciocăniturile prietenilor. Unul dintre ei mi-a povestit apoi cu mult haz că nu au reuşit să spargă stânca şi să lărgească trecerea.

Atunci l-au ales pe cel mai subţirel din echipă, l-au dezbrăcat gol puşcă şi l-au împins de picioare prin „sifon". Abia când s-a înţepenit li s-a făcut milă de el şi l-au scos tot de picioare, murdar de lut şi zgâriat de pietre.

PEŞTERA MULT CĂUTATĂ

Drumeţul venind dinspre satul Peştera urmează poteca pe deasupra Văii Pietrile, bolovănoasă şi împădurită. Peisajul devine atrăgător abia când pădurea se dă la o parte. Atunci, te găseşti deodată

înconjurat de coaste ierboase şi funduri largi de vale, aproape şesuri. În imediata apropiere observi cum apele de ploaie se adună la o pâlnie mică, apoi dispar în pământ, încotro?

Şi acum să ne gândim!

Din Creasta Pietrei Craiului coboară Vlăduşca, de la 2 244 metri la 1 430 metri şi devine cumpănă de ape: o parte se scurg către nord, în bazinul sec al Văii Vlăduşca, pentru a ieşila iveală dincolo de Prăpăstii pe Valea Râului Mare, altă parte se lasă către sud, prin şirul poienilor domoale dinspre Funduri, pentru a izbucni hăt departe, în jos de Cheile Brusturetului. Ce se întâmpla cu apa de ploaie care pătrunde pe această suprafaţă imensă; ce drumuri îşi croieşte în adâncuri, mai înainte de a vedea iarăşi lumina?

Nu cumva…

Astfel s-a răspândit zvonul că undeva sub Piatra Craiului mai mult ca sigur se află o peşteră imensă, poate un lac subteran. Rămâne de găsit drumul până acolo! Una dintre intrări a şi atras atenţia. Când te afli la stâna din Vlăduşca, îndreptat cu faţa spre abrupt, deosebeşti un fir de vale cu mult grohotiş, urcând până sub brâna care face legătura între Colţii Găinii şi gura Hornului Mărtoiul. Pe muchia piciorului înclinat din stânga grohotişului, cu pădurea curăţată de avalanşe, se deschide cam la 1 670 metri altitudine o pâlnie adâncă de doisprezece metri, cu fundul ţesut din lemne şi pietriş. O gaură de aproximativ şaptezeci de centimetri diametru arată în continuare drumul către adâncurile misterioase ale Pietrei Craiului.

Prima veste scrisă provine din anul 1844, când un turist pe nume Anton Kurz a remarcat: o piatră aruncată înăuntru cade cam 20 – 24 secunde, făcând un zgomot de tunet. Un alt autor aminteşte acest aven, cu ocazia inaugurăril în anul 1882 a fostei cabane din Vlăduşca, de astă dată precizând numai 10 – 12 secunde pentru căderea pietrelor.

Şapte ani mai târziu, intrigat de zvonul că un câine aruncat în aven ar fi fost găsit mort în Prăpăstii, locotenentul Iosef Kolbe a făcut încercări, aruncând bucăţi de plută în acest puţ natural, pentru a stabili dacă apar în vale, prin izvoare. Apoi s-a hotărât să încerce marea aventură. El a împrumutat diferite materiale de la pompierii braşoveni, printre altele o scară de o sută de metri funie, a transportat toate acestea pe cai sus în Vlăduşca şi însoţit de zărneşteanul Minea a coborât în pâlnia de stâncă, până pe platforma situată la doisprezece

metri adâncime.

Minea a rămas aici să asigure cu frânghia, iar curajosul locotenent, încins cu o centură de lămpi cu acetilenă, a trecut prin mica deschizătură şi s-a lăsat pe scară tot mai jos, parcurgând astfel încă cincizeci şi patru de metri. El s-a oprit acolo pe o treaptă de piatră, neîndrăznind să coboare mai departe, dar a aruncat cu bolovani şi hârtii aprinse, descoperind, după afirmaţia lui, că avenul continuă încă şaptezeci şi unu de metri. Prin urmare, dacă ar fi să îl credem, atunci era posibilă existenţa unui puţ vertical de aproximativ o sută patruzeci de metri.

În perioada anilor 1930 – 38, un grup de electricieni pasionaţi pentru speologie au confecţionat un scripete şi un cablu împletit din sârme telefonice, coborând în gaura de la Vlăduşca. La cincizeci şi doi de metri adâncime au găsit atât avenul propriu-zis, cât şi o cameră alăturată, lipsite de continuare.

Se poate presupune că între timp s-a creat o umplutură parţială de dărâmături. Turiştii, şi mai ales ciobanii au obiceiul să arunce în astfel de pâlnii lemne, pietre, vite moarte. În sprijinul acestei ipoteze intervine şi numărul de secunde atribuit intervalului dintre aruncarea unei pietre şi sosirea zgomotului: 20 – 24 secunde în 1 844, 10 – 12 secunde în 1 882 şi 5 – 6 secunde în prezent.

Aceste argumente au fost suficiente să aţâţe pasiunea exploratorilor noştri şi prima concluzie a fost: dacă locotenentul Kolbe a măsurat exact, din 1889 până astăzi umplutura a crescut cu aproximativ doi metri, ceea ce nu poate să reprezinte un obstacol de neînlăturat.

În anul 1952 avenul a fost redescoperit de echipa alpiniştilor în frunte cu Walter, care a insistat să fie imediat coborât cu ajutorul frânghiei. El s-a convins de existenţa platformei de la cincizeci şi doi metri şi a privit printr-o fereastră în camera alăturată. Apoi… a cerut să fie tras la lumina zilei, lucru care s-a dovedit a fi deosebit de greu. Operaţia a durat două ore şi jumătate.

Walter a suportat cu dinţii încleştaţi durerea provocată de bucla frânghiei legate peste piept, iar echipa a tras din toate puterile, fiind atât de epuizată, încât un singur om a fost capabil în final să iasă afară din pâlnie şi să ajute restul echipei, adunate pe platforma de la doisprezece metri adâncime.

Faţă de această dura experienţă, colectivul a luat iniţiativa

confecţionării unui adevărat ascensor. Din trunchiuri de brad au tocmit două capre şi un buştean solid prevăzut la capete cu manivele, lagărele de lemn au fost bine unse cu vaselina, iar mecanicul a făcut rost de cablu de oţel şi un scaun metalic de tractor.

Într-o duminică ne-am dat cu toţii întâlnire la Vlăduşca şi am fost invitat să intru cu ascensorul. Pe cap am primit o cască veche soldăţească, de tablă, am fost legat cu funia de asigurare, apoi am rămas în voia sorţii şi a prietenilor care învârteau de manivela troliului de lemn. Coborârea primilor doisprezece metri este chiar plăcută. Alături de platformă se află deschizătura prin care te strecori cu grijă să nu te agăţi, apoi rămâi iarăşi suspendat deasupra golului.

Aproape imediat te afli cufundat în beznă. Puţul se lărgeşte şi pereţii se depărtează atât de mult, încât eşti nevoit să întinzi mâna cu pioletul pentru a găsi un cât de mic sprijin. În caz contrar, nu poţi împiedica răsucirea inevitabilă a corpului, împreună cu frânghia de care atârni. Teama de golul necunoscut şi uşoara ameţeală produsă de senzaţia stranie a învârtirii şi a luminii care alunecă în spirală peste pereţii umezi sunt suficiente să te vindece de patima viitoarelor explorări.

Dintr-odată te simţi o gânganie neînsemnată, a cărei existenţă este legată de voinţa care dirijează mişcarea frânghiei şi de lumina tremurătoare a lămpii cu acetilenă. Spre sfârşitul adâncimii atingi peretele cu picioarele, concentrându-te să urmezi ritmul coborârii scaunului, pentru a nu risca o eventuală cădere în urma unei opriri nesesizate de echipa rămasă la gura avenului.

Din fundul puţului, o platformă de pietriş cu dimensiuni doi pe trei metri, am trecut cu Walter în camera alăturată, coborând în pantă aproximativ cinci metri diferenţă de nivel. În colţul său cel mai adânc ne-am necăjit să dăm la o parte lemnele şi bolovanii; apoi ne-am lăsat păgubaşi, deoarece zărisem la patru metri deasupra noastră un balcon de stâncă. Ne-am căţărat amândoi acolo sus, găsind un lăcuşor cu apă cristalină şi un tunel vertical, explorat doi ani mai târziu pe o lungime de coardă.

Al doilea tartor al echipei de cârtiţe, pe nume Fritz, a preluat în continuare sarcina cea mai grea, săparea umpluturii de bolovani, nădăjduind că va găsi continuarea coborârii în adâncuri. În anul următor a lucrat timp de o săptămână, înlăturând singur aproape douăzeci metri cubi de bolovani, pe care i-a aruncat în camera

alăturată. În anul 1955 a fost organizată o adevărată expediţie, cu 6 – 7 participanţi. Pe spinarea împădurită din Vlăduşca au fost săpate platforme pentru corturi, vatră pentru bucătărie, au fost organizate schimburi de câte 2 oameni la săpat. Fundul avenului a fost astfel adâncit cu şapte metri. În ultimele zile săpătorii au fost legaţi în frânghii, temători de o prăbuşire în gol, dar… golul nu a apărut!

Tartorul cârtitelor speră şi acum că locotenentul Kolbe nu purta barbă. Este hotărât să continue săpăturile în anii viitori, convins că norocul nu surâde niciodată celor sceptici! Avenul din Vlăduşca este singurul cunoscut în bazinul Prăpăstiilor, în schimb alte patru intrări se găsesc mai la sud de Colţii Găinii.

Dacă urmezi către sud de fosta cabană Grind, una dintre cărările de oi mergând cam pe aceeaşi curbă de nivel sau dacă urci prin pădure, din dreptul celei de a doua stâne de sub Grind, drumurile se întâlnesc la Podul-Viţeilor, un tăpşan aproape orizontal, cu iarbă grasă. Ciobanii din partea locului te îndrumă la Gaura cu Zăpadă, ascunsă între brazi, cu faţa către nord, în marginea superioară a Podului. În adâncimea sa de aproximativ zece metri cobori pe pietrele şi trunchiurile de brad încleştate într-un dop de zăpadă îngheţată, încă nu i s-a aflat continuarea, deşi a fost făcut sondaj cu un burghiu de ţeava lung de cinci metri.

Pe versantul opus al văii vecine, cam la 1 800 metri altitudine, se află ascunsă în abrupt o gaură mică. Prin fereastra la început orizontală intri într-un puţ de zece metri, găseşti o săritoare, cobori încă douăzeci de metri, apoi grota se înfundă.

În valea paralelă, situată la nord, se află în zona de gol alpin un puţ de zece metri şi, ceva mai jos pe firul văii, o dolină care captează apele de ploaie.

Cel mai impunător aven se numeşte Gaura din Funduri şi se află ascuns în pădurea de brad, pe curba de 1 700 metri altitudine, la sud de Podul Viţeilor. Diametrul pâlniei este de aproximativ cinci metri, înclinaţia sa în jur de 60 grade. Cu o platformă intermediară la douăzeci şi cinci metri, adâncimea sa atinge o sută douăzeci metri, pe fundul cu bolovani imenşi. Dacă nu s-ar fi cunoscut acest amănunt, cârtitele Pietrei Craiului ar fi pornit de multă vreme săpăturile!

SCORMONIND MUNTELE

Valea Urdei este un punct deosebit de pitoresc, pe şoseaua

naţională Bran-Podul Dâmboviţei. După o cotitură lungă spre stânga şi o curbă scurtă şi înclinată, dătătoare de emoţii pentru conducătorii de vehicule, şoseaua se desfăşoară în arc larg, pe lângă un canton şi în acelaşi timp cabană turistică. De aici se lasă spre dreapta, prin livezi, cea mai scurtă potecă spre Dâmbovicioara, iar spre stânga, prin adâncitura Padinei Dealului, coboară cărarea spre Valea Giuvala, sub culmea împădurită a Borei. Locurile sunt foarte nimerite pentru plimbări de o zi pe Valea Cheii, gangul Crovului sau Fundăţica.

Cea dintâi vale cu care te întâlneşti coborând apa Giuvalei este Rudăriţa. Pe firul ei, ocolind Culmea Borei, mustesc în diferite locuri, alături de drum, izvoare limpezi, adunate mai apoi într-un pârâu. De unde vine oare această apă şi care este drumul său subteran?

Fritz ne poate explica, arătându-ne pe Valea Fundăţica, în spatele Borei, alături de şosea, găurile pe unde apa intră în stâncă. Ne va plimba peste Culmea Borei, în căutarea lacului cu oglinda verde încremenită în ascunzişul pădurii sau ne va conduce doi kilometri jumătate pe Valea Rudăriţa în amonte, acolo unde un ponor înghite pârâul.

Toate aceste intrări sunt capetele unor galerii încă neştiute, pe unde apa se strecoară vreme de două zile, ieşind iarăşi la lumină pe sub Peştera La Uluci. Deşi peştera a fost cunoscută în trecut, noi am aflat-o întâmplător în anul 1952, cam două sute de metri mai sus de confluenţa Rudăriţei cu Giuvala, datorită unui fir sec de izvor.

Urcând treptele acestuia, printre tufe, pătrunzi curând în galeria principală, uşor încovoiată, recunoscând pe aşternutul de nisip şi prundiş urmele viiturilor de primăvară şi ale ploilor torenţiale. Galena sfârşeşte într-o cameră cu pâlnii de nisip, sub peretele stâncos. Ne căţărăm peste un zid de câţiva metri, pătrundem printr-o fereastră şi traversăm la stânga pe deasupra puţului alăturat, unde lumina lămpii descoperă gura unui tunel de apă. Suntem pe urmele pârâului subteran. Un „sifon” coboară, apoi urcă pe sub colţul stâncilor. Atunci era înfundat cu nisip. Am săpat, am trecut acest obstacol, apoi am găsit în continuare o galerie înaltă şi foarte strâmta, o aşa-numită diaclază, adâncita sub picioarele noastre sub forma unei crăpături. Ea coteşte la stânga, ne conduce la apă stătătoare şi se termină, pentru oamenii obişnuiţi, în faţa unui tavan foarte coborât.

După noi a venit echipa cârtiţelor, care scormoneşte pământul de cinci ani încoace. Numai în 1960 a lucrat acolo de vreo zece ori, cu o

stăruinţă de admirat! mai întâi au trecut apa pe brânci, au turnat benzina de la motociclete şi, dându-i foc, au constatat că dispare la stânga printr-o crăpătură strâmtă.

Atunci au săpat în amonte, au spart piatra şi au înaintat trei metri, găsind primul dinte de urs. De unde vine? Iată întrebarea esenţială, pentru clarificarea căreia au înjghebat un funicular pe cablu, cu role şi vase de tablă, scoţând cu ajutorul său aproape trei vagoane de lut din galeria îngustă, într-una din zile, când avansaseră aproape zece metri, un bloc de câteva sute de kilograme s-a desprins din peretele tunelului şi s-a oprit pe vârful cizmelor unuia dintre ei, acelaşi care peste cinci minute era apăsat cu capul în nămol de un bulgăre de lut mare cât rucsacul, desprins din tavan.

Când s-au dezmeticit din emoţie, apăruse o gaură neagră şi, prin ea, un puţ cu apă nemişcată. Walter s-a dezbrăcat gol puşcă, intrând în ea pentru a-i măsura adâncimea. Îi ajunge numai… până la brâu, deci tot înainte!

Galeria continuă încă doi metri, apoi necesită alte săpături. Aerul îngreuiază respiraţia, lampa arde cu multă funingine. Există însă un obstacol mai puternic decât dorinţa de a şti ce se află în inima zidului de piatră şi lut?

Un alt loc de săpături este rezervat în gangul Crovului, aproximativ trei sute de metri diferenţă de nivel de la intrare. În anul 1957 a fost descoperită gura largă de şase-şapte metri a unui puţ bine ascuns în malul stâng. La zece metri adâncime, şase vlăjgani s-au opintit să mute din loc un bolovan. Au revenit în anul următor şi au cioplit parţial blocul care s-a lăsat astfel mai uşor urnit, dând la iveală galeria strâmtă şi cursul subteran al pârâului în trecere pe sub Culmea Zacotelor spre izvoarele din Rudăriţa.

Cine poate afirma că surprizele Pietrei Craiului şi împrejurimilor sale au fost epuizate?

Coborând bunăoară către Podul Dâmboviţei, dincolo de ruinele cetăţii lui Radu Negru, se zăreşte hăt departe, peste pădure, în cheile stâncoase ale râului, o boltă ovală adâncita la mare înălţime, sub culmea unui impresionant perete vertical. Din cauza greutăţilor de orientare, de două ori am încercat zadarnic să nimerim în rapel, peste surplombele acestui cuib uriaş denumit Gaura Vulturilor. Dacă vom reuşi vreodată, poate vom afla ceva sau nimic. Cine ştie?

NECURATUL DIN „GAURA BÂRNOAIEI”.

Cuprins în ocolul larg al Cheilor Dâmboviţei, se înalţă muntele care străjuieşte Rucărul, cu ziduri sălbatice prăvălite în albia râului, dar cu povârnişuri împădurite şi fineţe de partea firului alb al şoselei.

După ce urci din Podul Dâmboviţei peste Şaua Posada şi cobori câteva serpentine de cealaltă parte, poposeşti la primele case, unde vei găsi un copil să te călăuzească prin curţi şi poieni, pe coasta dealului, la avenul Gaura Bârnoaiei, o pâlnie înconjurată cu gard de tufe şi arbori. Fără îndoială, această intrare în adâncul întunecos al muntelui este începutul unui drum lung şi misterios, de vreme ce… o găină aruncată în abis ar fi ieşit vie tocmai jos, la Podul Dâmboviţei. Mai de mirare este faptul că a scăpat teafără, ştiindu-se prostul renume al găurii: aici locuieşte Necuratul!

Ca să limpezim lucrurile, se spune că… au fost odată doi boieri, fraţi între ei, putred de bogaţi.

Vestindu-se într-un, an năvala turcilor, amândoi şi-au ascuns galbenii în acelaşi loc apoi au plecat care încotro, îndată ce a trecut pericolul, cel mai viclean dintre ei s-a înapoiat la comoară şi a luat singur în stăpânire tot aurul. Acest boier avea o fată, pe care s-a grăbit să o mărite. Dar în ziua nunţii, diavolul s-a furişat printre meseni, a înşfăcat fata şi galbenii şi, din câteva sărituri, a fost văzut tocmai pe deal, dispărând în Gaura Bârnoaiei.

Doritori să-l vedem şi noi pe dracu’ la faţă, în noiembrie 1957 am plecat spre Rucăr, înarmaţi cu şapte frânghii de câte patruzeci de metri lungime, căşti de oţel, lămpi de carbid, pitoane şi carabiniere. Eu am sosit cu motocicleta. Roland şi Fritz au pedalat toată noaptea cu vântul în faţă, luptând cu bicicletele supraîncărcate, restul echipei a venit cu maşini de ocazie, astfel că a trecut o zi până ce la prima casă din marginea Rucărului s-a adunat ceata celor nouă suflete gălăgioase. Însoţiţi de copii am urcat după-amiază coastele dealului împădurit, descoperind gura avenului în mijlocul padinei înconjurate de fagi. A venit după noi şi o băbuţă care, cu multe cruci şi palme la gură, s-a apucat să ne descoasă în vreme ce curăţăm pâlnia de uscături şi bolovani.

Am legat de copaci funia, coborând douăzeci de metri verticali, până la prima terasă. Ochii neobişnuiţi cu semiîntunericul disting numai pereţii umezi, slab luminaţi de izvorul palid al găurii rămase deasupra capului, în păienjenişul crăcilor. Apoi, izbucneşte flacăra vie

a lămpii, dând la iveală continuarea abisului, printr-o deschidere alăturată terasei. Am îndepărtat cu grijă toate materialele nestabile, am bătut zdravăn două pitoane, apoi am asigurat pe tovarăşul meu să părăsească platforma şi să coboare peste următoarea surplombă, de unde a lăsat mai departe lampa legată cu sfoară lungă. Golul vertical devine ameţitor, pe măsură ce lumina dezvăluie puţin câte puţin pereţii scrijelaţi de prelingerea. apelor. În spirală, fără. să lovească stânca, lampa atinge patruzeci şi cinci metri adâncime şi rămâne aşezată pe conul grohotişului adunat în fundul avenului circular. Considerând recunoaşterea promiţătoare, amânam restul cercetărilor pe a doua zi, grăbiţi de apropierea nopţii şi dificultăţile ieşirii.

Ni s-a aruncat de sus o funie înnodată cu bucle la intervale de câte două palme. Suspendaţi în frânghia de asigurare şi scăriţe, am început căţărarea anevoioasă, de-a lungul celor douăzeci de metri verticali, agăţând alternativ carabinierele în buclele scării improvizate.

Dimineaţa următoare pregătea o ploaie măruntă şi rece, tocmai potrivită să împiedice plimbările pe dealuri, îndemnându-ne să intrăm iarăşi în fundul pământului, unde ne aştepta dracul călare pe comoară.

Împreună cu Roland şi Kurt am coborât iarăşi pe platforma de la douăzeci de metri, sfătuindu-ne asupra măsurilor necesare. Două frânghii înnădite sunt destinate asigurării, coarda de rapel este aruncată în gol, una dintre lămpi este lăsată iarăşi în fundul puţului, iar pentru urcuş se întinde pe toată adâncimea avenului acelaşi sistem improvizat din patru funii legate cap la cap, prevăzute cu noduri şi bucle. Roland execută manevrele premergătoare coborârii, dar refuză casca de oţel, pornind cu spatele către gol. Înainte de a intra dedesubtul platformei priveşte în jos, unde luminiţa lămpii se zăreşte mică de tot, îi urăm:

— Curaj, găină! Dacă ajungi în Podul Dâmboviţei…

— Va fi cel mai îngrozitor rapel din viaţa mea! ne răspunde, dispărând privirilor noastre.

Afară plouă mărunt, apa se prelinge din belşug pe stâncă, udându-ne spinările încovoiate sub tracţiunea corzii de asigurare. Un liliac se învârteşte zăpăcit împrejur. Firul frânghiei curge încet spre beznă. Ne ferim de orice mişcare capabilă să provoace căderea vreunei pietre. Nu vedem nimic, dar simţim şi auzim tot ceea ce se petrece dedesubt.

Tovarăşul nostru se învârteşte în gol şi, lucru grav, în urma

acestei învârtiri se răsucesc între ele funia cu bucle, coarda de asigurare, firul rapelului şi sfoara lămpii, frânând considerabil coborârea. La treizeci de metri adâncime rapelul devine imposibil, silindu-ne să renunţăm la el şi să lăsăm în continuare balotul viu, suspendat de piept, până dă de veste cu voce sugrumată că a sosit pe fundul avenului.

Urmează lungi minute de aşteptare încordată.

— Fără continuare!

Încercăm o puternică dezamăgire. Omul din puţ se odihneşte, cercetând cu privirea fiecare ungher. Apoi zăreşte sub perete o „gaură de şoarece". Aceasta să fie mult dorita galerie? îi bate inima de emoţie, se dezleagă, apucă lampa şi pătrunde târâş. Noi ciulim urechile şi pândim, întrebându-ne ce se întâmpla acolo unde a dispărut orice lumină şi zgomot, într-un târziu auzim Strigând:

— Am găsit continuarea! Alt aven! Trimiteţi aparatul fotografic şi magneziu!

Iarăşi ne însufleţim. Lăsăm cu sfoară în puţ lucrurile cerute şi transmitem celor de sus vestea cea mare. Trei bubuituri înfundate anunţă că fotograful a prins pe film ceva pe care numai dracul îl văzuse înaintea lui. De-ar găsi galbenii!

Rezultatul definitiv al explorării a sosit după aproape o oră, sub forma unor strigăte silabisite:

— Din fundul avenului coboară uşor o galerie de opt metri, pe care te târăşti până aproape de capăt.

Acolo găseşti un alt gang, urcând la baza unui al doilea aven, a cărui înălţime atinge treizeci de metri, apoi se înfundă. După ce a prelungit căutarea, căţărându-se pe o lespede ce părea că ascunde intrarea altei galerii, tovarăşul nostru a cerut să fie scos afară. Cu ajutorul a două carabiniere şi scăriţe, am improvizat pe coarda de asigurare un scripete simplu menit să reducă efortul de tracţiune, apoi am rămas încordaţi, în aşteptarea momentului când vom simţi greutatea omului. Deşi striga de câteva minute că urcă, nu se simţea nimic, din cauza elasticităţii funiei, care, după cum am calculat ulterior, se alungise cu cel puţin opt metri. Nouă trepte au fost trase cu mâna, alte cinci s-au lăsat la sol sub greutatea paşilor, astfel că după douăzeci şi patru de trepte tovarăşul de echipă abia câştigase doi metri înălţime.

Ceea ce ne îngrijora mai mult erau oscilaţiile corzii, dislocând pietre faţă de care Roland se găsea complet lipsit de apărare. Una l-a

lovit în ceafă, alta i-a sângerat vârful nasului prea lung, apoi i s-a stins lampa. Trebuia să se caţăre pipăind pe întuneric.

Noi ne priveam în tăcere, atenţi la orice zgomot şi la mişcarea frânghiilor. La un moment dat ne-a da-l de ştire că nu mai poate urca, fiind încurcat în sfori. Riscând o nouă ploaie de pietre, am hotărât să-i trimitem pe funicular altă lampă aprinsă. Cea dintâi încercare s-a soldat cu deteriorarea becului, care s-a stins din cauza apei, apoi s-a lovit de stâncă. A doua încercare, cu ultima noastră lampă bună. a reuşit, descoperindu-i pe Roland foarte jos. Abia urcase o treime din puţ!

Acolo în adâncime, de jumătate de oră atârnat în firele cânepii, se consuma într-un nebănuit efort. Lumina trimisă îi era de două ori preţioasă pentru că îl scotea din beznă şi îi servea drept briceag.

Cu flacăra a pârlit sforile încurcate, neobservând că hanoracul îi ardea mocnit, şi a pornit din nou, în urcuşul exasperant de lent. Noi trăgeam de frânghie, încercând să ghicim distanţa care ne separa, după mirosul de cârpa arsă şi gâfâitul tot mai apropiat.

În sfârşit a apărut prima licărire, bolta umedă a prins să sclipească de lumină, apoi s-a ivit peste marginea terasei o pălărie şi vârful nasului zdrelit. De acum mai departe, un singur salt aerian de douăzeci metri ne aştepta înainte de libertate, de prietenii nerăbdători şi de focul vreascurilor, păzit cu grijă să nu îl stingă ploaia măruntă.

Încălziţi iarăşi, după umezeala ceasurilor trăite sub pământ, am grăbit cu toţii spre căsuţa din vale. Seara, înghesuiţi în camera neîncăpătoare, cei nouă participanţi ai expediţiei au jucat „mimă”, spre hazul gazdelor care ne-au ţinut isonul până la miezul nopţii.

În ultima dimineaţă de excursie s-a lăsat bruma şi cerul s-a înseninat. Păpuşa sclipea sub albul primei ninsori de iarnă timpurie. Unii dintre noi au plecat la plimbare prin Cheile Dâmboviţei, alţii au încercat zadarnic să găsească locul de coborâre în rapel peste misteriosul perete de la Gaura Vulturilor. În vălmăşagul tufelor şi făgetului crescut pe coama dealului, ne-am lăsat păgubaşi, căutând soarele molcom şi poienile presărate cu brânduşe.

Nu aflasem nici cine a fost Bârnoaia şi nici nu ne mai ardea de şagă cu necuratul. Să doarmă liniştit în palatul său umed! Albastrul cerului şi adierea vântului îţi umplu sufletul de bucurie, mai mult decât toţi galbenii boiereşti.

Cu motocicleta peste munte

Dintre toate mijloacele de transport terestru există unul care are cei mai mulţi prieteni şi duşmani. El nu inspiră respect ca un automobil, nu trece neobservat ca o bicicletă, nu se integrează în peisajul rural ca un car cu boi, nu zguduie zările ca un tren accelerat. Mereu prăfuit şi murdar, stârneşte câinii cu zgomotul eşapamentului, se vâră ca un spiriduş printre maşini şi pietoni. Mai degrabă la el ar fi trebuit să se refere Topârceanu în ameninţătoarele versuri:

Păzea că trece-n goană.
Aleargă.
Vâjâie ca vântul
Şi dacă n-ai urechi normale
Te face una cu pământul!

Aţi ghicit că vorbim despre motocicletă. Lipsită de siguranţă şi confort, asemenea unui armăsar nărăvaş gata să te lepede în şanţ, această încurcă-circulaţie, cu toate păcatele sale, se potriveşte cu elanul tinereţii. Ei îi datorăm multe dintre drumurile noastre de munte şi îi suntem recunoscători pentru adevăratele „expediţii" organizate în concediu.

Motocicleta mea a depăşit vârsta… majoratului, şi-a pierdut lustrul, are tobele turtite de bolovani şi aripile sudate, dar sufletul său continuă să bată… în patru timpi cu aceeaşi vigoare. I-am făcut un ataş încăpător, anume să poată înghiţi cort, saltele pneumatice şi saci de dormit, frânghii şi pitoane, primus şi aparate fotografice, echipamentul de vânătoare subacvatică, ba chiar o barcă de cauciuc. Anii şi drumurile făcute împreună cu noi îi acordă dreptul să se laude mai abitir ca pescarii amatori. Şi câte nu are de povestit!

Odată a luat foc, într-o zi de februarie a remorcat unsprezece schiori pe drumul înzăpezit de la Babarunca la Săcele, altă dată a trecut dealurile dobrogene prin porumburi… dar mai mult decât păţaniile sale, povesteşte cu patimă despre frumuseţile pe care le-a întâlnit şi le-a îndrăgit.

Cunoaşte Dobrogea, îndrăgostită de stepă, de codrul Babadagului, de piramida Vârfului Ţuţuiat şi de largile privelişti peste Razelm. Cunoaşte nordul Olteniei şi platoul carstic al Mehedinţilor, de

parcă ar fi fost fabricată în… Gorj. A cutreierat Banatul prin păduri, a trecut peste Munţii Semenicului, a urmărit învolburarea apelor Minişului şi încătuşarea Dunării la Cazane.

În munţii Apuseni se laudă cu drumuri istovitoare, ca şi cu fermecătoare privelişti. A trecut toate pasurile Carpaţilor, a îndrăgit imensitatea Bistriţei stăvilite la Bicaz, eleganţa barajului de la Sadu V., căpăţâna albă a Pietrei Unice, ne-a însoţit în nenumărate zile de schi şi în multe regiuni, din Bucegi şi până în Gutin, nu rareori a aşteptat pitită în tufe să ne înapoiem din ascensiuni.

Iată suficiente motive care să-i asigure un loc de seamă în echipă şi să ne prilejuiască amintiri.

Să spicuim câteva, la întâmplare.

SPRE CIUCAŞ

Zăganul, Ciucaşul şi modestul lor vecin de apus, Muntele Bobul Mare, alcătuiesc un adevărat paradis pentru drumeţi. Numai sărăcia mijloacelor de transport face ca acest paradis să fie atât de puţin umblat, cu deosebire de toamna târziu până prin aprilie, când doar căruţele şi săniile cu boi se încumetă să facă pârtie peste Trecătoarea Bratocei.

Îmi aduc aminte o dimineaţă rece, dar însorită de primăvară, când am luat schiurile scurte în bandulieră şi am pornit motorul către Ciucaş. În sus de cabana Babarunca se vedea şoseluţa parţial eliberată de ultimele zăpezi, iar ghioceii se îngrămădeau printre tulpinile fagilor. Cam la jumătatea urcuşului, la jgheabul de piatră cu izvor, începea însă graniţa iernii, cu gheaţă şi făgaşe tot mai adânci în zăpadă. Intrând cu roţile pe o urmă de sanie, nu am reuşit să o părăsesc până pe înălţimea trecătorii.

Am oprit motorul încins. De jur-împrejur nu se simţea ţipenie de om. Soarele poleia culmile ninse şi stâncile golaşe din Ciucaş şi Zăgan.

Am depărtat motocicleta de făgaşele drumului, împingând-o anevoie în zăpada adâncă, şi am pornit către Bobul Mare, ascuns vederii, în capătul unui drum nu prea lung, pe firul crestei carpatine. Muchia împădurită este tăiată de o alee umbroasă, pe care la tot pasul se încrucişează urme de vulpi şi căprioare. După jumătate de oră, ajungând în creştetul unui vârfuleţ anonim, vederea se deschide către Bobul Mare, rotunjindu-şi spinarea golaşă peste versanţii îmbrăcaţi cu făget. Schiurile taie drum în continuare prin poieni, ţinând firul

muchiei adâncite într-o şa prelunga.

Am hoinărit atunci ore întregi pe înălţimea culmii unde vântul îngheţat răscolea pojghiţe sticloase de zăpadă, apoi am coborât în slalom printre fagi bătrâni, la adăpostul pădurii încinse de soarele arzător. Am regăsit motocicleta târziu după-amiază şi am pornit iarăşi motorul către vale, înotând pe urme de sanie. Odată cu seara soseam în oraş, prăfuiţi şi bronzaţi, cu buchete de ghiocei legate în vârful schiurilor, înfruntând privirea curioşilor care nu bănuiau ce drum frumos am făcut într-o scurtă şi minunată zi de primăvară.

Cunoaşterea Ciucaşului o datorăm în întregime motocicletei. Unul dintre cele mai atrăgătoare este drumul pe lângă Vârful Tesla, şi nu este primăvară să nu ne bucurăm de farmecul său. Sosim de obicei într-o sâmbătă seara şi lăsăm motocicletele la Babarunca, încărcaţi cu schiuri şi raniţe grele traversăm pajiştea din faţa cabanei şi pârâul, apoi intrăm în pădurea deasă de fag, care te cuprinde îndată după perdeaua trunchiurilor înalte şi drepte. Poteca înecată sub frunzişul ruginit urcă alene, întâlneşte pâlcuri de ghiocei şi brebenei, şi câştigă pe nesimţite înălţime, până pe creasta unde regăsim marcajul. Urmând şirul poienilor către dreapta, zărim în curând printre ramuri desfrunzite o căpăţână ciudat alcătuită din coaste repezi, presărate cu stânci ascuţite şi brădet, într-o simetrie aproape perfectă: Vârful Tesla. Pe măsură ce ne apropiem de el urcuşul devine pieptiş, iar stratul de zăpadă creşte la rădăcina fagilor.

Cam pe aici ne prinde noaptea, silindu-ne să aprindem lămpile. Marcajul ne scoate apoi sub Tesla pe un plai întins, traversează firul unui pârâu şi se îndreaptă în coborâş lin, printre bra/i şi jnepeni, către Stânca Ursului. Vom poposi cel mai bine la adăpostul peretelui său boltit şi afumat de focuri ciobăneşti. Cărarea continuă prin pădure, se pierde pentru câteva clipe în ultima şa, şerpuieşte iarăşi pieptiş printre brazi, apoi iese la gol, pe sub stânci ciudate de conglomerat.

Fermecătoare este singurătatea acestui drum în faptul primăverii, dar dacă traversezi il a stânga, pe sub stânci, până în valea vecină, afli un peisaj mai sălbatic şi locuri neumblate. Cu schiurile în spate ne vom deschide pârtie printre ţancurile şi vâlcelele unei spinări prăpăstioase. Piramida Ciucaşului răsare în ultima clipă, încununând arcul crestei împodobite de cornişe modeste. Atrăgătoare este priveliştea de pe acest pisc izolat deasupra adâncului proaspăt înverzit al văilor.

Minunat este, de asemenea, coborâşul cu schiurile pe sub piramidele Tigăilor sau prin hornurile şi vâlcelele dinspre sud-vest. Acolo vom găsi de fiecare dată adăpost de vânt, pante lungi şi zăpadă uniformă. La înapoiere tăiem făgaşe în trepte peste coaste sclipitoare, traversând la marcajul din ţana crestei principale. Din această şa sau mai bine din creştetul vârfului următor, scapă spre nord o pantă netedă, pe care schiurile alunecă vertiginos. Urma se strecoară peste coaste repezi, ocoleşte jnepeni şi brăduţi, lapoi este nevoită să pătrundă pe firul îngust al văii. În susuri lungi, trepte şi mici sărituri, coborârea ţine şiragul poienilor, până ce regăseşte marcajul înainte de Stânca Ursului. Întinsa pajişte de sub Tesla ne prilejuieşte, la sfârşit de aprilie, desfătarea ultimului popas. Aici înfloresc, mai multe ca în oricare alt loc, minunate flori alpine, adevărate orhidee, cu petale sângerii răsfrânte şi frunze prelungi, împestriţate cu pete cafenii.

O ultimă privire se adresează Ciucaşului, paralel desfăşurat, cu văi tăinuite şi stânci golaşe.

ÎNTRECERE CU MĂGARUL

Fiind mari amatori de drumuri alpine, să examinăm cu atenţie ghidul automobiliştilor: între Satulung şi Valea Doftanei vom descoperi pe hartă o linie roşie, traversând Carpaţii cam acolo unde ştim că se află Pasul Predeluş. Curiozitatea ne poate convinge să-i rezervăm câteva ore libere, poate trei sau patru, având în vedere că lungimea sa, din Satulung şi până la Comarnic, nu pare să depăşească patruzeci de kilometri.

Plimbarea începe într-adevăr minunat! Pornim din Braşov pe bulevardul larg proaspăt asfaltat, cu linii de troleibuz. Trecem încântaţi printre elegante blocuri muncitoreşti, înconjurate cu răzoare de flori, încununate cu pădurea antenelor de televiziune, înveselite de joaca şi forfota copiilor. Primim parada celor două şiruri zvelte de plopi, apoi ne abatem de pe asfalt şi, traversând cele „şapte sate" devenite oraş, ajungem la Valea Tărlungului. Chiar în curba asfaltată de la şanţuri se desface panglica prăfuită a presupusei şosele peste Carpaţi.

Iată-ne cu zece ani în urmă, într-o dimineaţă friguroasă de octombrie, opriţi la răscruce în aşteptarea primului trecător. Tocmai se apropia un moşneag, trăgând de căpăstru măgarul încărcat cu desage.

— 'neaţa, moşule! Cunoşti drumul până dincolo?

— Păi… tot înainte! Iaca şi eu mă duc la Teşila.

— Mergi sănătos! Da noi o luăm degrabă, că măgarii noştri au băut benzină. Noroc!

Bătrânul şi-a tras nemulţumit căciula pe ochi, fără să mai spună ceva, iar noi am plecat într-un nor de colb. După câţiva kilometri, şoseluţa părăseşte valea, avântându-se pe coastă printre bolovani. Am descălecat şi cu motocicletele de coarne am pornit la asalt, până ce ne-au părăsit puterile. S-a spart un far, s-a vărsat un acumulator, mă rog… ca la drum! Am oprit să facem ordine, tocmai cât i-a trebuit moşului să ne ajungă şi să ne arate calea.

Pasul Predeluş este o şa prea puţin răsărită peste codrii de fag, între culmile ierboase ale Gârbovei şi Muntele Bobul Mare. Acest pas fiind total lipsit de importanţă ca poartă de circulaţie, în mod normal drumeagul s-a părăginit. Pârtia îngustă, transversal pardosită cu lemne putrede, urcă în serpentine la pasul anonim, apoi coboară de cealaltă parte, împletindu-se de-a lungul pârâului, prin apă sau peste podeţe de buşteni.

Hărţuiţi de gropi şi noroaie, pierzând timp preţios cu reparaţia ambreiajului defectat de prea numeroase solicitări, odată cu seara am sosit în sfârşit în satul Trestieni, gândind că ani scăpat de greutăţi. Când colo, podul fusese rupt de puhoaie cu câteva zile mai înainte. Lumea se aduna în jurul nostru. Unii afirmau că apa în vad ajunge la osia căruţei. Să încercăm? Să nu încercăm? Ne-am învârtit pe mal, până ce… a sosit moşul. Mieros şi satisfăcut, s-a oprit lângă noi şi ne-a apostrofat în auzul tuturor:

— Va să zică măgarii dumneavoastră fac mofturi? Acu să-l vedeţi p-al meu!

Încălecând tacticos pe desage a intrat în râu.

Noi, după el, dar la jumătatea vadului apa ajunsese la bujii, oprind motoarele. Moşul s-a tot dus, iar noi am descălecat îmbrăcaţi şi încălţaţi, am împins cu chiu cu vai motocicletele pe celălalt mal, apoi am pornit să ne dezbrăcăm şi să ne stoarcem pantalonii şi ciorapii. Prin satele Teşila şi Secăria, peste dealuri la Comarnic, revedeam asfaltul în puterea nopţii, socotind fără mândrie proaspătul nostru record: 43 kilometri în unsprezece ore!

CĂI DE MUNTE

Nu este un secret pentru nimeni faima proastă de care se

bucurau peste hotare drumurile româneşti moştenite din vremuri de tristă aducere aminte. Cu atât mai mare este mândria pe care o încercăm, luând parte la uluitoarele transformări. Acei dintre noi cu suficientă vechime în sportul motorizat sunt în măsură să facă o justă comparaţie între starea de ieri şi măreţele realizări de astăzi. Odinioară gândeam cu frică la hârtoapele pe care în fiecare sâmbătă seara goneam către Piatra Graiului, Bucegi sau Tuşnad. Acum ne invită asfakul către Bran, Zărneşti sau Valea Oltului. O călătorie de vacanţă până la Constanţa sau Tulcea părea adevărată aventură, astăzi avem la dispoziţie asfalt în inima Dobrogei. Pe tot cuprinsul ţării am înfruntat şosele istovitoare. Astăzi eşti nemulţumit să constaţi că un singur concediu pe an nu te poate ţine la curent cu noutăţile: defileul Oltului a devenit ca în poveşti, s-a făcut drum ca în palmă între Vatra Dornei şi Pasul Mestecăniş, Moldova este de nerecunoscut, s-a terminat asfaltul de la Oradea în mijlocul Munţilor Apuseni, de la Brad La Deva, precum şi cea de la Craiova la Turnu-Severin.

Cu toate acestea a rămas neatinsă vechea patimă pentru aventurile motorizate, pe căi care asaltează poate de munte sau te poartă în adâncimea codrului, cât mai aproape de ţintă.

Pe fiecare an creşte numărul celor care, părăsind minunata şoseluţă dinspre Bicsad şi Târgu Secuiesc, se caţără pe drumeagul părăginit al Muntelui Ciomatul, căutând marginea platoului de unde se iveşte, cufundată în craterul împădurit, oglinda uşor încreţită de vânt a Lacului Sfânta Ana. Coborâşul emoţionant, pe serpentine roase de ploi, peste rădăcini şi muşchi, îi lasă la marginea apei întunecate, lângă vetre improvizate şi corturi pitite printre brazi. Zbenguiala pe plute încetează abia seara, când somnii pitici ies la vânătoare, în licărirea focurilor de tabără.

Dând târcoale Pietrei Craiului, motocicliştii urcă prin satul Peştera până sub pădure, ocolesc peste dealurile satului Şirnea, coborând vertiginos la Dâmbovicioara, de unde drumul continuă pe la Izvoarele din Plai şi Gaura Brusturetului, până departe sub Piatră, sau se încumetă să ajungă la Plaiul Foii. Dacă au prins de veste că s-a construit un nou drum forestier pe Valea Dâmboviţei, îl caută la prima cotitură a şoselei naţionale, dincolo de Podul Dâmboviţei, trec pe lângă peştera de la Colţul Surpat şi pătrund în sus pe vale, până sub Muntele Cascue.

În Masivul Bucegi se poate urca pe Valea Glăjăriei, până la o oră

şi jumătate depărtare de cabana Mălăeşti, pe Valea Şimonului, până sub stâncăriile Găurii sau pe Valea Băngălesei, unde ai de ales între câţiva kilometri de proaspăt drum forestier, o plimbare la căsuţa din Guţan sau un drum de trei ore până la Peştera Ialomicioara. Cu motocicleta este uşor accesibilă minunata regiune ascunsă în fundul Văii Azuga, dominată de Piatra Mare, Găvanul şi Turcul. Ajunge oare?

Hai să mai destăinuim un secret! începând din vara anului 1963, turiştii de pe Valea Prahovei au la dispoziţie una dintre cele mai la îndemână şi frumoase şosele alpine din ţară: traversarea Sinaia-Valea Ialomiţei peste Muntele Dichiu. Am aflat despre construcţia ei în august 1962 şi m-am pripit să o străbat, deşi săpăturile erau în toi. Călătoria începe un pic mai sus de km 105, pe şoseaua care trece podul peste Izvorul Dorului şi conduce în serpentine peste Muntele Păduchiosul. Numeri zece cotituri, apoi te abaţi la dreapta, constatând cu uimire că vechiul drum până la cariera de piatră a devenit o alee lată, nivelată şi pietruită. Ea se încolăceşte, acum peste râpi împădurite, pătrunde adânc către vâlcelul Păduchiosul, schimbă încă o dată direcţia către răsărit, formând o uriaşă buclă, apoi încalecă spinarea Vânturişului la 1400 metri altitudine. Aici întâlnim vechiul drum de plai pe care, acum câteva zeci de ani, 36 perechi de boi au târât vreme de două săptămâni locomobila staţiei de funicular Bolboci. Calea cea proaspăt săpată traversează coastele sudice, pe deasupra Văii Cărpinişul, continuând să urce şaua Muntelui Dichiu. Lucrarea încă nu este terminată şi obstacolele se ţin lanţ: un baraj de pietriş, un vâlcel fără pod, apoi… dărâmăturile unor stânci de curând dinamitate. Este duminică şi nu pare să fie ţipenie de om în jur. Mă apuc de treabă, rostogolind cu nădejde bolovanii peste mal. În jumătate de oră eliberez cam zece metri, apoi mă opresc în faţa unei lespezi de sute de kilograme. Un motor pare să se audă dincolo de prima cotitură. Curând apare un buldozer puternic, trăgând după el namila remorcii. Flăcăul de la volan nu se lasă rugat: aşterne la pământ plugul lucitor, se opinteşte în mormanul bolovanilor, îi rostogoleşte într-un nor de praf către vale, apoi se retrage cu remorca ameninţător suspendată deasupra râpii, făcându-mi loc de trecere.

În zgomotul motoarelor schimbăm strigăte de drum bun. La creastă ne cuprinde peisajul golului alpin, cu poteci răsfirate peste coaste ierboase şi turme răspândite în triunghiul vârfurilor Oboarele, Vânturişul şi Dichiul. Dincolo de adâncimea Ialomiţei se înalţă silueta

întunecată a Muntelui Zănoaga, cu umeri larg, peste prăpastia cheilor.

Şoseaua coteşte la stânga, şerpuind pe deasupra Văii Dichiul. Podurile încă nu au fost începute, de aceea ne abatem pe urme de tractor, traversăm pâraie, coborâm şi urcăm emoţionaţi pante lutoase de câte 30 – 40°, dăm probe de echilibru peste pământul proaspăt răscolit. Înlănţuirea ultimelor serpentine se termină în glodul pârâului care ne conduce în sfârşit la drumeagul îmblânzit al Văii Ialomiţa. În continuare revedem încântaţi locuri şi imagini familiare: Cheile Tătarului, Padina, Cocora şi silueta cabanei de la Babele, căldările depărtate şi Obârşia. Apoi oprim motorul printre stânci la… gura Peşterii Ialomicioara Motociclistul este încă neîncrezător, şi totuşi Bucegii pot fi aşadar străbătuţi şi altfel decât cu pasul!

La înapoiere, aproape de Sinaia, am ajuns din urmă un flăcău înalt, îmbrăcat de sărbătoare, chiar tractoristul de azi dimineaţă. Am aflat că şoseaua fusese începută abia în primăvară şi era planificată să fie terminată… în toamnă! Nu-mi vine să cred ce aud!

— Ce vă miră? Doar ne-am luat angajamentul! Avem timp de pierdut?

Mi-a strâns mâna scurt. Priveam după el cum se depărta mândru: unul dintre oamenii de nădejde, încrezător în viitorul luminos al patriei.

PESTE PARING

Şi acum, invitându-vă să părăsiţi marile şosele asfaltate, în căutarea frumuseţilor mai puţin accesibile, să parcurgem în treacăt cel mai înalt, lung şi greu drum alpin din ţara noastră, traversarea peste Masivul Paring. Ca altitudine maximă atinge 2150 metri pe Muntele Urdele, ceea ce îl recomandă suficient. Ca lungime, biruie aproape o sută de kilometri peste Carpaţi. Ca dificultate însă nu se împacă nicicum cu turiştii iubitori de asfalt, dai răsplăteşte din plin pe călătorul îndrăgostit de peisajul crestelor sure, de liniştea căldărilor alpine şi de orizontul care întinde o punte albastră peste munţi.

Pentru prima dată am trecut Paringul în anul când am cumpărat prima motocicletă: un AJS de 275 cm^3 vechi şi murdar, fără claxon şi lumină, fără suspensia atât de apreciată astăzi, dar cu un motor excepţional de simplu şi… uşor de demontat. Se strica atât de des, încât, după două luni de ucenicie, îi cunoşteam toate piesele şi toate leacurile. În dimineaţa plecării în concediu am descoperit o crăpătură

în rezervor şi l-am dus la sudor. Deşi interiorul fusese umplut cu apă rece, gazele degajate s-au aprins, lăsându-mă pe loc fără gene şi sprâncene. Bandajat până peste ochi, amărât şi vesel în acelaşi timp, ani plecat acum cincisprezece ani la primul drum lung cu motocicleta. Până la Sibiu am făcut 6 ore, deoarece avansul se deregla fără să aflu cum. Zorii zilei următoare m-au surprins pe trotuar în faţa hotelului, confecţionând din daltă şi ciocan o pană pentru magnetou. Până pe Valea-Sebeşului mi s-a rupt frâna de mână, până la Oaşa mi s-a întins lanţul, sărind de paisprezece ori de pe roată, pe Tărtărău am aprins foc în mijlocul şoselei pentru a-mi cositori cablul de ambreiaj, iar la cabana Rânca am căutat cuie şi sârmă pentru a-mi repara şaua ruptă. Nu voi mai pomeni alte detalii tehnice, legate inerent de vremurile când cei mai mulţi dintre noi aveam dorinţe modeste. Muncitorii noştri consideră astăzi normal să posede cu relativă uşurinţă un vehicul modern. Mai puţin decât păţaniile care acordau călătoriei un caracter aventuros, mi-au rămas întipărite în memorie imagini pline de pitoresc.

Prima impresie puternică s-a născut în faţa vertiginosului coborâş de pe înălţimile Jinei, către căsuţele cătunului Dobra, ascunse în golul celor cinci sute de metri adâncime. Am rămas peste noapte în satul Sugag, iar în dimineaţa următoare am pornit în sus pe Valea Sebeşului.

Cale de cincisprezece kilometri, până la confluenţa cu Pârâul Bistra, urmezi partea cea mai frumoasă a râului, frământându-se năvalnic peste stânci, întovărăşit de ceaţa uşoară a dimineţii. Valea are caracter de defileu, cu maluri stâncoase, împădurite. După zece kilometri, pe stânga, albia ocoleşte un pinten de optzeci de metri înălţime, acoperit cu lespedea ciudată a Mesei Jdovului.

În sus de confluenţa Bistrei, valea descrie un larg ocol până la Tău, loc deschis, cu priveliştea căsuţelor risipite pe boturi de deal. În sfârşit, la kilometrul 39, râul Sebeş ne surprinde cu oglinda tăului ascuns între barajul de lemn şi tivul întunecos al codrului.

De acum am intrat în creierul munţilor. Peste nouă kilometri vom părăsi valea, pornind în serpentine către Culmea Tărtărăului, dincolo de care ajungem la Obârşie, odată cu pârâiaşul venit să se întâlnească la sfat cu Lotrul. Cabana se află într-o poiană largă şi îmbietoare, înconjurată de brazi şi culmi. Apele abia sosite din Zănoagele Paringului freamătă peste prundişul mărunt.

În sus de Obârşie, şoseluţa seamănă cu o alee, de-a lungul Lotrului. După aproximativ cinci kilometri trece apa, acolo unde altă dată am traversat de două ori fără pod şi se avânta prin pădure, în serpentine strânse, până pe Muntele Ştefanul, la gol.

Era atunci la mijloc de septembrie, în ziua sorocită pentru plecarea turmelor. Pe scurtăturile şoselei coborau pâlcuri de oi şi ciobani înfăşuraţi friguros în sarici. Arii de fluier, fără început şi fără sfârşit, dădeau un farmec trist culmilor pustii. Treptat pădurea se răreşte, iar orizontul se deschide larg către vârfurile Iezer şi Setea, unde ochiul urmăreşte până în jnepenişul căldărilor firul argintiu al Lotrului izvorât de sub Lacul Călcescu.

Deasupra Muntelui Ştefanul, pe loc şes, la răscruce cu panglica cenuşie a căii de legătură cu Brezoi, şoseaua se avânta către Muntele Cărbunele şi printr-un mare ocol pe deasupra căldărilor Lotriţei, soseşte pe un platou întins, făcând parte din culmea principală a Paringului. Ar fi de prisos să încerci a descrie în toate amănuntele ceea ce vezi şi simţi ca drumeţ, străbătând acest ţinut carpatin, greu accesibil cu piciorul. Ocolul vastei căldări a Urdelor, urcuşul nesfârşit al curbelor pietroase, popasul la 2150 metri altitudine, toate acestea se întipăresc adânc în amintire, fără comparaţie cu alte călătorii în Carpaţi. Trecând de punctul culminant, drumul continuă pe sub Vârful Păpuşa către Şaua Dengheru, înainte de a coborî spre satul Novaci, ne aşteaptă popas la cabana Rânca. În ziua aceea de septembrie, odată cu apusul soarelui, arii sorbit de la fereastra cabanei una dintre cele mai frumoase imagini ale Paringului: culmi îmbujorate de ultimele licăriri, deasupra văilor întunecate ale Gilortului. Pe trupul mistuit de umbre al Păpuşii abia se mai desluşeau serpentinele, cusute cu fir subţire.

După doi ani am repetat traversarea, din Oltenia spre Sebeş. Am admirat arta meşterilor de la Horezul, am intrat în peştera cu lilieci de la Bistriţa, în Peştera Muierii şi în peştera de la Polovraci, deasupra Olteţului ameţitor ascuns în funduri de văgăună.

Peste Urdele şi Cărbunele am întâlnit căruţe lungi trase de boi, încărcate cu puţini de brânză, mânate de oameni cu privirea deschisă şi chef de vorbă. În Valea Lotrului am găsit podul rupt de puhoaie şi am trecut cu motocicleta prin undele repezi, apoi, la Obârşie, l-am revăzut pe badea Ghişe. Nu l-aţi cunoscut? Era aspru la vorbă şi nu ne ospăta… decât cu păstrăvi împănaţi cu slănină. Din tinereţe, trăia vară şi iarnă la Obârşie, unde nu călca picior de om pe vremea zăpezilor. În prima

iarnă, când feciorii lui l-au convins să locuiască în sat, s-a stins fără să se ştie de ce…

În şaua largă a Muntelui Ştefanul am întâlnit firul unui drum care, făcând ocol prelung pe deasupra Lotriţei, se pierde alb şi aproape drept, pe sub o coastă, care după cum vom afla, se numeşte Coasta Benghii. Călătorul dornic de noi privelişti nu va fi dezamăgit venind din acea direcţie la întâlnire cu Paringul.

Să părăsim la podul Gura Lotrului asfaltul proaspăt din defileul Oltului, elegant împodobit cu balustrade. Ne vom abate prin localitatea Brezoi, angajându-ne de-a lungul râului, cale de peste 20 kilometri. Şoseluţa se împleteşte cu linia căii ferate forestiere, împărţindu-şi spaţiul restrâns. Hotar între satele Mălăia şi Voineasa este podul peste apa Lotriţei. Va trebui să fim atenţi, deoarece îndată, dincolo de şipotul şi staţia căii ferate, se desface aproape neobservat la stânga începutul urcuşului către Paring. Primele serpentine ne aduc imediat la picioare fundul văii.

Oricât ţi s-ar părea coasta de abruptă şi priveliştea de ispititoare, să nu repeţi, călătorule, greşeala de a te opri deseori pentru fotografii! Urmează aproape 40 kilometri de drum necunoscut, al cărui farmec abia începe.

Drumeagul depăşeşte limita pădurii de fag, şerpuieşte printre fineţe presărate cu mesteceni picturali, trece pe sub Vârful Cireşu, apoi coboară uşor pe lângă prima stână, pregătindu-se pentru culmea care începe să devină parţial vizibilă. În stânga, dedesubt, apare ultima aşezare pe Lotriţa. cătunul Ciunget. Motocicleta urcă şi coboară peste Plaiul Haiturile, ţinând uneori făgaşul îngust de-a curmezişul coastelor ameţitoare, alteori alei umbrite cu mesteceni. Creasta împădurită părăseşte orizontul şi se apropie. La Dosul Mânilesii intrăm în tăieturi şi zmeuriş, începând urcuşul anevoios al Şteviei. Serpentinele sunt părăginite şi bolovănoase, iar temperatura motorului creşte, pe măsură ce ne apropiem de culme. Apoi, efortul scade, depăşim culmea, întâlnim o plantaţie şi ne potolim setea la primul şipot.

Fără să bănuim, ne-am abătut mult de la cursul Lotriţei. Ieşim îndată la gol, în dreptul cantonului pastoral Plaiul Poienii. Sub el se adânceşte Valea Rudăreasa, iar dincolo de ea se ridică peste păduri Vârful Repezi, amestecând verdele ienuperilor cu roşieticul tufelor trecute de rododendron. Suntem aproape de jumătatea drumului, contorul vitezometrului indică 22 kilometri de la Mălăia.

Drept în faţă se zăresc vârfuri însemnate cu balize: Flotoşteanu şi Curmătura Noptesei, piramide întunecate pe cerul asfinţitului. Pe drumul rareori umblat creşte iarba. Pădurea rămâne sub Flotoşteanu, în schimb răsar stâncile, care mai departe fac parte din peisaj, ca maluri, pereţi sau căpăţâni albe. Culmi albastre ne înconjură cât vezi cu ochii.

Şoseaua urcă şi coboară, strecurându-se printre culmi golaşe: Turcinu, Paranginosul, Mogoşul, Boarneşul, apoi Pietrile. La stâna din Pietrile ne-a întâmpinat baciul Ion „Benzină", om zdravăn şi vesel, mândru de burdufele sale de brânză în guşă de curcan. Ne-a invitat să dormim la camera „oficială", o încăpere de şindrilă cu laviţă, înaintea noastră dormise neoficial… numai un porc. La cină am fost ospătaţi cu lapte, mămăligă şi urdă, apoi am mers la culcare, vecini în ograda strâmtă cu berbecii şi măgarii.

Se lăsa noaptea, cu cer senin, şi boarea călduţă purta aroma brazilor peste stâna cu miros de fum, brânză şi lut frământat de copite. Dimineaţa următoare, cu senin nepătat, ne-a poftit să grăbim la drum, pe urcuşul Vârfului Puru. Din şa se deschide grandioasa privelişte a Paringului. Pe sub Zănoaga şi Coasta Benghii, drumul îngust lasă de partea stângă ultima căldare largă şi primitoare a Lotriţei, cu pâlcuri de brădet şi stâne împrăştiate. La o oră depărtare de stâna, traversând pante înierbate, sosim în şaua Muntelui Ştefanul la răscrucea cu şoseaua Novaci-Sebeş.

Dacă am face o ultimă propunere?

Ceva mai jos, pe Coasta Ştefanului, înainte de pădurea Lotrului, se află o căşărie. Cerem voie să lăsăm aici motocicleta, cu gând să mergem la Lacul Călcescu. Valea largă a Lotrului se întinde la picioare, de la Obârşie şi până la orizont, unde matahala sură-albastră a Vârfului Setea adăposteşte lacul alpin. În jnepenişul povârnişurilor depărtate zărim adesea sclipind la soare firul pârâiaşului izvorât din lac. Nici nu crezi că până acolo este cale de numai două ceasuri cu piciorul!

Marcajul „roşu vertical" se desprinde din şosea, cam cu două serpentine în jos de căşărie. Noi vom prinde însă una dintre „lăsători", cum sunt acolo denumite potecile şi, ţinând aproximativ aceeaşi curbă de nivel, pe deasupra stânelor din Cărbunele, vom regăsi marcajul într-o şa însemnată de sub Coasta Petresii. Curând intrăm în taina pădurii bătrâne, semnele aproape dispar în terenul umed, cu bolovani şi izvoare furişate pe sub iarbă, pentru a se înfrăţi cu pârâul care vine

de sub Vârful Iezer.

Marcajul traversează valea către apus, pătrunde într-o căldare prelungă, printre ultimele pâlcuri de brazi şi primele desişuri de jnepeni, apoi urcă spre lacul ascuns deasupra noastră, pe terasa copleşită de vegetaţie.

Lacul Călcescu apare an ultima clipă, răsărind pe neaşteptate, cu oglinda uşor încreţită de briză, dominat de neorânduiala bolovanilor prăvăliţi de sub peretele sur. Am ocolit lacul, până am găsit un loc romantic, pentru bivuac, într-o mică poiană, cu izvor şi vatră de lespezi. În dimineaţa următoare, deschizând uşa cortului, nu am zărit nimic în afară de neguri. Apoi, ceaţa a prins să se destrame în fuioare, iar netezimea adormită a iezerului să tremure de adierea vântului şi cerculeţele păstrăvilor vânători. Până ce soarele ajunsese la cort, ceaiul de afine clocotea pe vatră. Apoi am părăsit gospodăria noastră vremelnică, fără teamă de musafiri şi am hoinărit ziua întreagă, numărând alte şase lacuri alpine, stârnind fără voie un ciopor de nouă capre negre, căţărându-ne pe stânci, până la culmea rotunjită şi pietroasă a Paringului.

Socotim îndeajuns aceste invitaţii la drumeţie. Prea numeroase sunt minunatele meleaguri ale patriei noastre, totul ne stă la dispoziţie, afară de… iniţiativă şi voie bună, care desigur nu ne lipsesc!

Călătorie de concediu

Ademenitoare sunt călătoriile cu motocicleta în jurul arcului Carpaţilor Meridionali, străbătând regiuni cu faimă pentru pitorescul lor deosebit: Ţara Haţegului, Munţii Semenic, Valea Dunării la Cazane, Podişul Mehedinţi sau Valea Jiului. Pe alei de munte, pe drumuri grele ca şi pe şosele asfaltate, drumeţul trăieşte din plin farmecul contrastelor: depresiuni şi lunci întinse, dominate de silueta crestelor carpatine, codri de brad şi păduri mediteraneene, dealuri sterpe sau coaste cu livezi roditoare, sate împrăştiate pe plaiuri, în vecinătatea puternicelor centre industriale, tumultul negru al Jiului, limpezimea Cernei sau zbuciumul tulbure al bătrânului fluviu încleştat între munţi.

Odată cu farmecul peisajului, drumeţul are prilej să guste înfiorarea galeriilor de peşteri rareori umblate, dar, mai mult ca orice, el sesizează izbitorul contrast dintre abundenţa mărturiilor a nouăsprezece veacuri de istorie şi vigoarea cu care o nouă orânduire,

înţeleaptă şi dătătoare de belşug, pătrunde până în cele mai izolate cătune, schimbând înfăţişarea locurilor şi trezind în oameni o nouă conştiinţă.

Semnificative îmi par acum două fapte, aparent neînsemnate, petrecute la interval de mai mulţi ani:

Prima stă consemnată printre notiţele drumului întreprins în Banat, pe Valea Minişului, într-una din seri. ne înapoiam de la pescuit, însoţiţi de bădia Pavel Minoiu, vânător vestit prin partea locului. Tot povestind, la un moment dat am trecut pe lângă o pajişte foarte ciudată, presărată cu numeroase moviliţe năpădite de iarbă.

— Ce să fi fost aici, bădie? Parcă au scurmat sute de cârtiţe.

— Oameni săraci, nu cârtiţe! Cât vezi aici, au scormonit şi cernut tot pământul. Credeau că au să găsească comori… au rămas tot cu sărăcia…

A doua întâmplare s-a petrecut la unul dintre popasurile ultimului concediu, în drum către Mehedinţi, nu departe de satul Slătioara. Când am ieşit dimineaţa din cort, am văzut în apropiere un bătrân, care aştepta răbdător să intre cu noi în vorbă, îndeosebi voia să afle starea recoltei în alte regiuni şi ce cantitate scot alţii la hectar. Curând am aflat cum îl cheamă, că are 73 ani, şi am prins să îl descoasem:

— Păi bine, moş Corcău, ai cumva moşie de vrei să ştii atâtea?

— Oi fi având… că doar am făcut cu toţii colectivă mare! Avem şaizeci de pogoane de grădină irigată, grâu citu-i lumea… Iaca, ieri ne-a chemat pe toţi şi, ne-a dat zarzavat şi grâu… că cine munceşte are. Au venit ingineri şi măsoară, ne face fabrică de aluminiu pentru două mii de oameni! Tot să trăieşti, nu ca înainte…

Faptele nu au nevoie de comentarii, după cum vorbeşte de la sine panglica şoselelor proaspăt asfaltate, grăbite să te poarte de la Craiova la Turnu-Severin sau pe Valea Streiului până la ţara Haţegului, ştergând amintirea vechilor drumuri de praf, glod şi hârtoape.

Iată-ne plecaţi în căutare de locuri frumoase, peşteri şi… peşti. Prima dimineaţă a călătoriei ne-a surprins lângă Cibin. Soarele abia ridicat deasupra orizontului făcea să fumege uşor pânza umedă a corturilor şi iarba îmbibată de rouă. Am strâns tabăra şi, cu maxima viteză permisă de ataşul supraîncărcat, am gonit în continuare pe asfalt, prin Sibiu, Sebeş, Orăştie, până ce ne-a întâmpinat silueta

impunătoare a Dealului Uroiu, înălţat cu aproape două sute de metri deasupra Mureşului lenevit printre sălcii. De aici am intrat pe Valea Streiului, drept către munţii albaştri.

Primul obiectiv este înfăţişarea reînnoită a localităţii Călan. Ea se mândreşte cu băi termale, cunoscute din vremea romanilor, cu cei peste o sută de ani de viaţă industrială şi cu faptul că furnizează fontă aproape tuturor turnătoriilor din ţară. Din depărtare, flăcările fâlfâind deasupra semicocseriei îţi trezesc curiozitatea. Din apropiere, ochiul admiră noi blocuri muncitoreşti, drumuri îngrijite şi flori.

Peste dealul împădurit al Haţegului, serpentinele şoselei coboară într-o depresiune întinsă şi bogată, cu păduri, livezi şi ogoare. Ne aflăm în vestita şi bătrâna „Terra Harsoc", cuibul vechilor cnezi. Orăşelul a primit în ultimii ani o înfăţişare curată şi îngrijită, cu noi locuinţe, magazine şi centrul său asfaltat.

De aici ne îndreptăm către Banat, făcând următorul popas în Sarmizegetusa, vechea capitală întemeiată în anul 110 din porunca împăratului Traian. Cu sfială păşim pragul muzeului local. Cercetăm pietre cu inscripţii latine şi eline, vase de lut şi sticlă, arme, statuete, un zeu Pan micuţ şi expresiv, mausoleul familiei Aurelia, reconstituit cu ulciorașele. monedele şi cuiele care îi aparţinuseră.

La mică distanţă, pe drumul marcat către Retezat, rătăcim printre ruinele palatului Augustalilor, coborâm în camera tezaurului, cercetăm marile cisterne şi resturile caloriferului cu aer cald, numit Hypocaustum. Lângă şosea ne aşteaptă ruinele marelui amfiteatru eliptic, cu celulele animalelor sălbatice şi coridorul subteran.

Câţiva kilometri mai departe, pe un platou micuţ lângă şoseaua în curs de asfaltare, monumentul în formă de buzdugan aminteşte anul 1442, când Ioan de Hunedoara cu cincisprezece mii de ostaşi au bătut armata celor optzeci de mii de fesuri a sultanului Amurath.

Motocicleta soseşte apoi la Porţile de Fier Transilvane, trecătoarea unde au răsunat acum 19 secole, la Tapae, strigătele dacilor bărboşi, căzuţi în lupta împotriva cotropitorilor. Alături de calea ferată dinţată, şoseaua coboară spre valea largă a Bistrei. Târziu după-amiază, obosiţi de drum şi de avalanşa impresiilor, am întins cortul în lunca umbrita de arini.

A doua zi ne-am aflat la drum prin localitatea Oţelul Roşu în plină construcţie, prin Caransebeş cu centrul său liniştit, asfaltat şi curat, apoi de-a lungul văii Timişului. Duzii încărcaţi cu boabe negre,

dulci ne-au oprit prea deseori din drum, astfel că ne-a prins seara şi am întins cortul într-un zăvoi plin de licurici.

A treia zi, pornind prin satul Slatina Timişului, ne-am îndreptat către Munţii Semenic, pe un drum puţin umblat şi bolovănos, care în primele minute a făcut să sară ataşul de pe arcuri şi să se rupă unul dintre şuruburile de legătură. Reparaţia sumară, dar de nădejde a fost îndată uitată, deoarece regiunea începuse să devină captivantă. Mai întâi pădurea închide orice privelişte, dar şoseluţa câştiga repede înălţime şi răzbate în plin soare pe coasta dealurilor, de unde privirea se deschide larg peste fineţe şi ogoare. Din cauza arşiţei motoarele ne obligă să poposim ceva mai des. În câte o livadă se mai găsesc cireşi pentru călătorii însetaţi, zmeura a început să se coacă pe lângă buturugi. Cât vezi cu ochii se zăresc căsuţe răzleţe şi săteni la coasă.

Din vârful dealurilor ocolim satul Brebu, trecem de cătunul Gărână, apoi urcăm la o mie de metri altitudine, în dreptul cantonului Prislop. Urmează un coborâş greu, printre bolovani şi noroaie. Rămânem surprinşi când, la o cotitură, descoperim în adâncul văii un lac albastru prelung. Pe oglinda sa alunecă bărci cochete şi iole cu pânzele întinse. Un drum şerpuieşte pe malul lacului, de la baraj şi până în capătul unde se varsă pârâul bogat în păstrăvi. Ne aflăm la Văliug, mândria muncitorilor reşiţeni, loc de admirabilă recreaţie. În zi de sărbătoare, mulţimea gălăgioasă şi veselă a turiştilor face „coadă” la staţia funicularului.

Sute de muncitori cu familiile lor se îndreaptă către cabanele Semenicului. Vârful stâncos, cu puţin răsărit peste platou, adăposteşte afinişuri, unde copii înarmaţi cu piepteni de lemn strâng în coşuleţe boabele negre şi dulci. Minutele şi gura le sunt pătate ca de cerneală, dar ochii le râd de bucuria zilelor însorite.

În josul satului Văliug, apa Bârzavei formează vechiul lac de acumulare, astăzi neutilizat, dar… plin cu peşti. Cam pe la mijlocul lungimii sale, am descoperit un promontoriu stâncos, înaintând în inima lacului. Am ascuns motocicletele în pădure şi am transportat la malul apei cele necesare popasului de o zi.

Locul este atât de izolat şi sălbatic, încât ne credem pe alte tărâmuri. De pe înălţimea stâncilor, în primul moment am şi zărit un crap de aproape un metru lungime (să nu credeţi că exagerăm, mai ales că alpiniştii măsoară cu lungimea de coardă!), înotând pe o parte, cu spinarea ieşită la suprafaţă, în semn de dispreţ pentru noi, pescari

diletanţi şi pofticioşi.

Până după-amiază, cățărați pe stâncile presărate cu pini şi tufe, ne-am necăjit să momim elenii leneşi, plimbându-le pe sub nas, de la cincisprezece – douăzeci de metri înălţime, lăcuste agăţate pe firul subţire al undiţei. Satisfăcuţi cu o duzină de victime, am înotat în apa liniştită a lacului, ne-am bucurat în tihnă de soare şi liniște, apoi am revenit seara la corturile instalate sub coroana unui nuc bătrân.

Următoarea ţintă a călătoriei noastre era Peştera Comarnic, într-o vreme considerată ca fiind cea mai lungă din ţară. Înainte de a intra în Reşiţa, am părăsit şoseaua principală, apucând către stânga drumul îngust, dar excelent, care urcă pe Valea Baciului. În jumătate de oră câştigam patru sute de metri diferenţă de nivel. Serpentinele Domanului rămân către dreapta, iar noi continuăm urcuşul, tăind coaste cu fineţe şi pruni.

În unele locuri şoseluţa seamănă cu o alee îngrijită, atât de îngustă cât să permită trecerea unui singur vehicul, printre două ziduri de verdeaţă. Dincolo de Capul Baciului şoseaua coboară, trece de primul canton, apoi ne conduce în valea Pârâului Comarnic, la cinci minute depărtare de vestita peşteră. Aşezăm corturile în poiana învecinată cantonului.

Galeriile Peşterii Comarnic, însumând aproape 3, 5 km, sunt opera Pârâului Ponicva. Apele sale bogate în păstrăvi, adesea umflate de ploi torenţiale, străbat dintr-o parte în cealaltă Cleanţul Putnata, altitudine 661 metri, ieşind la lumina înainte de vărsarea lot în Pârâul Comarnic.

Poteca urcă din şosea, trece peste o cale ferată îngustă, apoi ne conduce sub stânci, la intrarea mică. Uşa grea de fier este întredeschisă, lăsând să răzbată din interior adierea umedă şi rece a lumii subpământene. Aprindem lămpile de acetilenă şi coborâm emoţionaţi câteva trepte. Apoi ne cuprinde pasiunea explorării.

Prima surpriză a peşterii este o galerie laterală, cu apă. Pereţii săi prezintă straturi de rocă neagră greu solubilă, scoase în relief prin eroziunea straturilor moi. sub formă de benzi paralele, ornamentate pe alocuri cu concreţiuni micuţe. Galeria principală, când îngustă, când largă, cu săli mari, cu bolovani şi lespezi prăbuşite din tavan, urcă şi coboară. Am recunoscut ca Ponicva făcuse treabă bună! Prietenul meu alerga înainte cu Lampa, intrând ca un şobolan prin toate cotloanele, iar eu rămâneam mereu în urmă notând şi schiţând. La un moment dat

am auzit răsunând strigăte disperate:

— Repede cu lampa! Repede!

Am alergat alarmaţi, pentru a descoperi pe tovarăşul nostru… păzind cu lampa un peşte măricel, aflat captiv în lacul răsărit dintr-un vechi sifon. Alungindu-l cu toţii spre coada mai puţin adâncă a lacului, am dat năvală peste el şi l-am aruncat cu mâinile pe prundiş. Era un păstrăv de cel puţin două palme lungime, argintiu şi pătat cu punctele curcubeului.

Din sală în sală, strecurându-ne printre bolovani şi lespezi haotice, am descoperit în cele din urmă un cotlon strâmt şi o gaură cu urmele unei portiţe. Dincolo de ea se ascunde minunea „sălii virgine", unde mâna oamenilor încă nu a stricat sau iscălit nimic. Lămpile iluminează spaţiul încărcat cu ţurţuri sclipitori. În jur au împietrit stâlpi şi coloane, cascade, bazine mici suprapuse, mărginite de ziduri chinezeşti. Ciocănim uşor cu degetele o orgă ale cărei falduri scot sunete deosebite, admirăm fiecare colţişor cu dărnicie împodobit, ne plimbăm într-un adevărat palat de basm.

La înapoiere, descoperim că ultima sală mare este o adevărată capcană. Prin coridoare false intrăm şi revenim de fiecare dată în aceeaşi încăpere, descifrând cu mare greutate adevăratul drum, care ne scoate pe sub o lespede, la galeria principală. Pornim relativ repede, cu toate acestea avem nevoie de încă cincizeci de minute pentru a ieşi la lumină. Sub stâncile însorite ne primeşte atmosfera neobişnuit de caldă. Călătoria noastră în întuneric a durat în total şase ore.

Sosiţi la corturi, scoatem din sac singura amintire adusă din peşteră, o tăiem în patru bucăţi, le împănăm cu slănină şi le prăjim în celofan. Cine nu le bănuieşte măcar gustul, să-şi procure permis de pescuit păstrăvi în peşteră.

Zăduful prevedea o adevărată rupere de nori, care a transformat peste noapte pajiştea taberei într-un veritabil lac, dându-ne iluzia că plutim pe corăbii.

În cadrul unui odihnitor peisaj de păduri şi coline, şoseluţa îşi continuă mersul, ocoleşte cleanţul Navăsul Mic, întâlneşte iarăşi Pârâul Ponicva şi redevine aceeaşi alee umbrită şi încântătoare, până la cantonul Maial. Poposim pentru amiază la malul Lacului Bohui, cu oglinda nemişcată a apei verzui, pitită între brazi.

Pe înserat am coborât în localitatea Steier-Anina şi, mai departe, pe valea Râului Miniş. Locurile sunt încântătoare. Apa de munte,

limpede şi năvalnică se strecoară pe sub malurile stâncoase împădurite. La gura Pârâului Porneasa, în punctul numit „Ciarda" sau „Zăgregi", priveliştea se deschide. Şuvoiul zglobiu al Minişului, dispărut un timp în ocol pe după un promontoriu stâncos, se apropie iarăşi pe sub sălcii şi arini. La malul apei, într-o căsuţă de lemn înnegrită de ani, locuia ţaţa Veta „drăcoasa". Bună şi primitoare, ne dă voie să intrăm cu motocicletele pe livada necosită şi să întindem corturile alături de Miniş, în marginea păpuşoiului. Prunii gazdei stau să se rupă sub greutatea fructelor mici şi dulci, pe care le culegem pe întuneric.

Dimineaţa ies odată cu zorile afară din cort şi mă furişez cu undiţa pe sub sălcii, înainte să se trezească restul echipei de nomazi, un păstrăv şi un clean apar la bucătăria improvizată.

Cu jumătate de kilometru mai jos de gura Ponesei, pe malul opus şoselei, o cascadă picturală răsare din pădure, azvârlindu-se în cheile strâmte ale Minişului. Peste podeţul învecinat, am trecut râul şi, urmând pârâiaşul cascadei, i-am descoperit originea într-un lac albastru, izvorând de sub stânci. Deasupra lui se deschide bolta unei grote, transformată imediat într-un puţ sfredelit până la nivelul pârâului subteran, împreună cu tovarăşul meu de aventuri, am coborât cu lămpile în dinţi, dar numai el a cutezat să părăsească fundul puţului şi să forţeze ultima trecere, printr-o gaură atât de strâmtă, încât abia l-am scos afară, trăgându-l de hanorac.

Părăsind acest loc poetic, denumit „la bigăr", ne-am reîntors pe şosea, până la kilometrul 13, unde o boltă mare de stânca a devenit pentru câteva ore garajul motocicletelor noastre prăfuite. Dedesubtul şoselei ani descoperit una dintre „găurile lui Minoi", peşteră care porneşte de la nivelul râului şi se înfundă pe sub drum, în dealul vecin. Cotrobăim în hornul răsucit, admirăm într-un ungher concreţiuni albe, masive din „lapte de stânca", dar explorarea nu ne satisface. Altă gură întunecoasă ne pândeşte dincolo de torentul tulbure şi umflat de ploi al Minişului. Judecând după viteza apei, traversarea nu pare posibilă la prima vedere… pentru oamenii aşezaţi! Dar pentru noi, un capăt de frânghie rezolvă problema. Goi puşcă şi asiguraţi reciproc după toate regulile alpinismului, în câteva minute emoţionante reuşeam să ne satisfacem curiozitatea. Tremurând binişor de frig, călcăm cu tălpile goale prundişul colţuros, numărând aproximativ o sută douăzeci de metri, ne târâm pe burtă încă patruzeci de metri, apoi ne oprim

dezamăgiţi acolo unde tunelul se înfundă cu aluviuni. Altă galerie răspunde la o fereastră deasupra râului şi… nimic altceva!

În vreme ce iscodeam astfel locurile, de pe malul opus ne urmărea bătrânul îngrijitor al drumului, înainte de a încăleca pe caii noştri de fier, am aflat de la „drumar" taina unei peşteri cu pietre scumpe, cunoscută din nefericire numai de un „anginer" care posedă planuri vechi pe piele de capră.

Seara, tolăniţi pe iarbă în faţa corturilor, am stat la poveşti cu Pavel Minoiu, pescar şi vânător vestit, om cu vorba aşezată şi sfătoasă a celui trăit în natură. Am discutat despre animale şi oameni, despre pădurari şi braconieri răzbunători, despre haiduci, ca Adam Duma şi Lăzărică, spaima bogătaşilor şi poterilor.

La vremea mesei, bădia Pavel a pus la foc o mămăligă pripită. A învârtit-o bine cu „mâtca" – făcăleţ de brad având la capăt o stea de crăcuţe tăiate scurt – a netezit-o cu „coleşerul", apoi a răsturnat-o pe fundul de lemn. Ţaţa Veta ne-a adus ulcica de lapte şi, gata masa!

Apoi, răsucindu-şi ţigara, bădia ne-a povestit cum trăiau strămunii în „câmpul" turcilor. Zice-se. atunci în fiecare casă apa fiartă sta pregătită pe vatră. Când se vestea apropierea unei cete de pagini, oamenii opăreau gura copiilor, de strângeau sărăcuţii „ginţii" şi nu puteau să mai ţipe. Îndată „momânile" luau pruncii şi fugeau pe după cleanţuri sau se ascundeau în peşteri, unde şi astăzi „oginesc" oase de om şi comori neştiute. Somnul ne-a furat târziu. Dinspre lanurile de păpuşoi răzbătea tam-tamul tingirii cu care ţaţa Veta spera să gonească mistreţii.

Dimineaţa ne-am strecurat iarăşi cu undiţa la o bulboană a Minişului, lăsând în voia apei firul cu rima lungă în cârlig mic. Am păcălit patru păstrăvi, apoi am plecat cu bădia Pavel până la Apa Tăriei, pârâiaş sprinţar, şopotind în cascade pe sub fagi bătrâni şi coaste cu fineţe. Ne-am înapoiat cu alţi păstrăvi şi cu o legendă: în fundul văii se zărea vârful Muntelui „Zvârci prau", unde străbunicul familiei Minoiu fusese sfâşiat de draci, după ce se bătuse vitejeşte până ce s-a terminat praful de puşcă…

În ironia sfătoasă a vânătorului deprins cu observarea fenomenelor naturii nu era prea greu să descoperi ciuda faţă de superstiţiile, pe cale să fie definitiv izgonite din mintea oamenilor. Poveştile cu diavoli şi comori ascunse aparţineau nevoilor şi întunericului din trecut. Lumina culturii pătrunsese de acum pe Valea

Minişului, iar adevărata comoară avea să fie mărturisită, nu peste mulţi ani, în acele mândre îndemnuri răsărite în margini de drum: „Sat colectivizat. Urmaţi-ne exemplul!”

Drumul nostru ne-a purtat mai departe peste dealuri cu holde, cu păduri, cu rugi de mure, cu sate de oameni gospodari. În carnetul însemnărilor de călătorie s-au adunat amintiri şi imagini: Mehadia, Băile Herculane. Valea Cernei, peisajul dramatic al Cazanelor, Porţile de Fier. muzeul oraşului Turnu-Severin… apoi ultima noapte, când am dormit în câmpie, sub cerul înstelat, ascultând ţârâitul greierilor.

După ce am ocolit pe la sud ultimele culmi carpatine, itinerarul nostru se pregăteşte să facă iarăşi un salt. de câteva sute de metri înălţime, îndreptându-se către miazănoapte, pe firul roşu al şoselei care leagă pe hartă localităţile Turnu-Severin şi Baia de Aramă.

Vom străbate astfel platoul deluros al Mehedinţilor, regiune surprinzător de interesantă, atât pentru farmecul priveliştilor, cât şi pentru varietatea fenomenelor carstice, imprimate de râurile Topolniţa, Coşuştea şi Motru, cu încâlcita lor reţea de pâraie şi ape subterane.

Cea dintâi surpriză ne aşteaptă în marginea satului Baloteşti, unde şoseluţa se plictiseşte de praful şi arşiţa Văii Topolniţa, avântându-se fără de veste de-a curmezişul primului bot de deal. Apreciem la 30° înclinaţia pantei, dar ne încercăm totuşi norocul. La jumătatea înălţimii, ataşul încărcat din greu refuză să mai încalece bolovanii, rămânând pasiv la strigătele echipei în mare fierbere: „… dă-i gaz… dă-i benzină… pune-i o piatră că dă înapoi… hai cu toţii… împinge la ataş…”

În sfârşit renunţăm descurajaţi. Motorul fumegă, ambreiajul patinează. O femeie urcă din vale, consolându-ne cu un taler de prune dulci:

— Ce vă veniră, măiculiţă? P-aici nici cu teleguţa nu mere!

Făcând cale întoarsă până în jos de sat, am găsit un alt drum spre Bâlvăneşti: lutos, mâncat de ape, dar ceva mai îngăduitor cu noi. Opintindu-se peste coaste uscate de arşiţă, el ne poartă mereu mai sus deasupra văilor, printre râpi, păduri prăfuite de stejar, tufe de poroam.be ghimpate. În culmi de deal răsar căsuţele comunei Bâlvăneşti. De acum ne aflăm oaspeţi ai Mehedinţilor, îmbrăţişând cu privirea peisajul ondulat, cu înălţimi pleşuve, râpi şi povârnişuri stâncoase, livezi de pruni, lanuri de porumb şi câmpii cu iarbă

pipernicită, drumuri umbrite de cireşi sălbatici, sate risipite până sub munţii albaştri. Lăsând în stânga vârful şi comuna Godeanu, şoseaua trece prin Şiroca, apoi se afundă adânc spre Lunca Topolniţei.

Ne-am abătut din satul Balta pe o uliţă lăturalnică, am trecut apa prin vad, apoi ne-am încercat iarăşi norocul, pe un drum de care bolovănos, până la ariile din vârful dealurilor, în căutarea peşterii. După doi kilometri, ocolind printre tufe şi vâlcele, opream motocicletele alături de o dolină. Peştera cea mare se află ascunsă undeva sub noi, cu gura în valea apropiată, numită Barica Peşterii.

Înainte de culcare, am scris impresiile, în faţa cortului, la lumina lămpii de acetilenă. Dinspre arii ajungea câte un hămăit depărtat, greierii târâiau înnebuniţi de luna plină, briza serii adia răcoroasă. Am adormit cu gândul la drumul de lut şi orizontul brăzdat de fulgerele unei furtuni depărtate.

A doua zi, înarmaţi cu lămpi de carbid şi aparate fotografice, coborâm poteca pietroasă către Barica. O sută de metri mai jos se dezvăluie intrarea mare, prin care pătrundem într-o sală spaţioasă, cu tavanul plin de cuiburi şi ciripit de rândunele. Cercetând de-a lungul pereţilor, descoperim trei galerii de lungime şi frumuseţe crescândă:

— Prima, din dreapta, se bifurcă şi se înfundă sub bolta susţinută de o coloană masivă;

— A doua, de formă neregulată, ne conduce într-o cameră aproape circulară, parţial ocupată de o terasă înclinată şi trepte mărunte. Un firicel de apă răsare din galeria în unghi drept, t tot mai îngustă, până ce se pierde într-un târâş plin de stalactite;

— A treia galerie, cea mai mare şi atrăgătoare, se desface din colţul stâng al sălii mari, în direcţia din care soseşte alt izvoraş. După optzeci de metri descoperim fântâniţa, apoi călcăm printre mici bazine şi ziduri chinezeşti următorul culoar, înalt şi cu stalactite masive, devine tot mai scund, trece pe sub două portiţe şi se ramifică în două galerii scurte, Bar foarte interesante. Târâşul pe ramura din dreapta sfârşeşte într-o cămăruţă de albeaţa porţelanului, unde flacăra vie a lămpilor stârneşte puzderie de steluţe, licărind în cristalele pardoselii şi în dantela gingaşă a concreţiunilor.

Galeria din stânga saltă peste cascada împietrită şi ne poartă de-a lungul zidurilor albe cu ondulaţii fine, până ce se transformă într-o gâtuitură strâmtă. Ne apropiem capetele de gaură şi împingem lampa cât mai departe, curioşi să examinăm pe cât posibil continuarea.

Mare lucru nu putem vedea, în schimb stârnim după câteva clipe ceva care ne înfioară, o intensă vibraţie, un hodorogit prelung, asemănător trenului care trece pe deasupra noastră.

Amuţim încremeniţi. Liniştea deplină a revenit fără ca mintea să găsească explicaţia logică a celor petrecute. Apoi, stânca porneşte să vibreze crescendo, hodorogitul se repetă, se stinge şi revine iarăşi de câteva ori. Deodată se năpusteşte peste lampă umbra unui liliac, se zbate năucit, apoi dispare către ieşirea galeriei. Răsuflăm uşuraţi; asistasem la ciudăţenia fenomenului acustic provocat de zborul dezordonat al liliacului într-o cameră de o formă necunoscută nouă. De altfel chiar sala cea mare a peşteri posedă o rezonanţă foarte bună pentru tonurile joase.

Înapoindu-ne în satul Balta, am continuat şoseaua către Baia de Aramă. Contrastând cu povârnişurile Munţilor Mehedinţi, se iveşte lunca netedă şi întinsă a Topolniţei, şerpuind leneş către iazul cu sălcii şi păpuriş. La Nadanova, şoseaua pătrunde printre dealuri stâncoase de calcar sur. În apropiere se află Peştera Cernavârf. În Valea Coşuştei, la Piatra încălecată, priveliştea se deschide iarăşi către munte şi râpa unde legendarul Iorgovan ar fi dat cu sapa. Sub poalele pădurii se ascunde satul Isverna, în capătul drumului netrecut pe hartă, însă neted ca în palmă şi gospodăreşte mărginit de ţăruşi văruiţi. Numele satului în limba slavonă înseamnă „apele vii” şi se trage de la izbucul care clocoteşte sub gura peşterii din Dealul Cornetu.

Conduşi de firul cristalin al pârâului, trecem prin sat până dincolo de ultimele case şi lăsăm motocicletele în paza copiilor. Intrarea întunecoasă se află la o aruncătură de piatră. Peste lespedea formând pragul peşterii, am coborât într-un culoar îngust, adevărată galerie formată de apă, continuând întortocheat către inima dealului.

Întâlnim primele stalactite. O ramificaţie către dreapta adăposteşte concreţiuni şi mult guano. Galeria principală soseşte curând într-o cameră transversală, unde ne oprim în faţa primului lac sau „postăviţă”, cum sunt denumite prin partea locului. El poate fi ocolit printr-o „gaură de şoarece”, ca şi următoarele postăviţe din coridorul pe care grăbim pasul, în căutarea Tăului Verde.

Drumul urcă şi coboară, trece printre mari lespezi prăbuşite şi ne aduce la ureche murmurul tot mai apropiat al cascadelor. În curând spaţiul se lărgeşte, lămpile răzbat mai greu prin întuneric. Iată-l! Ne oprim în margini de apă cristalină şi repede, la cursul „apelor vii”, care

vor dispărea iarăşi pe misteriosul lor drum până la izbuc.

În sala alăturată descoperim altă postăviţă şi mulţi ţurţuri galbeni, dar nicio posibilitate să ocolim Tăul. Dezbrăcaţi ca Adam, cu inima în dinţi, lampa sus şi boccelele pe creştet, peste câteva minute ne cufundăm până la piept în apa rece ca gheaţa. Un cuţit pare că vrea să ne spintece pielea începând cu vârful degetelor. Pipăind prudenţi, înaintăm către malul opus. Din fericire adâncimea apei descreşte repede. Prietenul meu Kurt mă urmează de aproape, clănţănind pe întrecute. Ne îmbrăcăm sumar şi, constatând lipsa bocancilor, nu avem încotro şi păşim mai departe cu tălpile goale pe prundiş. Peştera continuă în uşoară urcare, stalactite şi stalagmite ne aţin calea.

După o sută douăzeci de metri pătrundeam într-o sală cu lespezi învălmăşite. Printre ele, la şase-şapte metri adâncime, clocotesc apele misterioase. Deasupra noastră galeria continuă, dar nu ne mai atrage, deoarece frigul şi mersul pe pietre colţuroase ne-au lecuit momentan de pasiunea explorării în beznă, înapoiaţi la Tău cu obsesia băii, descoperim la câţiva metri înălţime salvatoarea „gaură de şoarece”. Pipăind prizele, ne căţărăm cu lămpile în dinţi şi ne târâm de cealaltă parte.

Afară din peşteră ne întâmpină soarele şi larma copiilor. Aflăm că peste Dealul Cornetu există Peştera Căniţei. De la Piatra încălecată şoseaua continuă până în Valea Ursului, unde am întins corturile sub copaci bătrâni. Alături murmura pârâul, în marginile dealului se vedea cimitirul satului, cu mormintele tinerilor însemnate prin aceleaşi „sulițe” din Munţii Apuseni, brăduţi cu smoc de crăcuţe în vârf şi petice de pânză agăţate pe ramuri.

Mai mulţi pui de olteni, cu şepcile îndesate pe ochi şi mâinile în buzunarele fără fund, se interesau, şopotind, de activitatea noastră. Abia când am început să curăţ usturoi pentru puiul care sfârâia la tigaie s-a apropiat de mine Vasilică, cel mai isteţ:

— Nu curăţa usturoiul de piele, bre nene, să nu mori în pielea goală! Ş-apoi, de ce v-aţi oprit lângă cimitir?

M-am uitat lung la el şi s-a ruşinat.

— Pe la voi mai umblă stafiile, măi Vasilică?

— Aşa vorbesc babele… daio… io merg la şcoală…

Ne-am împrietenit îndată. Era deştept foc şi iute ca o zvârluga. Seara puştii au dispărut, dar în zori ne aşteptau iarăşi la marginea porumbului, cu câte un ţol pe cap. Ploua mărunt şi ne-am bucurat când

s-a apropiat Vasilică, ducând la subsuoară o sticlă de ţuică proaspătă şi… gratuită.

— Fac cinste pentru tanti! Altu' vă luă pe ea cinşpe!

— Să trăieşti, tovarăşe! Când ai să fii mare te faci şi tu negustor?

— Io? Nu, că ăia fură! Io vreau mecanic!

Înainte de prânz s-a luminat, poftindu-ne să strângem corturile şi să ne luăm rămas bun de la puştii aceia isteţi. Şoseaua apucă iarăşi peste dealuri, urcă şi coboară, priveşte peste văile umbrite şi dealurile cu vegetaţie sărăcăcioasă. Pe alocuri stăpâneşte feriga şi iarba uscată, alteori livezi şi petice de porumb se caţără pe sub coaste pietroase. La una dintre cotituri apare în dreapta priveliştea fugară a lacului tulbure numit Zătonul, apoi şoseaua se încovoaie peste podul natural de la Ponoare. Este un fenomen unic din ţara noastră, un arc masiv de piatră, aproape simetric, purtând şoseaua ca oricare alt pod, cu deosebire că acesta pare clădit de uriaşi. În apropiere, sub stânci boltite, se cască intrarea ovală a peşterii.

Prin poarta ei deslușim galeria cuprinzătoare, cotind în arc mare către stânga. Păşind anevoie prin nămol, după aproximativ o sută cincizeci de metri ne aflăm la răscrucea a trei coridoare. Cel din dreapta se înfundă cu nămol, însă cel din stânga ascunde surprize., Prima sală prezintă masive concreţiuni, adunate în jurul unei stalagmite centrale. Pereţii sunt împodobiţi cu cascade, iar tavanul înţesat cu ţurţuri. O micuţă încăpere laterală, admirabil decorată, dă naştere unui tunel strâmt. Strecurându-ne pe lângă stalagmite puternice, intrăm în următoarea sală. Pardoseala ei este presărată cu peste douăzeci de coloane scurte, iar pereţii tapisaţi cu ciucuri albi. Aplecându-ne pe sub stalactite, pătrundem în ultima sală, măsurând aproape o mie de metri pătraţi, cu nenumărate draperii adunate în punctul culminant al bolţii înalte, unde lumina lămpilor abia ajunge. Rămânem astfel încântaţi de migala operei picăturilor care, de mii de ani, străbat fără încetare dealul calcaros clădit deasupra peşterii.

Înapoiaţi în galeria din mijloc, am trecut pe lângă ochiul lacului aflat în mijlocul pardoselii de nămol şi, cu mici abateri în coridoarele laterale, am sosit în ultima încăpere, atraşi de licărirea amăgitoare a luminii. Spre surprinderea noastră am constatat că, totuşi, peştera răspunde undeva la soare. Panta de grohotiş ne conduce curând printr-o poartă ovală, sub cerul arzător, oferindu-ne priveliştea Zătonului, lac tulbure adunat din ploi, adânc ramificat în vâlcele. Ne

căţărăm peste stânci, până pe creştetul dealului sterp aflat deasupra peşterii. Văzut de aici, podişul Mehedinţi dezvăluie sintetic aspectele sale contradictorii.

În jur, stâncile ieşite la suprafaţă, găunoase şi adânc săpate, formează un interesant câmp de „lapiezuri". La ieşirea din satul Ponoare, observăm un pârâu pierzându-se în ponorul adâncit sub şosea.

La patru kilometri de Baia de Aramă întâlnim apa Motrului. Dealurile se depărtează, înconjurând lunca întinsă, vestitul Izlaz, unde la 23 Ghenarie 1821 au răsunat în inimile oamenilor obidiţi cuvintele Proclamaţiei:

„... veniţi dară, fraţilor, cu toţii, cu răul să pierdem pe cei răi, ca să facem noi binele..."

În lunca largă, numai bună să cuprindă mulţimea pandurilor lui Tudor, amintirea istoricei chemări la luptă a rămas imortalizată în bronzul piramidei care veghează împrejurimile.

Peste noapte întindem corturile alături de râu, în apropierea Peşterii Motru Sec. Intrarea ei se deschide pe malul opus şoselei, într-un colţ înconjurat de pădure şi stânci. Primii paşi în semiîntuneric descoperă nişe, crăpături şi găuri laterale. Coridorul principal coteşte, ascunzând ultima licărire de lumină. Paşii se afundă în aşternutul nisipos al galeriei spaţioase. Trecem printr-o sală atât de înaltă, încât lămpile abia luminează tavanul, apoi ne oprim în marginea primei postăviţe. Stânca pare ciuruită, iar labirintul canalelor urcă pe mai multe etaje, până ce luminiţa omului căţărat acolo sus pare venită de pe alte tărâmuri.

Cu bolovani înjghebăm trecerea peste lac, găsim o portiţă laterală, apoi ne adunăm iarăşi în galeria principală, cameră haotică, din care se desprind diferite găuri şi canale. Labirintul acestora urcă în spirală, păstrând minunate concreţiuni albe. Începem să ne îndoim asupra drumului de înapoiere, de aceea însemnăm pe alocuri săgeţi, afumate cu flacăra lămpii. Altă postăviţă ne opreşte înaintarea. Căutând ca de obicei să evităm baia, cotrobăim pe sub perete şi găsim posibilitatea unei treceri astupate cu aluviuni. Ne cuprinde înfrigurarea, întinşi pe burtă sub stâncă umedă, îndepărtăm cu mâinile nămolul şi pietrişul. În curând osteneala îşi primeşte dorita răsplată: o sală înaltă, complet izolată, unde pe bolovani cresc fire roşcate de piatră, asemenea coralilor. Pe sub ploaia stalactitelor subţiri continuă

alt tunel strâmt şi întortocheat. Ieşind târâş, am astupat trecerea. Cine iubeşte şi respectă natura va şti să afle intrarea în sala minunată.

Timpul fuge în zbor, reamintindu-ne că motocicletele au rămas de câteva ceasuri părăsite pe drumul, pustiu, dincolo de râu. Hotărâm aşadar să scurtăm călătoria subpământeană, rămânând ca prietenul meu să pătrundă mai departe, dincolo de lac. îl aşteaptă o gaură foarte strâmtă, prin care se subţie, se opinteşte şi nimereşte în apă, cu capul în jos. Lampa cade şi se stinge în lacul din fericire nu prea adânc. Abia o găseşte, o aprinde, apoi dispare pentru jumătate de oră. Noi ceilalţi am rămas pândind fiecare zgomot, în liniştea tulburată de numărătoarea picăturilor.

La înapoierea tovarăşului de echipă aflăm că tunelul continuă peste alt lac, devine o cameră ovală, dă naştere câtorva ganguri laterale, apoi coteşte înapoi către noi şi urcă mai departe în adâncul muntelui. Peştera Motru Sec părea atunci cel mai complicat labirint cercetat de noi în concediu. Aveam impresia că, în fuga motocicletelor, văzusem esenţialul, însă experienţa următoarei călătorii a demonstrat cât de numeroase rămân tainele podişului carstic al Mehedinţilor.

Vara anului 1%2 îmi aducea surpriza unei scrisori de la bunul meu prieten, geolog şi călător neobosit:

„... am călătorit foarte mult, de la Oradea până la Cazane... am văzut multe peşteri, printre care şi Topolniţa, unde am continuat explorarea pe parcursul a 7 020 metri. Ce zici?..."

Drept urmare, iată-ne în prima zi de august trecând cu motocicleta prin Craiova, în căutarea celei mai lungi peşteri din ţara noastră. Minunată şi neaşteptată privelişte se deschide, îndată ce şoseaua descrie primele serpentine de coborâre către satul Simian: dintr-odată apare panglica sclipitoare a Dunării şi departe, peste coaste împădurite, grămăjoara de acoperişuri estompate în pâcla a Turnu-Severinului, urându-ne bun-venit. Câteva ore mai târziu, sub soarele arzător, revedem văile secate de secetă şi drumul lutos care, printre crânguri prăfuite de stejar, urcă din greu spre Bălvăneşti. Ocolind Godeanul, la prima casă a satului Siroca ne abatem către stânga, prin cătunul Marga. Drumul coboară în serpentine repezi, apropiindu-se de stâncile răsărite peste adâncimea Văii Topolniţa. În Şaua Prosecului ne aflăm între coastele bolovănoase, presărate cu spineac – soi pipernicit de carpen. Suntem chiar în dreptul Topolniţei, misterios dispărută sub pereţii înalţi. Drumul continuă să coboare

dealul, coteşte la dreapta şi se domoleşte pe şesul văii alăturate, Lunca Cireşului. În imediata apropiere răsare cuibarul căsuţelor din Jupâneşti, unde la moş Carbunaru găsim ospitalitate, lapte, fructe şi… ţuică proaspătă de cireşe.

Începe o nouă zi frumoasă! Gazda noastră s-a îmbrăcat în straie de sărbătoare şi ne însoţeşte peste Vârful Ghilerdanilor, de unde drumeagul de care traversează câmpul de lapiezuri, pierzându-se pe muchia împădurită a unui picior ocolit de Topolniţa. Printre ramuri ne surprinde vederea pereţilor prăvăliţi din Vârful Prosec de-a curmezişul văii, pe care o închide asemenea unui cazan lunguleţ. În fundul acestui cazan, dincolo de o scurtă cheie, se cască intrarea unui uriaş portal de peşteră.

Pe fundul plat al albiei şerpuieşte prea puţină apă, deoarece mare parte din debit a dispărut în amonte, înghiţit de ponorul de la Piatra Pârciului. Restul se furişează printre bolovani învălmăşiţi, aruncându-se zgomotos în adâncul peşterii. Acolo se vor întâlni apele Topolniţei cu celelalte pâraie dispărute în Ponoareţul de la Jupâneşti şi Ponorul din Lunca Cireşului, unindu-şi forţele pentru a străpunge barajul muntelui calcaros. Deasupra acestui drum incomplet cunoscut există labirintul altor galerii şi mai vechi, părăske de ape, răspunzând cam la optzeci de metri înălţime, printr-o deschidere ascunsă în peretele cu spărturi galbene. Cu sute de ani în urmă, pe vremea când garnizoana turcească de la Ada-Kaleh bântuia împrejurimile, acolo se ascundeau femeile şi torceau lină, de unde şi denumirea Peştera Femeilor.

Cu toată vechimea ei, oamenii au străbătut-o pe mica distanţă de la intrare, restul galeriei fiind inaccesibil din cauza unui puţ vertical. Abia de curând, exponenţi ai tinerei generaţii de geologi şi speologi, M. Bleahu şi soţii Dicu au rezolvat obstacolul, folosind tehnica alpină.

Cărăruia abia vizibilă se caţără peste abruptul împădurit, prinde un brâneag şi ne duce pe neaşteptate în mica ascunzătoare a Peşterii Femeilor. Aprindem lămpile şi coborâm pe galeria triunghiulară strâmta împotriva curentului care ameninţă să ne stingă lumina. Lăsăm în stânga un coborâş de argilă, urcăm peste un bolovan şi, după câteva clipe, oprim în marginea prăpastiei, care a stăvilit vreme de sute de ani curiozitatea omenească. Dincolo de ea cam la acelaşi nivel, se distinge continuarea.

Primii exploratori ne-au lăsat trei pitoane zdravăn bătute în

peretele din dreapta. Desfacem frânghia, scoatem din sac scărițele şi carabinierele. Capul echipei se leagă, coboară puţin, face un pas mare către muchia răsărită din adâncul întunecos, se caţără doi metri, apoi începe traversarea. Numai şoapta flăcării de acetilenă şi clinchetul carar-binierelor tulbură tăcerea.

Cât de straniu şi emoţionat devine alpinismul deasupra golului pe care ochiul nu-l poate măsura!

Coarda se târăşte palmă cu palmă. Luminiţa primului se depărtează încet, îl asigurăm tăcuţi, gândind că fiecăruia îi va veni rândul. Peste câteva minute Roland depăşeşte ultimul piton, sărind dincolo de prăpastie. Cele două alpiniste vor traversa gen „funicular", circulând agăţate cu carabiniere pe balustrada aeriană. Ultimul trage coarda, apoi… împreună la drum, către necunoscut!

Tunelul sinuos ia sfârşit, după două sute de metri, în spatele unei stânci, dincolo de care lămpile descoperă prima sală, foarte spaţioasă şi înaltă, plină de guano, în care paşii lasă urmă adâncă. Ocolim încăperea, lăsând în dreapta deschiderea joasă a unei frumoase galerii cu concreţiuni şi ne continuăm drumul până dăm de următoarea sală, de astă dată impresionantă. Căţărându-ne peste vălmăşagul blocurilor şi lespezilor prăbuşite din tavan, coborâm de cealaltă parte, către trei stalagmite, ca trei degete crescute pe un bloc. Ele vor constitui la înapoiere cel mai vizibil reper de orientare.

La stânga se afundă tunelul de legătură cu etajul inferior străbătut de apele Topolniţei, dar nici acesta nu ne abate din drum. Alt culoar larg continuă către dreapta. ne sileşte să trecem bariera unor stânci, apoi face o buclă şi se termină în margini abrupte. Asiguraţi în frânghie, ne lăsăm unul câte unul prin hornul foarte înclinat. Lampa ne ajută să descoperim prizele şi să ne vedem toţi patru, acolo unde ţinteam să ajungem, pe tărâmul minunilor.

Peştera devine cu adevărat gigantică. Busola ne arată direcţia către nord, apoi treptat către est; nimic nu ne pare sigur în haosul de blocuri printre care ocolim, ne căţărăm, sărim. Resimţim de pe acum nesiguranţa înapoierii, de aceea afumăm cu lampa, din loc în loc, câte o săgeată îndreptată spre ieşire.

Ce am văzut întrece închipuirea şi aşteptările!

Grupurile de formaţii se ţin lanţ. În marginea pereţilor, printre frânturi de stalactite prăbuşite din tavan, pe blocuri, cresc roiuri de stalagmite, cu forme ciudate de ace, lumânări, ciuperci, în toată gama

nuanţelor, de la galben roşcat, la puritatea cristalelor de zăpadă. Într-un loc admiri fragilitatea planşeului ridicat pe coloane, în alt ungher ocoleşti în vârful degetelor cuibuşoare de perle albe. Iată văluri diafane, transparente la lumina lămpii, iată coloane subţiri răspunzând cu sunete plăcute la ciocănitul degetelor!

Alergăm cu lămpile dintr-un colţ într-altul, uitând de scurgerea timpului care aici, în bezna veşnică, şi-a pierdut, sensul obişnuit. Am intrat în peşteră la orele 12, însă abia la orele 17 ne îngăduim o gustare frugală, aşezaţi în faţa unui grup de lumânări albe care, deşi măsoară doi-trei metri înălţime, abia ating grosimi de câte trei-patru centimetri. Numărăm peste treizeci şi cinci, apoi renunţăm şi rămânem tăcuţi, patru umbre ghemuite alături de două luminiţe plăpânde.

La orele 18 pornim mai departe. Trecem pe lângă o coloană de opt metri, groasă de 20 – 30 centimetri, unind tavanul cu pardoseala. Imediat peştera se ramifică: în dreapta tunelul urcă şi coboară peste blocurile prăvălite, în stânga, se deschide altă galerie foarte joasă, apoi strâmtă şi înaltă. Ele se întâlnesc iarăşi. Suntem într-adevăr obosiţi. Ne căţărăm peste bolovani, urcăm şi coborâm neîncetat, apropiindu-ne astfel de surpriza surprizelor: galeria sfârşeşte într-un colţ de neasemuită frumuseţe.

Totul devine alb imaculat. Lumânări şi ţurţuri se adună în jurul unor mici lacuri, înconjurate de planşee delicate. Apa albastră are limpezimea aerului. În lacul cel mai mare au crescut corali de piatră albă, ramificaţi, fragili, cu fruntea tăiată drept la suprafaţa nemişcată a apei. Invidiem norocul primilor descoperitori, ne socotim fericiţi că, după ei, suntem printre primii oameni cărora le-a fost dat să privească această taină şi un gând bun ne duce spre Mati, autorul scrisorii primite în pragul concediului.

De acum putem să gândim la înapoiere.

Săgeţile afumate pe bolovani ne conduc fără greş către capătul galeriei de 1600 metri, la frânghia care atârna prin horn. Revedem pas cu pas drumul cunoscut, cele trei degete stalagmitice, sala cu guano, apoi galeria îngustă, spre traversare. Se simte adierea aerului proaspăt.

Peretele cu pitoane rămâne în urmă, coarda intră în sac, ne grăbim către ieşire. S-au împlinit exact treisprezece ore de călătorie sub pământ! Ne primeşte cerul înstelat şi ţârâitul greierilor. Încă două ore am rătăcit în bezna pădurii, căutând drumul de care peste Vârful

Ghilerdanilor. Odată cu zorile soseam la corturile întinse în livada cu pruni. La poartă pândea moş Cărbunaru, neliniştit şi gata să pornească spre peşteră în căutare. Om bun şi primitor, ca toţi oamenii muncitori. Peste două zile ne-am luat rămas bun. Moş Cărbunaru se pregătea să plece la treierat pe aria gospodăriei colective, îmbrăcase o cămaşă albă, ca de sărbătoare.

— Tot aşa ai s-arăţi, bădie, diseară?

— Chiar aşa! Crezi că mai treierăm ca pe timpuri, cu calul legat de par? Sau ca acum câţiva ani, când învârteam cu mâna la batoză? Acum avea combină! Nu credeam să văz aşa ceva în Lunca Cireşului!

Multe vei mai vedea, moşule, multe şi bune!

Viaţa nouă pătrunde peste tot, înlătură obida trecutului şi ridică frunţile. Mi-ai povestit de anul 1937. Aţi muncit din greu, fără plată, trei sute de oameni, timp de o săptămână, îmboldiţi de primar şi de jandarmi, să amenajaţi cărăruia pe care ne-ai condus la Peştera Femeii. O „majestate" bine hrănită şi mofturoasă avea în programul distracţiilor vizitarea locului.

Aţi tremurat ca varga în ziua „înaltei" apariţii. A venit în vale, a strâmbat din nas, s-a răstit că nu sunt destui jandarmi şi a plecat neîndrăznind să urce, fără o mulţumire, cu o privire de gheaţă. Astăzi nu mai tremuri în faţa nimănui. Să nu uiţi acest lucru!

Ne-am înapoiat către casă, traversând încă o dată raionul Baia de Aramă. În goana motocicletei se înşirau noi aspecte, trădând prefacerile ultimilor ani: o staţiune balneară se amenajează în comuna Bala… unde era mai înainte un singur medic, acum sunt nouăsprezece… s-a mai pietruit un drum… s-a mai clădit un cămin cultural… cusăturile artistice ale harnicelor femei din Tismana sunt preţuite în Capitală… fapte mărunte, dar semnificative.

În marginea Târgu Jiului asfaltat am trecut pe lângă încântătoarea arhitectură a Combinatului de industrializare a lemnului; în citadela minerilor, Petroşeni, am descoperit mai mult asfalt, mai multe blocuri şi flori; gonind pe serpentinele asfaltate din pădurea Haţegului am descoperit o nouă perspectivă a Văii Streiului…

Ni se părea că revenim acasă dintr-o lungă călătorie, ei i atât de multe impresii şi imagini frumoase, câte să ne ajungă pe un an, până la viitorul concediu.

Farmecul carstului bihorean

Omul, cu firea lui cercetătoare şi imaginaţia înflăcărată, nu-şi găseşte odihnă atâta vreme cât există un colţ de lume nevăzut şi necunoscut. La început a fost fericit să trăiască!

Hărţuit de primejdii, flămiind şi gol, a căutat adăpost în peşteri, împărţind culcuşul cu fiarele. Acolo, în adâncul pământului, în beznă, frig şi umezeală, înspăimântat de vedeniile întunericului, a visat să devină stăpânitor. În jurul vetrei, adăpostind scânteie din focul zeilor, a învăţat să dea formă pietrei şi, prin imagini naive, dar însufleţite de un ascuţit simţ de observaţie, a prins să dea frâu liber simţămintelor pentru frumos.

De atunci omul a pierdut numărătoarea anilor, generaţiile au dispărut pe rând, urmându-se ca valurile neobosite, însă dorinţa care mocnea inconştient a devenit geniul exploratorului. Curios să afle marginile orizontului, a descoperit universul. Visând să zboare mai repede ca vântul înhămat la pânzele corăbiilor, i-a întrecut de zeci de ori viteza, s-a înălţat mai sus ca păsările, apoi, înaripat de conştiinţa veacului nou, a trimis solii către stele. A pornit fricos spre vârfurile munţilor gonind zeii imaginari din lăcaşul lor, cucerind tot ce poate fi mai înalt. A dorit să înoate ca peştii şi a reuşit să pipăie fundul cel mai adânc al oceanului.

În toate acestea a existat însă nu numai curiozitatea, dorinţa de a afla cât mai mult despre ce-l înconjoară, ci şi aspiraţia spre o viaţă mai bună, libera, în care să se bucure de munca lui, de izbânzile obţinute de-a lungul secolelor prin trudă şi lupte grele. Din când în când, omul priveşte înapoi către miile de ani trecuţi, iscodind fiecare gaură şi portiţă care îl conduce pe urmele strămoşilor săi. De sub pământul mut dezgroapă cenuşa vetrelor, cercetează cu evlavie oase. pietre şi cioburi, încercând să îşi reamintească ceea ce a uitat de multă vreme.

Uneori pătrunde adânc în galerii misterioase, în puţuri înfricoşătoare, în încăperi de basm. Aici găseşte o lume deosebită, plină de contraste şi fantezie. Săli mari, mai cuprinzătoare decât cea mai semeaţă catedrală, alături de viziuni strâmte prin care se târăşte zeci şi sute de metri. Găseşte lacuri adânci şi ape vijelioase sau murmurul pâraielor. Blocuri şi lespezi imense prăbuşite, laolaltă cu cele mai fantastice podoabe, modelate prin munca migăloasă a picăturilor de

apă: ţurţuri şi coloane, valuri şi draperii, cascade împietrite, bazine cu apă cristalină adunată între pereţii fragili, flori, ciuperci, corali, perle şi pitici, comori pe care mâna artistului nu le ştie făuri.

Lumina tremurătoare a lămpilor descoperă steluţe şi scântei, aruncă umbre fantastice de-a lungul pereţilor, dă viaţă tuturor acestor forme, asemănătoare şi totuşi mereu deosebite, a căror cunoaştere întregeşte povestea lungă şi frământata a pământului.

Lumea aceasta stranie este continuarea tainică a luptei, în care apa şi calcarul devin pe rând învingător şi învins. La suprafaţa pământului, ploile şi torenţii sfârteca adânc în coastele dealurilor, taie hornuri, pereţi şi chei. Pe alocuri însă apa dispare în ponoare, cade în capcana dolinelor sau se pierde pe nesimţite prin sita fină a crăpăturilor.

În inima stâncii apa nu se dă bătută, fiecare picătură dizolvând în drumul ei câte ceva din materia solidă. Dacă apa se evaporă, calcarul îşi regăseşte sprijinul pietrei, pe care se reface, cristal de cristal, într-o fantastică arhitectură. Alteori însă picăturile se adună în pâraie, în cascade şi râuri tumultuoase, lărgindu-şi drum, scobind săli şi tunele, pe care le părăseşte după plac pentru a sfredeli altele mai în adâncime, se luptă, apoi iese la lumină prin izvoare şi izbucuri. Jocul acesta se repetă, punând asupra peisajului pecetea caracteristică regiunilor carstice, armonios răspândite pe întinderea patriei noastre: în Banat şi pe Valea Cernei, în nordul Olteniei şi Podişul Mehedinţi, în Bucegi, Postăvarul şi Piatra Craiului, la Almaş, în Rarău, în Ţara Haţegului şi, mai cu seamă, în Munţii Apuseni.

SCĂRIŞOARA

Îmi amintesc cu câtă emoţie am pătruns în Scărişoara, acum treisprezece ani. Întâmplarea făcuse să întâlnim peste noapte la cabană un bătrân turist din Cluj, iubitor şi cunoscător al vestitei peşteri, pregătit cu frânghia şi scările necesare unei coborâri.

A doua zi ne-a luat cu dânsul, bucuros că are cu cine să împărtăşească singurătatea. Pe culmea împădurită am găsit gura gheţarului, puţ cu dimensiuni impresionante, larg de aproximativ cincizeci de metri şi tot atât de adânc. Scara de lemn pe care păşeşti cu neîncredere, deşi pare solidă, te poartă tot mai adânc, spre interiorul unui palat, a cărui frumuseţe nu va fi uitată. La început te desparţi cu greu de lumina zilei, plină de mirosul pădurii, bâzâitul gâzelor şi

căldura soarelui, întorci capul cu regret şi priveşti mereu în sus, peste pereţii umezi, dar după ce ai ajuns în fundul avenului şi ai păşit poarta largă, uiţi de toate, chiar şi de frigul pătrunzător.

La picioare se întinde un planşeu de gheaţă netedă, un adevărat teren de patinaj cu suprafaţa de peste trei mii metri pătraţi, de marginile căruia trebuie să te fereşti, deoarece ascunde prăpăstii întunecate. Curiozitatea ne îndeamnă să aprindem lămpile şi să înaintăm spre fundul sălii, de unde, pe sub tavanul scund, se înfăţişează imagini de basm.

Unul dintre tovarăşi coboară înainte, pe treptele cioplite, şi dă lumină, din lumina lămpii sale, unor siluete scânteietoare: sunt coloane mari şi mici, luminări uriaşe, măciuci şi ţurţuri de gheaţă curată, printre care omul cu lampa se aseamănă unei fantome. Ne apropiem, privim gheaţa cu atenţie şi observăm că fiecare stalagmită s-a născut din piramide micuţe, cu vârful spre interior şi baza pe suprafaţa netedă, care devine astfel o reţea fină de hexagoane, expresia aceleiaşi legi care dă formă steluţelor de zăpadă, celulelor din ţesuturile vegetale şi care a învăţat viespile şi albinele să clădească faguri.

Nenumăraţi turişti au admirat până acum acest spectacol, noi însă am avut şi prilejul să cunoaştem alt aspect al Scărişoarei, coborând într-o galerie de curând explorată. Pentru aceasta ne-am înapoiat la planşeul de gheaţă şi ne-am oprit la stânga, pe marginea înclinată şi lucie care se pierde în întuneric printr-un tunel. Am legat funia scării de un lemn solid şi am început, unul câte unul, coborâşul celor douăzeci şi cinci metri de gheaţă. Scara fiind întinsă prin greutatea omului, lipită de suprafaţa pantei, nu este de loc simplu să prinzi fuşteii scării cu vârfurile bocancilor şi să apuci cu degetele funia apăsată de gheaţă. Tavanul tunelului este acoperit cu flori şi cristale scânteietoare. La capătul treptelor mai cobori încă o dată pe atât, alunecând pe grohotişul înclinat.

Sala care se deschide, înaltă şi cuprinzătoare, este păzită de alte fantome de sticlă, de şapte ori câte şapte pitici, aşteptând o Albă ca Zăpada. Apoi intrăm în atelierul unui artist, care a migălit în piatră turnuri şi ace. candelabre şi ciucuri, miniaturi de temipde exotice şi draperii de catifea roşcată. Pe jos, ocolim cu băgare de seamă cuiburi de perle, ca cireşile sau mai mici, născute din depunerea concentrică a pojghiţelor de calcar în jurul boabelor de nisip. Le cântărim în mină, le

admirăm, apoi le aşezăm cu aceeaşi atenţie în cuibar.

Ne gândeam la atâtea alte peşteri, iscălite şi ciopârţite de inconştienţa vizitatorilor, dorind din tot sufletul ca aici să nu se întâmple aşa ceva. Nu poate fi iubitor de natură cel ce calea legile ocrotirii ei, dispreţuind pe semenii săi, care au acelaşi drept să admire mai târziu minunile înfăptuite în sute şi mii de ani.

În fundul sălii, printre stalactite groase, ni s-a părut că peşterea continuă, însă am fost oprit de bunul nostru mentor cu un „nu" categoric. Peste câteva săptămâni, un geolog mai norocos, spărgând unul dintre ţurţuri, a descoperit într-adevăr o galerie de o sută de metri, cu splendide concreţiuni, dând locului pe unde a pătruns numele de Fereastra Margaretei.

Călătoria noastră la o sută de metri sub pământ a durat mai multe ore. Revăzând lumina zilei, am mulţumit călduros omului datorită căruia am cunoscut atâtea lucruri frumoase, apoi ne-am reîntors în Gârda de Sus, prin păduri şi poieni, printre case risipite, cu acoperiş ţuguiat de şindrilă.

IZBUCUL

Vara anului 1956 ne-a îndemnat iarăşi la drum către Munţii Apuseni. Abia sosiţi acasă, după două săptămâni de hoinăreală cu motocicleta prin Dobrogea, a doua zi porneam mai departe, cu ataşul supraîncărcat de funii, cizme de cauciuc, carbid şi restul echipamentului necesar planurilor noastre, îndreptându-ne către Bihor, unde ne aştepta un geolog, vechi prieten.

În mijlocul lunii august stăpânea o arşiţă moleşitoare. Am gonit prin Sibiu, Sebeş, Simeria şi la amiază poposeam pe malul Mureşului, la umbra sălciilor, îmbăindu-ne în apa tulbure dar înviorătoare. Seara am trecut pe sub zidurile cetăţii Deva, apoi am întins cortul dincolo de Mureş, pe malul pârâului, înainte de satul Fornădia. Acum, de când s-a asfaltat şoseaua Deva-Brad, abia mai recunoşti locurile şi mai ales dealurile peste care înainte urcai din greu, pentru a coborî în Valea Crişului Alb. Până în Valea Crişului Negru rămân încă de înfruntat serpentinele Dealului Mare.

Ne-am abătut din satul Criştilor pe drumuri adânc săpate în lut, dorind să ajungem cât mai aproape de izbucul Călugări. Locul acesta se află în marginea de răsărit a întinsei regiuni deluroase, cu desişuri de fag şi poieni, numite Moma Codrului. Am nimerit într-adevăr la ultima

casă răzleţită pe culmi şi, însoţiţi de băieţaşul gospodarului, am continuat drumul pe jos. Fără isteţimea acestui copilaş de şapte-opt ani nu ne-am fi descurcat în sumedenia de poteci.

După o jumătate de oră am coborât sub o coastă împădurită, aproape de o micuţă mănăstire albă. Acolo, printre rădăcinile unui fag bătrân, se vedea o deschizătură mică în terenul stâncos. Deocamdată izvorul nu curgea.

Deodată, se auzi gâlgâit puternic, apa năvăli printr-un canal întortocheat şi se aruncă în bazinul natural aflat ceva mai departe. Totul dură cam două minute, apoi izbucul încetă aproape brusc şi nemişcarea se aşternu pentru zece – douăzeci de minute. Ai spune că cineva manevra în adâncul pământului un misterios robinet.

Asistând la mai multe viituri ale apei, cu izbucniri şi pauze de linişte repetate cu regularitate, am înţeles că poate impresiona pe unii oameni. Răspândirea ştiinţei şi culturii a zdruncinat totuşi definitiv superstiţia legată de acest izvor în aparenţă ciudat, înlocuind caracterul său". sfinţit" prin existenţa unui sifon, construit cu meşteşug de mina naturii.

ÎN PADIŞ

Din Criştilor coborâm în larga luncă a Crişului Negru, presărată cu numeroase aşezări, trecem prin Oraşul dr. Petru Groza, bucurându-ne de asfalt, apoi din satul Sudrigi intrăm pe cursul Crişului Pietros. Drumul prăfuit se alătură albiei, care îşi merită numele pe deplin, cu stânci şi bolovani, lespezii şi praguri de piatră, peste care apa spumegă în şuvoaie şi clocoteşte în bulboane adânci. La cinci kilometri în sus de ultimul sat, Pietroasa, la punctul numit „între ape", Grisul ia naştere din două văi mari: Bulzul şi Galbena. Lăsăm în dreapta marcajul „triunghi galben" către circuitul despre care vom vorbi mai târziu şi continuăm drumul nostru la stânga pe lângă pârâul sprinţar al Bulzului, prin faţa Pietrei Bulzului, colţ caracteristic de stânca la poalele căruia apa a săpat bolţi şi cotloane, apoi ne oprim în faţa cantonului silvic.

Am adăpostit motocicleta în spatele casei, acoperind-o cu braţe de crăci şi urzici, fără să bănuim că va deveni, în următoarele nouă zile de absenţă, o adevărată corabie pentru jocurile copiilor. Toropiţi de arşiţă, umerindu-ne la sacii grei ca plumbul, am urcat încet cei opt sute metri diferenţă care ne despart de platoul Padişului, pe drumeagul

marcat „cruce albastră" şi pe scurtătura unui scoc de lemne. Am ajuns astfel la marginea Bălălesii, depresiune despădurită, uşor înclinată către sud-esit, cu fundul împestriţat de brazi şi numeroase doline mici. Mai departe, spre stânga, dincolo de creasta împădurită, s-a deschis în sfârşit priveliştea ţinutului destinat să fie inima viitorului parc naţional al Munţilor Apuseni.

Aveam în faţă o depresiune întinsă, cu fundul aproape neted, închisă de toate părţile cu viârfuri scunde şi culmi care împiedică ieşirea apelor, silindu-le să intre în pământ. Unele dintre vârfuri, bunăoară Vărăşoaia, Măgura Vânata sau Biserica Moţului, oferă admirabile privelişti asupra regiunilor înconjurătoare, ca şi asupra Padişului, şes cu iarbă moale, doline, pâlcuri de brazi, ochiuri limpezi şi vreo treisprezece ponoare în care se pierd pâraiele. Ciudată împreunare a munţilor şi codrilor de brad, cu podişul găunos, pe sub care bănuieşti viaţa misterioasă a apelor.

Ne-am îndreptat spre cantonul silvic din apropiere, singurul adăpost în afară de cabana aflată în afara vederii noastre şi care a ars în primăvara anului următor. În curtea cantonului am găsit alte două corturi colorate, întinse cu o zi înainte, şi două „cârtite" din Braşov, abia înapoiate de la un ponor înfundat cu prundiş, unde… ca de obicei săpaseră, încercând să pătrundă ou pârâul în adâncul Padişului.

Înainte de a întinde cortul nostru alb în rând cu celelalte corturi, am dat mâna cu noii prieteni: Josefa, „Jigărel" şi „Mortul", geologi tineri, veseli şi săritori la nevoie. Peste două zile a sosit şi vechiul nostru prieten Mati, înalt şi cu umeri largi, bronzat, costumat cu pantaloni scurţi, ochelari de soare şi barbă sezonieră, deasă şi cârlionţata, veritabilă figură de geolog, meşter în pietre şi în iscodirea peşterilor. L-am fotografiat în chip de fachir, cu turban de prosop, fluierând din făcăleţ, cu ochii holbaţi la cobra desenată cu cărbune pe lingura împrumutată de la moş Bocu, gazda noastră din Padiş. Mati a rămas adevăratul nostru fachir, uimindu-ne cu pasionantele miracole ale avenelor, peşterilor, Lumii Pierdute şi Cetăţilor, pentru care a luptat să intre sub protecţia legilor de ocrotire a naturii.

După ce am făcut cunoştinţă cu prietenii, să-l cunoaştem şi pe moş Bocu, om în putere, bun de vorbă şi de glume. Ne-am împrietenit îndată cu el şi cu graiul său, împestriţat cu expresii înţelese de moţi şi crişeni, dar mai puţin familiare pentru noi; ne-am amuzat întocmind „dicţionarul de poezie". Cu ajutorul lui am putea povesti astfel

impresiile primei zile:

— Corturile noastre stau ca trei „pepi" colorați, în marginea „ritului" de sub Piatra Boghii, alături de „Ciurgăul cuvalău" care ne cântă toată noaptea. Dacă „gurăști" prin pădure, găsești la tot pasul „hude" și „hoance". Ca de „bebe" să te ferești să nu te „hurlui" în ele. Dacă nu crezi, aruncă un bolovan și vei auzi cum huruie și bubuie, de parcă ar răscoli un „temetău" cu „șolomâți". Astăzi s-a oprit la noi în poartă o turistă cu părul alb, cam de vârsta gazdei noastre, dar cu rucsac în spate, bocanci cu măsele și cuțit de vânătoare la brâu.

A ciocănit la gard, până s-a ivit moș Bocu din „ișalău":

— Vin degrabă, cocoană! Ce-i baiul?

— Să-mi spui drumul la Stână de Vale!

— Iaca spun. Da singură?

— Ce crezi că mi-e frică?

— Binee! Atunci „gurăște" matale acolo, peste Cornul Muntelui, și de acolo poți să „urli" unde vrei. Da vezi să nu te prindă „tătari bărbătoc!"

Moș Bocu s-a uitat lung și șugubăț în urma apriger călătoare, apoi a dat cu „clopui" de pământ:

— Ții! Că nu mai sunt tânăr ca dumneaei!

Fie că ai înțeles sau nu, vom dă cheia rebusului abia la sfârșit, după ce vei avea, cititorule, răbdarea să afli ce am văzut și făcut în acele minunate plaiuri bihorene.

25 august. Marcajul „roșu vertical", venind de la Băița, se strecoară pe lângă canton și se furișează către nord prin pădure. Urmând semnele, în mai puțin de jumătate de oră coborâm lin pe lângă dolinele din Poiana Vărășoaia. Brazii și norii se oglindeau în lacul astăzi dispărut, care umplea atunci una dintre marile pâlnii.

De aici se desface la dreapta cărarea marcată". punct roșu", vizând șaua împădurită prin care scapă dincolo de Măgura Vânătă, în Valea Someșului Cald, la stâncoasa obârșie denumită artificial Bazarul Someșului. Centrul atracției turistice îl deține Cetatea Rădesii. Coborând către ea, mai întâi am descoperit două găuri neînsemnate. Târându-ne într-una din acestea, am găsit concrețiuni albe, cu forme ciudate de anemone și ciuperci.

Apoi am intrat pe sub portalul impresionant al Cetății, în tunelul lung de peste două sute de metri, slab iluminat prin puțurile care

străpung tavanul la treizeci de metri deasupra noastră. La ieşire ne strecurăm printre pereţii apropiaţi ai canionului final şi evadăm în poiana apropiată. În ziua aceea am cutreierat mult prin Cheile Someşului, cu pereţii lustruiţi de ape, cascade, brine şi peşteri ascunse.

Ultima surpriză a zilei am avut-o după asfinţit, în marginea Poienii Vărăşoaia, întâlnindu-ne cu un cioban, din vorbă în vorbă am aflat despre existenţa unei alte peşteri în apropiere. Răspândiţi imediat printre brazi, am găsit sub un mal de stânca o poartă mare, cu intrarea în pantă. Eram în culmea bucuriei! întrecându-ne care să aprindem mai repede lămpile, în câteva minute cotrobăiam prima sală adâncă, plină de bolovani încălecaţi. Cineva a găsit şi o fereastră, conducându-ne într-o sală alăturată, ceva mai mică. Pe drumul nocturn de înapoiere la corturi nu conteneau discuţiile aprinse, cu privire.la posibilitatea altor surprize asemănătoare în pădurile din jurul nostru.

26 august. Lumea Pierdută! Numele acesta puţin comun sugerează romantismul: o întindere uitată de oameni, un labirint de tufe, trunchiuri şi poieniţe, copaci bătrâni prăvăliţi peste stânci acoperite cu muşchi gros şi umed, o lume ou poteci abia cunoscute, în care nici pasărea nu îndrăzneşte să ciripească, iar omul pătrunde sfios şi îngrijorat că nu va mai găsi drumul la înapoiere.

Dacă ţii să cunoşti acest colţ de codru, trebuie să cobori Poiana Bălăleasa, din capul podului de lemn să continui cărarea peste Ritul Ponor şi să treci crestuliţa care te mai desparte de Valea Văgaşul sau Izvorul Ursului. Dincolo de firul ei cu apă puţină răsare Preluca Ursului, un izbuc rece şi limpede izvorât dintre bolovani şi muşchi. Poteca trece apa şi urcă malul învecinat, pierzându-se apoi în Lumea Pierdută.

Astfel este botezat platoul cuprins între Valea Izvorul Ursului şi Pârâul Sec. Ambele izvorăsc de sub Vârful Bălăceana, se depărtează îmbrăţişând Lumea Pierdută, apoi se întâlnesc, de astă dată fără murmurul apelor dispărute pe parcurs, însă la viituri, primăvara sau după ploi mari, şuvoaiele reapar zgomotoase, pentru ca, aproximativ doi kilometri în aval de Prelucă, să se azvârle în adâncimea peşterii de la Căput sau „Hamlet”.

Cu patru zile înainte făcusem un ocol prin Pârâul Sec şi Lumea Pierdută, conduşi de tinerii geologi şi de pădurarul Pantea. Ştiind că vom reveni pe cărarea întotocheată, am însemnat copacii crestând uşor coaja cu toporaşul, ceea ce ne-a prins bine mai târziu. De astă dată

căram cu noi frânghii, lămpi, cizme de cauciuc şi o sută metri scară de funie.

La Preluca Ursului am băut cu lăcomie apă rece, apoi, din bolovan în bolovan, săream peste împletitura firelor cristaline, prinzând iarăşi urmele potecii în urcuş pieptiş. Câteva minute mai târziu, înşiruiţi în lung monom, ne cufunlam în tăcerea codrului, ducând fiecare câte o sarcină pe umeri. Cineva rămânea să îndesească semnele crestate pe scoarţa copacilor.

Fără să ne oprim, am trecut pe lângă Peştera Geminata, unde, cu patru ani mai înainte, speologii descoperiseră la patruzeci de metri adâncime un curs subteran, venit dintr-un sifon şi, după două sute de metri, dispărut în alt sifon. Aici se opriseră cercetările, lăsând mărturie o inscripţie afumată cu lampa de acetilenă: SPEO 1952

Era primul indiciu că apele Pârâului Sec se strecoară pe sub Lumea Pierdută ieşind tocmai la Preluca Ursului. Misterul acestui drum interesant a fost însă limpezit abia după pasionanta explorare care urmează.

Spre sud-est, la trei sute metri depărtare de Geminata, se află ascunsă în făget intrarea de curând descoperită a Avenului Negru. Am coborât cu toţii în pâlnia largă, până unde panta devenea prea periculoasă. Mai departe, puţul se îngusta îşi se prăbuşea, în adâncime, vertical şi misterios. Înnădind toate scările într-o singură lungime, le-am ancorat zdravăn de tulpina unui fag, iar Mati, ca şef al expediţiei, a coborât cel dintâi să arunce şi să controleze scara, îl simţeam prin firul frânghiei de asigurare cum se zbate suspendat în întuneric şi luptă să descurce treptele agăţate şi încâlcite în rostogolire. A revenit obosit de efort. Sorţii au căzut pe mine să urmez la rând.

Numai eu ştiu emoţia care m-a înfiorat şi pe care încercam să o camuflez sub masca indiferenţei. Am încălţat cizmele de cauciuc, m-am legat cu frânghia de asigurare şi am început coborârea din ce în ce mai apropiată de verticală, până a devenit o plutire deasupra golului.

Vârful cizmelor alunecau pe fuşteii scării, iar degetele deveniseră jilave de pământul umed. Încercam să mă concentrez asupra propriilor mişcări, dar privirea scăpa involuntar dedesubt, acolo unde efectul perspectivei aduna treptele, micşorându-le până ce nu se mai deosebeau una de alta, iar cele două funii paralele ale scării se întâlneau într-un punct, ibalansând uşor în adâncimea pentru care nu aveam simţul măsurii.

Pauzele de odihnă deveneau tot mai apropiate.

Îmbrăţişând scara cu mâinile şi picioarele, închideam uşor ochii, împotrivindu-mă tendinţei – de răsturnare, apoi reîncepeam ritmul neregulat al coborârii, ce părea că nu va atinge fundul niciodată. Numai tăria frânghiei de asigurare legate peste piept îmi amintea că nu trăiesc un vis urât. Într-un târziu m-am simţit printre buşteni alunecoşi, apoi am aterizat pe ceva.

Frigul şi întunericul se luptau să înghită paloarea ultimei lumini. Curând a ţâşnit flacăra lămpii, împrumutând un pic de viaţă zidurilor umede înconjurătoare. Mă aflam pe un dop gros de zăpadă, înţesat cu umbrele trunchiurilor căzute de sus. Murmur slab înfiora încăperea aproape rotundă. Părăsind siguranţa scării, m-am apropiat cu băgare de seamă de marginea opusă.

Între zăpadă şi perete se căsca o crăpătură, iar murmurul se auzea desluşit, venind din adâncimea nu prea depărtată. Unde curge apă găseşti uneori o galerie şi poate cine ştie ce alte surprize te întâmpină. Eram entuziasmat şi am strigat aceasta celor de sus, repetând rar şi tare, până s-a înţeles vestea.

Am privit în sus, spre gaura de lumină. Mă aşteptau nouăzeci de metri verticali, cu înălţimea lor ameţitoare. Am pus piciorul pe prima treaptă a scării, apoi pe a doua, pe a treia, pe a patra… dar nu simţeam că mă ridic deasupra zăpezii. Abia după mai bine de zece trepte, când funiile s-au alungit ia maxim, ani părăsit fundul avenului, începând să câştig înălţime, exasperant de încet. Lăsat pe spate, cu degetele moi, legănat deasupra întunericului, urcam cu gânduri negre şi confuze, privind numai în sus la lumină.

Obosit şi aburind de transpiraţie, am revăzut în cele din urmă figurile vesele ale prietenilor, frunzişul pădurii şi am primit în nări mirosul cald de pământ uscat şi de buruiană. Avenul Negru a rămas până astăzi cea mai adâncă şi emoţionantă coborâre la verticală din ţara noastră.

A doua zi ne-am înapoiat în Lumea Pierdută, având în plus ca participant un sociabil pictor amator, gata să imortalizeze în creion mica noastră expediţie. Scările atârnau în ordine peste marginea puţului.

M-am postat pe un colţ de stâncă, diametral opus scării, pentru a fotografia Testul echipei, apoi, rămas ultimul, timp de cinci ore am stat singur afară, păzind frânghia de asigurare. Primul care a ieşit să

mă înlocuiască tremura de frig, după ce stătuse cu Maţi şi ceilalţi tovarăşi ore întregi, ramonând între pereţi verticali şi umezi, pentru a carta cursul pârâului subteran în amonte de aven.

Curios şi nerăbdător să mă văd la ceilalţi, m-am legat peste piept cu frânghia de asigurare şi am pornit pentru a doua oară în jos pe treptele scării, retrăind aceleaşi impresii puternice, deasupra adâncimii care părea fără sfârşit. În fundul puţului licărea o luminiţă, aşteptând să mă conducă în peşteră, pe urmele echipei plecate în aval, de-a lungul pârâului.

La marginea zăpezii am pătruns printr-o crăpătură de stâncă şi am găsit ultima scară legată de un colţ. Capătul său odihnea zece metri mai jos pe prundişul încăperii străbătute de apa zglobie. Plin de curiozitate, am urcat mai întâi în amonte de aven, încercând să pătrund cu ochiul adâncimea lacului mut şi negru, strâns între pereţi verticali lustruiţi. În aval de aven am aflat pe o poliţă de piatră câteva grupuri de concreţiuni mici, dar frumoase. Am întârziat şi aici pentru fotografii, necăjindu-mă cu magneziu! încăpăţânat şi fumul înecăcios care invada galeria după fiecare aprindere.

Echipa dispăruse de multă vreme în josul apei.

Urmând-o, patruzeci de metri mai departe am ajuns în punctul unde tavanul culoarului coboară la suprafaţa apei, oprind înaintarea. Cam la înălţimea pieptului, peretele este totuşi sfredelit de o gaură, atât de strâmtă încât abia poţi trece, cu mâinile întinse deasupra capului, gata să te înţepeneşti, agăţat de colţii pietrei.

Galeria continuă încă şaizeci de metri, apoi se opreşte iarăşi în marginea unui lac adânc. Aici ne-am întâlnit cu avangarda echipei, înapoiate în fugă dintr-o călătorie emoţionantă. Plini de înfrigurare povesteau evenimentul descoperirii: dincolo de lac intraseră într-o sală mare, găsiseră în stânga o galerie uscată şi, mergând pe ea, pătrunseseră în altă peşteră, cu un curs de apă, un sifon şi… o inscripţie afumată cu lampa de acetilenă: SPEO 1952. Aceasta era aşadar legătura subpământeană cu peştera Geminata.

Descoperirea punea într-o lumină nouă cunoaşterea reţelei hidrografice a Lumii Pierdute şi, în acelaşi timp, dădea tuturor membrilor expediţiei impresia explorării unor pete albe de pe hartă.

Când am ieşit afară din Avenul Negru se făcuse miezul nopţii. Am aprins un foc şi ne-am încălzit oasele pătrunse de frig, mai înainte de a porni la drum de înapoiere. Cu lămpile aprinse, ne-am înşirat pe

urmele potecii abia vizibile, felicităindu-ne pentru inspiraţia de a fi crestat copacii cu semne, singura posibilitate să regăsim în beznă drumul pierdut în labirintul stâncilor, poieniţelor şi trunchiurilor. O dată coborâţi la Preluca Ursului am grăbit pasul pe cărări bătute, pe jumătate adormiţi din mers, sosind la Padiş chiar în momentele când se forma ceaţa. Este un fenomen normal însă cu mult mai intens în aceste locuri, ca aerul nopţii, îngreuiat prin răcire, să se adune între culmile care îmbrăţişează depresiunea şi să stagneze peste şesul umed. Însă din aburul pământului şi sărutarea îngheţată a nopţii se năşite priveliştea de neuitat a vălurilor de negură plutind la câteva palme deasupra ierbii.

Numai cine a petrecut asemenea nopţi în Padiş, mai ales când razele lunii accentuează tulburătorul contrast, cunoaşte farmecul straniu al acestei ape ireale şi sfiala cu care păşeşti de-a curmezişul şesului împânzit cu şuviţe fantomatice albe, fumegând printre siluetele de cărbune ale pâlcurilor de brazi.

28 august. După emoţiile zilei de ieri, ne acordăm o recreaţie meritată şi pornim către Cetăţile Ponorului. Ori de câte ori un drumeţ se străduieşte să descrie natura şi fenomenele ei ieşite din comun abuzează de obicei de termeni meniţi să impresioneze cititorul. Extraordinar, formidabil, imens, ar trebui folosite cu modestie şi, totuşi, pentru Cetăţi, acestea exprimă adevărata impresie. Peisajul oferit şi arhitectura lor subpământeana constituie un fenomen unic în ţara noastră şi poate sta cu cinste alături de cele mai remarcabile de peste hotare.

Drumul coboară Poiana Bălăleasa, apoi continuă până la Podul de lemn de pe Valea Cetăţii, de unde prinde către dreapta marcajul „punct albastru”. Apar mici doline şi stânci, prevestind timid măreţia spectacolului pregătit în taina pădurii, îndată ce se deschide priveliştea apare un balcon de lemn în margine de prăpastie.

Rămânem înmărmuriţi! La picioarele noastre se cască abisul ameţitor, cu pereţi verticali albi, înseninaţi de puţini brăduţi şi fire de brine. Aplecaţi peste buza gropii imense, zărim la două sute de metri adâncime fundul acoperit cu bolovani, părând prundiş mărunt. Acesta este cel mai mare dintre cele trei circuri ale Cetăţilor Ponorului, înfrăţite în mijlocul depresiunii înconjurate de culmile Borţigului. Poteca dă târcoale prăpastiei, lăsând drumeţului răgaz să se minuneze, apoi coboară printre stânci în primul circ.

Aici se înfundă Valea Cetăţii. În munte se deschide o intrare impresionantă, o spărtură de aproape şaptezeci metri înălţime, prin care lumina zilei pune în evidenţă fundul aproape plat al unui tunel de mari proporţii. Sub acest portal răspunde şi apa venită tocmai de la Izvorul Ursului, după ce s-a prăbuşit în peştera de la Căput şi a parcurs pe sub pământ aproape opt sute de metri. Râul primeşte ajutorul unui izbuc şi se afundă din nou în beznă.

El va ieşi biruitor prin izbucul din Cheile Galbenei. Ca preţ al libertăţii sale va trebui să străpungă Muntele Borţigul, luptând cu bolovanii unei uriaşe galerii de peste doi kilometri, odihnindu-se în adâncimea celor paisprezece lacuri şi iarăşi luptând şi zbuciumându-se în nenumărate cascade. Urmând tunelul de sub portal, avem ocazia să privim de jos perspectiva verticală a pereţilor celui mai adânc aven, apoi revenim şi trecem peste o cresteluţă, din primul în al treilea circ. La baza peretelui vestic se deschide o poartă scundă. Coborând câteva zeci de metri pe grohotişul alunecos, regăsim cursul râului subteran. Lămpile abia reuşesc să trimită o slabă licărire până la tavanul galeriei înalte. Urmând albia plină de murmurul şuvoiului potolit, sărind din bolovan în bolovan, trecând de câteva ori prin apă de la un mal la celălalt, ne oprim în sfârşit acolo unde râul devine torent, strâns între două stiânci.

Mai departe se poate merge numai cu barca. Malul este adâncit şi plaja de prundiş păstrează încă urmele corturilor primilor exploratori. Impresionantă este sălbăticia locului, forţa cascadei şi tunetul ei multiplicat de ecoul pereţilor împreunaţi foarte sus în întuneric.

Drumul de înapoiere spre cantonul Padiş ne-a condus în micuţa depresiune a Poienii Ponor, înconjurată de culmi. Pârâul cu apă puţină iese la poale de stâncă, prin gura unei peşteri cu tavanul foarte jos şi spaţiul în întregime ocupat de un lac adânc şi foarte rece. Aici se pare că răzbat o parte din apele dispărute în şesul găunos al Padişului. Pârâul şerpuieşte pe fundul poienii şi dispare nevăzut în nisip.

Alături de Valea Brădetului, cărarea urcă pună ce iese pe coaste ierboase, însemnate cu interesante lapiezuri, stânci şi lespezi scobite şi scrijelate de ape. Pe sub poalele Bisericii Moţului am făcut apoi un larg ocol prin Padiş, ptână la cantonul unde aşteptau corturile, focul de tabără şi… ciurgăul cuvalău.

29 august. Odihniţi şi din nou dispuşi pentru aventură, am apucat poteca spre Lumea Pierdută. De la Avenul Negru am transportat cei o sută metri scară de frânghie, împreună cu restul materialelor, înapoi la gura Peşterii Geminata. Numele acesta provine de la arcul stâncos întins peste jumătatea deschiderii avenului său, devenit astfel o aparentă îngemănare de peşteri. O gură se deschide chiar deasupra puţului, cealaltă seamănă cu o covată, aplecată lin până sub bolta arcului. Din punctul cel mai de jos al acestei intrări laterale, adâncimea pereţilor măsoară totuşi patruzeci de metri.

Am rostogolit scara de funie peste marginea zidului vertical, căptuşit cu lespezi de gheaţă lucie, pe care primul coborâtor le-a ciocănit cu bocancii, reuşind în parte să cureţe porţiunile instabile, care ar fi dat naştere la accidente.

Am aterizat cu toţii în fundul avenului, pe suprafaţa înclinată, cu zăpadă veche, printre trunchiuri de brad înfipte în cădere, şase dintre ele avtând lungimi de treizeci de metri. Acest ansamblu de semiobscuritate şi reflexe, buşteni uriaşi, gheaţă şi pereţi verticali nu este mai puţin impresionant ca fundul Avenului Negru, deşi pe jumătate adânc. Printr-o deschidere laterală se aude limpede zgomotul asurzitor al pârâului subteran.

Cineva leagă o ultimă scară. Şapte metri de coborâre printre trunchiuri alunecoase ne lasă pe bolovanii galeriei, zgribuliţi de frig, curent şi zgomot.

Am pornit cercetarea galeriilor, urmărind desluşirea complicatei reţele sfredelite de ape în subsolul misterios al Lumii Pierdute. Pârâul iese dintr-un sifon şi, după o sută cincizeci de metri, dispare în următorul sifon cu inscripţia din anul 1952. În peretele acestei galerii se deschide însă aproape neobservat un „diverticol" uscat, ocolind pe după avenul Geminatei. Prin el am regăsit & ăla de legătură cu Avenul Negru, pârâul şi galeria principală, cu şuvoaie zgomotoase, lacuri micuţe şi frumoase concreţiuni. Ne-am căţărat peste lespezi înalte, ne-am furişat pe brânci după colţuri scunde, cu apă adâncă, primind porţii copioase în cizmele de cauciuc, am făcut fotografii. Galeria capătă pe alocuri caracterul de „diaclază", crăpătură înaltă cu pereţii lustruiţi de picurarea neîncetată a apelor. La capătul a două sute cincizeci de metri întortocheaţi am regăsit gaura prin care ne strecurasem ca şobolanii cu ocazia primei coborâri în Avenul Negru.

Înapoiaţi în camera mare am organizat un joc impresionant de

umbre, proiectând cu lămpile, pe ecranul pereţilor imagini negre de lupi cu dinţi ascuţiţi şi uriaşi diformi, cu degete răşchirate spre oameni micuţi.

În camera aceasta apare cursul unui pârâiaş necunoscut, sosind în şoaptă printr-o galerie strâmta, cu fundul rotunjit şi netezit în calcar roşcat. Două sute de metri în sus pe firul apei, culoarul se pierde într-o încăpere complicată, cu poliţe şi terase etajate, cu cinci avene urcând zeci de metri fără să răspundă la suprafaţa muntelui. Angajaţi în pasionanta explorare, alergând cu lampa de la un ungher la altul, măsurând distanţele cu pasul, făcând schiţe, nu am simţit scurgerea orelor. Eram obosiţi, flămânzi şi îngheţaţi. Pentru că Maţi avea febră, doi dintre noi încercau să-l încălzească ţinându-l în braţe, însă el tremura cu stoicism, aşteptând să se termine cercetările şi măsurătoarea galeriilor.

Când ne-am uitat la ceas se făcuse… ora unu după miezul nopţii.

Doritori de căldură şi de culcuş, ne-am grăbit să facem „coadă" la scara de frânghie. Unii au şi urcat cu bine peretele căptuşit cu gheaţă. Apoi a venit rândul lui Jigărel să plătească în numele întregii echipe tributul micii noastre aventuri: la jumătatea înălţimii, un bloc de gheaţă s-a desprins fără veste de balansul treptelor şi l-a pălit în plină faţă. Încleştat în frânghiile scării, a rămas ameţit câteva clipe, părând că stă gata să pice, apoi şi-a revenit şi a continuat urcuşul, nesigur şi cu faţa şiroind de sânge.

În covata intrării din pădure am aprins îndată focul de vreascuri şi ne-am înghesuit pe lângă el. Umbrele şi reflexele roşietice ale flăcărilor luminau jucăuş pe rază de câţiva metri în jur. În restul spaţiului linişte adâncă, întuneric de nepătruns şi duhul misterios al codrului. La orele trei noaptea apucam de vale cărarea Lumii Pierdute, urmărind semnele crestate pe copaci.

După două ore intram somnoroşi în Padişul cufundat sub aceleaşi văluri de negură, risipite de revărsatul zorilor. Ne-am furişat în corturi şi am dormit somn greu, fără vise.

În ziuă următoare ne-am despărţit. Unii au rămas la îndatoririle de geologi, alţii au pornit peste şesul Gârdei la Scărişoara, iar cucu soţia mea şi un prieten am făcut un mare ocol pe la „Circuitul Galbena".

Te duce marcajul „roşu vertical" prin Poiana Bălăleasa, apoi de-a lungul muchiei slab înclinate care desparte groapa Ştevia Lupii de groapa Bârsa. Cu excepţia unor puţuri de bauxită părăsite, nu întâlnim

nimic deosebit, îndată ce poteca începe să coboare, la prima cotitură bruscă apare intrarea mică a gheţarului de la Focul Viu.

O scară de lemn conduce prin deschiderea joasă, în marginea unei camere subterane aproape rotunde, cu diametrul de câteva zeci de metri. Cerul se vede prin hornul larg deschis în tavan. Pe aici cad lemne şi bolovani, înălţând în mijlocul încăperii o movilă de dărâmături.

În colţul diametral opus intrării, gheţarul a rămas totuşi în adevărata sa splendoare. O coloană de sticlă, stalactite şi stalagmite masive, sprijină bolta stâncii, iar alături de ele se deschide un-puţ strâmt, vertical, poartă de intrare în frigoriferul peşterii. În spatele acestui altar, pardoseala de gheaţă se înclină şi se pierde în întuneric.

Am vizitat interiorul chiar la orele amiezii, când soarele pătrunde de prin tavan cu raze divergente, conturate ca prin vitraliul unei catedrale gotice. Privite împotriva luminii, coloana şi moviliţele de gheaţă sclipesc cu mii de steluţe, subliniind sensul numelui: Focul Viu.

În jos de gheţar, marcajul întâlneşte următoarea poiană, Ritul Florilor. De la izvor, prinzi către stânga poteca însemnată cu „punct galben”, urci prin pădure, apoi cobori în următoarea poieniţă, cu vegetaţie luxuriantă. În peretele stâncos găseşti o scară metalică şi continuarea potecii cu balustradă. Acesta este începutul circuitului prin Cheile Galbene.

Curând după ce cobori în albia râului răsare cea dintâi surpriză: cascada zgomotoasă ţâşnind prin gura unui tunel. Urcăm la poarta ovală şi ne furişăm cu lămpile de-a lungul apei, până ajungem iarăşi la lumină.

O pantă de grohotiş ne scoate în mijlocul uneia dintre cele mai pitoreşti chei din munţii noştri. Printre pereţi înalţi şi abrupţi de calcar, Râul Galbenei a săpat un canion adânc, o înlănţuire de praguri, jgheaburi şi bazine rotunjite, peste care lichidul cristalin se azvârle în cascade.

Cea mai de sus cascadă zgomotoasă îşi are obârşia în adâncimea lacului micuţ, adăpostit sub peretele înalt care închide valea. Undeva dedesubt se află sifonul apelor tumultuoase ale Cetăţilor Ponorului, sosite din călătoria de peste doi kilometri prin uriaşa galerie subterană.

Trecem desculţi pragul bazinului şi urcăm versantul opus. Aflăm

deasupra o nouă potecă şi ne oprim pe drum de coborâre la un balcon suspendat în marginea pereţilor semeţi. Dedesubt se deschide adâncimea cheilor şi vastitatea abruptului presărat cu ţancuri albe şi guri de grote tăinuite. De la scara de fier am urmat în continuare marcajul Văii Galbena, grăbiţi să ajungem la cantonul Bulz.

Până la între Ape, unde văile se întâlnesc, semnelertriunghi galben" trec pe stânga şi se caţără la mare diferenţă de nivel, ocolind Cheile Jgheabului. La canton ani regăsit motocicleta încălecată fără cruţare de copii, care îndepărtaseră îndemânateci braţele de scaieţi şi de urzici, transformând-o într-o veritabilă corabie. Acumulatorul fiind descărcat, motorul s-a lăsat rugat zadarnic. Am împins-o până la satul Pietroasa, apo ne-am lăsat remorcaţi de un camion. Cu acumulatorul încărcat am pornit a doua zi pe serpentinele şoselei care trece muntele între Băiţa şi Arieşeni, bucuroşi să auzim iarăşi duduitul cilindrilor şi să primim în faţă aerul răcoros.

În punctul culminant al urcuşului, aproape de Vârfu Ţapul, am părăsit pentru ultima oară motocicleta, dorim să ne luăm rămas bun de la priveliştile bihorene. Am suit la culme în jumătate de oră, pe firul unei văi cu bolovani şi multe afine. Din creastă se scufundă la picioare, cu margini precis tăiate în netezimea plaiului, o groapă imensă, cu diametrul de şase sute de metri. În malurile sale abrupt torenţii au tăiat viroage şi creste ascuţite, dezvelind straturi de argile, gresii şi pietriş, colorate în cea mai bogat gamă de nuanţe alb-gălbui, cenuşii, verzi sau roşcate, fantastică îmbinare de culori şi forme de eroziune, întruchipând desăvârşit lupta dintre sol şi forţele care dă naştere carstului. Aceasta este Groapa Ruginoasa, din păcate puţin cunoscută turiştilor.

De sub ea scapă cheile adânci ale Văii Seci, întâlnindu-se cu Galbena aproape de pereţii cheilor unde răsare izbucul apei Cetăţilor. Dincolo de adâncimea văile se ridică vârfurile Borţigul şi Glăvoiul, apoi o învălmăşeală de culmi, de păduri şi poieni, în mijlocul cărora rămas şesul Padişului, casa lui moş Bocu şi pătratele coiturilor unde iarba a început desigur să se ridice, ştergân urmele culcuşurilor noastre.

Le-am trimis salutul despărţirii.

După-amiază am coborât printre bolovani şi şleau adânci de căruţă, în Valea Arieşului. Era duminică şi zi de târg la Arieşeni. Printre căruţe cu coviltir zăceau de-a valma oale smălţuite, ulcioar străchini

înflorate şi pui de negustori oacheşi, cu feţe negricioase şi cămăşuţe până la burtică. Printre grupuri „moaţelor" cu port înflorat am auzit iarăşi graiul în pestriţat cu pitoreşti cuvinte şi ne-am adus aminte că datorăm câteva lămuriri.

Când moţul urcă, atunci gurăşte, când coboară urlă. Pentru el făgădăul este cârciumă, temetăul este cimitir şi iştalăul, grajd. În Munţii Apuseni ritul devine poiană, cu flori şi iarbă moale, gândacii se numesc pepi, iar şarpele este gingaş alintat: bebe. Peşterile sunt botezate hude, iar avenele, hoance, în care pietrele se hurluie, adică se prăvălesc cu zgomot.

Ciurgăul cuvalău era chiar izvorul… cu uluc… unde ziua ne potoleam setea, iar noaptea ascultam cântecul Padişului. Iar baba, căreia moş Bocu i-a făcut cu ochiul şugubăţ, dacă i-ar fi plăcut un „tătari bărbătoc", nu ar fi plecat de acasă singură şi înarmată, prin pustietăţile munţilor. Batâr cuvântul acesta nu-l vom explica. Adresaţi-vă la prima casă cu acoperiş ţuguiat de şindrilă, îndată ce intraţi în Munţii Apuseni.

Din nou la drum

Într-o clipă amiază de iulie, trei motociclete goneau pe asfaltul proaspăt. Frânghii şi corturi, vase de bucătărie, rucsacuri doldora şi pachete se îngrămădeau legate cu sfori şi curele, pe portbagaje, ghidoane şi ataş. Cerul era limpede, aerul parfumat de aroma finului abia cosit, lanurile unduiau de o parte şi de alta a drumului.

Călătorii s-au oprit câteva minute la izvorul de borviz din Malnaş, apoi au pornit mai departe pe şoseaua ca în palmă, apropiindu-se de locurile unde bătrânul Olt se zbate în îmbrăţişarea stâncilor şi brădetului de sub Muntele Ciomatul. În fapt de seară, motocicletele s-au strecurat încet printre grupuri de oameni veseli, veniţi la Tuşnad pentru odihnă, s-au mai grăbit să iasă dincolo de strânsoarea coastelor împădurite şi, părăsind asfaltul, au coborât printre ogoare în Lunca Oltului liniştit şi adânc.

Noaptea s-a lăsat plină de pace!

Cerculeţe vii spărgeau ici-colo oglinda neagră de sub sălcii, trădând viaţa care pulsează în adâncimea apei. Trei corturi aşteptau în tăcere să adăpostească pentru odihnă pe cei şase prieteni întinşi pe iarbă, cu ochii la cerul înstelat şi gândurile acompaniate de ţârâitul

greierilor. Prima noapte de tabără!

Înainte de revărsatul zorilor am ieşit tiptil din cort cu undiţa pregătită de luptă. Peste luncă pluteşte ceata groasă a dimineţii, care te sileşte să te zgribuleşti şi să tragi nerăbdător cu coada ochiului spre geana roşie şi peticele de cer care răzbat prin golurile vălătucilor de negură. Săriturile peştilor sfărâma neîncetat oglinda argintie a Oltului.

Cu primul clean în sac, am ajuns după răsăritul soarelui la un cot umbrit de sălcii, cu rădăcini şi bulboane, îndată după cea dintâi aruncătură, o namilă nevăzută mi-a rupt firul. Cu mâinile tremurând de emoţie, am legat alt cârlig şi am trimis la fundul apei încă o lipitoare. Un clenuţ, o mreană şi iarăşi o dihanie porneşte cu momeala pe râu în sus şi-mi rupe Cârligul.

Între timp s-a ridicat soarele, iarba aplecată sub povara boabelor de rouă s-a îndepărtat, lăcustele foşnesc. Este vremea de plecare la drum. Tabăra primeşte cu alai prada şi o confiscă, aprinzând imediat primusul sub tigaie. După baia în apa adâncă, tulbure şi înviorătoare, motoarele au prins iarăşi să duduie printre ogoare. Cu pantaloni scurţi, fără cămăşi, bronzaţi şi prăfuiţi, cântam şi fluieram fiecare după talent, plecaţi fără griji către „vestul sălbatic" al planurilor de vacanţă.

În Sâncrăieni, satul celor optzeci de izvoare, bem borviz. Peisajul trece pe lângă noi, cunoscut, dar la fel de încântător. Platoul Harghitei ne face semn din stânga, în dreapta zâmbeşte Hăşmaşul cu imogâldeaţa albă a Pietrei Unice. Oltul este mic şi leneş, cu ierburi lungi şi încâlcite, ca un canal de baltă, apoi redevine sprinten şi se pregăteşte să părăsească şoseaua. La Izvorul Mureşului poposim printre povârnişuri domoale, cu pădure de brad şi poieni largi, împestriţate cu flori şi căsuţe mici de lemn, în jurul cărora a început cositul. Apoi se deschide câmpia spre Gheorgheni, sub ameninţarea norului de furtună care se apropie dinspre Munţii Gurghiului.

Este zi de duminică. La fiecare câteva minute întâlneşti autobuze şi camioane încărcate cu oameni, fâlfâie steaguri roşii, răsună strigăte de salut şi drum bun, cântece şi glas de acordeon ne petrec pe Valea Becheanului. Nu ne cunoaştem, dar ne ştim cu toţi membri ai aceleiaşi familii, care a descoperit o nouă posibilitate de odihnă după muncă.

Până la 1250 metri, pe Culmea Pângăraţi, ameninţarea ploii nu ne împiedică să facem totuşi două popasuri, în căutarea fragilor. Apoi

coborâm către Lacul Roşu. Peretele Suhardului se oglindeşte în apa verde străpunsă de cioturile brazilor înecaţi acum un veac şi un sfert. Ne încântă fiecare colţişor, încă nu ne hotărâm să întindem corturile. Strecurându-ne printre maşini şi grupuri de muncitori veniţi la odihnă, mai mergem puţin, încă puţin, oprindu-ne tocmai în Bicazul Ardelean, la poarta unor oameni primitori.

Gazda noastră este un simplu muncitor, însă are în casă lumină electrică, radio, covoare frumoase şi… dragoste de oaspeţi, întindem corturile în grădină, sub coroana mărului rotat. Obişnuinţa de peste an alungă somnul odată cu primele raze de soare. Ghemuri de ceaţă se topesc deasupra pădurilor. Cerul rămâne fără pată.

— De acord să vedem încă o dată Cheile?

Propunerea este întâmpinată cu bucurie. Pregătim frânghie, espadrile, aparate fotografice şi pornim înapoi, pe Valea Bicazului.

Viaţa a reintrat pe făgaşul normal, începe o nouă săptămâna de muncă, fremătând în ritmul marilor realizări. Până aici se simte apropierea mândrei construcţii a barajului, după nesaţul cu care sunt cerute trenurile cu materie primă pentru cuptoarele fabricii de ciment. În şantierul de sub coasta surpată a muntelui rod două excavatoare uriaşe. Capul fiecărui monstru preistoric îşi înfige adânc dinţii în mal, se întoarce scrâşnind spre convoiul vagoanelor şi, la un semnal misterios, cască greoi fălcile de oţel, umplând de fiecare dată câte un vagon. Câteva sute de metri mai departe, liniştea stăpâneşte pitoreasca vale a Bicazului.

De la intrarea în Chei şi până sus, dincolo de oglinda Lacului Roşu, drumeţul nu se satură privind. Mai întâi vezi peste apă un perete aspru, tăiat de un horn prin care tinerii noştri alpinişti au deschis poate cel mai greu drum de căţărare din ţară.

Apoi intri la Gâtul Iadului, între ziduri de calcar, unde soarele nu pătrunde şi ochiul abia reuşeşte să le afle sfârşitul la peste două sute de metri înălţime. Când ieşi din nou la lumină, îţi aleargă vesel în întâmpinare firul zglobiu al Bicăjelului. Ochiul se plimbă de-a lungul şiragului de cascade mărunte, se ridică peste pereţii ameţitori, apoi se opreşte fixând silueta semeaţă a Pietrei Bardosului.

La fiecare colţ, o nouă înfăţişare a Cheilor ne ademeneşte să oprim motoarele şi să descălecăm pentru fotografii. Şoseaua se odihneşte un pic, apoi se avânta din nou pe coastele Surducului, cu patru serpentine strânse, faţă în faţă cu Piatra în formă de turn.

Minunată îmbinare de soare, umbre şi stânci albe crescute din verdele pădurii!

În dreptul primelor cabane trecem apa peste un podeţ de bârne şi lăsăm motocicletele legate unele de altele, adăpostite sub copaci. Împreună cu prietenul meu Roland pornim prin pădure spre şaua de unde începe ascensiunea. Poteca urcă în diagonală către dreapta, sare pârâul cu cascade, urcă iarăşi până sub primele stânci şi se dirijează pieptiş, ţintind creasta împădurită din dreapta Pietrei. Zăpuşeala şi repetatele opriri în căutarea fragilor ne reduc simţitor avântul pentru căţărare.

Coama turnului depăşeşte cu aproximativ cincizeci de metri nivelul crestei, din care se desprinde, înaintând ca o lamă de stâncă, peste versantul sudic, împădurit al văii. De aceea adâncimea pereţilor creşte treptat, căpătând în capătul meterezului un aspect specific alpin. Acolo, dominând paşnic văile şi înfruntând furtunile, străjuieşte o stea roşie metalică, înălţată cu trudă şi mândrie de harnicii alpinişti-constructori ai Bicazului.

Pe sub feţele de răsărit, pe trepte ierboase, printre brăduţi, ne strecurăm până la baza traseului de căţărare, un horn aproape vertical. Mai întâi zece metri lipsiţi de dificultate, apoi două pitoane, cu ajutorul cărora traversăm la dreapta peste crestuliţa cu prize puţine, formează prima etapă, înghesuiţi amândoi în adâncitura peretelui, examinăm curioşi adevăratul obstacol al ascensiunii: stânca frământată şi alunecoasă este străbătută de o fisură nepotrivită pentru pitoanele noastre subţiri. Priza cea bună se vede mult prea sus, iar cel mai apropiat piton aşteaptă ruginit şi nepăsător, la şase-şapte metri deasupra capului.

Roland se urcă în piramidă pe umerii mei, stă încă două minute cu piciorul în palma braţului întins, apoi mă părăseşte. Locul este dificil, o nouă umflătură de piatră aţine calea, însă ajutorul unei scăriţe aduce dezlegarea problemei. Treizeci de metri mai sus, peste lespezi şi brâneaguri subţiri, ne primeşte strunga din Creasta Pietrei Bardosului. De cealaltă parte scapă un perete ameţitor.

Muchia presărată cu pini conduce câţiva zeci de metri spre sud, lăţindu-se treptat. O scurtă coborâre în mâini pe frânghie ne lasă pe terasa neregulată din capătul acestui bastion. Peste marginea Turnului scapă un perete aspru.

Soarele se joacă printre munţii înzepeziţi ai norilor cumulus, lumintând şi umbrind capricios firul şoselei, care izvorăşte dinspre Lacul Roşu, se strecoară la picioarele noastre prin tunel, se încolăceşte ca un şarpe alb în cele patru serpentine strânse şi se tot duce, să se ascundă între prăpăstiile de la Gâtul Iadului.

Oamenii au devenit puncte negre, iar maşinile par jucării mişcându-se fără zgomot. Peste dealurile din faţă se deschide neaşteptata privelişte a Văii Bicăjelului, largă, verde, odihnitoare, pierzându-se în fundul munţilor, sub Hăşmaş. Cu părere de rău am părăsit înălţimea acestui minunat cuib de vulturi, izgoniţi de ameninţarea tunetelor. Dinspre Suhard răbufneau rafale de furtună şi primele picături grele ale cerului nestatornic de vară.

Deasupra locului de rapel am făcut corzile ghem, ascunzându-le sub hanorace, am aprins sub glugă câte o ţigară şi am intrat cu capetele sub o stâncă, lăsând nepăsători ca ploaia să bată tobă pe spate.

Se dezlănţuise o adevărată revărsare, din fericire la fel de scurtă, pe cât de puternică. Când s-au rărit picăturile, ne-am îndreptat spatele încovoiate de nemişcare şi am căutat cel mai apropiat brad pentru rapel. Uitasem în acea clipă de frânghia ghemuită sub hanorac! A scăpat ca un bolovan peste peretele vertical, dar… s-a oprit miraculos la cincisprezece metri dedesubt, în gheara unui ciot. Norocul nostru că avem încă o funie rezervă!

De-a lungul fisurii cu pitoane am făcut două rapeluri, de douăzeci şi de treizeci şi cinci metri, care ne-au lăsat la baza peretelui, apoi am coborât alergând la motociclete.

Târziu după-amiază am ieşit din Chei şi ne-am oprit pentru ultima oară alături de şosea, sub stâncăriile tăiate de întunecoasa intrare a Sugăului. Printre pereţi foarte înalţi şi apropiaţi, la şapte-opt metri deasupra fundului acestui canion, muntenii au construit un pod de buşteni peste cascadele pârâului, până dincolo de Chei, la lumină, în valea ferită de zgomot, cu livezi în floare, înconjurată de stânci şi pădure. Păstrând această ultimă imagine plină de poezie, am lăsat în urmă pitorescul Bicazului, revenind odată cu seara la mărul rotat, unde aşteptau corturile noastre.

Arşiţa următoarei dimineţi ne-a surprins în goană către Valea Bistriţei. Gândind la asfaltul care va purta peste câţiva ani maşini şi motociclete către splendoarea Cheilor şi Lacului Roşu, păstram între

noi o distanţă cât mai mare, încredinţându-ne cu voie bună că şoseaua fără nori de praf este pentru noi, fotografii, la fel de puţin interesantă ca cerul lipsit de nori.

Pentru câteva clipe a răsărit din nou, în fund de vale, imaginea depărtată a Ceahlăului, apoi dealurile au prins să se îmbrăţişeze, codrul să domine priveliştea, iar atmosfera să se tulbure cu o pâclă alburie purtată de vânt. Era primul semn al apropierii fabricii care mistuia în flăcări, zi şi noapte, piatra adusă tocmai de sub piscul Sugăului, transformând-o în cel mai bun ciment hidrotehnic.

În noutatea peisajului industrial nu lipseau coşurile zvelte profilate pe verdele brădetului, şuviţele bălane de fum înfrăţite cu înaltul cerului albastru, prospeţimea asfaltului cenuşiu. Acestea nu sugerau însă apropierea acelei Bistriţe pe care o cunoscusem cu ani în urmă, vestitul drum fără pulbere al plutaşilor, murmur de grai dulce moldovenesc şi legende străvechi, neastâmpăr de ape mânioase care nu izbuteau să trezească din amorţeală sate şi târguri cufundate în „patriarhală" somnolenţă.

Iată o Bistriţă necunoscută, cu ochiuri de apă lenevindu-se printre bolovani, în izbitor contrast cu năvala maşinilor pe făgaşul larg al şoselei. În fundul zării, la patru kilometri depărtare, un colos alb a răsărit de-a curmezişul văii. În larg ocol, şoseaua urcă în dreptul zidului uriaş, peste care macarale-funicular încă mai poartă cupe de câte douăzeci tone beton, coborându-le cu viteză ameţitoare deasupra cofrajelor.

Parapetul este înţesat de oameni, maşini, motociclete. În ochii fiecărui spectator citeşti mândria de a fi prezent, măcar câteva clipe, la desăvârşirea impresionantului baraj. Ai dori să cunoşti în furnicarul constructorilor pe acei care nu peste multă vreme vor veghea zi şi noapte la următorul mare miracol, transformarea Bistriţei în milioanele de kilowaţi care se vor revărsa pe plaiurile Moldovei.

În spatele barajului creşte în ritm nevăzut, dar impetuos, cel mai nou lac de pe harta patriei noastre. Deşi împlineşte abia 19 zile de existenţă, atinge 25 kilometri lungime. O şalupă remorchează bacuri încărcate de excursionişti, haşurând oglinda sumbră cu triunghiuri vii. Sute de plute odihnesc la mal, aşteptându-şi rândul la automacarale.

Înaintăm cu motocicleta cât se poate mai departe, de-a lungul unui „litoral" verde, presărat cu cioturile pădurii tăiate până la nivelul la care se va ridica apa. În viroage, la suprafaţa călduţă, muscăresc

numeroşi păstrăvi, pe deasupra tufelor de alun devenite vegetaţie subacvatică.

În căutarea noului său echilibru, peisajul acela, într-o memorabilă zi de iulie 1960, avea ceva straniu, accentuat de amintirea anilor când călătoream cu motocicleta către obeliscul Pietrei Teiului, pe aici pe undeva, la zeci de metri adâncime, prin sate pe cale să devină… porturi: Secu, Buhalniţa, Hangu. Eram abia sosiţi pe drum de munte, cu imaginea căruntului Suhard oglindindu-se în adâncul misterios al Lacului Roşu, căreia îi alăturam o imagine asemenea, dar grandioasă ca simbol şi proporţii. În faţa noastră apărea zămislită o nouă „perlă a Carpaţilor Răsăriteni", dar pe măsura raportului dintre modestia Suhardului şi semeţia Ceahlăului, dintre fănâma de munte care zăgăzuise întâmplător unduirea sprinţară a pârâului şi muntele de beton implântat în albia niciodată încătuşată a Bistriţei, dintre forţa oarbă, a naturii şi forţa neasemuit mai puternică a învăţăturii biruitoare, care ridicase ţara şi oamenii, chemându-i să transforme natura şi pe ei înşişi.

Priveliştea ne-a furat, prelungind popasul. Am înotat, ne-am bronzat la soarele arzător, ascultând clipocitul apei dintre plute, am fotografiat norii albi oglindiţi în luciul întunecat al proaspetei mări moldave, apoi am făcut cale întoarsă pe asfalt către Piatra Neamţ, într-un lung dar instructiv ocol.

În aval de baraj, albia Bistriţei se umple încet, din izvoare. Adevăratul său şuvoi, un colos de cinci kilometri lungime, va străbate în curând muntele Botoşanul, pe drumul sfredelit cu îndrăzneală şi trudă de constructori, către „avenul" de nouăzeci de metri adâncime al castelului de echilibru. Hidrocentrala Stejaru ne întâmpină cu exteriorul sobru, placat cu piatră, iar canalul prin care se vor revărsa apele eliberate arată elegant căptuşit cu lespezi albe şi trepte. Totul aşteaptă momentul emoţionant când va porni prima turbină.

Am aflat în Piatra Neamţ un orăşel strălucind de curăţenie, cu blocuri noi alături de vechea biserică şi turnul lui Ştefan cel Mare. Fâşia netedă asfaltată trece mai departe către Bălţăteşti, străbătând un peisaj unduios, cu cer albastru molcom şi lanuri pârguite. Peste tot se clădeşte.

Sondele au urcat acum pe apa Ozanei lui Creangă şi au ajuns până sus, la Pipirig. Am petrecut noaptea în corturi pe Valea Cracăului şi am intrat a doua zi în Târgul Neamţ, oprind în faţa căsuţei unde, în

1837, s-a născut povestitorul copilăriei noastre. Târgul s-a întins, făcând să dispară Humuleştii. dar a rămas bojdeuca îngrijită cu drag.

Iată soba mare văruită, grinda cu sfoara atârnată şi motoceii cu care „crăpau mitele jucându-se", buturuga lui Moş Chiorpec Ciobotarul şi biciul Sfântului Neculai. Vorbim în şoaptă, citind fotografii şi scrisori, cercetând colţişoare pe care le-am văzut odinioară, cu ochii copilăriei îndepărtate…

Pe dealul împădurit, deasupra râpelor străjuind Ozana, veghează glorioasa ruină, imortalizată de vitejia plăieşilor şi de versurile cu duh ale nemuritorului Coşbuc.

„Sunt cu ceară picurate
Filele-n bucoava mea
Dar cetesc cum pot în ea
Spune-acolo de-o cetate
Care „Neamţul" se numea…"

Motocicleta urcă din greu serpentinele către împrej-mui Tea vechii cetăţi. Trecând pe lângă picioarele de piatră ale fostului pod de intrare, ajungi în creştetul dealului, printre ziduri străvechi. Cetatea Neamţului a fost arsă, fără ca vreun învingător să-i fi trecut pragul!

Umbre de viteji intră odată cu noi pe sub bolta de piatră şi ne însoţesc prin curtea interioară, la poalele turnurilor care au văzut poposind armatele lui Sobieţchi, flămând de pogace şi mămăligă. Iată-l pe Guzgan şi pe Tăun, pe Spancioc şi pe Berbeci, pe căpitanul Onofrei „cel cu pletele-ncurcate şi cu străin încins în tei", iată-l pe vestitul Rex în faţa celor zece şchiopi Strigând: „Vă tai grămadă", cu ochii la punga de tutun a căpitanului pletos. Seara am întins corturile într-o fâneaţă dincolo de satul Pluton, apoi am urcat Muntele Petru Vodă, pentru a încheia ocolul. În dimineaţa zilei de joi, 20 iulie, am coborât serpentinele repezi către Valea Bistriţei. Trupul izolat al Ceahlăului apare pentru ultima oară, apoi ne aflăm la răscrucea şoselelor, păzită de monolitul Pietrei Teiului, stânca semeaţă înfiptă în luncă. De aici mai departe vom călători către Broşteni, alături de apele vijelioase.

Râul Neagra ne întâmpină cu pitorescul plutelor, legate câte două-trei, dibaci cârmite peste repezişuri şi săritorile de lemn numite „fludere". Valea coteşte strâns, printre coaste-împădurite şi livezi în floare. Pasiunea fotografiilor, cu repetate porniri şi opriri, încinge

motoarele chiar de la începutul urcuşului greu şi lung spre Pasul Păltiniş. După asfinţit căutăm găzduire pe o pajişte, aproape de culmea dealurilor, întindem corturile printre căpiţe de fin proaspăt cosit şi spectatori curioşi: oi, o mită şchioapă îşi o fetiţă bucălată. Concertăm din muzicuţe până seara târziu, primind chiote şi chemări de la casele răzleţite.

În dimineaţa următoare, mai înainte de plecare, am făcut o vizită vecinului nostru, moş Nicolae Dâmbu. S-a sculat din zori şi ne aşteaptă, cu barba şi pletele albe pieptănate. Nu prea mai aude şi vede bine, cu toate că abia a împlinit… 102 ani! Povesteşte cu voce slabă amărăciunea îndurată ca tăietor de pădure şi plutaş, în vremuri de tristă amintire, până ce vocea devine şoaptă. L-am obosit prea mult şi trebuie să ne luăm rămas bun.

— Umblaţi, băieţi… vedeţi ţara… aveţi concediu… aţi apucat vremuri bune!

Dincolo de trecătoare, serpentinele coboară vertiginos, apoi se domolesc în pitoreasca vale a Negrei Şarului. Revedem Vatra Dornei, mult schimbată de la ultima noastră călătorie: noi magazine mari, noi blocuri, şosea largă asfaltată până la Iacobeni, un vast şantier pe şoseaua în reconstrucţie până la Pasul Mestecăniş.

Peste culmea acestui pas vom sări din Valea Bistriţei în Valea Moldovei, urmând invitaţia minunatei înlănţuiri de serpentine. Din Valea Putnei intrăm în Câmpulungul Moldovenesc, apoi ne îndreptăm către Muntele Rarău. Cei 17 kilometri pe Valea Izvorul Alb s-au dovedit o cruntă probă de rezistenţă şi răbdare, din cauza aşternutului gros de piatră spartă. Prea numeroase au fost opririle necesare răcirii motoarelor. În culmea ghinionului, tovarăşul meu a căpătat pană de cauciuc, „culegând”… un ac de patefon! Odată cu seara ajungem la 1520 metri altitudine. Cabana dispăruse în ceaţă.

Înaintând până în ultima poiană, am întins corturile printre stânci şi brazi. În puterea nopţii au dispărut negurile ca prin farmec. Pe catifeaua înstelată a bolţii vegheau siluete semeţe: Pietrele Doamnei.

Soarele dimineţii surâde printre nori grei, dar inofensivi, înarmaţi cu frânghie şi espadrile, căutăm potecuţa spre cea mai depărtată dintre Pietre. Peisajul ne răsplăteşte cu vederea Pietrosului şi Giumalăului.

Privim încântaţi. De pe creştetul stâncos cu baliză, cea mai înaltă dintre Pietre apare ca un turn uşor aplecat spre nord, peste peretele

încă neurcat, între noi şi acest turn se desfăşoară creasta despicată în ace şi hornuri, din care, de-a lungul mileniilor, s-au prăvălit bolovani uriaşi. În pădurea de sub creastă găseşti cele mai neaşteptate cotloane, un adevărat vălmăşag de crăpături, grohotiş, blocuri încălecate, jnepeni şi brădet, ascunzând pe alocuri petice de zăpadă, chiar în aceste zile de iulie. Am urcat cel mai înalt turn, pe drumul „ciobanului", căţărându-ne dezlegaţi pe faţa dinspre cabană.

La cincizeci de metri înălţime atingem umărul ascuţit de stâncă, a cărui continuare este chiar vârful turnului, în parte vertical, însă cu prize bune şi două pitoane de asigurare. Sus aflănv o platformă îngustă, plină de iarbă măruntă şi flori, înconjurată de golul pereţilor şi de minunata privelişte.

Un rapel de patruzeci de metri ne-a lăsat pe faţa opusă a turnului, într-o strungă. După-amiază ne-am căţărat pe vârful unui ac, am colindat printre stânci, am găsit un tunel, o grotă, locuri pline de poezie. Seara am cântat în jurul focului, până ce s-a dezacordat muzicuţa!

Duminica 24 iulie. Conform programului trebuia să facem o „premieră" în cea mai înaltă dintre Pietre. Cocoşii cabanei cântau a ploaie, poftindu-ne la drum. Ajunşi sub faţa vestică, am descifrat grăbiţi viitorul traseu şi am intrat în perete, cât mai aproape de muchia stinga. Prima lungime de coardă, cu prize mari şi smocuri de iarbă, sfârşeşte într-o zonă cu lespezi netede şi prize puţine. Am bătut primul piton şi ne-am regrupat pe o platformă minusculă. Adevăratul obstacol întâmpina căţărătorii pe a treia lungime, sub forma peretelui gălbui şi uşor surplombat, înalt de treizeci şi cinci metri, zgâriat de o fisură.

Prietenul meu Roland a pornit în cap, bătând cât mai puţine pitoane, pentru a nu mă expune bombardamentului pietrelor. Asigurându-i priveam în jur. Era sărbătoare şi turiştii forfoteau pe cărări. În curtea cabanei se zăreau nu mai puţin de nouă camioane. Nu departe de corturile noastre se încinsese o horă moldovenească şi crâmpeie de voie bună şi „periniţă" ajungeau la noi.

Tovarăşul meu dispăruse între timp, însă mişcarea lentă a corzilor mărturisea că se apropie de vârf. Când am fost strigat, cădeau primele picături de ploaie. Am pornit grăbit, dar am uitat imediat de orice altceva în afară de bucuria căţărării. Zone scurte de piatră friabilă alternau cu stânca sănătoasă, cu prize solide în care te poţi încrede,

urcând „la liber", fără grijă. Două trepte înguste cât latul palmei sunt de ajuns pentru relaxarea braţelor obosite.

De-a lungul fisurii au rămas înfipte opt pitoane. Apoi ne-am regăsit amândoi în Vârful Pietrei, oarecum stingheriţi de ochii pe care îi simţeam urmărindu-ne din pădure. La corturi ne aştepta masa copioasă şi tihna după-amiezii, acompaniată de tamburina ploii pe acoperişuri. Seara a încetat ropotul picăturilor, în schimb s-a ridicat ceaţa văilor, ascunzând stâncile din jurul corturilor şi vâlvătăile focului de tabără.

După noaptea cu ploaie nesfârşită a urmat o zi de totală inactivitate. Dimineaţa am. crăpat uşa cortului, să ne convingem că motocicletele sunt bine adăpostite sub maldăre de cetină, apoi am intrat la loc în saci. Numai foamea ne-a scos din ei către amiază.

Ziua lungă şi repausul forţat ne-au condus încet pe calea amintirilor şi poveştilor, iar subiectul principal a devenit campionatele de alpinism desfăşurate acum cinci ani în aceste locuri. Prietenul meu, care luase atunci parte, a scăpat din greşeală o vorbă:

— Dacă nu-mi cădea şapca din cap, luam locul întâi! Din acest moment, în cleştele întrebărilor, trebui să mărturisească totul, de-a fir-a-păr:

— Echipa noastră a sosit pe Rarău cu două luni înainte de concurs. Am ales două trasee pentru fete şi patru pentru băieţi, pe Colţul Aplecat, Colţul Vărăriei, Colţul de la Dolina cu Apă şi încă unul. Le-am curăţat de pietre şi în fiecare am lăsat câte două-trei pitoane. Până la sosirea celorlalte echipe, în interval de o lună cunoşteam fiecare priză şi fir de iarbă!

Fiecare dintre cele opt sau nouă echipe avea programul propriu de antrenament: unii dimineaţa, alţii pe înserat, grijulii să nu fie observaţi de viitorii adversari şi să nu-şi trădeze timpii cei mai buni şi micile „secrete profesionale". Era doar în joc titlul de echipă campioană şi mai ales onoarea asociaţiei!

— Totuşi nu cred că ar fi fost greu să afli cum stau ceilalţi!

— Dimpotrivă! Fiecare echipă instala un observator înarmat cu binoclu, într-un copac sau pe o stâncă.

Într-o zi m-am târât pe burtă printre bolovani şi am încercat că cronometrez echipa D. Fără ştirea mea, cineva m-a observat şi semnalizat. Nu înţelegeam de ce începuseră cu toţii să strige: trage, mai repede… grăbeşte… tare… În realitate mergeau cât de încet posibil,

iar eu am rămas convins că echipa noastră scoate pe acelaşi traseu timpi mai buni cu 40 secunde.

În două luni am fost o singură dată pe Rarău, în rest numai antrenamente! Alergam zilnic câţiva kilometri cros, ne căţăram cam câte 15 manşe de fugă pe trasee, treceam regulat pe grafice pulsul şi timpii.

— Cu asemenea antrenament, desigur că a fost un concurs „fulger”?

— Mai e vorbă? De aceea aveam la sosire câte 8 – 10 arbitri, care se înlocuiau între ei. Crezi că glumesc? Fă socoteala că eram 39 concurenţi, iar ambele manşe totalizau 115 metri. Arbitrii trebuiau aşadar să tragă 4485 metri de funie şi cu ce viteză! Când îi vedeam pe ceilalţi, mi se făcea părul măciucă! Pe cele două manşe, inclusiv rapelurile, campionul a totalizat numai 3 minute, 37 secunde şi 7 zecimi!

— Merita să vezi aşa ceva!

— Am avut destui spectatori, cel puţin două sute de oameni din Câmpulung şi împrejurimi. Plecarea era însemnată cu o linie roşie, păzită de un arbitru şi doi cronometrori, care verificau dacă respectam regulamentul, apoi ne ţineau în poziţie de plecare.

— Îmi închipui câtă emoţie!

— Într-adevăr! Încremeneai la start cu braţele ridicate, gata de săritură. Arbitrul număra: cinci, patru, trei, doi, unu… când spunea „pleacă”, săreai ca o pisică pe gard, când o fugăreşte câinele, atât că înălţimea „gardului” avea şaizeci de metri! Spectatorii îşi încurajau în acest timp favoriţii, strigau „aplaudau! Odată ajuns deasupra, treceam linia de sosire, apoi trăgeam de sfori…

— Sfori?

— Să vedeţi! Studiind regulamentul, am constatat că nu pune vreo condiţie deosebită nodului de la piept.

Atunci, pentru a câştiga secunde la desfacerea lui, de fiecare buclă a nodului legam o sfoară. La sosire trăgeam de ele şi… scăpăm îndată de frânghie. Apoi alergam la rapel, încă de la plecare aveam montate de noi bucla şi carabiniera necesară. Exact din şapte mişcări luam poziţia în frânghie şi săream în gol.

De sus şi până jos abia atingeam peretele de două ori. Rapelul era o adevărată cădere, la sfârşitul căreia trebuia să frânezi după simţ, cu puţin înainte de a ajunge jos. Unul dintre noi a păţit-o, calculând

frânarea cu o fracţiune de secundă prea târziu: a icnit de pământ, încât ne-am speriat că şi-a rupt vertebra… codală!

La sosire aşteptau doi cronometrori, calculau media timpilor, apoi arbitrul anunţa cu palmele făcute pâlnie la gură: „A terminat concurentul X de la asociaţia Y cu timpul…". – „Bravo! Bravo!" răsunau aplauzele. O, timpuri de glorie!

— Dar tot nu ne-ai spus cum a fost cu şapca!

— S-a întâmplat la primul rapel. Ca să nu ne ardă coarda în timpul căderii, fiecare dintre noi avea cusut sub hanorac câte un prosop, iar în sân aveam pregătite mănuşi de schi, afară de mine, care m-am mulţumit cu şapca de pe cap. Când porneam în rapel, într-o clipă luam şapca în palmă şi cu ea apucam coarda. Ideea o fi fost bună, dar s-a întâmplat să-mi cadă şapca de pe cap. Până să o ridic de jos, am pierdut şase locuri în clasament, iar echipa a trecut pe locul doi…

Hohoteam de râs, încercând să reţinem aceste autentice amănunte, interesante pentru o viitoare cronică alpină. Lupta cu secundele sporise inventivitatea alpiniştilor, pe unii îi îndemnase la studierea literă cu literă a regulamentului de concurs, în căutarea de portiţe pentru aplicarea unor mici şiretlicuri nevinovate şi chiar hazlii.

Bunăoară, o lună mai târziu, s-a desfăşurat în Piatra Craiului, la Curmătura, un concurs asemănător. O echipă îşi confecţionase scăriţe lungi de mai mulţi metri, alta se prezentase cu lungi cârlige, destinate pentru „teleapucarea" pitoanelor. Ideea nu ni se părea de loc rea şi am fi putut să o aplicăm şi noi, dată fiind diferenţa de înălţime între mine şi tovarăşul meu de ascensiuni.

Iată cam ce vorbeam şi gândeam noi în după-amiaza aceea cu ceaţă deasă şi ploaie cu găleata. Pietrele Doamnei se ridicau undeva în apropiere, înfruntând vântul, iar înserarea se lăsa mai devreme ca de obicei peste corturi. În cursul nopţii presiunea barometrică a început să urce, vântul s-a schimbat şi s-a lăsat frig pătrunzător.

Deşi ne aflam în 25 ale lunii lui Cuptor, următoarea dimineaţă aducea flori de gheaţă pe motociclete. În schimb cerul era senin, iar tavanul norilor coborât peste adâncul văilor, ca o mare de spumă încremenită. Strângând grabnic tabăra, odată cu cele dintâi raze de soare porneam motoarele. La ramificaţia de sub colţul Vărăriei am apucat către stânga şoseluţa îngustă şi mai puţin îngrijită, care se îndreaptă către sud şi coboară aproape nouă sute metri diferenţă de nivel, până în Valea Bistriţei la Chiril.

Înainte de a pătrunde sub plafonul norilor, ne-am oprit câteva minute pentru fotografii. În lumina orbitoare a razelor reflectate pe suprafaţa negurilor se ridicau posomorâte insulele Giumalăului şi Pietrosului zimţat. Apoi am intrat în frig, umezeală şi lumină mohorâtă. Bistriţa era galbenă şi mânioasă. Moara Dracului clocotea în vâltori, apele năvalnice prăbuşiseră cea mai mare parte din şosea, în dreptul barajului Zugreni. Deşi avertizaţi, ne-am continuat drumul, am trecut cu motoarele printr-un pârâu, însă am găsit la locul cu pricina exact atâta lăţime cât să ne strecurăm mai departe.

La Dorna Arini drumul trece pe malul opus, oferindu-ne priveliştea împrejurimilor de văi şi dealuri, peste care tocmai se risipesc pâlcurile norilor. În ultima clipă au apărut şi siluetele Pietrelor Doamnei, negre şi depărtate, uşor aplecate pe cerul de catifea albastră.

Dacă am fi fost copii, le făceam semn prietenesc cu batista!

În Vatra Dornei închidem astfel circuitul nostru peste Rarău, iar după-amiază ne apropiem de Cârlibaba, pe vechiul drum de-a lungul Bistriţei, cu aşezări din ce an ce mai rare şi codri de brad. Pentru a trece iarăşi peste Carpaţi, turistul are de ales între pasurile Prislop şi Rotunda. Primul este poarta de intrare în Maramureş, cu minunate imagini muntoase, începând cu Inăul cel stâncos. Noi îl cunoşteam, de aceea ne-am hotărât pentru al doilea pas, mult mai puţin umblat, loc de trecere către Rodna şi Năsăud.

La câţiva kilometri în sus de Cârlibaba ne întâmpină un mare sanatoriu şi ramificaţia peste podul apropiat. De cealaltă parte a Bistriţei, şoseluţa urcă prin pădurea tânără. Făgaşul este atât de puţin călcat, încât iarba îl acoperă din belşug. Până în culmea trecătorii Rotunda, privirea se întinde departe, îmbrăţişând munţi pustii şi codri cât vezi cu ochii. Pe versantul dinspre Rodna, şoseaua devine o alee largă şi netedă, nespus de frumoasă printre brazi falnici şi coboară mult până la „Izvoarele prelucii", unde apele adunate devin râu vijelios.

Pe sub poalele munţilor am străbătut Valea Someşului, rămânând peste noapte la casa unor oameni cumsecade.

În cea de a douăsprezecea zi de călătorie cosim în localitatea Rebrişoara, părăsim şoseaua principală şi urcăm pe valea Râului Rebra, către Munţii Rodnei.

Cer posomorât, ploaie măruntă, drum bolovănos, noroi din belşug… nu face nimic! Degeaba plânge vremea ca un copil supărat,

suspinele ei se topesc în râsetul cristalin al apei de munte, fremătând în cascade mărunte. De lacrimile ei nu ne pasă! Duşul lor face bine motoarelor încinse, iar nouă încă nu ne-a ajuns la piele! Dar… mult nu mai are! După şaptesprezece kilometri, vremea plânge cu un ochi şi cu celălalt râde de noi. Uzi ca patru şobolani, intrăm în satul Parva, doritori de căldura unui acoperiş, şi cerem găzduire la ultima casă.

Ne primeşte o femeie subţirică, lelea Docia Ilarie, şi ne poftеşte într-o odăiţă ca un adevărat muzeu de artă populară. Într-un colţ stă războiul de ţesut, construit numai din lemn, cu un minunat covor neterminat. Sub tavan atârna farfurii şi căni pictate, cojoace, cămăşi, brâuri şi pălării de pâslă neagră, cu fundul rotund.

Cea mai frumoasă pălărie sau clop este încinsă cu două şiruri de mărgele albe, numite „gerdane" şi pe sub ele cu un lanţ de romburi numite „bentiţă", înşirat din mărgeluşe roşii şi albastre. Pentru pana de păun este „ruja", o podoabă semicirculară de postav, cusut cu flori de lână şi figuri de mărgele ailbe, roşii şi albastre. Pe deasupra acestora urmează un alt şirag de mărgele aurii, apoi o cunună cu flori de hârtie şi pătrăţele de oglindă încadrate în spirale de sârmă.

Mângâiem brâuri late de piele şi catifea, cusute cu flori de lână şi mărgele, apoi un cojoc de oaie, cu blană sură pe dinăuntru, cu pielea albă şi moale brodată cu floricele şi înţesată cu patru rânduri de ciucuri felurit coloraţi. În loc să ne dea apă de băut, lelea Docia ne poftеşte să mergem cu găleata şi să aducem „borcut". Chiar pe sub casa gazdei pătrunde în deal galeria unei vechi mine de caolină, cu linia vagonetului circulând la lumina lămpii de carbid, câteva galerii laterale prăbuşite, o „suitoare" strâmtă cu scări de lemn, mult noroi alb şi un izvor cu borviz excelent.

Cea mai adâncă peşteră de la noi din ţară se află cam la trei ore depărtare de satul Parva şi se numeşte Peştera de la Izvorul Tăuşoarelor. Drumul de picior urcă peste dealuri şi te lasă tocmai în a treia vale, Valea Gersei, unde se află intrarea ascunsă în pădure, cam la 1100 metri altitudine. Cărarea se desface de lângă şcoala satului, urmează un pârâiaş, apoi urcă destul de uşor cei patru sute metri diferenţă de nivel, până în şaua numită „Tarniţa Prisloape".

Pe măsură ce câştigi această înălţime, orizontul se deschide şi apar coaste, păduri, grădini şi case răzleţe. Fâneţele sunt în floare, izvoarele susură peste tot. După o oră şi trei sferturi treci printr-un desiş de făget, ajungând în tarniţă. Cărarea continuă la dreapta pe sub

pădure, ocolind un fund larg de vale, cu lanuri de secară, câteva case, câmpuri de cartofi şi fineţe bogate. Dincolo de vale, mai sus cu o sută douăzeci de metri, ţintim următoarea şa: „Tarniţa Băeşu”.

Am sosit acolo uzi până peste genunchi, înotând în finul înflorit, cu fire lungi încărcate de şiragurile mărgelelor furate din picăturile burniţei. Un picior împădurit coboară către Valea Gersei. La prima casă, un băieţaş sprinten, cu opincuţe, s-a oferit să ne însoţească pe sub codru până la intrarea peşterii.

Am găsit-o ascunsă la baza unui perete stâncos, împădurit, în loc sălbatic şi umed, plin de murmurul pârâiaşului strecurat printre cioturi putrede şi bolovani îmbrăcaţi cu muşchi gros. Zadarnic am încercat să ne încălzim un pic, aprinzând focul de vreascuri ude. Resemnaţi, plouaţi şi friguroşi, am aprins lămpile de carbid şi ne-am afundat în întuneric, la ora 16.

Intrarea mică şi panta de pământ alunecos nu te lasă de la început să ghiceşti ce va urma. Deodată culoarul se întrerupe în marginea unui prag vertical. Din fericire există o scară înaltă şi solidă, prima din şirul celor şase scări din trunchiuri de brad, fără de care nu se poate parcurge galeria în coborâş vertiginos, odată cu zgomotul asurzitor al apei.

Apoi, drumul pare închis, deasupra unui gol în care pătrund numai şiroaiele pârâului. O punte de trunchiuri subţiri ne trece către stânga pe deasupra săritorii, într-o galerie secundară. Suflă un curent puternic şi rece, ameninţând să ne stingă lămpile. Tavanul se pierde în întuneric, spaţiul se lărgeşte, luminile descoperă sclipirea unui duş cu picături mari, căziind de la cincisprezece – douăzeci de metri înălţime.

Sala cea mare se îngustează iarăşi, străbătută de şuvoiul puternic şi zgomotos al apei. O nouă scară alunecoasă ne conduce într-un tunel încăpător. În jos de noi, apa dispare în beznă. În amonte se vede altă scară, proptită de peretele din dreapta, sub o cascadă. Ne căţărăm pe trepte, descoperim gaura unui gang strâmt, dar uscat, apoi o uşiţă.

Ne abatem astfel de la cursul actual al apelor subterane, pentru a le regăsi mult mai târziu, la capătul coborârii noastre. Noul drum ne sileşte adesea să mergem în patru labe, în schimb ne conduce repede în adâncime, încercăm să păstrăm în memorie toate amănuntele care ne vor fi de folos la înapoiere: o scară gata să se rupă, un culoar, o nouă scară şubredă, apoi un cazan rotund şi înalt, cu pereţii ciopliţi în

spirală de presiunea şi vârtejurile unor torenţi, acum dispăruţi pe alte căi.

Încă zece metri strâmţi ne conduc în următoarea încăpere rotundă, cu o scară veche. Ne târâm mai departe, pierdem numărătoarea paşilor, călcăm din bolovan în bolovan pe galeria ceva mai largă, intrăm în altă sală, găsim o fereastră, o altă galerie de cincizeci metri… peştera pare că nu se sfârşeşte. Oricât am fi deprinşi cu asemenea călătorii subpământene, ne apasă fiorul singurătăţii şi necunoscutului către care ne îndreptăm.

Într-una dintre săli auzim undeva pe aproape murmurul înăbuşit al apelor. Peştera devine acum o crăpătură strâmtă şi întortocheată, lungă de aproximativ o sută de metri, cu pereţi colţuroşi şi apropiaţi, printre care ne strecurăm pe brânci sau în picioare, cu pântecele supt. Apoi locul se lărgeşte, panta se face mai domoală şi întâlnim iarăşi apa şi tunelul principal.

Depăşind ultima săritoare, peste câteva minute intrăm într-o sală spaţioasă. Jumătate este ocupată de bolovani, jumătate păstrează un planşeu stalagmitic, parţial suspendant. Dintr-un colţ izvorăşte jetul unei cascade, pârâul dispare mai departe în adâncul pământului, iar galeria continuă peste o ruptură cu bolovani imenşi.

S-au scurs două ore jumătate de când urmărim înfiguraţi firul acestui labirint sfredelit în calcarul muntelui. Altimetrul arată, de la intrare, două sute douăzeci metri diferenţă de nivel. Suntem obosiţi. Tovarăşele noastre şuşotesc amândouă, în faţa unui altar de ţurţuri, ca o ploaie încremenită de bagheta vrăjilor. Primii exploratori au adunat pietre rotunde şi le-au clădit unele peste altele. Sunt „bile de marmitaj”, aproape fără cusur şlefuite în oale de piatră, la moara vârtejurilor.

Încărcăm lămpile cu carbid proaspăt şi apă, facem stânga împrejur şi pornim pe drum de întoarcere, întrebându-ne dacă am memorat bine galeriile. După cum am aflat ulterior, prin colorări cu fluoresceină s-a dovedit că pârâul subteran al Tăuşoarelor se întâlneşte cu pârâul venit din avenul „huda lui Zalion” şi iese la lumină dincolo de Valea Gersei, în Valea Telciului. Nu este exclusă posibilitatea unei comunicaţii între aceste sisteme de galerii, din care s-ar putea ca viitoare cercetări să stabilească o singură peşteră de aproape doisprezece kilometri lungime şi adâncime care să depăşească trei sute patruzeci de metri!

Din sala unde întrerupsesem improvizata noastră explorare şi până la gura peşterii am avut nevoie de aproape două ore. Afară era de asemenea beznă, de parcă am fi fost încă sub pământ. Lămpile de carbid, tovarăşe credincioase, ne-au condus mai departe pe cărarea codrului, la cea mai apropiată casă. Ne-a deschis îndată Dumitru Pop, tată a treisprezece copii, poftindu-ne fără să se lase rugat, cu ospitalitatea caracteristică muntenilor.

Ne-a ospătat cu lapte, ouă şi mămăligă. Dar unde să ne culce? Laviţa era ocupată de flăcăul cel mai mare, pe cuptor dormeau mită şi trei fete… noroc că ceilalţi membri ai familiei rămăseseră în sat, altminteri nu am fi avut loc nici măcar în pod. Ne-am căţărat la „etajul" plin cu fân vechi şi mărunţit şi, uzi până la piele, ne-am cuibărit ca găinile sub maldăre dospite şi călduţe. A doua zi ne-am înapoiat prin cele două tarniţe în sat la lelea Docia. unde am petrecut restul zilei citind şi făcând planul continuării drumului spre Maramureş, în vreme ce afară burniţa mărunt şi monoton.

Mai înainte de a ne lua rămas bun, am avut grijă să ne fotografiem îmbrăcaţi cu cele mai frumoase podoabe din casa lelei Docia. Petrecuţi cu urări de bine. porneam motoarele pe vale în jos. Cerul începuse tocmai să se lumineze, primele raze vesele de soare împrumutau Văii Rebra adevăratul colorit şi viaţă.

Începea o zi de emoţie.

Prima s-a datorat camionului cu care era să ne ciocnim după ce trecusem podul peste Someş. Nu-mi amintesc să existe altundeva în ţară poduri de lemn atât de originale şi periculoase, cu acoperiş şi îmbrăcăminte laterală din scânduri, asemenea unor magazii prin care circuli aproape lipsit de vizibilitate.

A doua emoţie s-a produs în Bistriţa. Ca de obicei, înainte de o etapă importantă, umblam după benzină şi provizii, drămuind cu economie fiecare leu, mai ales că aveam înaintea noastră încă jumătate din concediu.

Cu mare bucurie am aflat despre masivele reduceri de preţuri la majoritatea articolelor de consum şi… de reducerea cu mai mult de jumătate a preţului benzinei. Încă o dată simţeam direct, în cel mai potrivit moment, că lupta noastră a tuturor pentru reducerea preţurilor şi ridicarea nivelului de trai nu este o noţiune abstractă, ci o realitate plină de roade.

A treia emoţie am simţit-o la cel dintâi sat, pe apa repede a

Sălăuţei.

O casă curată, vegheată de un bust înconjurat cu flori. Aici se născuse în septembrie 1866 cântăreţul „Firelor de Tort”, marele Coşbuc, cel care ne-a înfiorat cu „Moartea lui Fulger”, l-a reînviat pe Decebal în ruga sa mândră, a vestit biruinţa celor mulţi şi asupriţi:

„Să nu dea Dumnezeu cel sfânt
Să vrem noi sânge, nu pământ!
Când nu vom mai putea răbda;
Când foamea ne va răscula.
Hristoşi să fiţi, nu veţi scăpa
Nici în mormânt!”

În cele patru camere sunt adunate cu modestie, dar cu mult suflet, mici obiecte, haina poetului, băncuţa pe care a învăţat la şcoală, multe fotografii şi citate, creând ceva din atmosfera dătătoare de curaj şi dragoste de viaţă, pe care o insuflă un adevărat cântăreţ al poporului.

„Trăiesc acei ce vor să lupte.
Iar cei fricoşi se plâng şi mor…”

Ca în toate celelalte drumuri prin ţară, încercam iarăşi sfiala întâlnirii mai mult sau mai puţin întâmplătoare cu locurile dragi oamenilor de azi şi ne întrebam: „Gând vom avea oare pentru fiecare regiune câte un ghid atât de complet ca acela al Hunedoarei, care să ne călăuzească şi să ne spună unde să oprim şi ce să vedem?”

De la Salva către Maramureş, şoseaua continuă pe sub coastele dealurilor, urmărită de şirul îndrăzneţ al terasamentelor, tunelurilor şi viaductelor căii ferate, mărturie a eroismului tineretului nostru muncitor.

Dincolo de Romuli serpentinele urcă ceva mai repede, aducându-ne pe neaşteptate în culmea celui de al şaptelea pas muntos depăşit de la plecarea în călătorie. De cealaltă parte se adânceşte Valea Izei, cuibărită între dealuri cultivate până la vârf, înconjurată cu munţi şi păduri, străjuită către izvoare de silueta albastră a Pietrosului şi Munţilor Rodnei. Am intrat în Maramureş!

Coborâşul este lung şi splendid, în curbe arcuite pe după boturi

de deal şi vâlcele. Primul sat se numeşte Săcel, următorul Sălişte a de Sus.

Iza arată aşa cum ne-am închipuit, curgând limpede şi grăbită printre coaste cu ţarini şi livezi, sate cu porţi mari înflorate, case vechi de lemn şi biserici vestite, oameni prietenoşi, mândri şi harnici.

Înainte de Dragomireşti am oprit în căutarea locului potrivit pentru corturi. Un sătean a venit în fugă, a rupt… gardul său de sârmă şi ne-a poftit pe locul din marginea apei, nebăgând în seamă uimirea noastră faţă de această neobişnuită ospitalitate. Ne-a povestit că lucrează acum la sondele de ţiţei, a învăţat să mânuiască maşini, a scăpat de sărăcie şi, adevărată surpriză, după emblema utilajelor din sondă nu îi este străină uzina unde lucrez eu.

Dimineaţa ne-a surprins în toiul activităţii de tabără. Era o duminică frumoasă. Soarele aburea pânza corturilor umezită de rouă, apa Izei sclipea hoţeşte, poftindu-ne să facem baie. În clipa plecării, o pană la cauciucul din spate ne-a mai furat un ceas. Cu aceasta s-a făcut aproape amiază, cea mai potrivită oră pentru a vizita în tihnă bisericile din Dragomireşti, Cuhea şi Ieud, adevărate bijuterii de artă populară veche.

Uliţele sunt pline de oameni în haine de sărbătoare şi copii mulţi şi frumoşi. În umbra porţilor mari, înnegrite de ploi şi ani, stau femeile la sfat. Fotele lor sunt simple, cu dungi late, orizontale, felurit colorate. Bărbaţii se plimbă în grupuri mici, cu pălăriuţele pe vârful capului şi cojoacele cu blana albă pe dinafară, purtate pe un umăr cu oarecare neglijenţă cochetă, contrastând cu înfăţişarea de rochie femeiască a pantalonilor largi de pânză, lungime „trei sferturi”.

Din înălţimea turnului de lemn al bisericii Cuhea, cu platforma la treizeci şi cinci metri deasupra satului, am admirat forfota uliţelor, soarele şi culorile. La sud de sat, peste apa Izei, se zărea troiţa unde bătrânii afirmă că ar fi „vatra” legendarului Dragoş.

După satul Cuhea, apucăm la stânga drumul pe apa leudişorului, spre satul leud, care se vede sub dealuri, doi-trei kilometri mai departe. Prima biserică de lemn provine „numai” din secolul al XVIII-lea. Pe lângă motociclete aleargă zeci de copii. Se opresc odată cu noi, ne înconjură, rid la noi, comentează tot ce văd şi vor să ne însoţească. Le arăt cum se fotografiază imaginea prinsă pe geamul mat al aparatului. Degeaba le explic să nu se înghesuie în faţa obiectivului; îndată ce unul strigă că a văzut ceva, toţi sunt buluc pe aparat. Un

voinic de zece ani, înaintat că pe amândoi ne cheamă Ion, este gata să ne conducă la biserica din deal. O fetiţă dolofană, cu năsucul pistruiat, o ia de mâna pe soţia mea. Înconjuraţi astfel de alaiul gălăgios al copiilor, trecem Teudişorul pe puntea îngustă. Ionică deschide portiţa şi ne conduce prin curtea umbrită de pomi, înconjurând biserica micuţă.

Construcţia, în întregime din lemn de brad, poartă patina vremii, fără să trădeze totuşi vârsta celor şase veacuri. Pare-se, a fost clădită în anul 1363! Aceiaşi pereţi de grinzi afumate, acelaşi acoperiş ţuguiat, acelaşi turn cu cerdac pătrat şi vârful ascuţit. Ea este nu numai cea mai veche, dar şi cea mai frumoasă de pe Valea Izei, datorită aparenţei sale de miniatură. Ferestrele zăbrelite lasă în interior raze palide. Pereţii de bârne sunt acoperiţi cu picturi pe pânză, în culori șterse, cu linii stângace, migălite de mina vechilor meşteri ridicaţi din popor. Candelabrul este de asemenea din lemn. Multe ştergare şi scoarţe viu colorate mărturisesc dragostea pentru frumos a locuitorilor. Curtea pare o grădină îngrijită, cu multe flori.

În ciuda mustrărilor învăţătorului, alaiul copiilor ne însoţeşte la fiecare pas. Râdem şi ne fotografiem împreună, apoi ne luăm rămas bun, cu speranţa că acest locaş va fi declarat monument istoric. După-amiază, arşiţa ne-a silit să poposim lângă Iza şi să ne scăldăm, în ciuda chicotelii puştilor îmbulziţi pe mal. Apoi am continuat călătoria, prin sate cu aceleaşi case vechi de lemn, cu porţi arătoase, cu troiţe şi cu nelipsitul şopru de fin, acoperiş pătrat mobil, care se poate ridica şi coborî între patru stâlpi, după înălţimea finului.

La satul Strâmtura, valea se îngustează, apoi se lărgeşte şi se leneveşte pe sub sălcii.

Înainte de asfinţit am întâlnit Râul Mara. După Hărniceşti, acolo unde şoseaua urcă peste dealuri, am intrat ou motoarele pe o livadă cu meri rotaţi, cu iarbă mătăsoasă curăţată de pietre şi crăci, ca un parc. Am întins cortul aproape de lunca Marei, între lanuri de secară şi fire de izvoare.

Râul curge la douăitrei sute de metri apropiere, limpede şi vijelios, peste praguri stâncoase, printre plopi, sălcii şi arini, în cadrul unui peisaj de poveste. Gând am terminat de întins adăposturile, am umflat saltelele pneumatice, apoi am aprins primusul pentru cină.

Ieşise o jumătate de lună, strălucitoare şi romantica. Spre sud-vest, dincolo de coama dealurilor, se zărea desluşit Muntele Gutin,

cu două vârfuri gemene: unul rotund şi verde, altul zimţat, stâncos şi cenuşiu, vestita „Creasta Cocoşului” pe care plănuiam să ne căţărăm. Am adormit în murmurul Marei, îmbătaţi de răcoare şi aroma holdei coapte, mulţumiţi cu destinul nomadului niciodată sătul de farmecul vieţii în aer liber.

Cam pe la jumătatea distanţei între satul Vad şi oraşul Baia Mare şoseaua porneşte în serpentine peste Muntele Gutin, fără să întâlnească altceva decât desimea codrului şi câteva cantoane silvice. Creasta Cocoşului dispare vederii şi nu mai poate fi reperată fără informaţiile localnicilor. Cândva s-a circulat chiar pe sub povârnişurile crestei, pe „Drumul Măriuţei”, astăzi impracticabil.

Calea de acces urmată de noi părăseşte şoseaua naţională înainte de primul canton, la podul de beton, unde se ramifică drumul forestier pe Valea Izvorul Alb. La cabana exploatării am lăsat motocicletele şi, însoţiţi de un tânăr şi amabil topograf, am luat direcţia aproximativă a vârfului, fără marcaj şi pe alocuri fără cărare. Primul punct de reper este tăietura pădurii prin care urci piciorul muntelui, şirul poienilor întinse, cu fire răzleţe de pâraie şi stâna unde ne-am înghesuit la brânză cu mămăligă, asemenea unor căţelandri flămânzi. Păstrând direcţia vârfului acum vizibil, ne-am afundat iarăşi în pădurea de fag, am trecut peste Drumul Măriuţii şi, din poiană în poiană, am întâlnit poteca marcată, în suiş repede pe ultimul picior, apoi ani ieşit la gol sub peretele care adăposteşte cel mai de sus izvor, cu apă rece. Era o zi de arşiţă, anume făcută să te moleşească, iar Creasta Cocoşului, desfăşurată în singurătatea şi izolarea ei, părea încremenită sub cerul arzător.

Vârful Gutinului este o căpăţână rotunjită, înţesată cu tufe de ienupăr şi afiniş. Creasta se desprinde către nord-vest, urcând uşor, despicată în zimţi de andezită bazaltică. Peretele său dinspre Maramureş este presărat cu vegetaţie, în schimb peretele opus rămâne golaş şi vertical, pe alocuri surplombat. În capătul extrem, creasta face două salturi din ce în ce mai mici şi ia sfârşit printr-un perete aproape triunghiular.

Eram însetaţi de apă rece, umbră şi odihnă, de aceea, ospătându-ne cu fragi şi afine, căutam să amânăm clipa când urma să ne legăm în frânghie. În cele din urmă am hotărât să ne luăm „materialele tehnice” şi să traversăm pe sub perete, în căutarea unui ademenitor traseu de premieră.

Sub punctul culminant al crestei, ne-am oprit în marginea adâncimii hornului care isopară următorul ţanc. Baza stâncii nu se vede prea înclinată, însă brăzdată de numeroase crăpături şi zone friabile se apropie de verticală, primind înfăţişarea unui perete.

Am plecat în cap de coardă, stăpânit de senzaţia unei totale nesiguranţe, faţă de neobişnuitul aspect al stâncii. Andezita are o culoare mohorâtă, cenuşie, pe alocuri foarte crăpată, lăsând impresia unei exagerate degradări faţă de acţiunea agenţilor atmosferici. Lichenii o acoperă din abundenţă, formând colonii uscate, neplăcute degetelor învăţate să pipăie piatra curată. Îndată ce urci primii metri, capeţi totuşi încredere în soliditatea peretelui, iar prizele, alese cu atenţie, se dovedesc sigure. Două pitoane sunt de ajuns să garanteze asigurarea lungimii de coardă care ne conduce, într-o fermecătoare căţărare, pe umărul pintenului izolat, la câţiva metri sub punctul cel mai înalt al Crestei Cocoşului.

De aici am strâns frânghia colac şi am parcurs crenelurile de la un cap la altul, imaginându-ne că nu ne plimbăm pe o muchie oarecare. Tăişul acesta ascuţit, singuratic crescut din străfundul pământului, pare creasta unui monstru uriaş adormit în inima Gutinului, în stare să se trezească din toropeala mileniilor şi să despice muntele. Satele au rămas departe în adâncimea văii, înşirate pe firul subţire al şoselei, iar Mara abia se mai ghiceşte, cum face un cot şi merge să-şi ascundă izvoarele, dincolo de codrii din Plosca Mare, la „vatra cerbilor”.

În aceeaşi după-amiază am coborât la motociclete şi am pornit mai departe către Baia Mare, trecând Pasul Gutin, al optulea din ziua plecării în concediu. Deşi lipsit de vizibilitate, din cauza pădurilor, înălţimea la care urcă aleea îngrijită a şoselei, numărul mare de serpentine şi eleganţa curbelor tăiate pe versantul de miazăzi îl situează printre cele mai frumoase pasuri din Carpaţi. În trecere, excursioniştii se pot abate să viziteze Lacul Bodi, locul de odihnă preferat de metalurgiştii din Baia Sprie şi Baia Mare.

Seara întindeam corturile în margine de pădure, iar dimineaţa ne aflam, după treizeci de kilometri, pe şesul monoton şi crăpat de arşiţă, lăsând în urmă peisajul ondulat al munţilor. Coborâţi pe neaşteptate de la 1447 metri la 140 metri altitudine, oftam după răcoarea pădurilor, dar culegeam cu aviditate imagini caracteristice locurilor noi. Mult asfalt… cartiere întregi de blocuri şi locuinţe noi… un combinat metalurgic de mari proporţii… un castel cu arhitectură

medievală devenit palat al pionierilor din Cărei… Oradea, ca o mică metropolă cochetă… băile termale Victoria şi l Mai. Aici ne-are oprit să vedem florile de „dreţe", declarate monument al naturii.

În Lacul Ochiul Ţiganilor, unde temperatura apei nu scade nici iarna sub + 25°, precum şi în apele calde ale Pârâului Peţea. şi-a găsit refugiu un străvechi relict al erei terţiare, Nymphaea lotus, o plantă rudă cu lotusul din Nil. Dreţele cresc în apă adâncă de două-trei palme, cu rădăcinile în nămolul gros, iar frunzele sale plutitoare, rotunde şi lucioase, cu marginea dinţată şi restrântă în sus, acoperă ochiurile de apă caldă, din primăvară până toamna. Flori albe-gălbui, la prima vedere asemănătoare cu cele de nufăr, se deschid seara şi se închid dimineaţa, reperând acest joc timp de câteva zile cât stau deasupra apei. În lung ocol de sute de kilometri, peste Munţii Apuseni, concediul nostru a luat sfârşit tocmai la Snagov, într-o pasionantă vânătoare subacvatică de ştiuci, înarmaţi cu arbaletă, mască şi labe de raţă.

Povestind aceste zile de hoinari, am făcut-o din dorinţa de a dă un exemplu de câte poţi vedea şi trăi cutreierând, meleagurile patriei noastre dragi. Trăim într-adevăr în locuri şi, mai ales, în vremuri minunate! Odată, plecat la drum, din fiecare colţ al ţării aduni o imagine, o fotografie, o amintire.

Învăţăm să îndrăgim şi să respectăm nu numai comoara frumuseţilor naturale, dar şi mărturiile trecutului şi mai ales monumentele noi, ale străduinţei pentru o viaţă mai bună. Toate acestea le aflăm numai ajutaţi de semenii noştri. Motorul şi benzina care ne poartă în zbor sute şi mii de kilometri, frânghia şi pitoanele, lampa şi carbidul, hârtia şi creionul cu care însemnăm zilnic neaşteptatele bucurii ale drumului le datorăm minerului, sondorului, oţelarului, agricultorului, gânditorului.

Singuri nu putem face nimic!

Fără semenii noştri, fără munca lor şi a noastră, frumuseţile îndrăgite ar rămâne departe.

Din Munţii Apuseni la cetatea dacilor

Uliţa lungă a satului Meziad se întinde pe malul Pârâului Nămăeşti, mărginită de case bătrâneşti şi de numeroşi nuci încărcaţi. Veniţi anume pentru a vizita celebra peşteră, conduceam încet motocicletele, aşteptând să întâlnim pe cineva care să ne lămurească

asupra locurilor. Prima cunoştinţă a fost un bătrân zdravăn, care, de cum ne-a zărit apropiindu-ne, a ieşit din poartă cu braţul întins, ca un categoric „pe aici nu se trece”!

— Opriţi! De mine aveţi nevoie?

— Să trăieşti, moşule! Avem nevoie de dumneata să stăm un pic de vorbă.

— Apăi eu vorbesc bucuros, că veniţi de departe!

— Atunci să-ţi spunem unde am vrea…

— Se vede cât de colo! Dar să nu intraţi singuri, că nu-i de glumă! Peştera are trei kilometri, cinci etaje, trei scări, patruzeci şi cinci de numere, eu vi le arăt pe toate… am şi lămpi… mă cheamă Ilonaş, dacă-aţi auzit de mine…

Vigoarea lui şi vorba aşezată inspira încredere şi totuşi ne-am codit:

— Noi avem un cusur, nene Ilonaş, mergem singuri!

— Dacă aşa vi-i voia! Dar să nu vin tot eu să vă scot, ca pe cei treizeci de la Oradea!

Ce-i drept, auzisem şi noi de cazul unui asemenea grup de turişti, rătăcit acum câţiva ani în labirintul etajelor, unde a fost găsit de moş Ilonaş după trei zile şi dus direct la spital, pentru reanimare. Pentru moment ni s-a înmuiat curajul, dar gândind că vorbăria ne-ar fi stricat tihna cotrobăielilor prin galeriile minunat împodobite, am continuat drumul până la răscrucea şoseluţei spre peşteră şi, bătând la poarta unei case modeste, am cerut găzduire.

Ţinta noastră se afla la trei kilometri depărtare de sat, pe valea unui mic afluent al Pârâului Nămăeşti. După jumătate de oră de mers pe jos, drumul lat, în curs de amenajare, se termină, continuând cu vechea potecă. Apropierea peşterii este mai întâi vestită prin prezenţa a doua izvoare gemene, apoi vederea se deschide şi, la mică diferenţă de nivel în stânga văii cum urci, apare intrarea impresionantă a Meziadului.

Locul este cunoscut de cel puţin o sută de ani, a fost marcat pe hărţile austriece şi descris în anul 1863 împreună cu o schiţă, ulterior completată parţial de către savantul E Racoviţă, întemeietorul ştiinţei despre speologie. În ciuda atâtor ani, farmecul acestei peşteri nu a dispărut.

Bolta uriaşă a intrării lasă lumina să pătrundă adânc în prima sală. stabilind o impresie iniţială de măreţir şi siguranţă, necesară

drumeţului care abia îşi aprinde lampa. Curând însă tunelul se abate la dreapta, pe urmele unui fir de pârâu, continuă până la izvorul său, urcă peste o îngrămădire de bolovani, lasă către dreapta o galerie puţin umblată, se strecoară peste digul ridicat între două surpături şi te poartă aşa de-a lungul a trei kilometri, până ce pierzi numărul camerelor şi etajelor. Surprizele se ţin lanţ. Am urcat astfel într-un gang lateral mai bine de douăzeci de metri diferenţă de nivel, ieşind printr-o fereastră foarte apropiată de tavanul galeriei principale, unde lumina lămpii ne-a arătat o mare stalactită piezişă. În alt coridor am pătruns într-o cămăruţă cu podeaua subţire, formată din pietre cimentate, suspendată peste un ochi de apă limpede şi adâncă. Ocolind cu atenţie marginile periculosului planşeu stalagmitic, am aflat în continuare un cotlon plin cu minunate concreţiuni. În etajele superioare sunt cu dărnicie împrăştiate coloane şi ţurţuri, bazine mici cu ziduri chinezeşti, săli împărţite cu draperii în compartimente misterioase, prin care colinzi emoţionat că nu vei mai găsi drumul de înapoiere.

După cum ne-am convins, absenţa călăuzei a avut singurul dezavantaj de a nu fi aflat denumirile originale şi pline de fantezie sub care sunt identificare şi botezate cele aproape şaptezeci de formaţii calcaroase. Neştiutori că admirăm „Turnul Pisa”, „buciumul lui Avram Iancu” sau „palmierul cu trei crăci”, ne-am lăsat furaţi de farmecul stanelor de piatră, hotărându-ne abia după patru ore să revenim la lumină. Am găsit singuri drumul de înapoiere şi… la al doilea etaj am dat iarăşi cehi cu moş Ilonaş conducând un grup de turişti. Tocmai se oprise cu lampa ridicată în faţa unei cascade împietrite. Şi-a întrerupt brusc tirada şi ne-a petrecut cu privirea înciudată, iar noi, tăcuţi şi vinovaţi, ne-am făcut nevăzuţi, în grabă. Dacă moşul ne-ar fi cunoscut meteahna, ar fi lăsat supărarea deoparte!

Seara am întins corturile în margine de cucuruz, sub nucul bătrân din spatele casei gazdelor noastre din sat, o pereche tânără. Ca în multe alte case de moţi. femeia duce greul gospodăriei. Gazda se înapoiase de puţin timp de la Beiuş, unde fusese zi de târg. Făcuse treizeci de kilometri pe jos, cu povară, dar nu pregeta să stea cu noi la taifas. Subţirică şi vorbăreaţă foc. cu palma la buze şi ochişorii numai zâmbet, ţinea mai ales să demonstreze înţelegerea din casa ei, prin comparaţie cu ceea ce se întâmplă dincolo de râu, la o pereche nu tocmai potrivită.

— Să-i vezi la sărbători şi la ţaţe praznicile. Odată se supără, împarte pâinea şi sticlele şi pleacă fiecare unde ştie. Când le trece, iar se împacă! Odată s-au certat bine, s-au suit în pod, au numărat grinzile pe din două şi s-au apucat să taie acoperişul cu firezu. Ce zici că au făcut zid? P-ormă el a venit într-o noapte, a ţipat fotoghen la ea, a tras maşină… şi s-a făcut pară… de-au sărit vecinii!

Mă necăjeam să rămân în pas cu înţelesul cuvintelor. Cine nu ştie, să afle că în Apuseni la chibrituri se spune „maşină", iar petrolul se numeşte „fotoghen", probabil după numele firmei care îl vindea odinioară la sate.

Din Meziad ne-am înapoiat cu motocicletele în Remetea şi ne-am îndreptat prin satul Roşia către Pădurea Craiului. Printr-un interesant defileu şoseaua străbate făgetul des ca peria şi se opreşte câteva clipe la 700 metri altitudine. La răscruce se desfac două drumuri, la fel de lunji şi frumoase: ramura din dreapta coboară la Bratcă, cea din stânga se îndreaptă către Aleşd. Pe aceasta am ales-o şi noi, părându-ni-se mai acoperită de iarbă, deci mai rar circulată. Peisajul prezintă toate caracteristicile regiunilor carstice: doline, pereţi şi grote, presărate în mijlocul coastelor cu livezi şi făget. Păduri cât vezi cu ochii, căsuţe singuratice, trecători puţini. Şoseaua se strecoară în elegante serpentine, traversează la un moment dat o vale pârjolită de secetă, dar plină de tufe de ferigă, apoi se transformă din păcate, pe ultima treime, într-o veritabilă cursă cu obstacole. Eram atât de sătui de praf şi hârtoape, încât, ajungând dă asfaltul şoselei naţionale Oradea-Cluj, ne-am descărcat nervii, gonind cu viteză maximă vreo zece kilometri. Apoi ne-am oprit să ne verificăm înfăţişarea. Ne aflam în drumul maşinilor elegante.

Apa Crişului… minunatele serpentine peste Dealul Corniţel-Bucea… monumentul de artă al bisericii din Huedin… priveliştea Văii Căpuşului… Ocolind Munţii Apuseni, prin Turda şi Aiud, adunam în aceeaşi zi imagini de neuitat. În următoarea dimineaţă pătrundem pe Valea Feneşului, aşteptaţi de vechiul nostru prieten, geologul bronzat şi bărbos.

Printre coastele împădurite, şuvoiul zgomotos al Feneşului şi-a croit albie pietroasă, ca un şirag neîntrerupt de cascade şi bazine. Motocicleta urcă din greu drumul îngust şi bolovănos, apoi se opreşte fumegiind, la adăpostul bolţii stâncoase de sub Piatra Caprei, stânca semeaţă de aproape şaizeci de metri. Lărgimea văii este dominată de

vârfurile Corabia şi Dâmbăul, ambele cu înălţimi de peste 1300 metri, ascunzând pereţi şi peşteri. Pârâul dispare la picioarele noastre, printre bolovani şi desiş de pădure. La prima aruncătură de undiţă s-a agăţat un păstrăv cu puncte de curcubeu. Apoi s-a dezlănţuit o rupere de nori, confirmând caracterul de cea mai ploioasă regiune din Munţii Apuseni, şi apa zglobie a devenit un torent galben şi vijelios.

Situat între Munţii Trăscăului şi cei Metalici, satul Feneş reprezintă un ideal loc de plecare în excursii, la cheile şi peşterile din Valea Ampoiţei, la clipele calcaroase de lângă bisericuţa din Valea Mică – ocrotite ca monument al naturii – la exploatările miniere din împrejurimi, la Detunatele, Abrud sau Roşia Montană.

Dincolo de Zlatna şi Valea Dosului, serpentinele şotiei pietruite sar peste trecătoarea ce desparte bazinul Ampoiului de bazinul Arieşului. Prin Bucium-sat, motocicleta ne aduce în satul Saşa, de unde Detunatele se află în capătul unui uşor urcuş de o oră. Poteca urmează vâlcelul din spatele bisericii, apoi suie plaiul cu tipice privelişti: vârfuri nu prea înalte, nâlcuri de pădure, grădini şi căsuţe împrăştiate, ici-colo dte o claie de piatră său creastă, ori adâncitura unor chei cu pereţi albi găunoşi. Detunata Flocoasă este complet împădurită, în schimb Detunata Goală îţi înfăţişează peretele straniu, alcătuit din coloane îmbrăţişate într-un fagure uriaş. Căţărându-te pe muchie, cu grijă faţă de blocurile aproape desprinse, te apleci peste marginea peretelui bokit, privind neobişnuita lui arhitectură şi îngrămădirea coloanelor de secţiune oarecum pentagonală. La picioarele Detunatei, grohotişul adunat în luminişul codrului lasă impresia ruinelor unui monument descoperit pe alte tărâmuri.

Trecem prin Alba-Iulia, Galda de Jos şi Benic. În pâcla viorie a asfinţitului, de o parte şi de alta a văii, peste coline şi păduri se profilează două siluete viguroase: Piatra Ceţii şi Piatra Craiovei, străveci legăn dacic.

Oprim motocicletele în marginea satului şi întindem corturile sub sălcii, alături de albia cu apă puţină a Văii Cetea. Dimineaţa pornim mai departe pe şoseaua prăfuită. În toate grădinile şi ogrăzile vezi numai viţă încărcată cu ciorchini şi pruni cu crăcile aplecate la pământ sub greutatea fructelor. Dincolo de satul Cetea suntem îndrumaţi pe drumul de care, lutos dar uscat, avântat pe un bot aspru de deal. După un kilometru, în fundul văii apare cetatea de stânca a „Băilor romane”.

Părăsim motocicletele pe drumeagul aflat deasupra lor şi

coborâm în vale, pe sub un perete vertical, cu vârful subţire ca un deget de piatră. Sufocat între alte două stânci de câte şaizeci-optzeci metri înălţime, pârâul soseşte printr-un canion întortocheat şi îngust, revărsându-se gălăgios într-un bazin rotund, cu pereţi netezi. Rece, limpede şi potolit, pârâul părăseşte locul acesta romantic, după zece metri se aruncă în alt bazin, apoi în alte bulboane şi se pierde pe sub sălcii.

În sus de băi apa redevine leneşă, strecurându-se aproape neobservată pe fundul văii. Drumul coboară de la înălţimea stâncilor, trece albia Cetei şi ezită în faţa unui urcuş pieptiş. Descălecăm şi plecăm pe jos înainte, studiind prima. serpentină. Grea problemă să străbaţi şanţul adânc săpat de ploi, ferind bolovanii suri, tolăniţi ca o turmă de purcei într-o covată gloduroasă! Un sătean sare în ajutor spărgând cu dosul toporului colţi de gresie, noi ne opintim rostogolind de o parte câteva pietre, apoi, ajutându-ne reciproc, cucerim în zgomotul eşapamentului meterezul dealului „la Ciurilă".

Drumul nostru, când prăfuit, când extrem de bolovănos, ţine firul văii, trece printre căsuţele modeste din Băicani şi Tecşeşti, urcă necontenit şi se apropie de Piatra Ceţii (1233 m), pe după versantul său cel mai împădurit. Una dintre serpentine se întrece cu gluma! În curbă scurtă, pietroasă şi prea înclinată, motorul prietenului meu se sufocă şi moare, frâna de mina se rupe, motocicleta alunecă înapoi, derapează, cade, iar conducătorul face un triplusalt de-a berbelâcul, aterizând pe serpentina inferioară.

La sfârşit de septembrie, după – trei luni fără strop de ploaie, desişul fagilor a prins culori roşcate. Stâncăriile din Praira Ceţii rămân în urmă sub cerul albastru nepătat, vederea se deschide iarăşi peste văi adânci, în faţa noastră apare satul Cristeşti, cu acoperişuri ţuguiate semănate pe coaste repezi. Drumul îngust în pantă mare, lutos, cu şleau adânc de care, ne rezervă ultima surpriză, purtându-ne într-un vertiginos coborâş, până în Valea Gălzii.

Poposim în Cheile integralde, moleşiţi de oboseala şi arşiţă. În apa cristalină a pârâului urmărim, la câţiva metri de şosea, doi păstrăvi înotând alene printre bolo-i vani. Piatra Ceţii se prăvăleşte către noi cu abruptul alb de grohotiş şi pereţi golaşi. De cealaltă parte a văii se ridică alte ţancuri semeţe, împădurite sau presărate cu pini. Locul este vestit atât pentru pitorescul său, cât şi prin particularitatea de a fi în ţara noastră punctul de cea mai mică altitudine, unde floarea-de-colţ

abundă, chiar în vecinătatea terenurilor cultivate.

Am putea spune… creştea! În ciuda inscripţiilor de avertizare, mulţi amatori de amintiri seStrăduiesc să contribuie la nimicirea acestei plante rare şi preţuite ca simbol alpin. Iată, în decursul popasului nostru, pe unul dintre vâlcelele înierbate zărim coborând o tânără sprintenă şi drăguţă. Din depărtare, soarele îi ţese în plete nimb auriu, iar în mână o pată luminoasă de argint. Se pare că ne-a văzut. Sare cu mai multă graţie, se aşază pe iarbă prefăcându-se obosită, se ridică, ezită, nu are răbdare să rămână acolo sus până la plecarea noastră. Coboară totuşi la apă.

Pata de argint din mină, el a devenit un buchet de flori catifelate. Prietenul meu încearcă într-o doară:

— Cât de frumoase! Singură aţi cules aşa multe?

Ochii ei se luminează de mândrie şi plăcere. Cu dărnicie întinde o mică parte din buchet, adică vreo… cincizeci de steluţe.

— Mulţumesc frumos, dar sunt prea multe!

— Nu, nu, vă rog luaţi, acasă mai am câteva buchete atât de mari!

Dintr-odată gingăşia gestului cu care cineva îţi oferă o floare a dispărut întunecata de egoism. Am plecat posomorâţi. Poate te vei recunoaşte în aceste rânduri, lăcustă graţioasă, dar inconştientă!

Răsăritul soarelui alungă bruma, scoţând aburi din pânză cortului întins la marginea Aiudului. Pe dealurile din jur, chiote şi cântece vestesc îmbelşugatul rod al viilor, împreună cu grămăjoara aurie de struguri mărunţi pe care ni-i aduce un paznic. Aşa începe o nouă zi de drumeţie!

Şoseluţa spre satul Râmeţ trece pârâul şi începe îndată urcuşul celor cincisprezece kilometri prin pădurile Slobodei. În jumătate de oră soseşti pe culmea dealurilor golaşe. Privirea alunecă fără oprelişte până către fundul zărilor de miazăzi, unde recunoaşte Retezatul şi Paringul, apoi se întoarce mângâind coaste ierboase şi creştete stâncoase: Piatra Craiovei. Piatra Ceţii, dealurile Geoagiului, Tarcăul pietros. Peste văi, din căsuţele cu acoperiş ţuguiat de paie, din poate de păduri ruginite, răspund chemării răzleţe de tulnice, ecou al unor vremuri de patriarhală sărăcie, peste care noul înaintează cu paşi repezi. La următoarele serpentine răsare o antenă de televizor, apoi clădirea temeinic ridicată din piatră, cu două etaje, a şcolii elementare din Râmeţ. Câteva sute de metri mai departe, drumul ajunge pe unul

dintre picioarele Muntelui Pleaşa, stâncos îşi crenelat ca un zid de cetate, prăpăstios prelungit până deasupra Văii Teiuşului, unde formează Poarta Geoagiului.

Drumeţul soarbe din ochi priveliştea cătunelor împrăştiate pe dealuri, farmecul văilor şi mai ales spectacolul altor stâncării ceva mai departe, impresionant adunate în adânca spintecătură a Cheilor Râmeţului.

Din nou la drum! Şoseaua coteşte la dreapta, şerpuieşte pe culmi, trece prin Albeşti, urcă Muntele Tarcău, apoi coboară prin cătunul Brădeşti. Lăsăm motocicletele la cooperativă şi prindem poteca spre chei, distanţă aproximativ o oră jumătate, cu mare diferenţă de nivel, pe firul unei văi între versanţi împăduriţi.

Cătunul Cheia are numai (patruzeci de căsuţe, dar gospodari harnici şi deprinşi să lupte cu greutăţile naturii. Era zi de duminică, într-o livadă s-au strâns câţiva bărbaţi şi femei curat îmbrăcate în port naţional. Mame cu tinci în braţe fac roată pe iarbă în jurul unui flăcău voinic abia sosit călare. Este sanitarul venit să vaccineze copiii.

Nu departe se ridică pereţi semeţi şi râuri de grohotiş, peste strâmtoarea Văii Teiuşului. Un tunel pe firul apei, ace, bolţi, peştera „cu apă" şi peştera „stearpă", ziduri albe înlănţuite pe aproape două sute cincizeci de metri înălţime dau un farmec alpin peisajului aspru, înveselit însă de murmurul pârâului şi apropierea cătunului curat.

Ne înapoiem fin Brădeşti îşi continuăm şoseaua peste dealuri golaşe, cu minunate peisaje, apoi intrăm pe o alee de pădure, coborâm în Valea Georgelului, urcăm în serpentine Dealul Măcărăscu. Zorim să ne prindă noaptea la una dintre casele risipite pe fundul Văii Mogoş.

Călătorul care a străbătut acest itinerar se poate mândri cu unul dintre cele mai frumoase drumuri din Munţii Apuseni. Dincolo de Micleşti, şoseaua se avânta iarăşi peste dealuri, coboară pe sub Detunatele şi pătrunde în bazinul Arieşului, prin Saşa şi Bucium.

La Abrud nimerim în toiul târgului. Pe o coastă de deal, mulţimea pestriţă furnică de-a valma cu animale şi căruţe. Ne lăsăm antrenaţi de şuvoiul zgomotos şi preocupat, întrebări, râsete, discuţii aprinse, behăit şi nechezat. Se vând şi se cumpără porci, vaci, fluiere migălite cu fier roşu şi vopsele „turtă dulce, se bea vin de pere şi lumea se îmbulzeşte la „vâşte", cârnăciori din carne de capră. În şosea aşteaptă răbdători căluţii mărunţi ai moţilor cu şei de lemn şi traiste.

În apropierea Abrudului, firul Pârâului Roşia răsare printre

dealuri. Nimic atrăgător în şuviţa aceasta de o tulbureală stranie, apă, sânge şi sudoare laolaltă, scursă din pământul răscolit, până acum două decenii, cu truda şi amarul generaţiilor de sclavi, iobagi şi moţi nevoiaşi. De două mii de ani apele sale şopteau pătimaş: aur… aur… aur… aţâţând lăcomia unor stăpâni a căror pofta de îmbogăţire nu cunoştea margini. Urcând de-a lungul apei, la şapte kilometri depărtare, aşezarea de mineri din tată în fiu a Roşiei Montane ne întâmpină adăpostită între dealuri.

Un nume simbolic străjuieşte intrarea galeriei sfredelite chiar pe sub sat, 23 August, Ziua măreţei eliberări care a adus pe aceste meleaguri grija faţă de om, mai preţuită decât metalul nobil. O viaţă nouă a reuşit să şteargă pentru totdeauna amintirea sărăciei şi istovirii în beznă,» sub licărirea opaiţelor, Trocul aurarului şi şteampul de lemn au devenit amintiri de muzeu. Salba lacurilor înşiruite pe dealuri: Tăul Mare, Tăul Brazilor, Ţarina, Cornu sunt acum locuri de odihnă în zilele de sărbătoare. Dar înălţimile înconjurătoare au rămas răscolite, găunoase, cu măruntaiele sterile revărsate din răni adânci, ruine menite să mărturisească peste veacuri vanitatea şi suferinţa.

Într-un larg ocol pe la Tăul Brazilor, pe drum umbrit ferit de arşiţă, urcăm prin pădure tot mai sus, până într-o şa de unde privirea îmbrăţişează depărtarea plaiurilor: fineţe, căsuţe, un lac neclintit, sub coaste râpoase cu stânci roşcate şi grohotiş. O potecuţă te duce în continuare pe vârful alăturat, la o mie de metri altitudine, unde ne vom găsi pe o culme pustie, a cărei vegetaţie nu a reuşit să ascundă surpături şi bolovani învălmăşiţi, vizuini, găuri care se pierd în inima muntelui.

Dincolo de golul unei şei adânci, străbătute de cărări numeroase, se înalţă un vârf geamăn, cu totul neobişnuit ca înfăţişare. Gând ajungem sub el rămânem uluiţi!

Să ne închipuim o gură neagră de peşteră, ameninţătoare, căscată peste întunericul iadului, iar deasupra acesteia un zid sfâşiat de cataclisme, cu bolţi şi nişe, lespezi gata să se prăvălească, porţi. suspendate clipind cu petice de cer. Muntele şubrezit de ciocan şi daltă, în frigurile urmăririi filoanelor, stă gata să se prăbuşească. Astfel arată Cetatea aurului din Roşia, peste care paloarea asfinţitului, jocul de umbre şi lumini, paleta culorilor galbene, brune, roşcate, verzui alcătuiesc o fantastică imagine. În creştetul ruinelor se cască alte puţuri, ferestre, ziduri înguste şi tuneluri pustii, în care au fost

descoperite tăbliţe cerate din vremea romanilor, păstrând socoteli şi contracte vechi, preţioase mărturii pentru cel care încearcă astăzi să reconstituie frământarea acestui unic monument al lăcomiei de aur.

Aşezare de moţi gospodari şi umblaţi prin ţară, comuna Avram Iancu se întinde pe mai mulţi kilometri de-a lungul Arieşului, sub povârnişuri pietroase împădurite. Călătorul în trecere către Muntele Găina se opreşte neapărat la Casa Iancului unde craiul Munţilor Apuseni a venit pe lume în anul 1824.

Scara acoperită numită „târnaţ", pridvorul de lemn şi două odăi cu ferestre micuţe se ascund sub acoperişul ţuguiat, înconjurat cu brazi. În cea mai mare încăpere sunt păstrate pios obiecte de preţioasă amintire: leagănul împletit din lemn, cele două săbii, mantaua, fluierul Iancului. Vatra bătrânească, chelecheul (dulap colţar), ştergare la ferestre, portrete completează interiorul înfiorat de amintirea luptei pentru libertate.

În camera alăturată, laolaltă cu fotografii şi citate, găseşti afetul de lemn al tunului, traseul cu care Iancu vestea adunările, sfeşnicul lui Andrei Mureşeanu, târnăcopul de lemn al iobagului şi lancea, arma moţului. De o parte şi de alta a casei, în două aripi asemănătoare, sunt adăpostite şcoala elementară şi muzeul etnografic.

Dacă programul măsurat al călătoriei te grăbeşte să părăseşti aceste locuri, două amănunte locale merită să fie totuşi văzute şi consemnate în carnetul de drum. Alături cu şoseaua se ridică Dealul Melcilor, în malul căruia se văd înghesuite nenumărate cochilii pietrificate (Acţionella gigantea), secţionate sau aproape intacte, desprinzându-se cu uşurinţă din alveole.

Dincolo de Arieşel, printre grădini şi ogrăzi, poteca te poartă pe sub poalele dealului opus, unde se azvârle o cascadă înaltă, împrăştiindu-şi apele în câteva ochiuri limpezi şi fire zglobii despletite printre perini groase de muşchi verde. Atenţia drumeţului este atrasă de ciudăţenia terenului, format dintr-un tuf calcaros moale, uşor şi poros. Blocuri mari au fost cioplite sau tăiate cu ferăstrăul în lespezi şi pietre dreptunghiulare, din care moţii şi-au făcut temelii de casă, împrejmuiri sau cărămizi fasonate pentru coşul sobelor. Babiţa, cum este denumit acest material de către localnici, se formează sub ochii noştri, pe muşchiul năpădit şi înghiţit de crusta calcarului precipitat din apa cascadei.

Din comuna Avram Iancu se desprinde o şoseluţă avântată în

serpentine largi peste nivelul Muntelui Găina.

Lăsând în dreapta vestitul vârf al târgului tradiţional, depărtat la numai şapte kilometri de punctul maxim al urcuşului, şoseaua descoperă minunate privelişti, coborând spre adâncimea Văii Bulzeştilor, cunoscută turiştilor pentru fermecătoare chei, peşteri şi… mere gustoase. Ocolind cheile peste dealuri, drumul nostru sare în Valea Râşculiţei, trece prin Baia de Criş în valea largă a Crişului Alb şi poposeşte în faptul serii la Ţebea.

În cimitirul aşezat la răscruce rezistă cu îndârjire gorunul sub care Horia vorbea odinioară moţilor despre libertate şi dreptate. Circumferinţa sa măsoară opt metri, lemnul este sfredelit de carii, coaja bătrână este aproape căzută şi înlocuită printr-o tencuială de ciment, însă două ramuri încă dau frunze, impresionând drumeţul pironit în faţa acestui veteran paşnic. Nu departe, sub cetina bradului înalt, cu o cruce simplă de piatră, străjuit de două tunuri micuţe cu roţile de lemn aplecate pe o coastă, se află mormântul Iancului.

Seara întindem corturile în marginea oraşului Brad, inima celei mai bogate regiuni aurifere. Viaţa care pulsează aici de aproape douăzeci de veacuri, mândria de a fi fost loc de seamă în jurul căruia s-a concentrat activitatea economică, politică şi culturală a moţilor abia astăzi sunt din plin răsplătite. Oraşul se dezvoltă înfloritor, cu locuinţe şi blocuri cochete, magazine atrăgătoare şi… proaspăta arteră a asfaltului, care într-un ceas ori mai puţin ne va purta în zborul motoarelor până la Deva, pe Valea Mureşului.

Pentru vremelnica noastră despărţire de Munţii Apuseni, din Brad vom păstra amintirea muzeului geologic şi mineralogic. Nepreţuite comori ştiinţifice sunt adăpostite la etajul unei clădiri înconjurate de arbori.

Pasiunea specialiştilor a adunat aici scule vechi de aurar şi eşantioane splendide de minerale: cristale de stibină, cuarţ, barită, agat, chihlimbar, o bucată de cuarţ ca sticla înţesată cu ace de rutil. Aurul reprezintă însă centrul admiraţiei: aur în foi, sârme. plăci, aur negru, aur muşchiform, o pepită perfect asemănătoare unei şopârle, o spărtură de rocă unde aurul este dispersat în forma conturului ţării, bulgăraşe aşa cum rezultă prin arderea ţesăturii de lână, în care moţii au moştenit de la agatârşi meşteşugul prinderii firicelelor de metal.

Iată încă o frântură de Apuseni, dragi nouă pentru bucuria privelиştilor şi pentru stăruinţa cu care apele au săpat chei şi peşteri

minunate, învăţând oamenii să lupte cu aceeaşi stăruinţă pentru libertate şi să scormonească munţii în căutarea bogăţiilor pe care muzeul le adună într-un pumn!

Ultimul miraj al călătoriei noastre ne poartă din Munţii Apuseni în căutarea satului Costeşti, aflat la poalele Munţilor Orăştiei. Numeroşi turişti în drum spre Retezat au avut instructiva ocazie să viziteze ruinele Sarmizegetusei din Ţara Haţegului, dar puţini au sesizat că în 110, anul întemeierii acestei cetăţi, din porunca împăratului Traian, adevărata Sarmizegetusa a dacilor cădea pradă paraginii, ascunsă la 1200 metri altitudine, în pădurile Vârfului Godeanul.

Iată-ne aici, unde apa oraşului scapă din strânsoarea versanţilor împăduriţi, păzită de primele ziduri puternice, străjuind pe înălţimile izolate ale dealurilor Cetăţii şi Blidarului. Cuibul strămoşilor se află încă departe, la douăzeci şi patru kilometri. Drumul sfârşeşte în sat, singurul mijloc de transport în continuare fiind trenuţul forestier, care soseşte tacticos, odată cu asfinţitul soarelui.

Fără grabă, jumătate de oră înghite apă, invitând pasagerii să coboare din vagoanele pitice şi să ajute la îmbarcarea coşurilor cu cârnaţi şi a puţinilor de brânză destinate muncitorilor din păduri. Până la staţia „Cetate" trenuţul parcurge cei 24 kilometri în trei ore şi jumătate.

Călătorim pe platformele de lemne, laolaltă cu tineri ruteni din Rădăuţi, moţi şi flăcăi din văile apropiate, toţi înarmaţi cu topoare zdravene şi voie bună. Un grup compact tropoteşte îndesat frânturi de joc îngânate cu fluier, glume deocheate în scârţâitul vagoanelor zdruncinate. Licărirea roşietică a locomotivei nu izbuteşte să străpungă bezna văii. Cineva chiuie din inimă:

— Iu, măi! Unde-s stelele şi unde-s eu!

Pe fâşia cerului mărginit de povârnişuri negre, puzderia stelelor clipeşte rece şi nepăsător peste sufletele încălzite de cântec şi dorul casei.

Noaptea târziu ajungem la capătul drumului de fier şi căutăm culcuş. Urcuşul de dimineaţă la cetatea dacică durează jumătate de oră, terminându-se brusc, în faţa unei cabane de lemn, cu izvor. Vârful Godeanul se află la o oră şi jumătate de mers, nevăzut prin perdeaua pădurii bătrâne care ne înconjură. Ţipenie de om nu se simte în jur, în afară de foşnetul fagilor, niciun zgomot nu tulbură tăcerea aşternută

de veacuri.

Însorite în luminişul situat la apus de cabană, ne atrag atenţia ruinele unui sanctuar dreptunghiular: lespezi rotunde cu diametrul de 1, 3 metri, înălţate pe câte un altar de bolovani, în total şapte, alcătuiesc un şir central, mărginit de o parte şi de alta prin câte două rânduri de lespezi identice, deci de patru ori câte treisprezece asemenea discuri, pe care odinioară se vor fi rezemat coloane de templu.

Vechiul drum al lui Burebista şi Decebal, pavat monumental cu lespezi de calcar, soseşte din pădure, sfârşind în preajma altor temelii de sanctuare. Iată un cerc dublu de pietre, cu diametrul de treizeci metri, format din treizeci grupuri de câte şase blocuri mai subţiri şi mai lungi, împreună cu un bloc mai scurt şi lat. Alături se află încă un cerc format din treisprezece grupe de stâlpi şi un sanctuar dreptunghiular compus din cincisprezece coloane.

În marginea poienii, sub mal, apare a suprafaţă de opt metri diametru, compusă dintr-o lespede rotundă, diametrul 1, 4 metri, în jurul căreia suprafaţa este împărţită în zece sectoare. În marginea acesteia se găseşte un jgheab de piatră, prin gura căruia se vor fi scurs acum două mii de ani jertfe păgâne, în canalizarea cetăţii, alcătuită din blocuri meşteşugit cioplite.

Pe o terasă superioară ne emoţionează vederea temeliilor celui mai mare sanctuar: trei rânduri a câte zece discuri uriaşe de andezit, paralel încremenite printre trunchiurile fagilor înalţi. Părăsind acest loc tainic, printre ziduri de cetate îngropată, în continuarea vechiului drum pavat, cărarea coboară alene timp de o oră până sub satul Grădiştea de Munte, urmând piciorul dintre văile Godeanul şi Albă. Desişul copacilor şi zmeurişul au năpădit de veacuri calea dacilor bărboşi, dar imaginaţia continuă să rătăcească peste ţinutul culmilor împădurite, dominat de Vârful Godeanului, leagănul civilizaţiei unui popor aprig, neînfricat.

Ultimul miraj al călătoriei de vacanţă a devenit vis împlinit, în pragul altor planuri de neobosită drumeţie, de-a lungul şi de-a latul munţilor patriei noastre.

Bucuria zăpezii

Rostim un cuvânt care cuprinde ceea ce alte popoare nu au

reuşit să adune laolaltă într-un singur înţeles: năzuinţa spre ceva depărtat, dragoste, tristeţe, sete, frământare şi nerăbdare. Acest cuvânt este dorul.

Generaţiile de ţărani şi păstori au cunoscut dorul de munte, dor de plaiuri şi de codrul înverzit, murmurul adânc în care se împletesc unduirea domoală a doinei bătrâneşti, sunetul tălăngilor, susurul izvoarelor, săruţi ceţii pe culmile pietroase, foşnetul cetinii mângâiate de vânt.

Iarna însă nu a fost îndrăgită, ea nu a inspirat doar pentru că ceea ce se întâmplă între toamnă târzie şi primăvară, acolo sus în golurile de peste pădure, a constituit misterul unui ţinut inospitalier. Codrul este primitor în orice vreme şi rămâne adăpost chiar în toiul iernii. După ce natura a îmbrăcat haina împărătească a ninsorilor, se deschide larg carte cu poveşti, tipărită cu literele urmelor de copite, labe, lăbuţe. Trebuie numai să ştii citi alfabetul lor.

O mina de aşchii la picioarele unui copac găunos te face să admiri truda ciocănitorii. Labele unei namile de desculţe îţi adeveresc că ursul nu doarme toată iarna în bârlog. Câteva conuri de brad ronţăite arată unde s-a ospătat veveriţa. Pe sub brazi se vede unde a ţopăit Iepurilă, o căprioară a trecut în salturi poiana, vultarul a imprimat pe zăpadă pecetea aripilor sale în clipa decolării, lupul a trecut în trap adulmecând poteca. Abia acum vezi cine şi cum trăieşte în codru!

Dar sus la gol?

Acolo alţii sunt stăpâni: soarele şi gerul, ceaţa şi vântul. Acolo multă vreme oamenii s-au codit să urce.

ZĂPADA! Copil al apei, îngheţului şi văzduhului, ea cade pe pământ să transforme lumea, să o facă mai curată şi mai frumoasă, să-i împrumute pentru câteva luni o faţă nouă. Uneori se leagănă în aer ca mii de fluturaşi obosiţi, apoi se aşază foşnind imperceptibil peste noianul steluţelor, fiecare în sine o adevărată bijuterie de sticlă, cu şase sau douăsprezece colţuri. Pulberea aceasta gingaşă, atât de uşoară, încât o sufli din palmă, rămâne copilă fără voinţă. Jnepenii târâtori, babele încremenite în stane de piatră, crestele cu vegetaţie sărăcăcioasă, stâncile roase şi măcinate mărturisesc puteri cărora nu li te poţi împotrivi.

Soarele şi gerul dezgheaţă şi îngheaţă materia aibă, o fac tot mai grea, îndesată, aspră. Vântul vijelios poartă fulgii într-un roi de ace

nemiloase, îngrămădeşte în văi omătul adunat de pe crestele şi feţele neadăpostite, sapă şi clădeşte, modelează streşini uriaşe, scoici, dune, frunzuliţe şi pene lungi de chiciură. Când viscolul a trecut şi cerul se limpezeşte, fumul ninsorii spulberate încă mai stăruie pe creste, stâncile rămân pastelate cu o pojghiţă albă, iar zăpada oferă uneori un aspect dezolant, presată şi cartonată, sfâşiata până la solul pietros, dezvelită până la carapacele de gheaţă lustruită.

În această lume polară, primejdiile par că te pândesc la fiece pas: zăpada presată în „scânduri" se a-şază mormăind, o crăpătură abia vizibilă apare la rădăcina vreunei cornişe, avalanşele ameninţă acolo unde te aştepţi mai puţin, iar primăvara muntele se scutură de iarnă, aruncând în văi torenţi de zăpadă grea, amestecată cu pământ, bolovani şi trunchiuri rupte.

În acorduri de tulburătoare simfonie, viaţa reîncepe abia acum să intre pe făgaşul obişnuit. În pădurea liniştită, sub covorul frunzelor uscate, se plămădeşte viaţa nouă.

Priveşte! Haina de zăpadă s-a peticit şi oriunde s-a făcut loc, şi-au scos căpşoarele florile, una lângă alta, ghiocei şi brânduşe, alb şi violet, violet şi alb…

Ascultă! Prima gâză se apropie bâzâind şi caută potirul unde străluceşte picătura nectarului. Prinţul din poveste, Soarele, sărută pe domniţa adormită, Primăvara, iar ochii ei se deschid mari şi uimiţi. Peste tot flori, susur de apă, ciripit…

Sus pe culmi, iarna încă îşi mai apără cetatea, cu ultimele puteri.

Astfel şi-au închipuit oamenii că se întâmpla din toamnă târzie până primăvara: jos adăpost şi viaţă, sus pustiu şi sălbăticie.

Oamenii nu credeau că şuieratul viscolului poate fi el însuşi muzică, nu îndrăgiseră iarna, neştiind că sunt şi zile când văzduhul nu clinteşte, când un adevărat paradis de lumină şi căldură se desfată peste frigul şi tristeţea văilor, când zăpada pare aur şi umbrele devin albastre, când asfinţitul se revarsă ca o apă sângerie. Toate acestea le-a aflat omul numai după ce, cu milenii de trudă, a învăţat să stăpânească secretul schiurilor. Cu ajutorul tălpilor înaripate, omul a deschis porţile iernii şi a învăţat să păşească stângaci spre culmi.

Acum îndrăgeşte şi doreşte iarna. În loc să fugă de crestele înzăpezite, povesteşte despre „susuri" şi cristiene. bucuria îmbătătoare a vitezei, nemărginirea orizontului, bivuacuri în cort, seri de cabană cu iodlere, glume şi tovarăşi dragi.

DUPĂ VISCOL

Sfârşit de an la Vârful Omul. Peretele cabanei se scutură de frică. Adunaţi în jurul sobei, ascultăm răpăitul acelor de gheaţă pe geamul înflorit. Neliniştea apăsătoare pluteşte printre noi, după două zile de viscol care a întunecat soarele, făcând imposibilă trecerea peste prag.

La sfârşit de zi, o tăcere ciudată a înlocuit furiile. Ieşim afară şi rămânem uimiţi: la picioarele noastre se frământa marea de ceaţă, înlănţuită în cleştele Văii Cerbului, dând neputincioase asalturi asupra Obârşiei. Peste Valea Gaura a încremenit forma fantastică a unui nor, iar departe către asfinţit, muchia Pietrei Craiului odihneşte ca o vatră de foc sub globul soarelui rubiniu. Oglinda oceanului de nori transformă zăpada într-o mantie purpurie cu umbre violete, în vreme ce primele stele se aprind pe bolta infinitului.

Apoi lumina se stinge încet, ceaţa urcă din văi pe nesimţite, învăluind cabana. În dormitor fiecare fluieră vesel, ceruind schiurile. Dimineaţa următoare ne dăruieşte cerul şi pământul contopite în aur şi cristal. Chiuim! Suntem tineri, iar depărtarea este nesfârşită şi limpede!

În căldările Ialomiţei, până sub cascadă, zăpada foşneşte ca apa în faţa prorei unui vapor, norişori de pulbere întovărăşesc fiecare cristiană.

PE PLATOU

Viscol de ianuarie la cabana Piatra Arsă. În vreme ce afară şuieră vântul, în sufragerie veselia este în toi. Stăm la masă între prieteni, berea „curge în spume”… cu sfertul de păhărel, bem puţin, dar cântam mult şi mai ales cântecul corăbiei de piraţi: „… nu au putut să se îmbete, beeete! Fiindcă nu au avut tirbuşon tara, tătara…”

Deodată apare în sufragerie un turist obosit, galben şi îngheţat, apoi zvonul trece de la o masă la alta: vine de la Peştera, în urma lui s-au rătăcit în viscol doi prieteni.

Primii trei dintre noi pleacă în grabă, alt grup îi urmează îndată. Este beznă şi ceaţă, acele de gheaţă ne orbesc. Cu gluga trasă pe ochi şi lanternele agăţate de gât, urcăm cadenţat crusta zăpezii în care canturile schiurilor abia muşcă… Sus pe Cocora fierbe cazanul diavolului.

De-a lungul liniei stâlpilor de telefon se agită luminiţe şi răzbat

frânturi de strigăte. În noaptea aceea am umblat mult, am chiuit mult, dar întâmplarea a vrut ca viscolul să nu ceară jertfe.

Dis-de-dimineaţă razele soarelui prind să topească florile aşternute pe ferestrele sufrageriei, iar streşinile încep să picure. Pornim în grup către cabana Babele, de unde ne aşteaptă în continuare lungul coborâş peste „Picior" la Peştera. Maestrul nostru este campion, blond, voinic şi prietenos. A sărit pe beţe şi a plecat ca glonţul, iar noi după el, unii în sus, alţii ocolind binişor în pluguri. Viscolul de ieri făcuse zăpada schimbătoare: scoici de gheaţă, troiene cartonate şi presate adăpostind făgaşuri de pulbere adâncă, cruste înşelătoare. Astfel arată de obicei platoul Bucegilor. Trebuie să recunoşti calitatea zăpezii după luciu şi nuanţă, şi să faci cristiana acolo unde trebuie, altminteri te dai peste cap. Când ne-am revăzut laolaltă, sub cascadă, maestrul aştepta să ne golim buzunarele de zăpadă. Noi eram însă atât de voioşi, de parcă am fi scornit spusele unui bătrân pionier al schiului:

— Dacă n-ar mai exista frumuseţea înălţimilor, dacă pădurea şi-ar pierde farmecul şi depărtarea nu ne-ar mai atrage, noi ne-am pune totuşi schiurile la picioare!

CONCURENTUL NR. 4

Poiana Braşovului în plină iarnă. Fără voia mea, iată-mă concurent la fond, în echipa studenţească. Am primit o pereche de scândurele lungi şi înguste, cu legături speciale care prind numai vârful bocancilor, şi aştept la start. Din faţa cabanei Turcu pornesc şapte culoare marcate cu fanioane roşii, întâlnindu-se după câteva zeci de metri într-o singură pârtie. Eu sunt concurentul numărul 4.

Steguleţul cronometrorului se ridică, au rămas încă şase secunde, cinci, patru… inima bate… nu mai aud şi nu mai văd nimic… Pleacă!

Poate am şi furat plecarea, pumnii se crispează pe mânerele beţelor, alerg din toate puterile să prind primul loc pe pârtie, nimeni nu este în faţa mea, mai am doar câţiva metri… dar rămân într-un picior şi cad. Schiul sting aleargă razna înainte, cu legătura desfăcută. Ca prin vis aud mulţimea Strigând. Arunc mănuşile, refac legătura şi pornesc pe urma celorlalţi, care între timp au ajuns pe deal.

La primul post de control cineva telefonează: a trecut şi numărul 4!

Pe drumul îngheţat ca sticla, în ocol pe după cabana Cercetaşi, îl

ajung pe ultimul din coada seriei de concurenţi, îl întrec, apoi las schiurile să alunece, hurducăind peste gropi şi urme de sanie. În faţa mea aleargă cineva, dispărând după următoarea cotitură. Peste câteva secunde apare lungit în mijlocul drumului. Prea târziu! Cad peste el, schiul sting sare şi intră în tufe.

Până să-l găsesc rămân iarăşi în coadă. Sunt ameţit de ritmul drăcesc al alergării, gura mi-e amară, mâinile fără mănuşi, ude şi zgâriate, au început să se albească, devenind insensibile. Drumul continuă să coboare, lung şi îngheţat. După un mare ocol, şirul fanioanelor se întoarce către Poiană, printre brazii încărcaţi. La deal am iarăşi încredere în mine.

L-am ajuns din urmă pe al cincilea. Pârtia! Celălalt se face că nu aude. Pârtia! Se dă puţin în lături, lăsându-mă să trec, apoi se ţine de mine călcându-mă pe cozi. Grăbesc pasul. Pârtia! L-am întrecut pe al patrulea. Transpiraţia îmi îneacă ochii cu usturime, de căldură aş arunca totul de pe mine. Pârtia! Al treilea rămâne în urmă, dar la primul urcuş îngheţat, unde canturile abia muşcă, schiul sting sare din picior pentru a patra oară! Mă aplec încet să îl leg. De acum totul mii este egal. Cineva trece pe lângă mine, dar braţele sunt grele, iar picioarele au atins ritmul mecanic pe care voinţa nu-l mai schimbă.

Pârtia îngustă coboară subţire şi repede către o poartă prin care cu greu nimeresc. Doi trompeţi anunţă sosirea fiecăruia… tata-rara… tătărâră… ca prin vis vad cabana şi pânza pe care scrie SOSIRE… spectatorii strigă… schimbul ştafetei mă aşteaptă să-l bat pe spate, apoi porneşte în trap lung… schiul meu sare din picior pentru ultima oară, iar eu cad!

Tovarăşul de echipă a ajuns pe deal, îmi frec cu zăpadă mâinile degerate. Oameni curioşi, arbitri şi concurenţi nervoşi se învârtesc în jurul telefonului. În seara următoare, cântecul înfrăţeşte pe toţi concurenţii. În trenul supraglomerat stăm pe sacii înşiraţi pe culoar şi cântam de frig şi plictiseală.

„… au fost odată opt fraţi care făceau comerţ cu lapteee, a murit unul, au rămas şapteee…”

Din compartimente se aud ameninţări şi gălăgie.

„… au fost odată trei fraţi care făceau comerţ cu oi. a murit unul, şi-au rămas doi…”

În sfârşit, călătorii pot răsufla uşuraţi: a rămas unul, o să moară şi ăsta şi gata!

Cineva declamă: „Acesta s-a însurat şi a avut zece copii”. Apoi de la început: „Au fost o dată zece fraţi care făceau comerţ cu ouăăă, a murit unul, şi-au rămas nouăăă…

NOAPTE FERMECATA

Urcam într-o seară de Anul Nou de la Peştera, de-a lungul telefonului, către Piatra Arsă. Pădurea Cocorei, neagră şi tăcută, rămăsese în urmă, iar noi doi ieşisem pe plai, în şirul poienilor. Peste Valea Ialomiţei plutea un văl subţire de ceaţă, zăpada Scânteia sub sărutarea palidă a ciobului de lună, muntele nu suspina sub îmbrăţişarea de gheaţă a nopţii, iar brazii, siluete negre, păreau călugări încremeniţi. Era noapte fermecată!

Schiurile ei loveau pârtia în acelaşi ritm cu schiurile mele. Mergea alături de mine. Ea, o fată micuţă şi blondă, umplându-mi sufletul cu prezenţa ei. Eu, ursuz şi singuratic, nu mai eram singur!

Vis de hoinar, iluzie căreia până atunci îi lipsise misteriosul suflu de căldură şi feminitate!

A simţit ea oare cât îi eram de recunoscător?

HAIDUCIE DE PRIMĂVARA

Rucăr 1944, în luna mai. Acum câteva zile Păpuşa a scos de pe cap peruca norilor, apărând pudrată cu albul proaspăt al ninsorii mieilor. Cu rucsacurile încărcaţi şi schiuri, în faptul răsăritului ne grăbim la deal pe Valea Râuşorului. Satul de-abia s-a trezit, cu şuviţe de fum bălan. Un muntean trece cu ţapina pe umăr, la buşteni, pe Dâmboviţa. Pe drumul de care, către livezile de sub Tefeleica, o bătrână cu traistă de lină vărgată caută să ţină pas cu noi.

— Ieşi la mal, tale?

— Da, mătuşă! Şi dumneata?

— Ia, domnule, la nişte oi ale noastre, că p-alea împăiate le tunde moşu-meu. Să le ducem la munte, nevoile!

Încet, încet, că drumu-i lung, baba îşi deapănă of-urile: ba cu feciorii plecaţi să moară pentru nu ştie cine, ba cu piciorul umflat de muncă, ba acum cu bombardamentele. Drumul pe care l-am făcut în dimineaţa aceea urcând poalele muntelui ne purta înapoi către iarnă.

Jos era cald, iarba se îndesise ca peria, iar fagii desfăcuseră frunzuliţe plăpânde. Ceva mai sus, abia se statornicise primăvara în mâţişorii de alun. Sub vârful Tefeleicii, în marginea pădurii pipernicite

de vânt, ghioceii se jucau de-a v-aţi ascunselea cu soarele pe după rădăcini, apoi începeau pante lungi de zăpadă „fim”.

Prima zi de haiducie! Am ales coasta dinspre răsărit, aproape de muchie, am luat toporaşul în mina şi în câteva ceasuri aveam o colibă de cetină, căptuşită cu brazde de iarbă. Apoi am schiat până seara, luându-ne rămas bun de la iarnă.

În amintirile noastre de munteni sunt zile şi mai ales nopţi care lasă urmă adâncă, apropiindu-te de natură, de acel mare adevăr care este viaţa, simplă şi măreaţă. Am mâncat pâine cu urdă, am băut zăpadă topită, apoi ne-am culcat pe braţele de iarbă şi cetină, cu muşchii obosiţi, cu obrajii în dogoarea focului, privind cum vreascurile mocnesc fărâmiţându-se încet. Ceaţa nemişcată a cuprins muntele, lăsând din nemărginire doar atât cât poate lumina focul. În tăcerea adâncă aproape auzi cum dă colţul ierbii. Din vale, cucul punctează noaptea cu două note, întâi răspunde unul, apoi altul. În copacul din apropiere ştim o păsăruică la cuib clocind ouşoarele. Toate acestea ne dau sentimentul liniştitor că viaţa există totuşi dincolo de zidul nepătruns al întunericului.

În noaptea aceea am vegheat la căpătâiul focului şi al muntelui. Din când în când aruncam vreascuri pe vatră, apoi aţipeam iepureşte, cu urechea atenta şi gândul rătăcind aiurea. Tot timpul, cucul somnambul, sau poate îndrăgostit de ceasurile acelea şi de primăvară, şi-a depănat cântecul, aruncând perechi de săgeţi din coastă în coastă.

Spre dimineaţă am urmărit cum se trezeşte muntele, cum brăduţii tremură la primul fior, cum pâala se destramă şi dimineaţa se strecoară în vârful degetelor. Apoi s-a ivit namila somnoroasă a Pietrei Craiului, căscând sub plapuma de nori argintii.

Bună dimineaţa! Aducem zăpadă pentru ceai şi ne strângem sacii. Drumul până la Vârful Păpuşii ţine aproape trei ore, pe Muchia Mirei, lăsând către stânga firul subţire al Văii Argeşului. În marginea cărării mâncate de ape, brânduşele au risipit cu dărnicie violetul petalelor. Coastele munţilor sunt orbitor de albe. Iezerul se ascunde în ceaţă, în vreme ce Piatra Craiului zace prizonieră între gratii de raze. Către Boteanu aleargă două capre negre.

Imagini risipite, într-o dimineaţă de haiducie!

După-amiază am luat-o înapoi către Rucăr, drum lung, peste Muşuroaie şi Căpitanul. Noi coboram cu schiurile pe umăr, iar turmele de oi tunse urcau spre Mira.

Se întâlnise iarna cu primăvara!

BIVUAC

Martie 1945 în Bucegi. Sub povara sacilor cât două samare, am urcat cu prietenul meu de la Sinaia, drum care ni s-a părut nesfârşit şi obositor, peste Vârful cu Dor, Furnica şi Piatra Arsă. Din buza platoului din dreptul liniei funicularului, am zărit cabana şi nelipsitul fir de fum, prelingându-se pe deasupra jnepenilor înzăpeziţi, şi ne-am grăbit să coborâm cu schiurile, aşa cum ieşi înaintea unui prieten bun.

A doua zi am pornit mai departe către Omul, pe drumul cunoscut de ani, peste Jepi, pe lângă căpăţâna Vârfului Baba Mare, peste valurile platoului uşor înclinat, care conduce la Cerdacul Obârşiei.

În acest timp cerul căpăta o culoare tulbure, prin care soarele se mai zarea ca o pată luminoasă, apoi deveni un tavan de ceaţă care reteză Obârşia, se lăsă mai jos şi învălui în cele din urmă platoul, înainte de amiază mergeam încet, cu capul în piept, biciuiţi de vânt.

Pentru prima dată simţeam ce înseamnă să te afunzi până la genunchi tocmai când eşti mai obosit, să fii trântit de vânt şi, înainte de a te ridica, să profiţi de adăpostul sacului pentru a suflă în pumnii îngheţaţi. Pipăind cu bastoanele de schi pentru a încerca înclinaţia pantei şi conduşi de instinct, am traversat pe sub Obârşia în Căldarea Ialomiţei, am trecut peste locul unde bănuiam Colţul Ocolit, am urcat o ultimă pantă îngheţată în care colţarii muşcau de minune şi am ajuns la creastă, de unde cabana Omul nu putea să fie la mai mult de jumătate de kilometru.

Nu mai ştiu cum am gândit şi cum am apreciat direcţia cea bună, destul că în graba noastră am continuat creasta la dreapta. După un interval de timp mai lung decât ne aşteptam, am coborât către o mogâldeaţă neagră ce părea şi nu părea să fie cabana. De aproape s-a dovedit o biată grămadă de beton, din cele care marcau odinioară vechea graniţă. În ruptul capului nu admiteam să fi greşit direcţia. Poate am trecut de Omul şi am ajuns pe Bucşoiu?

Dezorientaţi şi dezamăgiţi, în faţa perspectivei de a îngheţa, am întins cortul portocaliu, cu gând să aşteptăm o mai bună vizibilitate. Nu bănuiam că vom aştepta două zile şi două nopţi!

Prima zi a trecut repede. Apoi am adormit cu picioarele în rucsacuri, cu genunchii pe bocanci, cu umărul pe câte o pâine, cu capul

pe cutia de alimente. Pe atunci nu aveam şi nici măcar nu văzusem cum arată o saltea pneumatică, între noi şi zăpadă nu aveam altceva decât pânza subţire a cortului.

Următoarea dimineaţă ne-a întâmpinat cu acelaşi alb impenetrabil privirii. Ne-am dezgheţat bocancii la primus, apoi am ieşit afară să cercetăm sforile cortului şi ţăruşii adânc îngropaţi în zăpadă. Ziua a trecut greu.

Epuizasem subiectele de discuţie şi devenisem taciturni. Cel mai mare eveniment era aprinderea primusului, care se înfunda, sforăia, fumega şi dădea, cu chiu, cu vai, două păhărele de ceai dintr-o gamelă îndesată cu zăpadă.

Pe seară am băut ultima cană fierbinte, apoi am stins primusul. În locul aerului usturător, dar cald, cortul care se umfla şi dezumfla pompa gerul de afară.

Adierea de peste zi devenise furtună. Primul semnal a fost ruperea unei sfori, după care a urmat smulgerea câte unui ţăruş. Ne încălţam cu schimbul şi ieşeam repede să reparăm stricăciunea, apoi intram pe brânci în coteţul nostru, albi din cap în picioare, necăjindu-ne cu mâinile îngheţate să închidem copcile înfundate cu zăpadă ale uşii cortului. În cele din urmă furtuna a răsturnat felinarul, a îndoit ambele ţevi susţinătoare şi a sfâşiat pânza într-un colţ.

Am rezistat câtva timp ţinând ţevile cu mâna, apoi, faţă de inutilitatea rezistenţei, am lăsat pânza să cadă, am strâns-o sub noi cum s-a putut mai bine şi ne-am lăsat în voia sorţii. Ore întregi, înghesuiţi sau îmbrăţişaţi, ne-am încurajat reciproc prin strigăte, sub pânză îngheţată care se zbătea ca o foaie de tablă. Spre dimineaţă am căzut într-o stare de oboseală şi indiferenţă… am aţipit fără să ştim când… şi ne-am trezit înconjuraţi de linişte adâncă. Nu ştiam ce să credem! Am ridicat cortul de pe noi şi am privit: din zare în zare se boltea cerul albastru adânc, zidul întunecat al norilor se depărta grabnic spre sud, primele raze de soare tiveau cu aur… Creasta Doamnelor, pe care ne aflam!

Se vede treaba că mersesem în direcţia contrară Vârfului Omul. Am aprins îndată primusul, ne-am dezgheţat ca de obicei bocancii, am făcut fotografiile de rigoare şi, cu samarele în spate, am pornit înapoi către cabană, strivind cu bocancii covorul frunzuliţelor de chiciură.

Peste Vârful Bucura, înconjurat de vârtejurile pulberii sclipitoare, se zărea cel mai înalt vârf din Bucegi, cu bolovanul şi căsuţa

tencuite în alb. După o jumătate de oră ne aflam în bucătărie, la căldura. Ceainicul clocotea pe plită, dulăul lăţos se gudura la picioare, pereţi solizi ne adăposteau şi, totuşi, din prima seară doream bivuacul aspru.

Am şi coborât a doua zi dimineaţă în Valea Gaura, întinzând cortul pe un petic proaspăt de iarbă, faţă în faţă cu vâlcelele de sub Colţii Doamnei. Acolo am trăit ziua care desparte iarna de primăvară. Ea începe ca oricare dimineaţă senină şi geroasă. În primele ore schiezi pe crustă sau cauţi pulberea din vâlcele, unde soarele nu a pătruns, dar pe la amiază simţi ceva deosebit în seninul cerului, în căldura soarelui, observi că pulberea a dispărut şi, în schimb, au apărut pietre şi petice de iarbă, zăreşti către câmpie grămezile norilor cumulus, cu turnuri şi cupole bulbucate. Atunci lepezi schiurile, cauţi o stâncă însorită sau un tăpşan de iarbă uscată şi te întinzi moleşit de căldură, fără griji, cu gândurile aiurea.

Apoi se lasă amurgul, cu miros de pământ şi iarba crudă, cu briza uşoară a nopţii coborâta din culmi să fluture alene cortul.

NESTATORNICIA PRIMĂVERII

În luna mai cu vreme nestatornică, pe timpul când în locul frumoasei cabane de azi se găsea o căsuţă mică şi rareori locuită iarna, ne îndreptăm spre Bâlea în Făgăraş.

Am urcat într-o după-amiază cu cer senin. În căldarea de deasupra cascadei s-a întunecat fără veste şi a plouat mărunt mai multe ore. Adăpostul din marginea lacului dormea într-o desăvârşită singurătate, înconjurat de peisajul care nu aparţinea nici iernii, dar nici primăverii. Mare parte din suprafaţa lacului era ocupată de vălmăşeala blocurilor unei avalanşe enorme prăbuşite din Paltin. Gheaţa groasă a lacului, sub presiunea pantelor înzăpezite, se afundase de jur-împrejur, crăpase în toate direcţiile şi se ridica la mijloc cu solzi uriaşi. Cascada zgomotoasă, venită pe sub o draperie cu ţurţuri, se arunca pe malul opus cabanei, formând între blocuri un ochi verde-albastru. În acest mediu polar, viaţa era prezentă. Pe malul lacului, în două locuri se aflau aglomerări de insecte efemere, ale căror larve ieşeau din apă, se uscau şi se grămădeau într-un joc neînţeles.

În jurul cabanei nu se simţea picior de om său de animal. Aveam cheia, am descuiat şi ne-am instalat ca acasă. Mălai şi fasole erau în bucătărie, cartofii în pivniţă, toporul după uşă, doar lemnele trebuiau

cărate cu spatele din căldarea de jos, unde zăceau sub stânci.

În prima dimineaţă a plouat, iar seara a nins câţiv centimetri de zăpadă moale. Am schiat până s-a lăsat gerul, ţurţurii au înlemnit sub streşini şi luna s-a ridicat peste Vânătoarea.

Cealaltă zi arăta ca în toiul iernii. Am săpat 25 centimetri de zăpadă proaspătă, până ce am dat de gheaţ lacului şi am spart-o în căutarea apei potabile. Până în Şaua Paltinului am înfruntat soarele orbitor, iar la înapoiere am schiat în lungi ocoliri, abia găsind prin ceaţă căsuţa noastră. Zăpada acoperişului alunecase pe jumătate fără să se rupă şi atârna ca o plapumă tivită cu ţurţur. Am încins în casă un foc zdravăn, am gătit supă de fasole şi, impresionaţi de singurătate, am adormit cu toporul lângă uşa zăvorâtă.

În cea de a patra zi soarele ne poftea iarăşi să ieşit la schi. Gerul amuţise cascadele, culmile sclipeau în lumină, dar câmpia Făgăraşului se ascundea în nori grei. Mai târziu s-a făcut arşiţă. Pe toate feţele învecinat curgeau lavine de zăpadă grea. Am lăsat de frică pârţi bătută lângă lac şi ne-am refugiat pe acoperiş, unde ar făcut plajă până s-a încins pielea ca de foc. Atunci ar zărit pe Creasta Doamnelor un punct negru: urca prima capră!

Seara s-a lăsat cu o lumină grea, violetă, apoi s-a pornit o furtună năprasnică, zguduind casa din temelii. Dimineaţa zilei a cincea se ivea ştearsă, cu ceaţă şi ploaie; mai târziu ceaţa s-a lăsat şi peste câmpie, iar soarele a prins încă o dată să strălucească. În minunate cris tiene am coborât la cascadă. Înapoindu-ne pe sub stânci Zăpada nouă dispăruse, lăsând vechea suprafaţă cenuşi şi aspră, cu pete mişcătoare de „colembole", purecii zăpezilor, ţopăind dezordonat pe unicul lor picior.

Capricioasă este primăvara pe înălţimi!

Ştiindu-se dorită şi aşteptată, se joacă fără sfială ci soarele, ninsoarea şi ploile, te zgâlţâie bine de piept şi apoi te alintă cu flori.

După o săptămână de netulburată singurătate, a veni ziua plecării, cu arşiţă, nori grei ca munţii, pâraie umflat şi vederea câmpiei înverzite a Făgăraşului. Călcând stângaci peste iarbă şi pietre, am coborât cu schiurile până la ultimul petic de zăpadă, luându-ne rămas bun de la iarnă, ca în fiecare an!

HORNUL VULTURILOR

Ne aflăm adunaţi din toată ţara, în Căminul Alpin din Buşteni,

pentru tradiţionala alpiniadă de iarnă. Dimineaţa zilei de 4 martie 1961 începe cu mult înainte de revărsatul zorilor. Ferestrele se luminează, se deschid uşi, răsună paşi pe coridoare şi scări, se aud chemări şoptite. Echipele de alpinişti se pregătesc de plecare, la asaltul abruptului, pe drumuri la care nici nu îndrăzneam să gândim acum douăzeci de ani.

Echipei Voinţa, formată din Roland, Walter şi subsemnatul, îi revine traseul Hornul Vulturilor, din peretele Văii Albe. Trecem pragul Căminului, înviorați de aerul rece. Peste culmile Gârbovei se deschide geana răsăritului, tivind cu auriu creştetul Caraimanului şi Coştilei. Pătrundem în păienjenişul fagilor din pădurea Munticelului. Între foşnetul frunzelor răscolite pe cărare şi scrâşnetul zăpezii îngheţate, paşii noştri ne apropie ritmic de iarnă.

Înainte de Refugiu părăsim poteca marcată şi urcăm spre Creasta Uriaşilor. Cerul este absolut senin, soarele alintă, vâlcelul este plin cu zăpadă aşezată. Iată pilcul ultimilor brazi, deasupra cărora Fisura Suspendată apare la mică distanţă. În faţă şi sub nivelul lostru se lasă o pantă repede, de netezimea şi albeaţa porţelanului, despărţindu-ne de Vâlcelul Policandrului, cu lăritorile înecate sub pulberea neatinsă de soare. Căderi izolate de pietre ne avertizează să renunţăm la raversarea către vâlcel şi să căutăm posibilitatea unui: raseu spre zona lui superioară. Brâul orizontal de sub Fisură se lăfăieşte pe jumătate în soare, iar cealaltă jumătate aflată în umbră păstrează multă zăpadă continuată cu întinse pete de gheaţă.

Colţarii sunt strâns legaţi, pioletul a devenit tovarăş le nădejde, capul de coardă calcă trepte de-a lungul brânei, întinzând încet frânghia care ne leagă împreună. După două lungimi intrăm în mijlocul stâncăriilor, presărate cu pâlcuri de jnepeni şi căptuşite cu zăpadă îngheţată şi rezistentă. Un traseu sinuos, dar bine gândit, conduce de-a lungul următoarelor trei lungimi de coardă, sub faţa superioară, netedă şi dură. Răsună lovituri seci, aşchii de sticlă şi smalţ alb se împrăştie din tăişul pioletului, colţarii muşca, lanţul găoacelor creşte spre creasta însorită. Apoi ne întâmpină îndrăzneala peisajului larg deschis peste abruptul Bucegilor. Firul drept al Văii Albe se destăinuie fără ascunzişuri. Creasta Picăturii reînvie amintiri, ziduri imense, roşcate scapă din creasta Văii Albe.

Până sub Hornul Vulturilor mai avem de urcat pe zăpada moale a muchiei, printr-un jgheab adânc, în ocoliri scurte printre stânci, pe

firul ultimului vâlcel. Fără să simţim s-au făcut orele trei după-amiază. Pentru a scurta durata ascensiunii, unul dintre prietenii mei se sacrifică pentru echipă, încarcă în rucsac bocancii, colţarii, aparatele fotografice şi hotărăşte să traverseze singur, pe brâul îngust de sub Horn, până la Creasta Văii Albe. îl asigurăm mai întâi peste cascada de gheaţă care întrerupe brâna, apoi îl urmărim un pic îngrijoraţi cum se dezleagă şi dispare după zidurile de piatră.

Noi doi atacăm imediat prima lungime verticală. Am pierdut antrenamentul de vară şi nu avem deplină siguranţă în mişcări, dar urcăm repede. Deasupra noastră, peretele formează un tavan, sub care hornul intră adânc, umed, negru şi aparent imposibil de trecut, dacă… nu l-am fi urcat de atâtea ori!

Între pereţii îngheţaţi stă înfipt acelaşi bolovan, în colţul stâng al tavanului zace înfipt acelaşi piton bătrân, cu un inel atât de mare cum rar găseşti. În dreapta lui alt piton, apoi nimic, de-a lungul celor 3 – 4 metri până în buza streaşinii de piatră. Ai spune iarăşi „imposibil" şi totuşi capul echipei trece cu uşurinţă, iese peste perete, i se mai zăresc numai picioarele şi dispare pentru lungi minute.

Firul frânghiei continuă să urmeze gângania căţărată undeva la lumină, apoi se opreşte şi se aude strigătul slab: „Gata! Poţi veni!" A doua gânganie păşeşte furişat din întuneric la lumină. Peste buza hornului se prelinge apa. Un piton îndoit parc singurul punct de sprijin nesigur, deasupra golului văii. Secundul echipei mormăie… – a urcat ca un drac! – … dar se caţără repede, grăbit să iasă la soare.

Hornul Vulturilor a cerut numai… cincizeci de minute! Priveliştea este măreaţă, înserarea liniştită se aşterne peste abruptul îngheţat. Creasta Picăturii a rămas mult dedesubt, desfăşurată în toată frumuseţea ei, cu fiecare brâna şi horn desenat cu fire albe.

Pe faţa albă de sub noi urcă încet al treilea tovarăş de echipă, aplecat sub povara sacului. Ne strângem frăţeşte mâinile, ne legăm împreună şi continuăm mersul încă două sute de metri alături cu marginea crestei. De Valea Coştilei ne desparte o faţă largă, albă şi dură, în care colţarii muşcă pofticioşi. Firul poartă însă treptele numeroaselor urme de echipe. Alpiniada a avut succes! La Refugiu, în pădurea Munticel, în Căminul din Buşteni, răsună cântece şi iodlere…

A doua zi, pornim iarăşi înarmaţi cu piolet şi colţari, dar poposim în Poiana Coştilei… şi adormim la soare. Ne mutăm după el până pe povârnişul împădurit al Gâlmei, apoi ne înapoiem cu

mănunchiuri de ghiocei. Această scurtă şi luminoasă bucurie a primăverii este înşelătoare. Peste ea se vor aşterne până în luna mai alte ninsori!

Creste lungi pe schiuri scurte

Refrenul unuia dintre cântecele noastre sună:

„Zăpadă şi doage de lemn, iuhei!
Sunt două grozave idei!"

În versuri sau proză, în munţi acest mic adevăr rămâne valabil din decembrie până în luna mai, când mii de cavaleri ai sportului, înarmaţi cu beţe de oţel şi bocanci ortopedici, se străduiesc să-şi dreseze căluţii de lemn. Unii reuşesc într-adevăr cristiane elegante şi „susuri" năprasnice, dar alţii se necăjesc ani de zile cu „plugul".

Ucenicia rămâne grea, iar bucuria la fel de mare ca în vremea pionieratului, cu deosebiri numai în ceea ce priveşte tehnica şi echipamentul.

Schiul modern are forme bine gândite, legături speciale, curburi şi elasticităţi, printre care se descurcă numai sportivul versat, suprafeţele de alunecare din materiale plastice, înlocuind vechile combinaţii misterioase de ceruri. Sunt de asemenea scule deosebite pentru sărituri, fond, slalom, coboirâre, pârtie îngheţată sau moale, dar toate au lungimi în jur de doi metri şi mai mult. Acestea le ştie oricare copil din Buşteni, Zărneşti. Şcheiul Braşovului, acolo unde acum două decenii puştii încă mai schiau pe doage de butoi, cu legături din cuie, sfoară sau piele.

Să nu te miri, umblând la drum cu scurtături între 1, 35 şi 1, 50 metri, dacă vei auzi în spate chicoteli: „Vrei să facem schimb, nene?"

Nu contest schiurilor scurte anumite dezavantaje, cum ar fi alunecarea mai mică şi oarecare instabilitate, în schimb pot fi uşor purtate pe raniţă şi motocicletă, nu au prostul obicei să rupă picioarele, se rup foarte rar şi rămân inegalabile pe pante grele şi printre copaci. În afară de aceasta, două perechi de schiuri scurte te fac să gâfâi mai puţin ca două perechi de schiuri lungi, deci… atenţie, logodnici!

Părerile fiind împărţite, deocamdată rămân partizanul acestor

pitici, care m-au purtat credincioşi mulţi ani, trădându-mă o singură dată, de l Mai, în Munţii Făgăraş.

Era o dimineaţă cu negură deasă, care nu ne împiedica totuşi să traversăm Culmea Cocoriciul şi Lăcustele, într-un larg ocol până la baliza Vârfului Surul. Minunată este apoi coborârea înapoi în şaua crestei principale, pe coama uniform înzăpezită!

Ceaţa se ridica treptat, iar soarele pătrunsese orbitor în căldarea alpină, unde toţi sibienii se antrenau cu schiuri lungi, ultimele modele. Alunecam spre ei fără grija, tot mai jos, neobservând cum zăpada expusă razelor călduţe devine treptat moale şi puţin rezistentă la apăsarea schiurilor scurte. Luat aşadar prin surprindere, am fost proiectat cu faţa în jos şi ranița peste ceafă.

Dacă prima căzătură s-a petrecut fără comentariile schiorilor „adevăraţi", următoarea stârnea hazul. Trebuia să pornesc mai departe, hotărât să menţin linia dreaptă şi viteza cât mai redusă, ceea ce nu reuşeşte când vrei, mai ales de faţă cu spectatori puşi pe râs. La un moment dat crusta s-a spart din nou, iar eu, aruncat de-a berbeleacul, am devenit obiectul atenţiei generale. În asemenea ocazii, oricât ai întârzia examinându-ţi canturile sau scuturând tălpile, de plecat tot trebuie să pleci! De astă dată alegeam o urmă veche bătută. La prima ocazie, vârful unui schi a fost furat alături, răsucindu-mă pe un picior. Pentru că viteza susului crescuse apreciabil, iată-mă, după un salt aerian de trei-patru metri, înfundat cu capul până la umeri în aluatul moale.

Roşu ca focul şi furios, am vorbit atunci cu mine însumi, dar atât de tare cât să se audă:

— Asta-i zăpadă? Dacă se rupe şi a treia oară… le scot!

— Asta a fost a patra oară, frate! a strigat cineva, aproape leşinat de râs. Ţine-te bine şi… ia-ţi alte schiuri!

În ziua aceea am fost primul în cabană pentru masa de prânz şi, când am auzit vocile celor care coborau vâlcelul îngust, abia am avut vreme să înşfac schiurile scurte şi să pornesc trap la vale, pe cărarea Sebeşului. Asemenea episod nu poate însă umbri amintirea atâtor drumuri frumoase, în Postăvar sau Piatra Craiului, în Bucegi, Ciucaş, Gârbova său, departe de casă, în Paring, Făgăraş, Munţii Rodnei sau Iezer.

Să plecăm aşadar la drum lung, cu schiuri scurte!

ALPINIADĂ ÎN MUNŢII FĂGĂRAŞ

În cununa Carpaţilor Româneşti, ferăstrăul Munţilor Făgăraş formează cea mai de preţ podoabă. Cuprinsă între defileul Oltului şi Piatra Craiului, pe o distanţă aeriană de aproximativ 70 kilometri, lungimea acestor „Alpi ai Transilvaniei" depăşeşte în realitate suta de kilometri, ţinând seama de ocoluri şi diferenţe de nivel. Aproape o treime este cuprinsă între vârfurile Ciortea şi Gălăşescu, cea mai grea şi alpină parte a crestei. Sensul tradiţional de mers este de la vest la est, evitând astfel împotrivirea vânturilor celor mai frecvente. De obicei traseul începe din satul Porceşti, suie prin pădure la primul vârf, Chica Fedeleşului (1896 m), apoi urmează creasta principală, urcând direct sau ocolind uşor cel puţin cincisprezece vârfuri între 2 300 şi 2.500 metri, fără însă a evita Colţul Viştei Mari (2 526 m). Dincolo de Urlea, Făgăraşii se domolesc, iar drumul încă lung coboară peste Comisul şi Lerescu, la Rudăriţa, în apropiere de Plaiul Foii.

Aceasta ar fi o succintă prezentare a minunatei traversări, care te ţine încordat şase zile, dacă timpul este favorabil sau poate dura de trei ori pe atât, în cea mai capricioasă perioadă a sfârşitului de iarnă.

Drămuind concediile cu chibzuială, să ajungă pentru toate anotimpurile şi planurile, poate că niciodată nu aş fi găsit răgazul unui drum atât de lung, dacă nu aş fi fost chemat în primăvara anului 1955 să particip la competiţia alpiniştilor, în cadrul echipei „Metalul".

Cu viitorii mei tovarăşi de drum am făcut cunoştinţă la cabana Babele. Erau şapte muncitori tineri şi veseli, pe care strânsa lor prietenie nu-i împiedica să-şi atribuie cele mai năstruşnice porecle. Neuitate au rămas cele opt zile destinate odihnei şi antrenamentului, pe platoul Bucegilor! Pentru a nu ştiu câta oară în cincisprezece ani de schi revedeam spinările domoale, cu stâlpii de marcaj şi de telefon îngropaţi în zăpada groasă, cu întinderile albe sclipitoare şi umbre albastre. Deasupra noastră se boltea cerul senin, în vreme ce marea norilor stăruia peste Valea Prahovei.

În ultima noapte, cabana a dormit zgâlţâita de viscolul turbat, care strecura pulberea îngheţată până la uşa camerei noastre şi arunca pietricele în ferestre. În dimineaţa plecării, cu tot seninul, furtuna mătura platoul.

Eram împărţiţi pe două corturi şi aşa am şi pornit: eu cu Gelu din Bucureşti şi Andrei, strungarul din Cluj. Cu capul în piept, lăcrimând în vârtejul acelor de gheaţă, am refăcut drumul peste Piatra

Arsă şi Furnica, până în buza Văii Papagalilor, unde vântul de vest nu mai avea putere să pătrundă. Dogorită de soare, zăpada apărea dintr-odată moale şi nesigură, într-o lungă traversare către stânga, ţineam finalul Văii lui Carp. O ultimă faţă înclinată ne mai despărţea, când Andrei, care schia la zece metri înainte, a pornit cu zăpada.

Într-o fracţiune de secundă, foşnetul sec al pantei desprinse a devenit tumult de bulgări învălmăşiţi, peste care Andrei sălta fără strigăt, cu capul sus, cu schiurile întinse înainte, zbătându-se să rămână la suprafaţă. Rămăsesem înlemniţi, urmărindu-i să vedem unde va fi îngropat, dar Andrei s-a apropiat cu viteză de un brad pipernicit, a încălecat peste el cu picioarele larg desfăcute, l-a încovoiat şi a trecut mai departe, în pădurea aflată o sută de metri mai jos.

Apoi curgerea zăpezii s-a potolit şi-a apărut tovarăşul nostru, alb şi încruntat, căutându-şi schiul sărit din picior. Dăduse dovadă de sânge rece şi am ştiut că ne va fi tovarăş de nădejde, aşa cum s-a întâmplat peste două zile când, cu rucsacuri de câte treizeci şi cinci kilograme, am pornit din Porceşti, urcând gâfâind, dar plini de voie bună, cărarea pe Dealul Grohotişului.

Marşul nostru peste Creasta Făgăraşilor a început la amiaza zilei de 23 martie, sub cerul umed şi înnorat, în patru ore am ajuns aproape de limita pădurii, în capătul Văii Strâmba, unde am întins corturile pe saltea de muşchi lângă focul zdravăn cu uscături de fag. Am cântat, am glumit, apoi am adormit adânc, înconjuraţi de ceaţă, în răpăitul picăturilor de ploaie.

A doua zi, aşteptând să se usuce corturile, abia în jurul orei zece am pornit mai departe. Chica Fedeleşului răsărea prin ceaţă, cu limbi mari de zăpadă, invitându-mă să încalţ schiurile scurte de… 1, 2 metri. Am trecut astfel peste Vârful Cocoriciul şi, în plin soare, am poposit h amiază printre stâncile Vârfului Lăcustele.

Sacii grei ca plumbul dădeau prilej de exagerată amabilitate, fiecare oferind celorlalţi de mâncare. Am părăsit cantităţi de salam, pâine, unt, slănină şi rahat. Abia la orele trei după-amiază ne-am îndurat să ridicam iarăşi raniţele în spate şi să tăiem urmă adâncă şi obo şi toate, traversând în următoarea şa, unde am instalat tabăra pe platoul suflat de viscol, la 2 190 metri altitudine Am ancorat sforile cu bolovani şi colţari, am întărit marginile pânzei cu schiuri, apoi ne-am refugiat sub acoperişul portocaliu, pentru primul bivuac alpin.

Soarele apune pe cerul sumbru, înroşit, cu norişori în formă de

peşti nemişcaţi, cu fantome de ceaţă adunată în jurul Vârfului Surul. În corturi domneşte voia bună cântece, sfârâit de primus, aburi de ceai şi de… ciorapi pus să se usuce pe sfoară.

Andrei ne cântă în dialect ardelean ceva despre un „pochicar" (farmacist). Iodlăm, din cortul alăturat ni se răspunde, suntem mulţumiţi, iar Făgăraşii par o joacă de copii. Aşa cum arătau semnele cerului de seară, peste noapte s-a lăsat ceaţă şi ninsoare, silindu-ne să hibernăm în saci de dormit până la amiază. La primul semn de luminii strângeam tabăra şi porneam la drum, fără să prânzim. De pe Vârful Budistavul (2 345 m) am încălţat schiurile şerpuind pe creasta îmbrăcată cu avântate cornişe.

Între timp se ridicase ceaţa şi, printre vălătucii norilor grei, mânaţi de vântul nordic, se zărea cetatea stâncilor proaspăt fulguite a Vârfului Ciortea. Părea foarte grei accesibilă „faţă de ademenirea Lacului Avrig, adormit la picioarele sale. Am hotărât să profităm de ocazie şi să coborâm cu schiurile în căldare, pe faţa ameţitoare, înşelându-ne cu toboganul ei de gheaţă ascuns sub pulbere. Puţini dintre cei care au păstrat schiurile în picioare au scăpat de căzăturile şi alunecările pe zeci de metri. În cele din urmă ne-am văzut jos, traversând suprafaţa orizontală a iezerului, cu intenţia să găsim cel mai potrivit drum înapoi la creastă. Poteca era însă blocată de cornişe imense, iar Vârful Bătrâna apărea ca un moţ înalt, alcătuit din trei streşini suprapuse. Singura soluţie a rămas o faţă înclinată, dar cu zăpadă bine aşezată, care ne-a condus lângă Vârful Ciortea.

Tăind urmă adâncă în ocol pe după moţul Bătrânei, aproape nu am observat că se apropie asfinţitul. Dincolo de Scara, la 2 300 metri, am căutat pe creastă loc de bivuac. În ciuda cerului absolut senin, vântul de peste zi devenise vijelie, îndoind ţevile de metal ale cortului, mai înainte de a reuşi să ancorăm pânza.

Amintirea altor furtuni nocturne ne-a determinat să înşfăcăm grabnic raniţele, schiurile şi cortul desfăcut. Strigând ceva de rămas bun restului de patru tovarăşi, care preferau să rămână locului, am coborât cu paşi mari versantul sudic. Uneori afundaţi până la brâu, căzând şi împleticindu-ne sub rafalele vântului, ne-am oprit abia două sute de metri mai jos, în prima căldare. Acolo am bătătorit cu bocancii platforma necesară şi am întins cortul, întărit cu beţe şi schiuri.

Primele ceasuri au fost înfiorătoare!

Prin pânza subţire fluturată de furtună auzeam loviturile cojilor

crustei aruncate din creastă. Primusul s-a stins de curent. Nu aveam poftă de mâncare, numai o sete grozavă, imposibil de potolit cu zăpadă. Ascunzând între noi bocancii şi ciorapii uzi, ne-am fracţionat picioarele cu alifie contra degerături! apoi ne-am ascuns în saci. împiedicaţi de zgomot şi de grijă, am aţipit numai după ce spatele cortului a fost pe jumătate îngropat, devenind paravan protector. Intrarea cortului, îngreuiată de zăpadă, s-a lăsat peste noi, rămânând aşa până dimineaţa.

Ne-a trezit soarele „cu dinţi". Cerul rămăsese la fe de senin, vântul nu adia, gerul transformase zăpada într-o platoşă. Am fiert ceaiul, am mâncat în sfârşit, apo am pornit înapoi la creastă, scrâşnind cu colţarii.

Dincolo de Moscavul ne întâmpină alte două vârfuri creasta se îngustează pe o sută de metri, apoi se lărgeşte şi devine creştetul Şerbotei, la 2 365 metri. Extraordinară privelişte!

Negoiul însorit, masiv şi maiestuos, ridicat peste caldă rea Lespezi, întinde către noi o punte subţire şi ascuţită, încununată de cornişe fragile, acea creastă a Şerbotei care până de curând nu fusese călcată de oameni în timpul iernii. Am ocolit-o printr-o coborâre în căldarea sudică. Urmele intră pe lângă valul încovoiat al unei imense cornişe, lăsându-se drept către fundul însorit al terasei, prin vâlcelul cu zăpada moale şi nestabilă. Melci uriaşi se înfăşură din mers, rostogolindu-se pe lângă noi în evantaie de dâre adânci.

Abruptul adăpostit de vânt al Negoiului este călduros şi ospitalier. Am făcut plajă odihnindu-ne, am topit apă, am fotografiat şi abia la amiază am atacat pantele înclinate. Pentru ultima oară în ziua aceea ne-am oprit pe creastă, mai înainte de coborârea versantului dinspre Acele Cleopatrei, intrigaţi de un ciudat fenomen. Grupul câtorva stânci, acoperite cu frunzuliţe de chiciură, scotea un intens bâzâit, de sonoritatea unui stup uriaş, deşi văzduhul nu clintea.

Din zăpada moale şi adâncă, pe celălalt versant am intrat în pulbere cristalină. Între timp cerul se voala cu ciruşi, iar „peştii" vestitori de vreme rea pluteau peste vârfuri. Atunci ne-am gândit să iuţim pasul şi să fim seara la Bâlea, în marşul care a durat încă opt ore fără oprire.

Prin Strunga Ciobanului am dat încă o dată ocol piramidei Negoiului, traversând pe sub peretele nordic, apoi am urcat la Călţun să ne întâlnim cu urmele venite dinspre Doamnele şi Strunga Dracului.

În lumina palidă a înserării, oglinda lacului adormit era dominată de sclipirea draperiilor de ţurţuri atârnaţi peste lespezile peretelui.

Ocolind stâncile, ne-am îndreptat pe sub creastă, adăpostiţi de vânt, către Vârful Lăiţelul. Apoi ne-au luat în primire rafalele îngheţate, pe ultima faţă lată şi spulberată, sleindu-ne de puteri. În repetate rânduri am oprit să ne fricţionăm mâinile şi să mâncăm lămâie cu zahăr, între cota 2403 şi vârful geamăn al Laiţei – 2405 m se desfăşoară muchia ascuţită, dispărută sub cornişe aproape retezate de urme. Cablul dezgropat ne-a fost într-adevăr ajutor, împleticindu-ne sub vântul puternic, am coborât pe întuneric în Valea Doamnele. Un colţ de lună, înconjurat de pata luminoasă, palidă, a „coroanei", abia străbătea fantomatic prin pânza norilor nemişcaţi.

Tăind pârtie adâncă în mormanele unei imense avalanşe prăbuşite câteva ore mai înainte, urmele urcă la şaua binecunoscută. Suntem obosiţi şi dornici de adăpost. În direcţia Lacului Bâlea se zăresc luminiţe.

Nu sunt stele! Sunt ferestrele cabanei, unde ne aşteaptă prietenii şi… doctorii! Cabana răsună de cântece şi chemări, aburii de ceai şi aroma fripturilor ne gâdila cerul gurii. Noi trebuie să plătim aceste fericiri cu tortura măsurării pulsului şi a tensiunii!

La Bâlea am rămas trei zile, schiind în jurul casei, pe timp viforos, cu ceaţă şi ninsoare. În dimineaţa zilei de 30 martie, echipele tuturor asociaţiilor au hotărât să plece simultan, sub cerul mohorât care nu prevestea nimic bun. Cine rămânea la cabană a ieşit în prag să ne ureze drum bun, iar noi ne-am răzleţit, care cu schiurile, care cu colţarii, pe faţa înclinată ce urcă spre Lacul Capra. Pe versantul sudic, deşi am intrat în ceaţă, totuşi am recunoscut lacul şi începutul lungului traverseu pe sub stâncile Crestei Vânătoarea – Vârful Preluciu.

Înaintam cu greu în zăpada adâncă, un pic emoţionaţi de cascadele pulberii care şiroiau din perete. Apoi am zărit prin ceaţă pâlniile a doua vâlcele, impresionante prin înclinaţia lor şi pericolul de avalanşe. Am ales îndată muchia intermediară şi am pornit în linie dreaptă către creastă, afundându-ne până la genunchi sub povara sacilor şi schiurilor.

Am făcut sfat într-o şa, tivită către nord de pereţi abrupţi şi cornişe. Unii propuneau să întindem cortul, alţii să spargem cornişa pentru a coborî în rapel, alţii căutau prin ceaţă semne care să confirme

dacă suntem sau nu la „Portiţa” de trecere în Valea Arpaşului. O scurtă destrămare a negurilor ne-a arătat stâlpul de marcaj al Portiţei, câteva sute de metri la est. Priviţi din depărtare, cred că semănăm atunci un roi de gândaci negri şi gheboşi, năvălind cu seninătate şi chiuituri spre şaua ce trebuia ocupată înainte să dispară înghiţită de următorul val de ceaţă.

Echipele reanimate au făcut popas îndată sub creastă scormonind sacii îngreuiaţi de provizii. Scăpasem de greu; restului obstacolelor adevărate: la „Trei paşi de moart la „Monument”, Vârtopul şi Podragul. Traversând căldările nordice, lacul şi cabana Podragul puteau fi atinse în maximum patru ore. Socoteala din târg a îndemnat majoritatea echipelor să consume sau să lepede provizi şi în special ceea ce se mânca în ultima instanţă: slănina, marmelada, rahatul.

Urmele schiurilor au făcut pârtie prin şaua de trecere dintre prima şi a doua căldare. Următoarea creastă a fost evitată ocolind pe dedesubt, într-un lung coborâş cu schiurile, prin pulbere uşoară şi adâncă, dătătoare bună dispoziţie şi iodlere. Apoi ne-am pierdut în imensitatea următoarei căldări, ca o albie larg deschisă, îneci în laptele negurilor. Timp de trei ore am urcat şi coborât mari diferenţe de nivel, în căutarea punctului de traversare în Podrăgel. În cele din urmă am întins tabăra ceturilor lângă bordeiul ciobănesc, un patrulater de bolovani.

Seara s-a lăsat cu ninsoare liniştită.

Dimineaţa următoare, 31 martie, însemna ultima de iarnă din calendarul comisiei de alpinism! Din păcate adusese un viscol împotriva căruia priveai abia cu coada ochiului înlăcrimat. Nimeni nu îndrăznea să plece drum. Ziua trecea greu. La intervale dese ieşeam cu rândul afară să controlăm sforile şi să întărim poalele cortului cu bolovani. În fiecare gospodărie se auzeau blesten şi gălăgie.

La unii luase foc primusul, alţii cereau mâncare în vecini. Zadarnic am oferit slănină contra pâine, deoarece era zi de post general. Seara s-a întărit furtuna, sfâşiind un cort.

În ziua aceea, cu Gelu şi Andrei am fiert un pachet cu tăiţei, a căror zeamă sărată, dar caldă am băut-o înainte de culcare. Pentru a alunga urâtul, înghesuiţi în saci, am compus cântecul sorţii noastre:

„Rău bocancii s-au udat.
De rahat ne-am săturat.

Bărbile s-au ascuţit.
Nasul ni s-a scofâlcit.
Toţi am flămânzit, măi frate!
Plaiul Foii e departe!"

Aţipeam iepureşte, zgâlţâiţi de vânt. La miezul nopţii am sărit, ca morarul care se trezeşte când se opreşte roata morii: afară încetase furtuna. În toate corturile a reînceput târgul pentru mâncare şi sfârâitul primuselor, apoi poporul s-a liniştit.

Dimineţii de l aprilie îi uram să ne păcălească pe noi, păcătoşii, cu puţină vreme bună, doar atât cât trebuia să ajungem la Podragul. Ceaţa nu slăbea, dar alte semne spuneau să avem răbdare: adierea vântului schimbat din direcţie contrară, stratul de gheaţă şi chiciura groasă de pe sforile cortului. Am împărţit ultima raţie de cacao şi ciocolată.

La orele nouă s-a produs lovitura de teatru, fără înştiinţare: ceaţa s-a destrămat, coborând peste câmpia Făgăraşului. Ne înconjura un veritabil peisaj himalayan, cu muchia impresionantă a Albotei şi Vârtopul argintiu, cusut pe muchii cu beteala aurie a soarelui abia ridicat.

Simţeam o bucurie fără margini!

Adulmecând mirosul imaginarei fripturi de la Podragul, tabăra trăia ultimele clipe, în frigurile pregătirilor de marş, înviorând imensitatea căldării troienite cu ecoul îndemnurilor şi tabloul pestriţ de raniţe, schiuri, lucruri împrăştiate şi pânze portocalii.

Curând totul a dispărut metodic în rucsacurile pântecoşi, iar liniştea s-a aşternut mai departe, în urma roiului de pitici negri, semănaţi în urcuş pe versantul crestei. Multe opriri şi oftaturi au costat trecerea în căldarea Podrăgelului, dar mai multe s-au cheltuit până ce ne-am văzut pe următoarea muchie. Apoi firea omenească s-a dezlănţuit, demonstrând adevărul că munţii, ca şi războaiele, se câştigă… înaintând pe burtă. Unii au găsit, ce-i drept, de cuviinţă să admire piramida himalayană a Vârfului Conradt, crestele brodate pe muchii cu plastice cornişe, mai de nori sau oglinda adormită a Lacului Podragul. Treci însă cu vederea asemenea tendinţe spre contemplare, dorinţe mai practice au însufleţit iureşul către cabana aflată în adâncime, de parcă trebuia împiedicată să se afunde în spuma diafană a mării care se târa hoţeşte către înălţimi.

Încălţând schiurile mele scurte, înlănţuirea de şarpe a cristienelor pe zăpadă tare, acoperită cu cristale de chiciură, m-au adus grabnic la uşa adăpostului primitor. Mai întâi un cartof fiert, apoi multă apă de băut, încercarea paturilor cu somiere, descălţarea bocancilor la uşa sufrageriei şi… friptura!

În următoarea zi, de meritată odihnă, am schiat de voie, am făcut plajă, am cârpit corturile, pregătindu-ne pentru viitoarea etapă.

Dimineaţa lui 3 aprilie a venit mohorâtă, cu cer acoperit, vânt subţire de sud şi firele ondulate ale ceţurilor strecurate peste creastă, înşiruiţi în lung monom, călca apăsat, străpungând cu dinţii colţarilor crusta groasă, cât şaua crestei principale.

Fără să simţim, am trecut dincolo de Vârful Conradt schimbând direcţia pe lunga traversare a vârfurilor Ucea Mare (2432 m) şi Ucişoara (2418 m), de-a lungul un impresionante cornişe. Către amiază, pantele cu zăpac grea şi periculoasă au încetat, sub muchia bolovănoasă uriaşului acoperiş de casă format din Colţul Viştei Mă (2 526 m) şi Moldoveanul. Când am pornit urcuşul, vânt de miazăzi aducea primii fulgi de zăpadă, prevestind al ninsori.

Ziua a trecut pe nesimţite, într-un marş obositor e neîntrerupte urcuşuri şi traversări, pe Galbenele (2 449 m prin periculoasa căldare a Văii Rele, peste cele două cocoaşex ale Gălăşescului. Seara au apărut câteva corturi portocalii deasupra Ferestrei Mici a Sâmbetei. Pe mine mă aştepta la cabana din vale soţia şi bătrânul turist şi excelent fotograf K. Lehmann, dorind să continue împreună cu noi creasta până la Rudăriţa.

Echipat numai cu aparatul fotografic şi cojocul am încălţat iarăşi schiurile scurte şi, părăsind tabăra, am completat oboseala zilei cu traversarea Vârfului Piramida până la Fereastra Mare, de unde am bâjbâit în ceaţa opacă, pe sub Colţul Bolăceni, căutând canalul cel larg prin care se coboară de obicei în firul văii.

Un pic de simţ de orientare şi noroc m-au condus pe drumul ferit din calea avalanşelor. Valea era înghesuită cu brăduţi şi mormanele bulgărilor. Odată cu noaptea am zărit apărând în marginea pădurii cabana şi cineva… mi-a sărit de gât, drept răspuns la chiuituri. Găsisem o atmosferă caldă de cămin şi prietenie.

De acum să vorbească paginile carnetului de munte:

4 aprilie. Ceaţă deasă, ninsoare fără întrerupere.

5 aprilie. Ceaţă deasă, ninsoare. Zăpada a crescut cu patruzeci de

centimetri, încercăm totuşi să urcăm la creastă. Nu putem folosi schiurile; mai puţin obositor ni se pare cu pasul, tăind urma pe rând. Până acolo unde bănuim gura canalului facem o oră şi jumătate, dar pierdem orientarea prin ceaţă şi ne oprim. Aşteptăm pe loc până lupă-amiază, apoi ne înapoiem resemnaţi la cabană.

6 aprilie. Ninsoarea de peste noapte a încetat. În jurul orei zece se luminează pentru câteva minute până la; creastra Mare, unde mai multe puncte negre mă fac să cred că tovarăşii noştri au plecat la drum. Pe versanţii văii curg numeroase avalanşe. Bufniturile înfundate împrăştie norişori de pulbere îngheţată. Zăpada proaspătă rece de genunchi. În asemenea condiţii mi se pare de-a dreptul riscant să duc la creastă pe soţia şi bunul nostru prieten. Luându-mi rămas bun plec singur, alegând cele mai ferite zone. Canalul unde am aşteptat ieri este plin cu masa unei avalanşe în grosime de câţiva metri. În ocol pe muchia stâncoasă din stânga, înotând până la brâu, reuşesc să pătrund în ultima căldare, înconjurat de ceaţă deasă. Tăind cu schiurile şanţ adânc în zăpada prăfuită, păstrez direcţia către fundul căldării, orientându-mă după busolă şi după fantomele stâncilor cunoscute. Sub Fereastra Mare odihnesc resturile unei avalanşe de curând alunecate, care a curăţat, începând din creastă, stratul nestabil. Pe făgaşul ei, bătând trepte cu schiurile, mă înarmez cu răbdare. În şapte ore grele, pentru urcuşul care în condiţii normale nu răpeşte mai mult de două ore, calc din nou zăpada cartonată a crestei.

În Fereastra Mică era pustietate. Coama unui cort portocaliu abia se mai zărea de sub nămeţi. Cineva mi-a auzit strigătele şi a scos capul prin intrarea îngropată: era Gelu, devotat şi deprimat de singurătate, îşi notase fiecare eveniment în carnet, cu menţiunea: „Cine îl găseşte, să-l predea la asociaţia „Metalul".

Până şi Andrei plecase cu ceilalţi, îndemnat de foame, dor de casă şi convingerea că restul drumului nostru nu mai prezintă obstacole. Fusese un bun tovarăş şi regretam că nu avusesem când să pe Strângem mâna la despărţire.

Abia am dezgropat cortul, că s-a lăsat noaptea, cu ceaţă şi ninsoare.

7 aprilie. Ceaţă, ninsoare şi vânt puternic de vest. Mai avem foarte puţine chibrituri. Troienele ameninţă să ne turtească acoperişul. Sacii de dormit şi toate lucrurile de sub ei s-au udat. De am putea pleca de aici!

La amiază pare să se lumineze. Strângem cortul, facem raniţele şi plecăm grabnic, cu speranţele înşelate de ceaţa impenetrabilă. Deşi cunoşteam perfect Fereastra Mare, am traversat-o pipăind cu bastoanele, de teama cornişei sudice. La primul stâlp am încălţat iarăşi schiurile, începând lungul ocol pe după Bândea, încet-încet, nimerind stâlpii de marcaj, cu ajutorul busolei şi norocului, la orele patru jumătate după-amiază depăşeam piramida Vârfului Urlea. Făgaşul schiurilor a lăsat dâra adâncă spre Muşetescu, peste colţii Pieptenelui şi s-a frânt spre nord-est, deasupra Văii Leaota, însorită. În urmă rămânea plapuma groasă a negurilor, în jur sclipea atmosfera înţesată de steluţele fulgilor tot mai rari.

Seara şi gerul insuportabil ne-au prins bătătorind cu schiurile tranşeea destinată cortului. Luna răsărea prin pânza portocalie. În sforăitul primusului am topit multă zăpadă, bând cu lăcomie până ce somnul s-a cuibărit cu noi în sacii umezi. Minunată este capacitatea de adaptare a omului! Nu am simţit sub noi scrâşnetul zăpezii de care ne despărţea doar fundul subţire al cortului, prea puţin ne păsa că a îngheţat lângă noi oala cu ceai şi că pe suprafaţa interioară a cortului se îngroşa bruma. Am adormit adânc, ne-am odihnit împărăteşte şi am aprins primusul la cea dintâi vestire a zilei.

Ne-au prins orele nouă aşteptând zadarnic apariţia soarelui prin tavanul greoi al ceţii, împachetând contul îngheţat, am pornit grăbiţi şi ziua întreagă am tăiat urme peste Vârtoape, Ludişor, Berevoescu şi Luţele.

Către amiază, zăpada se muiase, adăugând tălpi grele schiurilor mele, în vreme ce tovarăşul de echipă aluneca fără grijă. Abia seara, căutând ultima luminare, am descoperit că fusese transformată în ceară pentru schiuri, înainte de apusul soarelui a apărut creştetul imaculat şi molatic al Păpuşii, plutind peste Valea Dâmboviţei.

Era primul semn că ne apropiem de casă!

Am intrat seara în pădurea de sub Comisul, spărgând crusta care nu îngăduia niciun fel de ocolire, şi am ascuns cortul sub un brad pletos, pe culcuş gros de cetină, la adăpost de vântul şi ninsoarea care nu ne iertau nici în ultima noapte.

În 9 aprilie porneam mai departe pe schiurile scurte până la cantonul Lerescu, apoi coboram printre fagi şi brăduţi în valea cu apă curgătoare, proaspătă şi bună. Cele 19 zile de vagabondaj alpin lăsaseră urme adânci pe feţele noastre arse, trase şi bărboase. Dar

eram mai oţeliţi şi mai sănătoşi ca niciodată!

Aşa s-a terminat un vis de drumeţie care nu am fi dorit să se sfârşească. În goana vagonetului de linie îngustă, Rudăriţa, Plaiul Foii şi Valea Bârsei îşi depănau pe rând imaginile. Piatra Craiului apărea ninsă şi îngheţată, peste valea înverzită cu ghiocei, brânduşe şi… primii miei.

PĂPUŞA – IEZER

Însemnările concise din carnetul de drum rareori îţi permit să reconstitui ulterior simţămintele şi impresiile, cu aceeaşi vigoare. Luni de zile şi ani stăruie însă nostalgia şi parfumul unor clipe, vii şi purificate de tot ceea ce odată era greu sau neplăcut. Rămân doar amintirile clipelor luminoase, ademenindu-ne să plecăm iarăşi cu casa în spate către văi şi codri, să respirăm aerul uşor şi curat, să ne mulţumim cu puţin, să preţuim efortul.

Planul primăverii următorului an căpătase conţinut odată cu apariţia vârfului de porţelan al Păpuşii, plutind peste ceţurile din Valea Dâmboviţei. Dar metaforele şi simpla dorinţă rămân cântec de greiere-poet, dacă nu te străduieşti să transformi planurile în realitate şi amâni plecarea de la o zi la alta, cu ochii la cer şi barometru.

Aşa se face că din cei mulţi care ar fi dorit să plece la drum, la începutul lunii mai, după două zile de ploaie necontenita, numai trei turişti s-au suit în autobuzul de Câmpulung: eu, soţia mea şi bunul nostru prieten Albert, singurul care nu s-a lăsat impresionat de buletinul meteorologic la fel de nefavorabil pentru următoarele trei zile.

În Rucăr am sosit în jurul orei 11, în câteva minute ne-am afundat pe cărarea de pe Gruiul Andreiaşului, traversând prin parcul târgului, apoi ne-am pierdut urma în pădurea Munţişorului. Gând am sosit în şirul poienelor ce urmează muchia paralelă cu Valea Argeşelului razele soarelui străpungeau printre nori!

Pădurea era plină de brebenei, ghiocei şi brânduşele asaltau peticele de zăpadă veche, apoi s-au ivit peste codru vechi cunoscuţi: Piatra Craiului, Păpuşa, Iezerul. Urcam fără grabă, satisfăcuţi că suntem iarăşi stăpâni pe timpul nostru, nesiliţi să ajungem undeva anume.

Cam la 1500 metri altitudine, în marginea unui sălbatic luminiş scăldat de pojarul asfinţitului, am întins pânza cortului şi ne-am

împrăştiat fiecare, cu treburile gospodăriei. Câte nu sunt de făcut? Trebuie tăiată cetină pentru culcuş, sub desişul brazilor zac împrăştiate vreascuri, lipsesc bolovanii pentru vatră, mezinul echipei este trimis să umple vasul cu zăpadă pentru topit, unul rânduieşte bagajele, desface sacii de dormit, altul atâta focul… preocupări grave şi esenţiale în casă nouă.

Seara, cu ochii aţintiţi în vâlvătaia vetrei de tabără, ne vedem toţi trei de-a lungul uriaşei potcoave alpine, clădite cu deschiderea către sud în jurul Văii Râul Târgului, sărind cu paşi de motan încălţat peste lanţul vârfurilor: Păpuşa (2 395 m), Bătrâna (2 344 m), Roşul (2473 m), Iezerul Mare (2463 m).

Se vede treaba că omul nu poate avea linişte nici măcar în fundul munţilor! Dimineaţa, când era somnul mai dulce, triluri de dragoste, variate şi insistente, mai tulburătoare ca soneria unui ceas deşteptător, ne-au trezit odată cu zorile. Afară se lumina… a ploaie. Un tavan cenuşiu de altostratus retezase vârfurile înalte, coborând greoi, peste păduri. Repede toporul, hai afară după cetină! înainte să cadă primele picături, apartamentul nostru de pânză crescuse cu încă o încăpere, botezată bucătărie.

Am gătit, apoi ne-am refugiat în saci. Unul dinţi e noi a citit cu glas, până ce i-a căzut cartea din mână, adormind după exemplul celorlalţi doi. La prânz am trecut iarăşi în bucătărie, unde aveam „acces" împreună cu furnicile, am prăjit cartofi, apoi am intrat în saci şi programul obositor s-a repetat aidoma, sfârşind cu somn.

Ceaţa s-a ridicat în următoarea dimineaţă, încurajându-ne să adunăm bagajele în pripă. Cărarea ocoleşte Vârful Tefeleica, trece pe lângă lăcuşorul aproape secat, lasă în urmă Vârful Mira, apoi intră pe ultimul urcuş, lăsând către stânga fundul puţin adânc al Văii Argeşelului.

Păpuşa aştepta aţinându-ne calea, asemenea unei redute râvnite pe rând de soare şi de norii bulbucaţi, care au ocupat-o definitiv înainte de amiază, cu duşuri repetate de lapoviţă. Nerăbdarea ne-a îndemnat să părăsim totuşi refugiul cortului întins în grabă şi să continuăm urcuşul, până ce am dispărut cu munte cu tot în apa lăptoasă a ceţurilor.

Cel mai important punct de reper în această regiune îl constituie şaua denumită Spintecătura, care separă Masivul Păpuşii de restul crestelor, indicând locul unde drumul nostru îşi schimbă direcţia către

vest.

După indicaţiile altimetrului, la 2 200 metri am traversat cu schiurile pe sub vârf, în căutarea Spintecăturii. Găseşte-o dacă poţi! Într-un târziu, părându-ni-se neobişnuită înclinaţia pantelor, ne-am înapoiat pe acelaşi făgaş de schi, până la singurul loc potrivit pentru cort.

L-am bătătorit, am instalat bivuacul şi ne-am furişat pe brânci în vizuină, fără să bănuim că Spintecătura se afla la o aruncătură de piatră. Prima noapte a trecut fără vise, apoi s-a aşternut dimineaţa, cu aceeaşi negură, chiciură şi ninsoare potolită. Seara s-a pornit viscol iar gerul a întărit ca piatra zăpada umezită de sub fundul cortului. Ghemuiţi în sacii uzi, datorită apei condensate, ne frământam în faţa a doua rele: frigul insuportabil şi pericolul eventual de alunecare a pantelor înzăpezite aflate deasupra noastră şi asupra cărora nu aveam nici cea mai mică idee.

Într-un moment de exasperare am ieşit pe întuneric cu toporul şi, îndepărtând cu mâinile goale zăpada adâncă, am tăiat brazde de iarbă îngheţată, reuşind să obţin sub fundul cortului un strat oarecum izolant. În ce priveşte posibilitatea lavinelor, accentuată de ninsoarea necontenită, am lăsat-o, fatalişti, să fie rezolvată de întâmplare. Chiar dacă s-a dovedit a doua zi că dracul nu era atât de negru pe cât ni l-am închipuit noi după o noapte de griji şi nesomn, am jurat că pe viitor nu voi mai întinde iarna cortul, fără să cunosc pantele înconjurătoare.

Aşa a trecut peste noi ultimul viscol al iernii.

Ziua de 17 mai apărea surâzătoare, cu sclipiri însorite la orizont, iar ceaţa, cu baza ei orizontală dezlânată, abia se ridicase câteva zeci de metri peste nivelul bivuacului nostru, dându-ne iluzia că noi şi Păpuşa privim către Iezer cu o mină uriaşă, streaşină la ochi.

Într-o oră bagajele dispăruseră în sacii gata să crape, colţarii erau legaţi la picioare, iar urmele începeau să se înşiruie pe fundul Spintecăturii, zece câte zece înţepături, ca ghearele unor monştri. Dincolo de creasta îngheţată şi răscolită, cu scoici şi cornişe, plaiul s-a lărgit treptat. Peste vârful Tambura schiurile veneau la rând să taie în continuare drumul domol şi fără sfârşit, pe sub tavanul ceţei care se rezema pe creştetul munţilor. Popasul de amiază s-a petrecut la adăpostul stâncilor Vârfului Bătrâna, unde am aprins primusul pentru apă de băut.

Culmea ocoleşte câteva căldări şi, tot apropiindu-se de Vârful

Roşu, intră în zona stâncilor, căpătând adevăratul caracter alpin. Marcajul se regăseşte abia în punctul culminant, de unde porneşte şi drumul de legătură cu Făgăraşii. Nu vedeam mai mult de zece metri! Pe arcul crestei de legătură cu Vârful Iezer am pierdut orientarea către Refugiul ascuns undeva în căldări.

Refugiul era de fapt la noi în spate! Sătui de presupuneri şi căutare, am ales una dintre văile deschise către sud şi am început extraordinara coborâre, în lungi ocoliri, prin pulberea uşoară, care se adunau grămezi înaintea genunchilor. Să tot fi coborât şase sute de metri diferenţă de nivel, spre limita pădurii unde intenţionam să instalăm cortul. Atunci s-au desfăcut norii, iar soarele orbitor a împrăştiat darnic din strălucirea sa scântei în roiul fulgilor de nea şi ape aurii peste feţele troienite. Am hotărât să urcăm înapoi către căldarea Refugiului, peste două picioare de munte. Cu multe bucăţi de zahăr, opriri dese şi oftaturi, înainte de asfinţit zăream adăpostul de piatră, pe coşul căruia nu ieşea fir de fum.

Peste singurătatea Refugiului se aşternuse cerul fără pată şi pacea înălţimilor.

Au urmat două zile de odihnă, soare, schi şi zăpadă minunată. Primele raze luminau din plin căldarea îmbrăţişată vânjos de muchiile desprinse din piramida Iezerului. Pe întinderea albă, lacul se trezea timpuriu, amăgindu-şi frumuseţea în cioburi de oglindă verde. Din creasta bătută cu şiragul copitelor de capre negre priveam peste muchia prelungă a Oticului, către pădurea vârfurilor depărtate şi cetatea sură a Colţilor Cremenii.

A venit apoi ultima zi, când, încărcaţi cu raniţe, am făcut ultima coborâre.

Valea Bătrânei era umflată şi vijelioasă. De peste treizeci de ori am trecut de pe un mai pe altul, în echilibru pe trunchiuri răsturnate, ba într-un loc am tăiat şi noi un fag tânăr, transformându-l în podeţ.

Sănătoşi, veseli, cu nasul jupuit de soare, ne-am făcut apariţia la cabana de sub Piciorul Văcărea, de unde primul camion ne-a purtat în jos pe Râul Târgului, la Câmpulung. Circuitul nostru s-a închis în a opta zi, o duminică însorită, călătorind în autobuzul înveselit de ţambalul unei echipe oacheşe din Rucăr. Mai înainte de a intra în pădurea Giuvalei, ultima privire a îmbrăţişat perspectiva Păpuşii cu zăpezile deşirate pe coaste şi depărtata cetate a Iezerului zbârcit, unde îndrăgisem liniştea Refugiului.

ÎN MUNŢII RODNEI

Pe meleagurile de miazănoapte ale ţării, La obârşiile Vişeului, Someşului şi Bistriţei Aurii, o culme de peste 25 kilometri lungime se ridică peste munţii înconjurători. Dacă depărtarea faţă de şosele, precum şi lungile picioare împădurite o ascund privirilor dinspre miazăzi, ea se oferă bucuroasă călătorilor peste Pasul Prislop sau din Valea Vişeului. Începând cu cei 2 305 metri ai Pietrosului, până pe stâncile Ineului ridicat la 2 279 metri, această culme urcă şi coboară alte nouă vârfuri de peste 2000 metri, câteva mai puţin importante şi tot atâtea şei largi şi adânci. Prea puţin umblaţi vara, aproape pustii iarna, Munţii Rodnei reprezintă un ţinut ideal pentru schiorul dornic de viaţa aspră a drumurilor lungi şi a bivuacurilor. Traversarea acestui lanţ de la un cap la altul a fost ţinta noastră în ultima săptămână a lunii martie 1957. Echipa era formată din doi prieteni, soţia mea şi cu mine.

Călătoria cu acceleratul de Baia Mare a durat o noapte întreagă. În Beclean şi Salva am schimbat vagonul, apoi am sosit nedormiţi la Vişău, a doua zi la a-miază. Sub cerul plumburiu, încovoiaţi de greutatea sacilor, număram paşii de-a lungul kilometrilor către Moisei, când o maşină de Cruce Roşie a pus capăt acestui marş neprevăzut, transportându-ne pe şoseaua spre Borşa, la gura Văii Dragoşului.

Iată-ne în sfârşit la ţintă! Peste poate de codru se ridică piramida întunecată a Pietrosului, cu căciulă miţoasă de zăpadă şi nori, trasă peste urechi. Cătunul se înşiră pe vale, tot mai împrăştiat, încetând acolo unde începe pădurea şi coastele se apropie.

Dincolo de ultimele case am găsit o livadă curată, un acoperiş de şindrilă, cu vatră, fin şi izvor alături, nici că se putea loc mai nimerit pentru cort!

Odată cu primii fulgi de zăpadă ne înghesuiam la adăpostul pânzei portocalii, stabilind parametrii situaţiei noastre în spaţiu şi timp: ora 17, altitudine 730 metri, stomacurile dezumflate şi ochii cârpiţi de nesomn.

Masa copioasă a sfârşit cu dulceaţa caramelelor de zahăr ars, topit la primus, apoi, odată cu găinile cătunului, am trecut în lumea viselor. Mai departe vom lăsa carnetul de drum să mărturisească totul aşa cum s-a petrecut, o poveste adevărată, cu cer senin, orizont nemăsurat, bivuacuri pe saltea de jnepeni, mese împărăteşti, cântec şi primăvară!

25 martie. Pornim la drum nu chiar de dimineaţă, pe Valea Dragoşului, care se îngustează şi se despleteşte la Gura Stârpului în două fire. Locul, aflat la 830 metri altitudine, este însemnat printr-o poiană şi rampa de încărcare a buştenilor tăiaţi. Mai departe urcăm din greu pe Valea Stâmpului, înotând în zăpada moale şi adâncă, apoi tare şi îngheţată, obişnuita trăsătură de unire între primăvară şi iarnă. La 1 200 metri altitudine poposim de amiază. Pietrosul se scutură de nori, suflă în ei cu nevăzute buze, se eliberează, rămâne strălucitor şi nepăsător peste albastrul adânc al cerului.

Încă jumătate oră de urcuş, apoi valea se deschide într-un ocol către stânga, câteva clăi de fân şi colibe răsar pierdute sub liziera pădurii, culmi golaşe încercuiesc orizontul. Nimic nu ne sileşte să păstrăm un drum anume. Tăiem urme direct prin pădurea tot mai rară de brad, ţinând către stânga, pentru a ieşi la cel mai apropiat gol.

Adulmecăm cu nesaţ aerul de înălţime, urcăm cu paşi apăsaţi, raniţele parcă au devenit mai uşoare, intrăm în sfârşit în elementul nostru care începe acolo unde încetează pădurea. La fiecare popas ne întoarcem cu faţa către soare, închidem ochii şi lăsăm căldura să ne alinte. Deasupra ultimului pâlc de brazi găsim o stână micuţă, cu interiorul năpădit de troiene. Bătătorim platforma, aşezăm pardoseală moale de cetină şi întindem cortul, ferit de vânt, sub acoperişul fortăreţei de vălătuci, a cărei uşă o proptim bine pe dinăuntru, numai aşa ca… musafirii cu patru picioare să nu insiste la o adică.

26 martie. Părăsim stâna mai înainte ca soarele să treacă peste crestele cu muchii aurite. Impunător arată acoperişul nins al Ţibleşului! Cerul se bolteşte fără pată, infinit în adâncimea lui albastră. Gerul aspru de peste noapte a – transformat suprafaţa zăpezii în beton rezistent la muşcătura colţarilor.

Urcuşul nostru se îndreaptă spre creasta Pietrosul-Rebra, cu tendinţa să ajungă la cota 2 122 m odată cu creasta secundară a Vârfului Bucuresca (2 066 m), de care ne separă o şa, apoi un picior cu 500 metri diferenţă de nivel.

În razele soarelui abia răsărit zărim de-a lungul muchiei de porţelan fuioare de fum alb-subţire, a căror vedere nu ne poate înşela: este ceaţa cristalelor spulberate de vântul exteraordinar, în stare să smulgă ceva şi zăpezii îngheţate. Pe cât posibil am întârziat clipa întâlnirii, traversând următoarea căldare nordică, imensă întindere smălţuită, cufundată în calmul desăvârşit al atmosferei. Din creastă

cobora ca o ameninţare vuietul tăvălugului aerian.

În cele din urmă a trebuit să urcăm în şaua marcată printr-o troiţă. În ciuda cerului absolut senin, uraganul dinspre sud ne-a luat în primire. Sprijiniţi în bastoane, înlănţuiţi în grup strâns, ne-am continuat drumul până la ultima şa înainte de creasta principală, pătrunzând rebegiţi la adăpostul cornişei, încălzite pieziş de soare. La amiază vântul s-a potolit aproape brusc.

Din cota 2 122 m, marcată printr-un stâlp, culmea coboară către dreapta, ocolind cornişele a două mari căldări. De Vârful Repede ne despart alte trei vârfuleţe, ultimul stâncos şi suficient de pretenţios pentru oameni obosiţi şi împovăraţi, încovoiaţi sub greutatea raniţelor şi schiurilor, am urcat încet în serpentine culmea frumos clădită a Vârfului Repede, hotărâţi să ne oprim dincolo de el. Coborârea lungă, pe suprafaţa tare însă acoperită cu un covor subţire de frunzuliţe albe, ne-a lăsat în şaua de sub Vârful Negoiasa.

Îndată sub creastă, pe versantul nordic, într-o depresiune însorită, am luat măsura cortului, tocmind mai întâi patul dreptunghiular, alcătuit din smocuri de jneapăn, înfipte cu cozile în zăpadă şi vârfurile în sus, ca o blăniţă aromată cu răşină. Când ne-am refugiat în cort, culmile apropiate erau îmbrăcate cu catifea purpurie, scăldate de fiorii asfinţitului paşnic.

27 martie. Cerul este necrezut de limpede, oferind la orizont linia albă crestată a Munţilor Făgăraş, peste Podişul cafeniu al Transilvaniei. De creasta subţire, tivită cu streşini şi ţurţuri, a Vârfului Negoiasa ne desparte o muchie cu rupturi stâncoase, praguri şi feţe de zăpadă îngheţată.

În aceste condiţii, depăşirea ei devine căţărare în toată legea. Cel din urmă obstacol trebuie ocolit, traversând toboganul foarte înclinat şi neted al feţei nordice. Batem trepte pe sub ultima lespede care ne separă de muchie, până ce găsim portiţa de trecere, îngustă, însă lipsită de cornişe.

Dincolo de Vârful 2 035 m, creasta coboară şi urcă următoarea cotă, însemnată printr-un muşuroi, apoi se lasă lung şi uniform până la altitudinea de 1 800 metri, în şaua viscolită şi despuiată de zăpadă. După-amiază, pe cumpăna dintre vastele căldări ale Anieşului şi căpăţâna izolată a Puzdrelor, urcăm alene, cu schiurile legate de raniţe, pentru a cuceri fără luptă una dintre cele mai frumoase piramide ale Rodnei, Vârful Galaţul (2 057 m), ascuţit, stâncos, cu o admirabilă

înfăţişare alpină.

Aproape de creştetul său îmbrăcat în chiciură am încălţat iarăşi schiurile scurte, însă am zăbovit mult, fermecaţi de privelişte. Neînchipuit de albastru era cerul, odihnitoare era monotonia peisajului zbuciumat, ca suprafaţa unui ocean de valuri verzi, ale căror coame de spumă albă-sclipitoare se înşiruiau tot mai mărunte şi depărtate, până în marginile orizontului.

Am coborât în cristiene scurte, afundându-ne către Curmătura Galaţului, unde un şanţ adânc taie transversal plaiul, indicând traseul unui fost funicular minier. Aici se află adăpost pentru bivuac.

În vreme ce unul dintre noi cara smocuri de jneapăn, ceilalţi curăţă locul de bolovani, bat zăpada şi iau măsura cortului, făcând obişnuitul pat moale, înainte de a ridica acoperişul. Ancorăm sforile cu bolovani, deşi nu ne temem de vânt, aşezăm la îndemâna bucăţile de zăpadă destinate apei, aprindem primusul, apoi intrăm în cort.

Aerul este rece, pur şi nemişcat.

Asfinţitul se stinge încet, mângâind vârfurile înzăpezite, cu nuanţe palide alungate de umbra văilor.

Primele stele clipesc viu. De nicăieri, prin văzduhul neclintit, nu răzbate până la noi vreun semn de viaţă, zgomot, luminiţă. Cuibăriţi în sacii de dormit aşteptăm să fiarbă ceaiul în dogoarea flăcării albastre, a cărei licărire a devenit lampa noastră. O căldură plăcută umple cămăruţa de pânză portocalie. Altceva nu ne trebuie pentru a fi mulţumiţi!

28 martie. Soarele bate chiar în uşă, trezindu-ne. Vârful peste care coborâsem ieri pare ireal de frumos, împodobit cu ghirlanda cornişelor. Urmele schiurilor au rămas neatinse, capricios împletite.

Înţeleşi să prelungim cât mai mult aceste zile, pornim la drum abia după orele 9. Până pe următorul creştet de munte, Gărgălău (2 160 m), creasta seamănă cu un platou domol şi rotunjit, cu diferite depresiuni, un vârf secundar, o şa însemnată printr-o cruce de lemn, apoi ultimul salt, poleit cu gheaţă şi scrijelat cu dungi paralele, adâncite de ultimul viscol, între Gărgălău şi Vârful Omul creasta se dirijează către sud.

Panorama este impresionantă. Printre văile Anieşul şi Izvorul Băilor pleacă un picior ascuţit, culminând cu Vârful Corongişul. Răni adânci se deschid peste pantele înclinate bătute de soare, unde avalanşele au desprins feţe imense, cărând zăpadă, iarbă şi stânci.

Splendoarea Ineului încununează capătul muchiei lungi de şase kilometri, pe care o vom urma cu schiurile, tot spre răsărit. Sub dogoarea soarelui, văzduhul tremură ca aerul deasupra unui cuptor încins.

La mijlocul lungii traversări ne-am încrucişat cu o urmă de urs, trecută peste creastă, din pădurile Bistriţei Aurii către desişurile însorite din miazăzi. Fără frânghie sau colţari, moşul se lăsase după obiceiul ursesc să alunece pe fundul nădragilor îmblăniţi, trăgând cu plugul un şanţ rotunjit până la poalele pantei înclinate, apoi citeai în zăpadă cum se sculase tipa-tipa, adâncind şiragul tălpilor cu perniţe şi gheare lungi.

După-amiază am găsit locul ideal pentru bivuac, alături de adâncitură unui ochi de lac îngheţat, sub peretele abrupt de stânci, prelins cu fire şi picături gălăgioase de apă. Am scos cămăşile din cauza arşiţei, ani măsurat platforma necesară, apoi am pardosit-o cu brazde de iarbă. Când cortul a fost iarăşi întins şi totul pus la punct, noi, cei trei prieteni, am luat schiurile scurte în bandulieră, am ochit faţa înzăpezită din dreapta abruptului şi am trecut să batem urme până la creastă, pregătind urcuşul de a doua zi. Înainte de apusul soarelui coboram cu schiurile, ocolind abruptul.

Se lasă peste Munţii Rodnei asfinţitul blând şi duios, cu zarea estompată de pâclă văilor, culmile încremenite în nemişcarea văzduhului şi cerul albastru palid presărat cu buchetele norişorilor cirus, coloraţi pe rând în toate nuanţele dintre alb-mătăsos, roz şi cenuşiu.

Picurarea apei şi căderea pietrelor din perete au încetat la semnalul stelelor, răcoarea serii a întărit crusta zăpezii, iar noi ne-am retras în adăpostul călduţ.

29 martie. Treptele bătute de cu seară deveniseră o scară solidă în zăpada întărită. Am urcat repede la creasta ascuţită, depăşind fără dificultate ultimii metri foarte înclinaţi, ceea ce justifica prevederea cu care pregătisem drumul. În următoarele două ore am urmat cumpăna culmii, pe deasupra căldărilor nordice, respectuoşi faţă de cornişele imense, apoi ne-am văzut în Vârful Ineului, peste pereţi şi creste stâncoase, căldări adânci şi pante imaculate. În clipa aceea ne luam rămas bun de la Munţii Rodnei, de la zilele minunate, de la urmele care încă se mai zăreau înapoi, spre Omul. Încălecând iarăşi pe schiuri, am împletit serpentine tot mai jos, de-a lungul piciorului îndreptat către

sud, am intrat printre primii brazi rari şi falnici, am urcat Capul Beneşului. Dincolo de el se vedea Valea Someşului Mare.

Zăpada s-a terminat la altitudinea de 1 200 metri, cu petice răzleţe. Gând ne-am scos în sfârşit schiurile, puţin mai jos de noi trăgea brazdă primul plug cu boi, răsturnând pământul reavăn de mustul zăpezii. Gospodarul s-a oprit o clipă nedumerit, apoi şi-a văzut de treabă. Primăvara îşi are legile ei, iar zilele sunt preţioase când trebuie să dai viaţă pâinii.

Cu schiurile în spate ne-am afundat printre piâlcuri de pădure şi livezi, până la prima casă, încă nelocuită. Pe o pajişte abia uscată, cu izvor şi claie de fin am întins cortul, am rânduit bagajele, am adus apă, am aprins primusul, toate după tipicul învăţat pe de rost al bivuacurilor. Ultima noastră cină a fost un festin cu pilaf cu fulgi de ovăz, budincă de zahăr ars cu lapte condensat şi caramele de zahăr topit la foc.

În ultima dimineaţă scoteam din sac oglinda, arătându-ne reciproc cu degetul: pomeţii şi nasurile erau fără excepţie jupuite de piele, nu atât din cauza soarelui, cât din cauza cremei de faţă pregătită vânătoreşte, zice-se cu grăsime de cerb, care până la urmă s-a dovedit a fi fost… unsoare de bocanci. Ne-am bărbierit, am scuturat hainele de puful sacilor de dormit, am legat schiurile peste raniţe, apoi am pornit în marş către gara din Rodna Veche.

Pe şoseaua prăfuită şi încinsă, trecătorii priveau nedumeriţi în urma noastră. Crestele înzăpezite erau ascunse după dealurile şi pădurile Someşului.

Împotriva iernii

Aşteptam alpiniada cu nerăbdare. De două luni se menţine vreme potrivnică, amânând plecarea stabilită iniţial pentru 8 martie. Unul dintre prietenii noştri a dispărut în Valea Bilii, îngropat de avalanşe, chiar pe poteca marcată. După trei zile de căutare, a fost găsit la patru metri adâncime. Pulberea steluţelor de nea, întruchipare a gingăşiei, ucide uneori cu nevinovăţia copilaşului care striveşte o gâza!

Ninsorile abundente amina în sfârşit plecarea noastră către Podragul, pentru începutul lunii aprilie.

31 martie 1962. Trenul opreşte în gara Ucea. Peste câmpia Făgăraşului se aşterne înserarea morocănoasă. Ferăstrăul ştirb al

munţilor pătrunde adânc în cerul plumburiu, lăsând să cadă stropi de ploaie.

Ne-a cuprins o ciudată înfrigurare, stiârnită de priveliştea sumbră a înălţimilor sau poate numai de mirosul primăverii, cu iz de ogor reavăn, iarbă crudă şi zăpadă umedă. Intrăm stângaci în autobuzul elegant, încurcaţi de pioleţi, colţari, rucsacuri făcuţi în grabă. Asfaltul ud se desfăşoară pe sub poalele munţilor, unde sclipeşte tânăra constelaţie a Oraşului Victoria. Vitrine mari, şiragul nenumăratelor ferestre luminate, mult neon… apoi contrastul petei palide-gălbui a lanternei, căutând cărarea noroioasă peste câmpie, încovoiaţi sub greutatea raniţelor, tropăim tăcuţi, ferind băltoacele.

Încet-încet pătrundem printre fagi. Simţim prezenţa apropiată a muntelui. Neliniştea se pierde, ne regăsim pasul obişnuit şi echilibrul ghidurilor. Oare astăzi să fi plecat de acasă?

1 aprilie. Prima păcăleală este burniţa, însoţindu-ne timp de patru ore, de la cabană, pe drumul lung şi monoton al Văii Arpaşul Mare. Dincolo de podeţul aruncat peste şuvoiul năvalnic al Podragului, cărarea ocoleşte încă jumătate de oră pe creasta împădurită, trece iarăşi apa şi ne scoate în luminiş, la „căsoaia” de bârne.

Singurătate deplină! Căsuţa, cu acoperişul nins, pierdută printre brazi înalţi, pare un adăpost de taiga. Soarele străluceşte viu, amăgindu-ne cu vreme bună. Hotărâm popasul strict necesar şi peste câteva minute sforăie primusul pentru prânz.

Deodată, zvâcneşte trăsnetul! Fără să observăm, cerul a devenit ameninţător, negurile „burhaiului” se preling spre creste. Următoarea păcăleală: ploua cu găleata. Ne pregătim de înnoptare, aprindem lampa şi focul. Până ce se încălzeşte coşul, fumul invadează cămăruţa. Ultima păcăleală: încercând să deschid chepengul de aerisire al podului, o cărămidă dublă îmi cade drept în frunte. Sunt pansat şi lăsat în sacul de dormit.

Peste noapte fac şoarecii tărăboi, întrecându-se să ajungă la raniţele agăţate de tavan.

2 aprilie. După ploaia torenţială ne trezim în zori cu flori de gheaţă la ferestre. Pădurea tace, îngropată sub zăpadă nouă, cetina brazilor se încovoaie sub povara albă, urmele de ieri au dispărut. Cerul este limpede, ultimii nori se mistuie peste Creasta Albota. Pornim la drum, tăind pârtie nouă.

Următoarea oră de urcuş anevoios ne scoate din umbra

îngheţată a codrului, pe cea dintâi terasă, dominată de stâncăriile Turnurilor cenuşii. Nu adie boare de vânt. Printre brazii încărcaţi se deschide priveliştea căldărilor alpine. Totul pare inundat de soarele orbitor.

Lung este urcuşul Podragului! încă patru ore înotăm în zăpadă adâncă, moleşiţi de arşiţă, până ce apare fuiorul fumului aninat de hornul cabanei scufundate printre nămeţi. Sub cerul albastru profund se răsfaţă creasta imaculată, drumul dorului şi imaginaţiei care o străbătuse cu mult înainte de a fi plecat de acasă. Pare că surâde prietenos:

— Acum odihniţi-vă! Pe mâine!

Asfinţitul ridică negura din văi, se stârneşte vânt de vest, cu nori negri şi fulgi răzleţi.

3 aprilie. După ce a scuturat peste noapte încă cincisprezece centimetri de zăpadă-pulbere, cerul s-a limpezit, iar soarele coase fir de aur pe Muchia Podragului, care ne priveşte rece:

— Rămâneţi jos! Nu accept fără… arbitri!

— Dar să vedeţi… nu au sosit încă… pierdem ziua! Hai, îndură-te!

— Nu mă interesează. Vă penalizez!

Neavând încotro, am rămas încă o zi la cabană, dar am dat totuşi fuga la creastă, pândind cele două puncte care trebuiau să vină dinspre Valea Arpaşului. Niciun fir de vânt nu clintea văzduhul.

Zi neuitată!

Cât cuprindea privirea, între acoperişul Viştei şi piramida Negoiului se înlănţuiau vârfuri semeţe, pereţi abrupţi, căldări netezite, cornişe delicate, lumea înălţimilor solitare aşa cum o dorisem, simfonie de negru-alb, sub clopotul albastru al infinitului. Departe, la Vârtopul, un punct tăia linia dreaptă peste pante ameţitoare, alt punct cobora încet prin căldarea Arpaşului: primele capre negre pe care le invidiam.

Mici lavine desenau evantaie în căldările de sub noi: iţe un ciripit urca spre creste. Venea cu adevărat primăvara?

Am coborât după-amiază la cabana primitoare, arşi le soare, fericiţi, pregătiţi sufleteşte pentru drumul cel greu. Seara constatam cu nelinişte: scăderea barometrului, vânt puternic, nori la culme.

4 aprilie. Am adormit puţin peste noapte, ascultând zgâlţâitul obloanelor. Odată cu zorile zgâriam gheaţa ferestrei: părea senin, dar

valurile zăpezii spulberate învăluiau cabana. Apoi, surpriza buletinului radio: ... Vreme în general frumoasă, Vânt slab până la potrivit... Ce-i drept, putea să fie şi mai rău!

Am aşteptat să se ridice soarele. Minunat în asprimea sa este spectacolul unei asemenea zile! Pulberea catifeată de ieri a devenit deşert cartonat, înflorat cu scoici, valuri, ondulaţii paralele şi frunzuliţe, peste care fiece afară atâta jocul vârtejurilor de cristale scânteietoare.

La ora 9, simţind că furtuna se va potoli, anunţăm plecarea. De acum nu mai putem dă înapoi! Echipaţi împotriva pulberii care ne-a albit peste câteva minute, cu glugile trase peste ochelarii negri, am pornit cadenţat spre Şaua Podrăgelului, tivită cu şuviţe de fum îngheţat. Cabana se depărta, micuţă, pierdută în imensitatea căldării dominate de silueta himalayană a Vârfului Conradt. Fluturări de mina trimiteau de jos către noi ultimul „drum bun".

Iată-ne singuri! Alpiniada a început!

Din şa, creasta urcă mai întâi domol, apoi se ascute şi devine stâncoasă. Dincolo de primul vârf, tăişul său crestat de doi jandarmi pitici se azvârle către fundul strungii de sub Vârful Podragul. Traversând faţa zăpezii nestabile, ne adunăm toţi trei la marginea peretelui.

Toc... toc... tac... Pitonul se înfige în stâncă. Frânghia desfăşurată trece prin inelul său, capetele potrivite egal şi aruncate se opresc la treizeci de metri sub noi, pe zăpada înclinată. Stânjeniţi de îmbrăcămintea groasă, ranițe, beţe de schi şi pioleţi, alunecăm totuşi surprinzător de repede pe coarda primului nostru rapel. În strungă este cald şi adăpost de vânt.

Am rămas izolaţi de lume, cu inima strânsă, la vederea peretelui de patruzeci metri al vârfului. Tencuiala zăpezii îl transformă într-o fortăreaţă.

Roland porneşte la asalt şi, după douăzeci de metri, sparge trepte cu pioletul. Aşchii sclipitoare sar de sub tăiş, mici alveole înalţă scară peste lespezi înclinate Capul echipei simte nevoia primului piton de asigurare însă descoperirea fisurii potrivite necesită îndelungate căutări, epuizându-i forţele.

Coboară obosit şi cedează continuarea tovarăşului nostru de echipă, botezat „Humile". El reuşeşte să bată pitonul, traversează acrobatic cinci-şase metri şi ies din perete, pe creasta foarte expusă.

Urcă apoi încet până la capătul frânghiei unde se pregăteşti pentru asigurarea noastră, între noi, urmele desenează un şirag şerpuit de mărgele, cheia drumului spre Bâlea Simţim un nemăsurat entuziasm, dar, vorba aceea: nu spune hop, până nu sari! Este rândul meu la cățărare!

De jos părea cu mult mai uşor. În ciuda asigurării, am devenit foarte stângaci. Scormonesc febril zăpada în căutarea prizelor şi mă bucur copilăreşte când dezgrop vreun colţ solid de piatră. Soarele a trecut de creastă, conturând cu aur fiecare muchie. Adâncimea creşte sub noi, dar înclinaţia pantei scade, iar vârful se apropie. După patru ore de la plecare călcăm pe creştetul zbuciumat al Podragului, la 2 456 metri înălţime.

Cât de dorită a fost această clipă şi totuşi cât de puţin am gustat-o! Nicio strângere de mână, niciun răgaz de odihnă. Repede! mai avem drum lung! Să profităm, cine ştie ce va fi mâine! Am coborât aproape alergând pe creastă, către Căldarea Podul Giurgiului. Era soare orbitor, arşiţă, iar zăpada moale adăuga tălpi grele sub colţari.

În schimb, vântul continua să ridice trombe cristaline printre stâncile Arpaşului Mare. Ne-am îngăduit un prânz frugal, fără poftă, pe suprafaţa iezerului dispărut sub nămeţi.

Stâlpii marcajului de vară indică urcuşul obositor, până pe Vârful Mircea, legat printr-o creastă scurtă de fratele său geamăn, Arpaşul Mare. Nemărginirea orizontului încinge această lume polară de văi adânci şi culmi semeţe, fiecare amănunt încântă privirea, dar nimic nu întrece îndrăzneala dantelei de cornişe, aninate pe colţii Arpăşelului. Norocoasă va fi prima echipă învingătoare!

Între noi şi Vârtop, Creasta Făgăraşilor se adânceşte într-o şa imensă, al cărei mijloc este marcat prin cota 2 315 m. Sub piramida ei stâncoasă, deasupra versantului nordic, am ochit locul bivuacului dorit şi ne-am grăbit să coborâm. Ultimii două sute de metri ne-au silit iarăşi să facem acrobaţie pe tăişul muchiei, apoi am constatat că platforma nu este în realitate decât cu ceva mai lată de trei metri, deasupra unei prispe rotunjite peste adâncimea Căldării Arpaşului.

Instalarea se face cu obişnuitul ritual: călcăm cu bocancii zăpada, adâncim platforma, aşezăm colţarii drept fundaţie pentru ţevi, ancorăm cortul de pioleţi şi beţe de schi, apoi adunăm zăpada împrejurul micului adăpost portocaliu, ca şi cum am aduna căldura.

De fapt nu merge chiar aşa de repede, pe cât se povesteşte, însă

vine clipa când saltelele umflate acoperă „parchetul” de pânză îngheţată, sacii de dormit sunt întinşi, lucrurile îşi găsesc locul şi primusul sfârâie.

O căsuţă de pitici se înfiripă astfel în ţara iernii. Căldura flăcării şi aburul zăpezii topite înlătură ca prin farmec oboseala şi grijile. Când am ieşit din nou pe înserat, nori sumbri asediau Făgăraşii, vântul de sud-vest strecura şuviţe de negură peste creste, din adâncimea câmpiei întunecate abia licăreau singuratice luminiţe roşii. Am închis resemnaţi fermoarul cortului. Părea că se repetă jocul de fiecare noapte al vremii nestatornice.

5 aprilie. Ne-am trezit în semiîntuneric. Am dormit bine şi adânc, umăr la umăr, în căldura sacilor pe care ne vine greu să-i părăsim. Unul dintre noi a crăpat uşa, cât să privească afară, dar tace.

— Vezi ceva?

— Nimic bun! Ne prinde viscolul! Să ne grăbim, poate… poate… deşi nu cred să avem noroc.

Un tavan cenuşiu coboară lent peste văi. Până să fierbem ceaiul vizibilitatea a scăzut sub douăzeci de metri şi ninge mărunt. Nimeni nu propune să mai plecăm. Deocamdată nu ne pasă! Cartul este bine ancorat, avem suficientă benzină, ne frământă doar constatarea că am rămas cu un singur ac de primus, pe care îl păzim ca pe ochii din cap. Povestim, notăm impresiile, apoi jucăm nenumărate partide de „pinacle”. Cine pierde trebuie să iasă afară să controleze cortul. Vântul creşte şi se schimbă din diferite direcţii, scuturând tot mai violent pânza acoperişului. Chiar dacă ne ştim oarecum adăpostiţi sub creasfă, pândim încordaţi rafalele, care trec peste noi cu duduit de tren depărtat.

Ziua se scurge lent, seara se lasă repede.

Cinăm frugal la lumina lanternei, apoi ne cuibărim în saci, îngrijoraţi de scăderea barometrului.

6 aprilie. Zăpada s-a ridicat binişor împrejurul cortului, contribuind la menţinerea unei temperaturi relativ plăcute. Instinctul pericolului ne sfătuieşte totuşi să părăsim grabnic acest loc, unde vom fi lipsiţi de apărare în cazul rotirii vântului dinspre nord.

La ora 9½ bivuacul este strâns, raniţele gata, echipa urmează coama ascuţită, drum fără greş către matahala înzăpezită a Vârtopului. După o oră de urcuş forţat, depăşim punctul culminant 2 451 m şi traversăm pante înclinate, în căutarea crestei către Portiţă. Coama

stâncoasă coboară repede, înşirând cornişe îndrăzneţe şi pereţi abrupţi deasupra căldărilor din Fundul Caprei. Ea se arcuieşte treptat în direcţia nord-vest, apoi se afundă în umărul unui impresionant jandarm, care trebuie ocolit, traversând în coborâre povârnişul bolovănos dinspre Căldarea Arpaşului.

Ninge abundent. Peste zăpada veche şi moale s-a aşternut încă o palmă de pulbere nestabilă. Prima căzătură în frânghie ne obligă să înaintăm prudenţi, cu asigurare la câte douăzeci de metri, pe după piolet sau stânci. Ceea ce facem nu pare glumă! încep lungi şi penibile momente de traversări şi coborâri în trepte, cu faţa la pantă. Pulberea acumulată pe stâncile spânzurate deasupra curge la intervale dese, în cascade nepericuloase dar emoţionante. Lăsând în urmă piramida jandarmului, creasta ne oferă, mai mult cu renumele, surpriza celor „trei paşi de moarte". Iată primul cablu, următorul, o scurtă căţărare. În sfârşit la capătul cornişelor se zăreşte stâlpul cu săgeţi, indicând Portiţa Arpaşului.

După cinci ore de ninsoare suntem uzi până la piele. Nu este vreme de pierdut, dacă vrem să fim la Bâlea înainte de lăsarea întunericului. Mai departe?

Următorul marcaj este descoperit pe versantul sudic, la aproximativ două sute de metri. Traversăm grijulii, din stânca în stâncă. Şi acum, încotro?

În jos de stâlp, creasta înclinată se pierde în ceaţă, fără să inspire încredere. Continuăm traversarea peste pante repezi. În faţă şi deasupra noastră se adună pete negre pe fondul alb, stâncile Vârtopelului, dinspre care urechea prinde, la intervale neregulate, răbufniri înfundate şi foşnetul caracteristic cascadelor.

Curge zăpada! Înapoi! Am intrat în capcană!

Refugiaţi în portiţă, cântărim situaţia: uzi şi pătrunşi de frig, încercuiţi de pericolul avalanşelor, ameninţaţi de capriciile vremii. Trebuia să ne ascundem grabnic într-o vizuină şi să rezistăm.

Am săpat cu febrilitate platforma cortului, instalându-l cât mai conştiincios posibil. Până seara abia am reuşit să uscam cămăşile la primus, apoi am inventariat: alimente pentru două zile – un sfert de pâine şi un litru de benzină. Inepuizabil era însă optimismul nostru şi încrederea în prietenia noastră. Câtă linişte, cita siguranţă poate oferi acoperişul subţire, dacă simţi alături tovarăşi încercaţi, capabili să se sprijine reciproc până la capăt!

Ora 18. Nu mai ninge, vântul a slăbit, gerul a întărit zăpada. Să fie semn de vreme bună?

7 aprilie. Am dormit puţin, deoarece acoperişul îngreuiat de ninsoare s-a lăsat peste mine, ţinându-mi rece. Ninge monoton, vântul flutură cortul. La miezul nopţii am aprins primusul să ne încălzim, apoi am aţipit din nou. La ora 6 ne trezim toţi trei stânjeniţi de lipsa spaţiului. M-am îmbrăcat repede, am tras peste pufoaică scoarţa hanoracului îngheţat, am legat peste bocanci câte un săculeţ de pânză, apoi am ieşit pe brânci, înarmat cu capacul cratiţei în chip de lopată.

Cortul este aproape îngropat, nămeţii s-au ridicat peste înălţimea coamei. Am nevoie de o oră ca să eliberez cortul şi să întind sforile. Apoi descopăr pânză ruptă în dreptul unei ancore şi o cos, cu mâinile goale. Viscolul suflă chiar din faţa uşii îndreptate către sud. Până să intru şi să trag fermoarul, o porţie apreciabilă de zăpadă năvăleşte în interior.

La ora 9 constat că altimetrul a scăzut cu 20 metri, la ora 14 remarcăm încă 80 metri diferenţă, semn că presiunea creşte constant. Este singurul semn dătător de curaj, altminteri zăpada „curge” literalmente din cer, iar ochiul nu reuşeşte să străbată ceaţa mai departe de câţiva metri.

După-amiază am aţipit, fără să aflăm cum, şi ne-am trezit în acelaşi timp speriaţi de senzaţia groaznică a sufocării. Am ridicat cu spatele cortul apăsat peste noi, iar Humile, cel mai apropiat de uşă, s-a strecurat afară pentru „deshumare”.

Cratiţa şi capacul de aluminiu sunt singurele noastre arme. Ceea ce aruncăm, vântul pune la loc peste câteva minute. Până seara, repetăm operaţia de cinci ori.

Ora 17. Furtuna s-a rotit de la sud spre nord-vest, atacându-ne acum din spate. Deocamdată ne apără troianul înălţat peste coamă, dar greutatea acestuia apasă ameninţător pereţii triunghiulari. Pânza îngheţată crapă, se cască, milimetru cu milimetru, o şuviţă de grăunţe albe curge în anticameră.

— Repede acul! Un petic de pânză!

Muncă zadarnică! Ţesătura de material plastic şi-a pierdut rezistenţa prin îngheţ, crăpând mai departe la fiecare împunsătură de ac. De la o margine la alta a peretelui, zăpada curge, inundând „bucătăria”.

Evacuăm primusul şi celelalte obiecte, apoi închidem copcile

uşii interioare.

Ora 19. Ceva s-a schimbat în situaţia noastră! Cortul se smuceşte tot mai violent, vântul şi pulberea îngheţată năvălesc peste noi din anticameră.

Astupăm ruptura cu o manta de ploaie, apoi sacrificăm jumătate din spatele cortului interior, cosându-l pentru a dubla peretele exterior crăpat.

— Curios! La început nu intra vântul în ruptură!

— Aveam zăpadă peste cort!

— Şi acum? O fi spulberată?

— Hai afară!

Repede echiparea! mai întâi, săculeţii pentru bocanci, apoi hanoracul, atât de îngheţat, încât nu se mai lasă încheiat, încins peste mijloc cu o chingă de colţar, ies de-a buşilea, în beznă. Pata gălbuie a lanternei abia răzbate prin duşul orizontal de ace.

Nu se mai cunoaşte unde zace îngropată marginea cortului. Un pas greşit, pe o ancoră sau pe acoperiş, ar fi poate fatal, de aceea ocolesc mai pe departe, împotriva furtunii. Troianul din spatele cortului nu mai există! A fost spulberat într-adevăr, până sub nivelul rupturii. Tovarăşii mei sunt de părere să ridicăm altul. Avem la îndemâna coaja rezistentă a zăpezii cartonate.

Capacul mutilat al cratiţei a rămas aceeaşi nepreţuită unealtă; cu ajutorul discului său decupez prin lovituri repetate coji groase de câţiva centimetri, căptuşind astfel pereţii cu solzi suprapuşi. Mai grav este însă faptul că vântul, începând cu marginea dinspre nord a Portiţei, a îndepărtat progresiv stratul de zăpadă nouă în care am instalat cortul, scurmându-l până la o veche suprafaţă de gheaţă, încă un metru ne separă de golul care, peste o oră sau două, va ajunge sub noi.

Şi atunci?

Parcă stăm în palma unui uriaş! Peste o oră, poate peste două ore îşi va umfla obrajii şi… ne va sufla din palmă ca pe o umbreluţă de păpădie!

În paginile nelipsitului carnet, amintirea acelei nopţi stă scrisă cu rânduri dezordonate, aruncate grăbit la lumina lanternei, sub impresia vie a momentului. Puterea lor de evocare mă face de fiecare dată să retrăiesc imaginea interiorului poleit cu brumă şi pe noi, cer

trei prieteni, rezemând cu spatele pereţii, împotriva presiunii vântului şi zăpezii.

Din când în când controlăm ceasul şi mai ales altimetrul, principala sursă de optimism, deoarece în ultimele 24 ore scăzuse cu peste două sute de metri. Furtuna a trecut peste noi în două serii, cea mai puternică, de la orele 17 la 22, următoarea după mizeul nopţii, între ele am profitat de acalmie aprinzând primusul.

Aşteptam complet echipaţi, păstrând în siân pentru orice eventualitate: actele, carnetul, filmele expuse şi câte un pacheţel de curmale presate. Către dimineaţă am cedat moţăitului, ghemuiţi unul într-altul.

Ştiam că fiecare în parte ar fi fost pierdut, dar simpla atingere a tovarăşului obosit şi morocănos păstra conştiinţa târlei colectivului, capabil să se descurce până la urmă.

La ora 6 dimineaţa ne-am târât afară din cort. Frigul ne scutura. Pe stâncile apropiate atârnau ţurţuri lungi, către Vârtop se deslușea linia elegantă a cornişelor avântate. Pe sub tavanul ceţei inerte, zăream văile şi… prima pată de soare.

Venise clipa de care trebuia să profităm repede.

Am dezgropat ancorele ascunse la un metru adâncime, am strâns cortul cum s-a putut mai bine şi am legat pe raniţe tot ceea ce, îngheţat tun, devenise inutilizabil: cămăşi, hanorace, mănuşi şi jambiere. După două ore porneam la vale, prudenţi, legaţi în frânghie, înotând anevoie în zăpada afânată. Deseori ne afundam până la brâu.

Neîndrăznind să traversăm pe sub stâncile Arpăşelului, de teama avalanşelor, am ţinut versantul până departe sub Vârtop, apoi am coborât în Valea Fundul Caprei, devenită o căldare lungă şi puţin înclinată.

Acolo am poposit, eliberaţi de apăsătoarea senzaţie a pericolului. Din adâncul cerului albastru, printre norişorii dezlânaţi, soarele se revărsa orbitor. Două capre negre se căţărau pe creastă, alegând cu schimbări bruşte drumul cel mai sigur, dar interzis omului lipsit de agerimea instinctului. Căutând cele mai puţin periculoase pante, înaintasem departe către sud, lăsând mult în urmă cazanul maiestuoasei căldări alpine, încununate de semeţia Vârtopului masiv şi de ameninţarea dantelată a Crestei Arpăşelului. Starea zăpezii ne silea să facem astfel un lung ocol înapoi spre Bâlea, pe muchia dintre Fundul şi Valea Caprei, deasupra unui povârniş abrupt, pe care mai întâi am

înotat în pulbere până peste genunchi, neam cățărat apoi printre stânci și fete înghețate.

Înserarea ne-a prins bâjbâind în ceață, epuizați de mersul neîncetat în zăpada adâncă, necăjindu-ne să nimerim Șaua Caprei. Humile a descoperit întâmplător stâlpul de marcaj, îngropat până la săgeată. După câteva minute coboram de cealaltă parte. Numeroase urme dovedeau că fuseserăm căutați. Apoi a răsărit cabana…

Șuvița fumului bălan ne făcea semne de bun sosit. Coborâm repede, cu pași greoi, tăcuți și emoționați, pândind când va ieși cineva în prag. Minunată clipă a reîntoarcerii!

În ușă s-au adunat prieteni vechi… Strângem mâini puternice… ne îmbrățișăm… râdem, povestim și întrebăm în același timp. Căldura inimilor a înlăturat oboseala și amintirea clipelor grele!

Trăim nesățioși ultimele bucurii ale alpiniadei.

O zi de „far niente", cu cer senin, soare arzător, fotografii, bătălie cu bulgări și plajă. În cabană este mai rece decât afară, sufrageria a devenit depozit de saci uzi și corturi care se cer cârpite.

Încă o zi de alpinism hibernal, pe creasta dintre vârfurile Capra și Paltinul, apoi bivuac în Căldărușa Lungă, privind peste filigranul Vânătorii și piramida depărtată a Vârtopului.

Ultima zi: 11 aprilie.

Vântul înghețat de sud-vest flutură ușor cortul portocaliu, ceața lăptoasă a înghițit munții, dar a venit totuși clipa când omul, sătul de iarnă, dorește murmurul blând al primăverii din vale. Urmele noastre de ieri ne conduc înapoi, pe firul crestei, prin Șaua Caprei, apoi la Bâlea și mai departe, pe făgașul potecii marcate.

Soarele surâde pe cerul palid.

Trăsnetul unei lavine răsună dinspre Vânătoarea.

Primii brazi ne întâmpină deasupra cascadei trezite la viață. Cărarea este un șirag de urme adânci. Cobor înainte, fără grijă. Roland a rămas cu mai multe zeci de metri în urmă.

Deodată, fără de veste, aud deasupra mea o nevăzută amenințare, un geamăt greu, ceva care își deschide drum peste stânci. Instinctiv, fără să privesc înapoi, o iau la fugă și mă opresc gâfâind, abia după ce trosnetul brazilor s-a liniștit, între mine și Roland s-a adâncit pârtia unei avalanșe de zăpadă grea, răsfirată mai jos, în pădure.

Era o ultimă amenințare neputincioasă a iernii sau doar un semn că primăvara îi scutură cojocul?

Am îndrăgit munţii

În aceşti ani de înflorire a patriei, sportul şi deprinderile sănătoase au prins rădăcini adânci. Mulţi tineri şi vârstnici sunt acum pelerini neobosiţi pe meleagurile ţării, mulţi preţuiesc asprimea şi frumuseţea vieţii în aer liber. Aşadar nu avem sentimentul unui final apropiindu-ne de sfârşitul povestirii noastre, care a vrut să fie numai o sinceră şi convingătoare chemare la drumeţie, pentru cei ce vor începe să meargă împreună cu noi.

Timpul lor liber va primi astfel un conţinut la fel de pasionant ca acelea pe care profesiunea îndrăgită îl imprimă zilelor şi orelor când, alături de tovarăşii noştri de muncă, ne bucurăm pentru fiecare pas înainte.

Către înălţimi ne îndreptăm paşii în fiecare clipă liberă, uneori înarmaţi cu frânghie şi pitoane sau cu schiurile pe umăr, alteori numai cu dorinţa de a cutreiera pădurile şi potecile, tot mai sus, fermecaţi de priveliştea orizontului încins în valurile încremenite ale munţilor.

Imaginea acestora ne este atât de familiară, atât de necesară, încât ochiul o caută de-a lungul itinerariilor de concediu şi se bucura acolo unde o regăseşte.

Deosebit de intensă este încântarea, în acel minunat colţ de ţară, unde, plecat să cutreiere delta bătrânului Istru, drumeţul descoperă pitorescul celor mai vechi şi gârbovi munţi, cei care mi-au dăruit imaginea păstrată din primii ani ai copilăriei petrecute pe malul Dunării.

Silueta înălţimilor dobrogene, dormitând sub cerul arzător de vară, oferă privelişti puţin obişnuite, de-a lungul unei călătorii pe spinarea molatică a fluviului sau pe şoselele care leagă Tulcea cu oraşele învecinate.

În apropierea Măcinului descoperim suprafaţa încreţită de vânt a lacului adăpostit sub creste colţuroase, mărunte. Ocolind dealurile pe la Garvăn şi Isaccea, avem la picioare perspectiva Dunării tivite cu sălcii, însoţită de şoseaua ce suie şi coboară pe sub povârnişuri unde stejarul se înfrăţeşte cu teiul, pentru a se încolăci în cele din urmă deasupra pădurilor prăfuite, până sub un perete abrupt. Gonind pe netezimea proaspătului asfalt dinspre Constanţa, lăsăm treptat în urmă geana mării şi nesfârşitul holdelor bogate, asistând la apariţia

înălţimilor izolate şi sterpe, mai înainte de a urca în codrul Babadagului, „tatăl munţilor”.

Să părăsim însă principalele drumuri circulate, aşa cum ne îndeamnă firea să facem.

Din satul Greci ne vom căţăra pe Ţuţuiatul, piramidă aspră de stâncă, priveghind şesul aşternut la poale şi panglica argintie a Dunării Vechi, furişate la hotarul verde al bălţilor Brăilei, dincolo de care nevăzute vapoare înalţă câte un fuior subţirel de fum.

Vom pătrunde cu motocicleta în cuibarul împădurit al munţilor, la Balabancea şi Hamcearcă, aflând drumeagul care urcă alene la umbra pădurii, pentru a coborî în repezi serpentine către mănăstirea Cocoş, cu turnuri albe şi miere de albine.

Ne vom căţăra cu motoarele pe colina stâncoasă a genovezei cetăţi Era cleia, cu ziduri vechi străjuind împărăţia de stuf a Lacului Babadag, unde raţe şi lişiţe mişună în ochiuri limpezi. De aici zărim insula Popina, fărâma de continent pustiu şi ciudat, cu cingători de verdeaţă, cu plajă de nisip fin, cu miniatura stepei de scaieţi şi sute de şerpi foind pe stâncăriile răsărite cu zeci de metri deasupra întinderii uriaşe a Razelmului.

Pe drumuri prăfuite vom afla ultimele mori de vânt din Enisala sau Sarichioi, ori ne vom rătăci pe la Fântâna Ţiganilor, traversând codrul de la Slava Rusă, în căutarea inelului de care legendarii argonauţi şi-au legat corabia chiar pe vârful lui Deniş Ţepe.

Cutreierând astfel cei mai gârbovi munţi, cunoaştem şi îndrăgim mai adânc Ţara Dobrogei, unde mileniile au măcinat fără cruţare trufia înălţimilor, cuceritorilor şi cetăţilor.

Pe acest pământ, străbun letopiseţ scris pe rând de sciţi şi traci, greci, perşi, celţi, romani, slavi său turci, tractoarele răstoarnă astăzi brazde adânci, pe imense o-goare fără haturi, până la hotarul Deltei, peste care veghează greabănul cu cinci cocoaşe al muntelui, care pe turceşte a fost botezat Beştepe. Aici, unde stâncile răsar din ţarina la malul undelor tulburi, stă cuibărit satul de pescari Mahmudia şi căsuţa lui moş Pahom Erofei, însoţitorul nostru de mulţi ani, de-a lungul şi de-a latul apelor.

Când auzea motoarele sosind pe uliţa colbăită, ieşea repede în poartă să ne sărute pe obraji, înfăţişare de bunic, puţin adus din spate, cu barba stufoasă, dar cu ochi vioi. care nu trădează cei 78 ani de muncă aspră. Pregătirile erau scurte ca şi vorba.

Lotca sa cu paisprezece crevace, pe nume Atena, aştepta cuminte să primească echipajul piraţilor dezbrăcaţi şi desculţi, înarmaţi până în dinţi cu toporul zdravăn, tarponul cu coadă lungă pentru retezat stuful şi cuţitul înspăimântător cu care moş Pahom despica victimele pentru ciorbă.

În pântecele cătrănit al corăbiei se îngrămădeau bagaje, cortul nostru, pologul de tifon al moşului, ceaunul afumat, paporniţa cu roşii şi ardei „chiper", sticle cu oţet şi ţuică, ispolul de lemn pentru golit apa. După ce ghionderul îşi găsea locul, împreună cu „masta", catargul înfăşurat cu vechea pânza peticita, moşul făcea vânt lotcii şi sărea la probă, în ceardac, grav şi bărbos ca un adevărat căpitan, în uniformă, cu pantalonii suflecaţi la genunchi, bluză marinărească în dungi albastre şi pălăria neagră pe frunte.

Cu pânza umflată de vânt sau Vâslind la babaici apucam în jos pe Dunăre către Uzlina, lăsând în urmă muntele cu cinci cocoaşe. Silueta lui, dispărută treptat după cortina de sălcii şi plopi, ne surprinde după câţiva kilometri, răsărind chiar în faţă, ca şi cum ne-am fi reîntors din greşeală spre Mahmudia. Ne aflăm în cotul cel mare al braţului Sfântul Gheorghe.

De multe ori am pornit astfel la drum, învăţând să ne războim cu tăunii şi ţânţarii, să bem apă cu ispolul din baltă, să culegem murele dintre sălcii şi miezul ciulinilor de apă, să dormim în cort pe grinduri şi să cunoaştem rostul la cherhanale, unde bărbaţi cu faţa asprită de soare şi sufletul ca pâinea caldă nu vând, ci dăruiesc din belşug peşte, sare şi gheaţă.

Cu moş Pahom ne-am strecurat printre plaurii canalului Magearu, către Letea, cu mori de vânt şi dune ascunse în desişul lianelor. Am vâslit zile întregi pe canalele Litcov, Pericolofca, Şonţea sau Caţavaia. Ne-am simţit pierduţi pe întinderea lacurilor Isacova, Gorgova sau Fortuna. Ne-am lăsat remorcaţi de cutere prin lacurile Puiu şi Roşu, până am aflat plaja cu nisip şi stuf a mării, am gonit cu pânza umflată de furtună peste mânia Razelmului şi am plutit alene cu pânza abia întinsă, de-a lungul malului monoton al Sulinei. Am căutat cele mai frumoase scoici marine în nisipul grindului Caraoman şi ne-am scufundat în apa cristalină a Lacului Văcaru, în lumea subacvatică de plante, peşti şi raci.

Oriunde ne-am aflat pe întinderea Deltei, ne-a călăuzit din depărtare silueta dealurilor Beştepe, amintind fără întrerupere

prezenţa înălţimilor dobrogene.

Laolaltă cu farmecul locurilor unice pe continent, în paginile carnetului de drum am adunat mereu fapte şi mărturii de viaţă nouă. Dispariţia paludismului, impresionanta recoltă a 200 mii tone de stuf, blocurile şi termocentrala de la Maliuc sunt realizări binecunoscute. Deopotrivă de semnificative sunt de asemenea şi micile descoperiri pe care drumeţul atent le face de la an la an: satul Mila 23 are acum uzină electrică şi cinematograf, vaporaşele „Sanitarul" şi „Sănătatea" vizitează regulat aşezările pescarilor, cătunul Vai-de-ei a devenit comuna Vulturul, iar de pe grinduri au dispărut Flămânda şi Torba Goală, consemnând simbolic pe vechile hărţi sărăcia de odinioară.

Plină de tâlc îmi apare bunăoară întâmplarea petrecută pe ghiolul Trei Ezere. Ne rătăcisem în labirintul de stuf, nuferi şi ciulini de baltă, căutând ieşirea prin canalul Căzănel către Dunăre. Din desiş se auzea un răulit bărbătesc şi voios de pescar. Ne-am orientat către el până am descoperit lotca săgetând oglinda canalului. Noi scăpasem de grijă, dar moşul nostru mai avea ceva pe suflet:

— Ia auzi-l! Se vede că nu a pescărit ca mine!

— Dumneata nu cântai în tinereţe, moş Pahom?

— Ehei! M-ar fi dat şi pe mine afară bogătaşul Iani Murgu! zicea că hoţii de vintire îi fură mai uşor peştele, dacă aud când vine şi dând pleacă pescarul!

Multe ar fi încă de spus despre oamenii şi locurile a căror cântare nu-şi află loc potrivit în această carte a munţilor. Să ne reîntoarcem arşi de soare, trăgând lotca la edec prin tunelul de sălcii pletoase al canalului Pristaţia sau remorcaţi de cutere în zori de zi, către Mahmudia, unde veghează Beştepe cu cele cinci vârfuri rotunjite de milenii. Ele fac parte din peisajul munţilor gârbovi ai Dobrogei, a căror bătrâneţe, noi, oamenii de munte, am îndrăgit-o deopotrivă cu semeţia Carpaţilor.

* * *

În vara când am urcat primul pisc, modestul Postăvar, au trecut încă douăzeci şi cinci de veri „adunate între fotografiile albumelor şi filele carnetului cu însemnări. Din ele am pornit să scotocesc amintiri, fără rânduiala în timp şi spaţiu, întocmai cum se adună gândurile.

Încă nu am vorbit nimic despre Retezat, ferăstrăul crestei din Peretele Negoiului, culmile Gârbovei sub ninsoare sau Acele Morarului. A venit acum clipa să curmăm firul povestirii, de aceea, pentru

vremelnicul bun rămas, vom urca în Bucegi la începutul noului an, din preajma căsuţei singuratice de pe plaiul Guţanului.

Se revărsase peste munţi o dimineaţă liniştită şi geroasă, cu cer albastru adânc şi mare de nori.

Ocolindu-ne pe după Dudele Mari şi Bucşa, şesul de spumă, viorie în faptul răsăritului, nu avea putere să pătrundă în sus pe Valea Moeciului, lăsând astfel o spărtură prin care privirile treceau nestânjenite dintr-o lume într-alta.

Dedesubt, văile umbrite şi reci, cu pâlcuri de căsuţe risipite, adăpostind mici bucurii, viaţa şi munca de toate zilele. Deasupra, lumea crestelor imaculate: Piatra Graiului zimţată, Păpuşa prelungă şi domoală, ţesătura de culmi şi văi a Făgăraşilor, apropierea abruptului stâncos al Bucegilor.

Am pornit la drum cu schiurile în spate, până deasupra stânei, de unde am tăiat urme pe sub poalele pădurii de brazi, întâlnind paşi grei de urs, afundaţi în zăpada adâncă şi proaspătă, care păstra tiparul desluşit al ghearelor. Cătunul Guţanului este o poiană largă, înconjurată cu desişul jnepenilor, dominată ameninţător de ziduri sure, încremenite sub gheaţă şi omăt. De aici am bătut mai departe trepte în vâlcelul troienit care se strecoară peste Colţii Ţapului, aproape de creastă.

Soarele încă nu trecuse peste Bătrână, dar poleia cu aur muchiile zăpezii, înţesate cu flori mărunte de chiciură. Firicele de vânt tăios răscoleau roiuri de cristale scânteietoare, din dunga cornişei. Am urcat nerăbdători ultimii metri. De cealaltă parte era adâncul nevăzut al Văii Ialomiţa, linişte deplină, soare orbitor, nesfârşitul mării de nori peste câmpia munteană şi priveliştea valurilor albe care alcătuiesc platoul Bucegilor.

Cu schiurile scurte la picioare am pornit încet să urmărim salba copitelor de capră neagră, mărunt înşirate pe marginea abruptului. Deasupra Văii Gaura, peste colţii unde ne căţărasem anul trecut în cântecul pitoanelor, am descoperit zece animale sperioase, adulmecând spre noi din depărtare. De aici zăream Vârful Omul, cabana Babele şi Cocora, şirul stâlpilor de funicular şi platoul nenumăratelor zile de schi. Dacă roteam privirea către Postăvar, Piatra Craiului, Păpuşa, Iezer sau Făgăraş mai aproape şi mai departe, de jur-împrejur se adunau amintiri şi, fără de voie, cei douăzeci şi cinci ani de drumeţie stârneau o uşoară melancolie.

Către amiază am coborât faţa şi vâlcelul care scapă în poiana de sub Colţii Ţapului. Schiurile despicau pânza cristalelor foşnitoare, iar cristienele şerpuiau fără grijă, purtându-ne tot mai jos. Acum cântam şi iodiam, iar alunecarea izgonise gândurile, făcând loc bucuriei copilăreşti.

În poiană am scos schiurile şi, căţăraţi pe bolovanul cel mare şi călduţ, am stat mulţumiţi la soare, aşteptând chemarea tovarăşilor rămaşi la căsuţa din pădurea Guţanului, gospodăria noastră pentru câteva zile de odihnă.

Acestea sunt zile pe care ni le dorim, aceasta este lumea a cărei vrajă adeseori ne-a chemat.

Am căutat spaţiu, măreţie, asprime, frumuseţe şi le-am găsit din plin.

Am căutat de asemenea prieteni buni şi am aflat mulţi tovarăşi de nădejde în clipele când ne-am încredinţat unul altuia viaţa legată pe firul frânghiei, urmând chemarea care pentru unii a fost suprema şi ultima chemare.

Pentru ei, pentru noi, pentru cei care ne vor urma pe aceleaşi cărări am înşirat câte ceva din puţinul adunat sus, în lumea de piatră şi omăt a culmilor, în întunericul peşterilor sau ca pelerini pe meleagurile patriei noastre dragi.

Ne dorim drumuri lungi, locuri noi, dar oriunde am fi şi orice am face, privirea se va întoarce mereu către munţii pe care i-am îndrăgit.

Iar amintirile vor rămâne la fel de vii, când paşii obosiţi nu vor mai asculta îndemnul, dorului!

CUPRINS

Povestea începe primăvara
De la joacă la alpinism
Despre noi şi lumea noastră
Mai sus de Refugiul Coştilei
Momente grele
Pereţii Văii Albe
Turnul din Valea Mălăeşti
În jurul Cabanei Ascunse
La Creasta Pietrei Craiului
Colţul Dărâmat şi Orga Mare

Cârtitele
Cu motocicleta peste munte
Călătorie de concediu
Farmecul carstului bihorean
Din nou la drum
Din Munţii Apuseni la cetatea dacilor.
Bucuria zăpezii
Creste lungi şi schiuri scurte
Împotriva iernii
Am îndrăgit munţii

Redactor responsabil: EM. STĂNCULESCU Tehnoredactor: NESTOR PANAITIDE

Dat la cule f 3.07.1963. Bun de tipar 29.08.1963 Apărui 1963. Comanda nr. 115.

Tiraj 14.000 + 120 ex. broşate. Hârtie's. velină de 63 g/m1. Coli editoriale 17, 4.

Coli tipar IS. Planşe tiefdruk 16 T. nr. 6981/63 C.Z. pentru bibliotecile mici 796 R.

Tiparul executat sub comanda nr. 3114

la întreprinderea poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu nr. 23 – 25, Bucureşti, R.P.R.

Alte titluri disponibile la: grupul HĂRŢI CĂRŢI la http://groups.yahoo.com/

Carte obţinută prin amabilitatea domnului. Sergiu Babei